

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

Bakalářská práce

2007

Luboš Rypka

Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou

**Nálezy římsko-provinciální spotřební keramiky z Čech
(Finds of Roman-provincial Utility Ware from Bohemia)**

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Lubomír Košnar, CSc.

Praha 2007

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Teplice-Praha 14. 08. 2007

Luboš Rypka

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Luboš Rypka', written in a cursive style.

Poděkování

Chtěl bych na tomto místě poděkovat vedoucímu své bakalářské práce Doc. PhDr. L. Košnarovi, CSc. Dále bych chtěl poděkovat PhDr. E. Droberjarovi (ÚAPP Stř. Čechy) a Doc. PhDr. V. Salačovi, CSc. (ARÚ Praha a ÚPRAV FF UK Praha) za konzultace k některým nálezům a Mgr. M. Jančovi (NPÚ – ú.p.) za konzultaci a poskytnutí nedostupné odborné literatury. Velký dík patří Doc. K. Kuzmové, CSc. (ARÚ SAV Nitra a KKAR FF TU Trnava) za umožnění 3-denního studijního pobytu v ARÚ SAV v Nitře, cenné rady ohledně výběru odborné literatury a možnost bezplatného kopírování u nás nedostupné literatury v ARÚ SAV Nitra. V neposlední řadě chci poděkovat PhDr. J. Musilovi, PhD. (ÚKAR FF UK Praha) za cenné rady ohledně výběru odborné literatury a samozřejmě všem navštíveným institucím za umožnění studia keramického materiálu. Jednotlivým badatelům z těchto institucí děkuji pak v poznámkovém aparátu v rámci jednotlivých lokalit.

Obsah:

1. Několik poznámek k tématu práce (uvedení do problematiky)	6
2. Historie bádání	8
3. Keramické druhy zastoupené v Čechách	10
4. Nástin přisunu keramických importů do Čech (předběžné výsledky, strategie do budoucna)	21
5. Registr lokalit	24
6. Katalog nálezů římsko-provinciální keramiky z území Čech	26
A. Jisté nálezy římsko-provinciální keramiky	26
B. Nejisté nálezy římsko-provinciální keramiky	88
Prameny	99
Literatura	100
Seznam použitých zkratk	115
Seznam tabulek a grafů	117
Přílohy	119

1. Několik poznámek k tématu práce (uvedení do problematiky)

Tato bakalářská práce se snaží podchytit jednotlivé nálezy římsko-provinciální, tzv. spotřební keramiky v Čechách. Již označení „spotřební“ či také často užívaný název „užitková“ keramika je ovšem mírně zavádějící a nepřesný. Termínem spotřební keramika lze v užším slova smyslu označit běžnou, většinou nezdobenou keramiku, sloužící mnohdy jen v kuchyňském provozu, k uchování potravin, či k transportním účelům. Tohoto označení je zde použito v širším slova smyslu, podobně jako jej již dříve užili jiní badatelé (Jančo 2003; Jančo 2004, 482; Košnar - Břicháček 1999, 168; Petznek 1998; Petznek 1999; Petznek 2000; Sakař 1978). Měli bychom se spíše držet přesnější názvu římsko-provinciální keramika či keramika římských provincií¹. Ovšem do této kategorie lze zařadit i nálezy terry sigillaty, takže ani tento termín nepostihuje zcela okruh zpracovávaného keramického zboží, i přesto se ale (narozdíl od vlastního názvu bakalářské práce) raději přidržuji neutrálnějšího označení římsko-provinciální či jen provinciální keramika², jakkoliv nepřesné toto označení může být.

Snažím se podchytit veškerou zdobenou i nezdobenou, jemnou i hrubou stolní, kuchyňskou i transportní římsko-provinciální keramiku s výjimkou právě terry sigillaty. Ta bývá z objemu římsko-provinciální keramiky často vyčleňována pro své dobré datovací schopnosti, navíc byla vedle již nepostačujícího staršího zpracování V. Sakaře (Sakař 1956) nedávno nově zpracována kolegou J. Halamou (Halama 2004). Kromě nálezů Ts vypouštím i nálezy lamp a terakot. Římsko-provinciální lampy z Čech byly již dříve vícekrát zpracovány (Jančo 2000b; Jančo 2001a; Jančo 2003, 284-286; Marsa 1974), podobně jako dosud jediný nález antické terakoty typu Tanagra z lokality Třebestovice (Dufková 1974; Jančo 2003, 284; Motyková-Sedláčková 1974, 230-233). Od té doby k nim neregistrujeme žádné nové nálezy, jejich nově zpracování se zatím proto jeví jako nadbytečné.

Římsko-provinciální keramika z Čech byla nedávno na základě dosud publikovaných a několika doposud nepublikovaných nálezů zpracována M. Jančem (Jančo 2003). Tato jinak jistě dobře zamýšlená práce se snaží shrnout nové nálezy provinciální keramiky od posledního soupisu V. Sakaře (Sakař 1978), autor však neprováděl revize starého materiálu a někdy bohužel zřejmě ani kritiku písemných pramenů. Proto nejsou zde uvedené informace u některých nálezů vždy zcela spolehlivé, navíc i od této krátké doby přibýlo vzhledem ke stále probíhajícímu stavebnímu „boomu“ a s ním souvisejícím množstvím záchranných akcí několik nálezů nových.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo sestavení katalogu římsko-provinciální keramiky z Čech zejména na základě *revizí starých nálezů* a *zpracování nálezů nových* či *nově identifikovaných*. V neposlední řadě pak bylo do katalogu zařazeno i několik nálezů, které M. Jančo (2003) do své práce nezahrnul. Bohužel ani tento katalog není jistě zcela úplný³, nepodařilo se také zatím ještě zrevidovat celý starý nálezový fond. Dosud nebylo možné navštívit všechna muzea a instituce, kde se nálezy nacházejí, jedná se bohužel o práci poměrně časově i finančně náročnou. Také není bohužel vždy možné jednotlivé nálezy v těchto institucích dohledat, u některých není známo uložení nebo jsou zřejmě již ztracené⁴ nebo zcela či zčásti zničené⁵, případně je materiál dočasně či dlouhodobě nepřístupný⁶. I

¹ V úvahu též přichází název importovaná keramika, tímto termínem ale můžeme širěji označit jakoukoliv cizí keramiku v jakémkoliv časovém období, např. řeckou černofigurovou keramiku v halštatských kontextech, arabský pohár z Pražského hradu apod..

² Nemaje tím na mysli terru sigillatu.

³ Od doby uzavření katalogu přibýlo několik dalších nálezů nových i starších, nově publikovaných, které již nemohly být do katalogu zařazeny.

⁴ Např. nálezy z Prahy-Bubenče, pozemku p. Mauthnera nebo Neratovic, některé nálezy z Holubic či pohřebiště v Lužci nad Vltavou.

⁵ Např. většina nálezů z Prahy-Veleslavína.

z těchto důvodů mohla být dosud zrevidována odhadem zatím jen asi polovina všech nálezů. Právě proto je nutné brát zde prezentované, zejména statistické výsledky zatím jen jako předběžné⁷. Není vyloučeno, že některé nálezy budou v budoucnu předatovány či z práce zcela vyloučeny.

Zde předkládaný katalog nálezů se narozdíl od běžných zvyklostí a požadavků kladených na katalogy poměrně odlišuje svojí objemností. Je tomu tak právě vzhledem k tomu, že se má stát východiskem k dalšímu studiu a analýzám. Proto obsahuje co nejpodrobnější popisy nálezů, odkazy na literaturu, navrhované datování i předpokládanou provenienci a ve výjimečných případech, kdy bylo možné zjistit analogické nálezy i odkazy na tyto nálezy a práce o nich. Vzhledem k požadavkům kladeným na rozsah bakalářské práce nebylo možné nejzajímavější nálezy se zjištěnými analogiemi podrobit zevrubnější analýze ani obsáhleji prezentovat nejzásadnější zjištění. To však ani nebylo v této fázi zpracování jejím cílem. Některé nové poznatky byly již dříve autorem prezentovány na II. protohistorické konferenci⁸, z důvodu časové tísně i pracovní zaneprázdněnosti však bude publikována zatím jen podrobnější analýza staršího nálezů glazované nádoby z Lužce nad Vltavou (Rypka 2007, v tisku). Další nově zjištěné poznatky o nálezech z několika dalších lokalit má autor v úmyslu postupně publikovat v dohledné době.

Teplíce-Praha, 14. 08. 2007

Luboš Rypka

---

⁶ Nejčastěji z důvodu jejich zpracovávání autorem výzkumu, případně jejich přechodného uskladnění v nevyhovujících či dočasně nebo i dlouhodobě nepřístupných prostorách (např. některé nálezy uložené v M Plzeň, M České Budějovice, M Litoměřice).

⁷ Do předběžných analýz z pochopitelných důvodů zahrnuji jen víceméně jisté nálezy z katalogové části A.

⁸ České Budějovice, 21.-24. 11. 2006 - příspěvek s názvem „Nové a nově identifikované nálezy římsko-provinciální spotřební keramiky v Čechách“.

2. Historie bádání

Běžná keramika římských provincií stála dlouhá léta na okraji zájmu, a to jak u nás, tak i v ostatních zemích. Pro své dobré datovací schopnosti byly v minulosti komplexněji popisovány pouze nálezy terry sigillaty, běžnější keramická produkce byla zpracovávána spíše jen okrajově. Tyto nálezy však nelze opomíjet, obzvláště v barbarském prostředí jsou jistě cenným důkazem styků s kulturněji vyspělejším prostředím římským a svědectvím postupného stupně romanizace zde žijících národů. Některé keramické druhy, případně i některé tvary nádob mohou být také poměrně slušným datovacím vodítkem, i když toto je někdy stíženo značnou fragmentarností nálezů.

Na území bývalých provincií započalo studium „spotřební“ keramiky oproti studiu terry sigillaty poměrně pozdě. Mezi první ojedinělé práce lze počítat studie F. Drexela⁹, F. Oelmanna a W. Unverzagta, kteří se kromě nálezů Ts pokusili zpracovat i běžnou římsko-provinciální keramiku v rámci zpracováváných lokalit (Drexel 1911; Oelmann 1914; Unverzagt 1916). Skutečnými průkopníky studia spotřební keramiky pak byli É. Bónisová a A. Schörgendorfer (Bónis 1942; Schörgendorfer 1942), kteří se svými pracemi pokusili o syntézu jednotlivých keramických tvarů v rámci širšího území Pannonie a Norica. Dalším zásadním dílem pak byla práce E. Goseho, která přinesla přehled nejčastějších tvarů nalézáných v Porýní, kromě toho si autor již významněji všímá i dělení na jednotlivé keramické druhy (Gose 1950), do té doby často opomíjené. Na dlouhou dobu byly tyto práce jedinými syntézami, v dalších letech se bádání soustředilo buď na popis keramických nálezů v rámci jednotlivých lokalit (Barkóczi – Bónis 1954; Gabler 1973; Póczy 1957; Thomas 1955), publikování některých nově objevených keramických dílen (Bónis 1979; Parragi 1971; Póczy 1956) nebo vymezení a chronologizaci některých keramických druhů (Bónis 1970; Szönyi 1973). Je jistě nutné zmínit především práce M. Grunewaldové, která se zabývala sídlištními nálezy keramiky z Carnunta (Grunewald 1979; Grunewald 1983; Grunewald 1986). Během 70.-80. let 20. st. pak byl publikován keramický materiál z několika důležitých zkoumaných pohřebišť (Artner 1988-1989; Burger 1979; Fülep 1977; Kraskovská 1974a; Kraskovská 1974b; Lányi 1981; Pichlerová 1981; Sági 1981; Salamon – Barkóczi 1970; Topál 1981; Vagó – Bóna 1976). Začátkem 90. let 20. st. vyšlo několik zajímavých studií od V. Gassnerové (Gassner 1990; Gassner 1991; Gassner 1992; Gassner 1993). V současné době se zdá, že se situace ohledně studia provinciální keramiky výrazně zlepšuje. Postupně jsou publikovány výsledky starších výzkumů a někdy i těch poměrně nedávných. Začínají se ve výraznější míře uplatňovat chemicko-technologické analýzy keramiky (Gassner – Sauer 1991; Sauer 1997; Sauer 1998; Sauer 2000), podle kterých se dají lépe vysledovat jednotlivá produkční centra a stanovit rozsah území, která jednotlivé keramické dílny zásobovaly.

Co se týče jednotlivých provincií, jsou pro území Čech důležité zejména práce týkající se Raetie, Norica a Pannonie. Nejlépe zpracovanými lokalitami jsou nejspíše pannonské Carnuntum (Adler-Wölfl 2004; Gassner 1986; Gassner 1990; Gassner 1991; Gassner 1992; Gassner 1993; Gassner – Jilek 1989; Gassner – Jilek – Sauer 1997; Grunewald 1979; Grunewald 1980; Grunewald 1983; Grunewald 1986; Kronberger 1997; Petznek 1998; Petznek 1999; Petznek 2000) a norické Mautern (Gassner – Kaltenberger 1995; Gassner 2000; Pollak 1993). Dále je jistě nutné zmínit zásadnější monografické práce U. Fischera, N. Walkeho, M. Mackensena, R. Miglbauerové a G. Moosbauera (Fischer 1957; Mackensen 1978; Miglbauer 1990; Moosbauer 1997; Walke 1965). Bohužel stále chybí komplexnější zpracování některých keramických druhů a zejména keramických dílen, významným počinem z posledních let je jistě práce K. Adler-Wölflové o pannonské keramice s lesklým potahem (Adler-Wölfl 2004), i když stav bádání ani v této práci zatím nedovolil autorce rozčlenění nálezů do jednotlivých dílenských okruhů na základě známých kolků se jmény hrnčírů. Zatím

⁹ Zejména jeho rozdělení raetské keramiky.

také schází souhrnější práce o keramické produkci v Lentii, Lauriacu, ale také třeba Vindoboně. Publikace výsledků výzkumů v Aquincu a Arraboně není z hlediska studia keramiky zatím bohužel také nijak zvlášť uspokojivá. Toto jsou zatím určité dluhy do budoucna.

Ze zemí bývalého Československa jsou poměrně dobře zpracovány nálezy provinciální keramiky ze Slovenska, i když někdy pouze informativní formou. Nálezy z barbarského prostředí shrnul naposledy E. Krekovič (1981; 1987, 252-254). Keramické nálezy z antické Gerulaty (Rusovce) byly postupně publikovány v několika pracích (Kraskovská 1974a; Kraskovská 1974b; Krekovič 1998; Pichlerová 1981). Nálezy z kastelu Iža-Leányvár přiblížil V. Sakař (1963, 44-54), nejnověji shrnula zastoupení jednotlivých keramických druhů a tvarů na této lokalitě K. Kuzmová (1997).

Moravské nálezy zpracoval nejprve v 60. letech 20. st. R. M. Pernička (1963, 53-54; 1966, 89-90). Nejnověji se nálezy provinciální keramiky ze sídlištních lokalit zabýval ve své diplomové práci E. Droberjar (1989). Tato práce však není příliš dostupná, narozdíl od nálezů Ts zůstala obsáhlá část týkající se spotřební keramiky z nepochopitelných důvodů nepublikována. V poslední době byly nově zpracovány jen nálezy spotřební keramiky z JV Moravy (Zeman 2000, 130-134) a Brněnska (Vachůtová-Víchová 2004, 137-140).

E. Droberjar zpracoval na začátku 90. let 20. st. i nálezy římsko-provinciální keramiky z Mušova-Burgstallu, jediného doloženého trvalejšího římského tábora u nás (Droberjar 1993).

První významější badatel v Čechách, který se podrobněji zabýval římsko-provinciální keramikou byl nejspíše B. Dubský, který v publikaci svých výzkumů v Přešticích popsal i nálezy běžné spotřební keramiky římských provincií (Dubský 1937). Komplexněji se pak římsko-provinciální keramice věnoval dlouhá léta V. Sakař. Ten jednotlivé nálezy postupně zpracovával, někdy společně s ostatními druhy římsko-provinciálních výrobků (Sakař 1953; Sakař 1970). Naposledy se nálezy z Čech pokusil samostatně shrnout ve starším článku z konce 70. let 20. st. (Sakař 1978), ale tento počín zůstal nadlouho jediným. Jeho pozdější práce týkající se římsko-provinciální keramiky už nové české nálezy jmenovitě nepřibližuje (Sakař 1985). Po dlouhá léta byla provinciální keramika publikována jen sporadicky a často bohužel i nedostatečně v rámci publikace nálezů z jednotlivých lokalit. K významnějším pracím patří články R. Pleinera, L. Jansové, H. Sedláčkové, K. Motykové, P. Drdy, A. Rybové, J. Zemana, S. Venclo, N. Venclové a J. Zadáka a L. Košnara a P. Břicháčka (Břicháček – Košnar 1987; Jansová 1971; Košnar – Břicháček 1999; Motyková – Drda – Rybová 1991; Motyková – Sedláčková 1974; Pleiner 1959; Rybová 1976; Sedláčková 1976; Venclo – Venclová – Zadák 1976; Zeman 1994). Po dlouhá léta však chyběla práce, která by jednotlivé nálezy nověji shrnula a podrobněji popsala nálezy nové. Až poměrně nedávno jednotlivé nálezy shrnul M. Jančo (2003), ten se je také poprvé pokusil rozčlenit do jednotlivých keramických druhů, i když některé jím vyčleněné kategorie se nejeví jako příliš šťastné¹⁰. Autor se opíral zejména o již publikované nálezy, nových doposud nepublikovaných si práce již všímá spíše okrajově. S některými zde uvedenými závěry a informacemi o části nálezů však nelze na základě revizí, dosud provedených autorem této bakalářské práce plně souhlasit.

¹⁰ Autor této práce má na mysli M. Jančem užitý hybridní rozčlenění části nálezů podle keramických druhů a části podle tvarů nádob (jmenovitě mortaria, poháry s prohýbanými stěnami, prstencové misky). Dle mého názoru se měl M. Jančo přidržit jednoho dělení, pokud chtěl některé tvary vyčlenit, měl tak nejspíše učinit v rámci jednotlivých keramických druhů.

3. Keramické druhy zastoupené v Čechách:

Raetská keramika

(*Raetische Ware*)

Tzv. raetskou keramiku lze včlenit do kategorie jemné stolní keramiky. Charakteristickým znakem je výzdoba ve formě rytých a barbotinových motivů (nejčastěji souběžných či křížících se linií a půlměsícovitých útvarů, tzv. lunul) a řad vrypů zhotovených ozubeným kolečkem. Nádoby bývají vytáčeny z jemně plaveného, žluto-oranžového materiálu, s kovově lesklým potahem vnější stěny, jehož barva kolísá od červené po hnědo-černou. Nejčastějšími tvary jsou hruškovité hrnce na nízké nožce a vejčité poháry, méně často misky a džbány (Jančo 2003, 266; Krekovič 1981, 342).

Jako hlavní oblast výroby a rozšíření lze spatřovat Raetii, poměrně časté jsou však nálezy z Norica ale i Pannonie. Zatímco do Norica se raetská keramika dostávala nejspíše jako import ze západu, v Pannonii lze předpokládat i výrobní centra napodobující tento typ zboží (Szönyi 1973). Proto N. Walke navrhl používat označení geometricky zdobená keramika s lesklým potahem (*Geometrisch verzierte Glanztonware*) (Gabler 1973, 153; Walke 1965, 43-44). Termín raetská keramika je však na území bývalých provincií již natolik zažitý, že bude nejvhodnější přidržet se tohoto původního označení, i s ohledem na to, že rozšíření tohoto keramického druhu je v Raetii nejmasovější (Krekovič 1981, 342).

Chronologicky rozdělil tento druh keramiky podle materiálu z kastelu Phoeblana (Faimingen) F. Drexel do 3 vývojových stylů (Drexel 1911, 80-84; Walke 1965, 42-44). O jemnější rozdělení se před časem pokusil T. Fischer na základě studia materiálu z Řezna a okolí (Fischer 1983-84, 29-30; Fischer 1990, 56 ff), jeho lokální platnost pro oblast východní Raetie ověřil G. Moosbauer (1997, 77-79, Abb. 5). I nadále se však lze opřít o obecnější dělení F. Drexela, které má zřejmě nadregionálnější platnost. První styl, datovaný do 1. poloviny 2. st., je charakteristický geometrickou výzdobou ve formě jemně rytých souběžných a křížících se dvojic linií¹¹, opatřených na koncích a v místech křížení barbotinovými tečkami. Mezi těmito liniemi mohou být umístěny barbotinové rozety a půlměsícovité či podkovovité útvary (tzv. lunuly), jejichž konce bývají také zakončeny barbotinovými tečkami. Někdy se již v tomto stylu objeví na některých nádobách řady vrypů ozubeným kolečkem, zpravidla ohraničujících hlavní pole s barbotinovou výzdobou. Pro druhý styl, datovaný do 2. poloviny 2. st., jsou příznačné řady vrypů ozubeným kolečkem, mezi těmito řadami či i přes ně jsou umístěny barbotinové lunuly. Nádoby zhotovené ve třetím stylu, datovaném do 1. poloviny 3. st., jsou pak zhusta pokryty po celé ploše pouze řadami vrypů ozubeným kolečkem (Drexel 1911, 80-84).

Zdá se, že raetská keramika vychází původně z keramiky galské, nejstarší nálezy vykazují podobnost s galským zbožím 1. st. Na některých nádobách raetské keramiky byly navíc nalezeny i kolky středogalských hrnčírů (Gassner 1991, 272; Walke 1965, 44). Mezi doposud známá produkční centra v Raetii, doložená nálezy hrnčírských pecí či fragmenty nepodařeně vypálených nádob, patří Straubing (Sorviodurum), Schwabmünchen (vicus Rapis či Rapae ?), Günzburg (Guntia), Aislingen, Nördlingen, Faimingen (Phoeblana), Mangolding-Mintraching/Herzogmühle, Řezno (Castra Regina) a Westerndorf (Czysz – Sommer 1983, 22-23, pozn. 27; Gassner 1990, 272; Moosbauer 1997, 77, pozn. 577; Walke 1965, 44).

Nejpozději od poloviny 2. st. začala být raetská keramika vyráběna i v některých pannonských dílnách, přičemž zřejmě domácí produkce postupně z Pannonie vytlačila původní importované raetské zboží. Produkční centra byla činná v Poetoviu (Ptuj), Savarii (Szombathely), Vindoboně (Víděň), Aquincu (Budapešť) a nejspíše i v Gorsiu (Tác) (Gassner 1991, 272; Krekovič 1981, 343; Krekovič 1998, 10; Szönyi 1973, 93-99, 102, pozn. 33).

¹¹ Tyto linie jsou ryty do ještě měkké hlíny.

Chronologické členění výskytu raetské keramiky v Pannonii zřejmě zcela neodpovídá původnímu Drexelovu členění, tento druh keramiky se zde oproti Raetii objevuje pravděpodobně až s určitým spožděním. Tak například v Carnuntu se keramika zdobená v 1. Drexelově stylu vyskytuje až od poloviny 2. st., nádoby zdobené ve 2. a 3. stylu se pak zřejmě objevují současně od konce století 2., přičemž nejsou příliš časté (Gassner 1991, 271; Krekovič 1998, 10).

Rozlišení raetské a pannonské produkce je často jen velmi obtížné, jedním z hledisek by snad mohla být tloušťka střepů, která by u pannonské produkce měla být o něco větší, ale i v tomto názoru se jednotliví badatelé různí (Krekovič 1998, 10).

Jemná/drsná žlutooranžová keramika

(Feine/rauhe gelborangetonige Keramik)

Tento druh keramiky patří společně s jemnou šedou a drsnou šedočernou keramikou k nejčastějším nálezům římsko-provinciální keramiky v Čechách, na Moravě i na Slovensku. Barva tohoto oxidačně vypáleného zboží kolísá v závislosti na stupni výpalu od plavě žluté přes žlutohnědou až po oranžově červenou (Jančo 2003, 270). Tento typ keramiky bývá často nazýván termínem *gelbtonige Keramik* (žlutá keramika) (Gassner 1990, 133; Grünwald 1979, 43), mezi další označení patří i termíny *ziegelfarbige* či *gelbe Keramik* (keramika cihlové barvy, žlutá keramika) (Jančo 2003, 270; Krekovič 1981, 360; Krekovič 1998, 19). Název žlutooranžová keramika (*gelborangetonige Keramik*) (Droberjar 1993, 51) však zřejmě nejlépe vystihuje barevnou škálu tohoto zboží.

Vedle jemné keramiky lze rozlišit i keramiku hrubou. U jemné keramiky je materiál velmi jemně plavený, někdy s příměsí jemného písku. Povrch nádob je zpravidla hladký, výjimečně jemně zrnitý (Droberjar 1993, 51). U hrubé keramiky je materiál často promíšen s jemným či hrubším pískem, případně i s menšími kaménky. Povrch nádob bývá písčitý, někdy zrnitý až drsný. Barva je světlejší než u jemné keramiky, zpravidla plavě žlutá až světle oranžová (Droberjar 1993, 55). Zastoupeny jsou snad všechny možné tvary, mezi nejčastější patří džbány, konvice, misky (včetně prstencových), poháry (včetně pohárů se zprohýbanými stěnami) a talíře (Jančo 2003, 270).

Jelikož se tento typ keramiky objevuje prakticky po celou dobu římskou, je chronologizace konkrétních nálezů značně obtížná (Jančo 2003, 270). V. Gassnerová zpracovala nálezy žlutooranžové keramiky z dobře datovatelných komplexů v Carnuntu, přičemž bylo možné materiál na základě častých keramických tvarů rozdělit do čtyř period (Gassner 1990, 136, Abb. 1-4, Taf. 1-5)¹²:

1. perioda (50 – 120)
2. perioda (120 – 170/180)
3. perioda (170/180 – 230)
4. perioda (230 – 300)

Pro 5. periodu (ca 300 – 350/360) chybí v Carnuntu uzavřené nálezové celky a nebylo proto pro ni dosud možné stanovit typické keramické tvary (Gassner 1990, 136). Ve 4. st. však žlutooranžová keramika není již tak častá, v této době nad ní převažuje glazovaná a drsná šedočerná keramika (Krekovič 1981, 360).

Nálezy keramických zlomků z území naddunajského barbarika jsou bohužel často příliš malé, nemůžeme je proto většinou přiřadit ke konkrétním keramickým tvarům (Jančo 2003, 272). Datování takovýchto neurčitelných fragmentů je proto často možné pouze jen rámcově.

¹² V barbariku ovšem kvůli velké fragmentárnosti nádob nelze toto dělení většinou uplatnit.

V rámci žlutooranžové keramiky lze rozlišit několik dalších poddruhů z nichž zejména mramorovanou a pannonskou páskově malovanou keramiku lze přesněji datovat, tyto typy bývají proto hodnoceny samostatně.

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem

(Feine gelborangetonige Keramik mit rotem Überzug)

Tento typ keramiky je prakticky totožný s předcházejícím typem, povrch nádob je však pokryt matným až matně lesklým potahem, jehož barva kolísá od oranžové po červenou. Materiál je jemně plavený, někdy s příměsí velmi jemného písku. Často jen ve zbytcích dochovaný potah pokrývá vnější stranu nádob, méně často i jejich vnitřek (Droberjar 1993, 50). Také u tohoto typu platí rozdělení do 4 základních period jako u jemné žlutooranžové keramiky, totožné tvary nádob se vyskytují jak s potahem tak bez něj. I proto sloučila V. Gassnerová oba typy keramiky do společné skupiny (*gelbtonige Keramik*) (Gassner 1993, 133).

Také tento druh keramiky je často kvůli dlouhotrvajícím tvarům jen velmi těžké přesněji datovat.

Mramorovaná keramika

(Marmorierte Keramik)

Přesněji datovatelným poddruhem žlutooranžové keramiky je mramorovaná keramika. V odborné literatuře se různí názory na podněty k jejímu vzniku, podle jedněch měla technika tzv. „mramorování“ vzniknout ve snaze napodobit vzhled luxusních skleněných nádob (Jančo 2003, 272; Krekovič 1997, 42), podle druhých naopak povrch nádob kamenných, vyřezávaných z mramoru či travertinu (Krekovič 1981, 348).

Lze rozlišit dvě základní techniky mramorování. První je potírání povrchu nádob houbou namočenou v barvě. Výsledkem jsou matné červenohnědé skvrny připomínající vzhled ušlechtilého kamene. Tento způsob úpravy povrchu lze pokládat za techniku pravého mramorování. Toto zboží bývá v německé literatuře označováno jako *marmorierte Ware* (mramorovaná keramika). Druhá technika spočívá v nanášení barvy štětcem v úzkých, často půlměsícovitých, pruzích. Při této technice vznikají na povrchu nádob červené plamenovité motivy. Lze ji považovat za techniku nepravého mramorování. Keramika zdobená v tomto stylu bývá označována jako *geflamnte Ware* („žíhaná“ keramika). Ačkoliv bývají nádoby zdobené oběma typy technik často hodnoceny zvlášť jako dva samostatné druhy provinciální keramiky, je výsledný dojem úpravy povrchu u obou technik velmi podobný. Oba typy výzdoby lze proto sloučit do jednoho keramického druhu, i když název mramorovaná keramika nemusí vždy přesně vystihovat použitou výzdobnou techniku (Krekovič 1981, 348). Mezi nejčastěji takto zdobené tvary můžeme počítat konvice, džbány, misky, mortaria, poháry a talíře (Jančo 2003, 272).

Technika mramorování se poprvé objevuje na jihogallské Ts v době vlády císařů Claudia až Vespasiana a zřejmě již ve stejné době se začíná uplatňovat i na keramice spotřební. Ačkoliv je vznik mramorované keramiky někdy hledán ve východních provinciích, nebo bývá spojován s přesuny legií a s nimi putujícími hrnčíři východního původu, jeví se podle nových výzkumů jako nejpravděpodobnější oblast vzniku takto zdobené keramiky Porýní¹³. Již od poloviny 1. st. byla tato keramika vyráběna i v provincii Raetii (Krekovič 1997, 41; Krekovič 1998, 14).

¹³ Podle nových výzkumů je výskyt nejstarší mramorované keramiky v Porýní častější v osadách civilního charakteru než v prostředí vojenských táborů (Krekovič 1997, 41; Krekovič 1998, 14).

V Porýní byly rozlišeny dvě časově následné skupiny mramorované keramiky, první od poslední třetiny 1. st. – první třetiny 2. st. a druhá skupina od konce 2. st. – průběhu 4. st. (Krekovič 1981, 348-349; Sakař 1985, 5)

Nejstarší nálezy mramorované keramiky z území provincie Pannonie pochází z Emony (Ljubljana) a jsou datovány do doby okolo poloviny 1. st. Tento časný výskyt mramorování na domácí keramice je ojedinělý, zatím jej nebylo možné spolehlivě objasnit (Krekovič 1998, 14).

V Brigetiu (Szöny) se objevuje toto zboží od přelomu 1. a 2. st., vyráběla ho dílna „Kurucdomb“. Počátek zdejší produkce mramorované keramiky bývá spojován s příchodem 1. pomocné legie z Porýní (Krekovič 1981, 349). V období vlády císaře Hadriána začala tento druh keramiky v Brigetiu vyrábět i dílna „Gerhát“, ve stejném období začíná i produkce dílny „Selmeči“ v Aquincu (Budapešť). Výrobky těchto časných dílen jsou charakteristické jemným světle červeným mramorováním.

Od poloviny 3. st. začíná v Aquinku výroba mramorované keramiky v dílně „Schütz“, jedná se o hrubší zboží s flekovitým mramorováním červenohnědé barvy (Krekovič 1981, 349).

Dle nových poznatků však lze předpokládat kontinuitu ve výrobě od poloviny 1. st. – poloviny 3. st., což dokládají nálezy z jižní části Pannonie. Lokální dílny zde během 2. a 3. st. napodobovaly starší importované zboží. V Porýní a na Balkáně pokračovala výroba ještě během 4. století (Krekovič 1998, 15).

Nálezy mramorované keramiky v Pannonii byly zaznamenány prakticky v celé provincii a to jak na sídlištích, tak na pohřebištích, dnes již známe okolo 30 lokalit. Je možné, že tento druh keramiky zhotovovalo každé větší keramické centrum. Kromě toho máme doklady výroby i z několika menších civilních osad (Krekovič 1998, 15).

Pannonská páskově malovaná keramika

(Pannonische streifenbemale Keramik¹⁴)

Poddruhem žlutooranžové keramiky je pannonská páskově malovaná keramika, patřící k typickým pannonským výrobkům (Jančo 2003, 273). Do této kategorie můžeme zařadit všechny nádoby, které jsou v horních dvou třetinách pokryty pruhy červené či hnědé barvy, někdy jsou opatřeny pouze jediným širokým pruhem uprostřed těla nádoby. Tato malba, prováděná štětcem, je buď zcela bez výzdoby, nebo je doplněna rytými či vyškrabávanými horizontálními rýhami, zářezy a vrypy zhotovenými radélkem nebo vlnicemi (Bónis 1970, 86; Jančo 2003, 273; Krekovič 1981, 353). Nejčastějšími takto zdobenými tvary jsou bezuché a jednouché džbány a konvice, lahve a vejčité hrnce s horizontálním okrajem (Bónis 1970, 87-88; Jančo 2003, 273).

Často bývají zdůrazňovány pozdně laténské kořeny této keramiky. Nejstarší nálezy pocházejí z Poetovia a okolí, datované jsou již do období Fláviovců (Bónis 1970, 88-89; Gabler 1973, 158; Krekovič 1981, 354)¹⁵. Zřejmě odtud se pak tato výzdobná technika dále šířila. Keramické dílny produkovaly tuto keramiku např. v Aquinku od období vlády císaře Hadriána do poloviny 3. st. Další dílna fungovala zřejmě v Gorsiu (Krekovič 1981, 354). Za největší středisko výroby bývá však pokládáno Brigetio (Bónis 1970, 88; Gabler 1973, 158; Krekovič 1981, 354). E. B. Bónisová datovala počátky zdejší produkce na začátek 2. st., s největším rozkvětem výroby v 2. pol. 2. st. a na počátku 3. století (Bónis 1970, 89; Krekovič 1981, 354). Chronologicky lze materiál rozdělit na starší, z 2. st., zdobený pouze rytými

¹⁴ V literatuře někdy také pod názvem *Pannonische streifenverzierte Keramik*.

¹⁵ Nálezy z Emony mají být datovány již do doby okolo poloviny 1. století, rozšíření této výzdobné techniky přímo odtud však zatím nebylo prokázáno (Krekovič 1998, 17).

liniemi a vrypy radélkem a mladší, z přelomu 2. a 3. století, pro který je typická výzdoba rytými vlnicemi (Gabler 1973, 158-159).

Jemná keramika s pískovaným povrchem

(*Feine grauschwarze Keramik mit Grießbewurf*)

Tato keramika z jemně plaveného, dobře vypáleného tmavě či světle žlutooranžového materiálu bývá pokryta tmavě červenooranžovým až hnědým potahem¹⁶ s krupičkovitě zdrsňeným povrchem. Tento „pískovaný“ potah („*Grießbewurf*“ či „*Sandbewurf*“) vzniká tak, že do jemně plavené keramické hmoty jsou přidávána drobná křemenná či písková zrnka. Tato výsledná hmota je nanášena na povrch zhotovených nádob, čímž po vypálení vzniká charakteristicky zdrsňený povrch (Droberjar 1993, 49; Jančo 2003, 280; Sakař 1985, 4).

Nejčastějšími tvary jsou tenkostěnné vejčité poháry, často i tzv. poháry s přehýbanými stěnami (*Faltenbecher*), sporadicky pak snad i hrnce a misky (Jančo 2003, 280).

Technika pískování se objevila poprvé v Porýní za vlády Fláviovců na konci 1. st. Největší rozšíření zaznamenalo toto zboží během 2. st. Zatímco takto povrchově upravená keramika mizí v západních provinciích na konci 2. st., v Pannonii byla vyráběna ještě na počátku 3. století (Droberjar 1993, 49; Gabler 1973, 154; Jančo 2003, 280)¹⁷.

Charakteristickým znakem západního zboží je kovově lesklý potah¹⁸, zatímco u pannonských napodobenin z 2. a 3. st. má převládat potah spíše matný (Gabler 1973, 154; Jančo 2003, 280; Krekovič 1998, 8), což však nemusí být vždy pravidlem, neboť i v Pannonii byla objevena dílna v Savarii, která vyráběla keramiku s kovově lesklým potahem (Krekovič 1981, 359; Krekovič 1998, 9). Dílny předpokládá M. Grünwaldová i v Carnuntu, kde by měla výroba započnout někdy po roce 100 (Grünwald 1979, 38). V. Gassnerová spojila začátek této keramické výroby s příchodem XIV. legie z Porýní v roce 114 (Gassner 1991, 275; Jančo 2003, 280; Krekovič 1998, 9). Dalším místem, kde se toto zboží v Pannonii vyrábělo byla zřejmě i dílna „Gerhát“ v Brigetiu (Krekovič 1981, 359). Výroba však probíhala nejspíše na více místech.

Jemná šedá keramika

(*Feine grautonige Keramik*)

Tato redukčně vyráběná keramika byla zhotovována z jemně plaveného šedého, někdy až bělavého materiálu, občas s příměsí jemnějšího písku (Droberjar 1993, 60; Krekovič 1981, 363). Povrch může být dýmovaný, pokrytý šedým až šedočerným potahem, může však být i bez potahu (Krekovič 1981, 363-364). Tento typ jinak nezdobené keramiky patří společně s keramikou žlutooranžovou k nejčastěji zastoupeným keramickým druhům. Tvarové spektrum je taktéž shodné jako u keramiky žlutooranžové. Nejčastější tvary jsou džbány, lahve, různé varianty misek, poháry a talíře.

Také u tohoto druhu keramiky je chronologické členění problematické, což umocňuje častá fragmentárnost nálezů a nemožnost přesnějšího tvarového rozčlenění. Potah se na nádobách objevuje zřejmě jen do poloviny 3. století, přičemž je matnější. Zdá se, že na konci 3. st. toto zboží postupně mizí, v Pannonii zřejmě nepřetrvává do 4. století (Krekovič 1981, 364), je zřejmě nahrazováno hrubším zbožím šedočerným a dalšími keramickými druhy.

Jedním z nejtypičtějších tvarů jemné šedé keramiky jsou prstencové misky, které byly vyráběny i ve žlutooranžové keramice a v pannonské keramice s lesklým potahem, často

¹⁶ U západního zboží může mít potah někdy až černou barvu (Sakař 1985, 4).

¹⁷ Podle E. Krekoviče však tato technika trvá až do konce doby římské (Krekovič 1981, 359).

¹⁸ Nejvíce je toto zboží s kovově lesklým potahem rozšířeno v Raetii a Porýní (Gabler 1973, 154).

zdobené kolkováním. Tento tvar, zřejmě inspirovaný miskami Ts typu Drag. 24/25¹⁹, se často vyskytuje na germánských sídlištích 2.-3. století (Krekovič 1981, 364). O typologické členění se pokusil M. R. Pernička (1958), obecně lze říci, že starší misky (skupina A) jsou širší a nižší, zatímco ty mladší (skupina B) naopak užší a vyšší (Krekovič 1981, 364).

Lépe datovatelným poddruhem jemné šedé keramiky je pannonská keramika s lesklým potahem, tzv. *Pannonische Glanztonware*. U tohoto zboží lze podobně jako u terry sigillaty rozlišit formu hladkou, bez výzdoby a formu s kolkovanou výzdobou (dříve nazývanou pannonskou kolkovanou keramikou).

Drsná šedá/šedočerná keramika

(*Rauhe grautonige/grauschwarze Keramik*)

Tento druh keramiky je vyráběn z šedého, světle šedého, někdy až bělavého materiálu s příměsí středně hrubého až hrubého písku, občas i menších kamének. Povrch nádob bývá oproti barvě materiálu nejčastěji tmavě šedé až šedočerné barvy, zpravidla zrnitý, drsný či písčitý, někdy jen jemně zrnitý. Někdy může být povrch též dýmovaný či opatřený tmavým šedočerným potahem (Droberjar 1993, 61; Krekovič 1981, 366).

Tato keramika byla vyráběna po celou dobu římskou, s počátkem výroby lze počítat již od 1. st. Výrazně však převažuje až během 4. - 1. ¼, respektive 1. poloviny 5. st., což je hlavně důsledkem útlumu výroby jemné žlutooranžové a jemné šedé keramiky (Krekovič 1981, 366). Mezi nejčastější tvary lze počítat džbány, hrnce, poháry se zprohýbanými stěnami, misky a talíře (Jančo 2003, 277-278).

Za poddruh drsné šedé a šedočerné keramiky lze znad považovat i část produkce drsné šedočerné keramiky s vlešťovanou výzdobou.

Pannonská keramika s lesklým potahem

(*Pannonische Glanztonware*)

Do skupiny pannonské keramiky s lesklým potahem (tzv. *pannonische Glanztonware*) řadíme nádoby vyrobené z jemné plaveného materiálu, jejichž povrch je opatřen lesklým potahem. Toto zboží je většinou vyrobeno redukčně, ovšem známe i nádoby vyráběné při oxidačním výpalu. Charakteristickým znakem této keramiky je kolkovaná výzdoba, ta se však uplatňuje jen na malé části produkce, většina nádob není podobně jako u hladké terry sigillaty nijak zdobena (Adler-Wölfl 2004, 9).

Pro tuto keramiku dlouho neexistoval jednotný název. V minulosti byla nazývána různými autory různě, často byla vyčleňována pouze kolkovaná část produkce, zatímco hladká, nezdobená keramika byla nejčastěji zařazována do okruhu jemné šedé keramiky. Ve starší literatuře se lze setkat s názvy vzniklými např. podle oblasti rozšíření - „*pannonische Keramik*“, případně podle barvy keramiky - „*pannonisch graue Ware*“, „*graue Keramik mit dunkelgrauem bis schwarzem Überzug*“. Kolkovaná část produkce byla často označována jako „*Stempelkeramik*“, „*(römerzeitliche) gestempelte Keramik*“ nebo „*pannonische Keramik mit Stempelverzierung*“. Můžeme se dokonce setkat i s termínem „*Die Gefäße des Meisters Resatus und seines Kreises*“. Nezdobená hladká keramika byla zase často nesprávně označována jako „*Terra Nigra*“ nebo „*Terra Sigillata-Imitationen*“. Termín „*pannonische Glanztonware*“ začal být používán až od začátku 90. let 20. století, i když zprvu ve formě „*pannonische Glanztonware mit Stempelverzierung*“²⁰, jako označení pro část produkce zdobené kolkováním (Adler-Wölfl 2004, 9, 11).

¹⁹ Dle E. Krekoviče nenapodobovali pannonští hrnčíři misky Ts tvaru Drag. 24/25 přímo, ale až jejich imitace vyrobené ve žlutooranžové keramice (Krekovič 1981, 365).

²⁰ Např. Gassner 1993; Groh 1994; Maróti, 1990.

Se začátkem výroby lze počítat od konce 1. st., respektive počátku 2. st., největší rozvoj pak nastal od počátku 2. st. do doby krátce po jeho polovině. Toto zboží se vyrábělo ještě v pokročilém 3. st, ale již v omezenější míře. Nejčastějšími tvary, často napodobujícími některé tvary galské a padanské Ts, jsou různé varianty mís (Drag. 27, 37), prstencové misky (Consp. 33/34, Drag. 24/25) a talíře (Drag 35/36). Mohou se objevit i různé varianty pohárů. (Adler-Wölfl 2004, 94-95, 120-121).

Při vzniku tohoto keramického druhu se zřejmě uplatňovaly jak vlivy původního pozdně laténského hrnčářství, tak nově přichozí vlivy keramiky římské. Hlavním důvodem byla zřejmě snaha lokálních hrnčářů napodobit tvary a částečně i výzdobu keramiky římské, zejména terry sigillaty a nabídnout tak k tomuto nákladnému zboží levnější alternativu. Narozdíl od terry sigillaty je však většina této keramiky vyráběna redukčně, čímž vznikají nádoby, jejichž šedé, jejichž povrch pokrývá šedý až černý lesklý potah (Adler-Wölfl 2004, 89). Část produkce je však vyráběna i oxidačně, nádoby pak jsou žluto-oranžové až červené barvy s červenavým lesklým potahem, přičemž část těchto výrobků lze někdy včlenit do okruhu imitací terry sigillaty.

Za předstupců tohoto zboží lze zřejmě považovat skupinu keramiky vyráběnou v domácí pozdně laténské tradici během 1. st. a označovanou M. Grünewaldovou jako „časný jemný fabrikát“ (*frühes feines Fabrikat*). Tato na kruhu točená, jemná šedá keramika s leštěným povrchem je spojována s keltskými Bóji (Grünewald 1979, 50-51; Grünewald 1983, 37; Grünewald 1986, 9). Známe ji z Carnunta, Vindobony, Aquinca, Vetus Saliny a Gorsia. Jak vyplývá z některých nálezů, byla zřejmě zhotovována ještě během 2. pol. 2. století. Také kolkovaná výzdoba se objevuje již dříve v průběhu 1. st. na keramice v pozdně laténské tradici známé např. z Aquinca²¹ (Adler-Wölfl 2004, 89-90).

Na rozdíl od kolkované keramiky vyráběné v pozdně laténské tradici je u pannonské keramiky s lesklým potahem výběr kolkovaných motivů i jejich umístění na nádobách pod zřejmým vlivem římské importované keramiky, zejména terry sigillaty.

Za hlavní oblast rozšíření lze považovat území Pannonie, objevuje se však i v přilehlém JV Noricu, zejména v oblasti Z od Poetovia. Pannonská keramika s lesklým potahem je však nálezy doložena i v J, S a SV Noricu, stejně tak i v oblasti severně od Dunaje (Adler-Wölfl 2004, 90-91).

Keramickou produkci lze rozdělit do 3 základních skupin (Adler-Wölfl 2004, 96-118, 120):

a) skupina západopannonská – SZ Pannonie

- převládá redukční výpal
- kolkovaná výzdoba je častější na vnitřní straně nádob²² ve formě větších širokých vejčitých listů, často v kombinaci s menšími vejčitými listy (Savaria, Carnuntum), případně s motivy srpovitými, kruhovými nebo tvaru přesýpacích hodin (Salla); dále množství dalších florálních a ornamentálních motivů
- kolky se jmény hrnčářů *in planta pedis* i ve čtverhraném rámečku, doložená jména: QVIELME, MVL CRESCE (V CRESCE), CONSTAS, VERVS.F, JM.E.R., IEXHH
- předpokládané dílny: Vindobona (Viedeň), Savaria (Szombathely), Carnuntum (Bad Deutsch-Altenburg/Petronell), Salla (Zalalövö)²³, Hosszúvölgy (J od Sally)

²¹ Tato šedá leštěná keramika byla zdobena kolky ve formě rozet nebo dvojitých kruhů, v kombinaci s vlešťovanými vzory a rytými liniemi. Občas se na nádobách objeví i figurální motivy ve formě otisků gem. Výzdoba ve formě otisků gem se sporadicky objevuje i u pannonské keramiky s lesklým potahem, známé z nálezů z Aquinca, Gorsia a Sally (Adler-Wölfl 2004, 90).

²² Nádoby s kolkovanou výzdobou na vnější straně se objevují ve větší míře jen v Sallě (Adler-Wölfl 2004, 96).

²³ Materiál ze Sally zpracovala É. Marótiiová, přičemž zdejší nálezy rozdělila do 3 skupin. Pro skupinu I jsou charakteristické šedé mísy s šedým potahem, napodobující tvar Drag. 37. Výzdoba je uspořádána do řad půlobloučků, mezi nimiž se občas objevují sloupky, uprostřed obloučků mohou být otisknuty další menší motivy. Listy typické pro západopannonskou skupinu zcela chybí. Do skupiny II byly zařazeny nádoby červených

b) skupina jihopannonská – JZ Pannonie a JV Noricum

- převládá oxidační výpal
- kolkovaná výzdoba je častější na vnější straně nádob, motivy listů, rozet, půlobloučků a dalších ornamentů jsou uspořádány v řadách; výzdoba na vnitřní straně nádob je méně častá²⁴
- kolky se jmény hrnčírů *in planta pedis* i ve čtverhraném rámečku, doložená jména: L GAV P, MOD (MODF, C.MODF), L.VIB, MARIVS, HE.M.PAP, L CAI SVR
- předpokládané dílenské centrum: Poetovio (Ptuj); vzhledem k množství nálezů s různými dekory lze však počítat s větším množstvím lokálních dílen (např. Flavia Solva (Wagna bei Leibnitz) ?²⁵)

c) skupina východopannonská – V Pannonie

- převládá redukční výpal; oxidačně vypálené nádoby jsou však známy z oblasti Brigetia, Aquinca²⁶ a JV části Pannonie
- kolkovaná výzdoba je oblíbená jak na vnitřní, tak na vnější straně nádob²⁷; výzdobný dekor napodobuje uspořádání výzdoby na jihogallské Ts²⁸; vedle dominujících rostlinných a ornamentálních motivů se objevují i motivy figurální, občas se však může objevit i domácí motiv jedlové větvičky
- kolky se jmény hrnčírů pouze ve čtverhraném rámečku²⁹, doložená jména: RESATVS.FIICI (RESATVS, RESERATVS), AICC[, JIVS, RESPECTVS F, RAVRACVS, FLAVINI, VTERE.FELIX (VTER FILIX, JFELIX), VATI[, DEC[, MARINVS (?), JSIVS, JMA[, MAXIMINI (MXIMINI), INNIAMAIVS (INNIAINMAIVS), MIIRCATOR F, TIFLORLORNT, CHAHM
- doložené dílny: Aquincum (Budapešť) – dílny „Kende“, „Kiscelli“, „Selmec“, „Bécsi“, „Depot“ a „Papföld“, Brigetio (Szöny) – dílny „Gerhát“, Gorsium (Tác), Balatonfüzfő

Stav dosavadního zpracování této keramiky bohužel zatím neumožňuje přesnější datování produkce jednotlivých dílenských okruhů podle dosud známých kolků. Zatím byla přesněji datována jen produkce mistra Resata a jeho okruhu, která se klade mezi roky 75 – 135 (Krekovič 1981, 351). Nelze však vyloučit, že jednou bude možné datovat přesněji i produkci ostatních hrnčírů a jejich dílen, podobně jako je tomu dnes u terry sigillaty.

Drsná šedočerná/žlutooranžová keramika s vlešt'ovanou výzdobou

(Rauhe grauschwarze/gelborangetonige Keramik mit eingeläuteten Verzierung)

Materiál této keramiky bývá často s příměsí hrubšího písku nebo kaménků. Kromě převažující hrubé šedé či šedočerné keramiky se můžeme výjimečně setkat i s hrubou keramikou žlutooranžovou. Povrch těla nádob bývá někdy horizontálně leštěn, častý je motiv

---

odstínů s červeným potahem, nejčastěji se opět jedná o napodobeniny tvaru Drag. 37. Kolkovaná výzdoba je opět uspořádána do řad, ty jsou odděleny horizontálními žlábkami. Časté jsou různé listy, objevuje se motiv zajíce a otisk gemy s vyobrazením kentaura. Do skupiny III byly zařazeny ostatní redukčně vyráběné nádoby, které nenapodobují tvar Drag. 37 (Adler-Wölfl 2004, 100; Maróti 1990, 97-110). Nádoby I. i II. skupiny se objevují souběžně od trajánského období, nepotvrdila se tak původní domněnka, že oxidačně vyráběné nádoby II. skupiny se objevují až ve 3. století (Adler-Wölfl 2004, 100-101).

²⁴ Tyto nádoby jsou vyráběny nejčastěji redukčně, typická je pro ně paprscitě uspořádaná výzdoba ve formě malých lístků (Adler-Wölfl 2004, 104).

²⁵ Zdejší nálezy se velmi blíží materiálu známému z Poetovia (Adler-Wölfl 2004, 104), může jít o importy odtud.

²⁶ Dílna „Papföld“ v Aquincu produkovala během 1. pol. 3. st. téměř výlučně oxidačně vypálené nádoby (Adler-Wölfl 2004, 106).

²⁷ Na vnější straně je výzdoba o něco častější (Adler-Wölfl 2004, 106).

²⁸ U prvních dvou skupin je uspořádání výzdoby na nádobách volnější (Adler-Wölfl 2004, 107).

²⁹ Z Gorsia je doložen v jednom případě nečitelný kolek hrnčře *in tabula ansata* (Adler-Wölfl 2004, 113).

vhlazovaných vertikálních linií, zejména na hrdle nádob, ponejvíce džbánů. Občas se může vyskytnout i motiv vhlazované mřížky, který pokrývá zpravidla jen horní třetinu nádoby. Mezi nejčastější tvary patří džbány, poháry s uchem, talíře a misky.

Přirazení tohoto keramického druhu k římsko-provinciální keramice je stále poměrně problematické. Ani mezi badateli nevládne jednotný názor. Zatímco jedni ji k ní jednoznačně řadí (Ottományi 1989, 530-536), jiní ji považují za keramiku neřímskou (Soproni 1985, 27-52). Toto zboží vystupuje často souběžně s mladší glazovanou a drsnou šedou a šedočernou keramikou, markantní je zejména její zvýšený výskyt od 2. pol. 4. st. Dle názoru autora této práce lze část produkce takto zdobené keramiky považovat za výrobky římsko-provinciálních dílen.

Vývoj bádání okolo problematiky keramiky s vlešťovanou výzdobou shrnul nejnověji E. Tóth (2005, 375-380). Donedávna byl přijímán fakt, že výskyt této keramiky souvisí s příchodem ostrogótsko-hunsko-alanské skupiny bojovníků pod vedením Alatheia a Safraxe a jejich usídlením po roce 380 v pohraničních pevnostech Valerie se statutem foederátů (Soproni 1985, 27-52; Tóth 2005, 376-377). Tato tzv. *foederátní keramika*³⁰ byla pak považována za výrobky tohoto smíšeného etnika. K. Ottományiová však upozornila na to, že velké množství této keramiky se nachází nejen v pohraničních vojenských pevnostech, ale i v civilních osadách a na pohřebištích, často např. i v ženských hrobech. Zároveň nelze spojit celý objem této keramiky, rozšířený po celé Pannonii i velké části Norica s jednou etnickou skupinou. Tak výrazný rozptýl nálezů keramiky zdobené vlešťovanými vzory lze chápat spíše jako módní vlnu (Ottományi 1989, 531-532, 534-535). Navíc jsou některé nálezy datovány již do období kolem poloviny 4. st., čímž byla zpochybněna nejstarší datace této keramiky do poslední čtvrtiny 4. století a následujícího 5. století (Ottományi 1989, 536).

E. Tóth nově spojil první výskyt této keramiky s postupným usídlením Karpů v jižní Valerii od konce 3. století. Podle něj lze postupně značné rozšíření techniky vhlazovaných a vlešťovaných vzorů na keramice okolo poloviny 4. st. přisoudit právě tomuto nově přichozímu etniku. Mezi charakteristické znaky patří výzdoba plecí a hrdla nádob, dekor vhlazované mřížky, jedlové větvičky, vlnice, vertikálních pásků leštěných linií apod. Tyto výzdobné prvky se objevují na keramice během 3. století na původním území obývaném Karpy mezi řekami Prut a Seret. Zhruba od 2. třetiny 4. st. se pak stejné motivy objevují i na keramice v jižní Valerii, kde E. Tóth na základě nálezů počítá s usídlením nově přichozího etnika (Tóth 2005, 370-375, 379). Nový druh výzdoby se zřejmě poměrně rychle šířil, některé motivy se objevují i na jednoznačně římsko-provinciálních tvarech, které byly nejspíše vyráběny přímo římsko-provinciálními dílnami pod zřejmým kulturním vlivem nové výzdobné techniky. Zároveň však techniku vlešťování přejímala nejspíše i další etnika žijící na území provincií i v naddunajském barbariku. Často se objevuje i na jednoznačně svěbských tvarech nádob.

E. Tóth rozlišil podle materiálu z provincie Valerie dva hlavní časové horizonty výskytu keramiky s vlešťovanou výzdobou (Tóth 2005, 380-381, 385-386):

I. časná skupina (ca 330/340 – 430/435)

- vlešťovaná výzdoba se objevuje na provinciálních tvarech
- plocha celého těla nádob je leštěna, horní část džbánů a pohárů je zdobena vertikálními vlešťovanými liniemi, talíře jsou zdobeny na okrajích horizontálně, někdy jsou po celé ploše leštěny v páscích, ojediněle se na provinciálních tvarech objevuje již i vlešťovaná mřížka, která není nijak ohraničena

II. pozdní skupina (ca 430/435 – konec 5. st. ?)

---

³⁰ Tento termín je podle autora této práce chybný a neměl by se již používat.

- vlešťovaná výzdoba se neobjevuje na původních provinciálních tvarech, uplatňuje se na džbánech typu Murga, džbánech s trychtýřovitým ústím, miskách se schodovitě lomeným tělem (*Knickwandschüsseln*), hrncích a džbánech s vysokým úzkým hrdlem
- plece džbánů a hrnců jsou zdobeny ohraničenými pruhy vyplněnými vhlazovanou mřížkou nebo motivem jedlové větvičky, také hrdla džbánů bývají hlazena
- v rámci této skupiny lze rozlišit 2 druhy keramiky s vlešťovanou výzdobou, s šedým a s černým lesklým (leštěným) povrchem

E. Tóth dospěl k závěru, že zatímco keramika I. skupiny se v provincii Valerii hojně vyskytuje během 4. st., je keramika II. skupiny charakteristická pro následující období, kdy došlo k oficiálnímu postoupení území provincie Valérie Hunům a k předpokládanému stažení většiny provinciálního obyvatelstva na území dočasně zřízené provincie, která pod názvem *Valeria Media* pro tyto účely vznikla při hranicích s Itálií. Tento názor je podpořen i absencí keramiky II. skupiny na pohřebištích provinciálního obyvatelstva. Za nejpravděpodobnější šířitele keramiky této skupiny považuje sarmatské obyvatelstvo, které sem bylo Huny postupně nově přesídleno z Velké uherské nížiny, a které ve výrobě této keramiky později zřejmě pokračovalo i v období po pádu hunské říše (Tóth 2005, 381-382, 384-385).

Odlišná byla ovšem situace na západ od Valérie, v provincii Pannonii I³¹. Zde jsou nádoby II. skupiny rozšířeny i mezi provinciálním obyvatelstvem, tato keramika vystupuje souběžně s ostatními druhy provinciální keramiky, s nezdobenou drsnou šedou a šedočernou keramikou i s keramikou glazovanou. Dá se říci, že v provincii Pannonii I není keramika s vlešťovanou výzdobou etnicky specifická, byla během 1. pol. 5. st. nejspíše zhotovována jak romanizovaným obyvatelstvem, tak i obyvatelstvem nově příchozím (Tóth 2005, 386).

Přehlednou tabulku s návrhem chronologie a rozdělením keramiky na římsko-provinciální a barbarské, sarmatsko-dácké a svébské tvary, platnou pro Pobřežní Noricum a rakouskou část Pannonie I, přinesli již před nějakým časem H. Friesinger a H. Kerchlerová (Friesinger – Kerchler 1981, Abb. 57).

Glazovaná keramika (*Glasierte Ware*)

Keramika, jejíž povrch je opatřen glazurou má v provinciích poměrně dlouhou životnost. Její kořeny lze hledat ještě v hellénistické keramice, počátek výroby římské glazované keramiky spadá pak do období vlády císaře Augusta, zřejmě do rozmezí let 30 – 25 př. n. l. Během 1. st. se šíří znalost výroby i do provincií (Krekovič 1981, 344, 345-346).

Pro 1. st. je charakteristická tzv. severoitalská reliéfní keramika, jedná se zejména o zeleně a žlutě glazované kanthary s rostlinnou výzdobou. Tato keramika se dovážela nejspíše přímo ze severní Itálie, zřejmě přes Aquileiu putovalo toto zboží alpskými průsmyky do Norického království, odkud se dostávalo i dále na sever. Nápadná je koncentrace této keramiky v barbarském prostředí na jihozápadním Slovensku³², v samotných provinciích i zbylých částech barbarika nejsou nálezy italského zboží až tak časté (Krekovič 1981, 345-346).

Od počátku 1. st. započala výroba i v galských dílnách v Saint-Rémy-en-Rollat, Vichy, Gannat a Lezoux. Od tiberiovského období vyráběly glazovanou keramiku i porýnské

³¹ V této provincii narozdíl od území provincie Valérie nedošlo pravděpodobně k tak velkému odchodu původního obyvatelstva, o čemž svědčí i částečné zachování původních geografických názvů. Staří i nově příchozí obyvatelé museli po určitou dobu žít zřejmě ve vzájemné symbióze (Tóth 2005, 385).

³² T. Kolník tuto koncentraci údajně spojil s centrem Vanniova království (Krekovič 1981, 346, s odkazem na lit.).

dílny s hlavním centrem v Kolíně nad Rýnem (Jančo 2003, 282). V jižní Pannonii je výroba doložena již od konce 1. st v městech Emona, Poetovio a Neviodunum (Krekovič 1981, 345).

Ve výskytu domácí produkce glazované keramiky v Noricu a Pannonii lze rozlišit dva výrazné časové horizonty. První horizont spadá zhruba do konce 1. století - 2. poloviny 2. století (Jančo 2003, 282; Nádorfi 2000, 89), druhý zhruba do třetí třetiny 3. století – poloviny 5. století (Gassner 1992, 51; Jančo 2003, 282)³³. Nelze však zcela vyloučit možnost přetrvávání výroby v některých dílnách ještě v průběhu 2. poloviny 5. století, v období po faktickém pádu podunajských provincií.

K nejvýznamějším pannonským dílnám patřily např. Gardellaca-Cadabiaca (Tokod), Gorsium (Tác), Castra ad Herculem (Pilismarót), Emona (Ljubljana), Poetovio (Ptuj), Sirmium (Sremska Mitrovica), Savaria (Szombathely), Neviodunum (Drnovo pri Krškem), Taurunum (Progar), Certisa (Štrbinci), Cibale (Vinkovci), Mursa (Osijek) (Bónis 1990, 37-38; Jančo 2003, 282), výroba však jistě probíhala na více místech, předpokládá se např. i pro oblast Arrabony (Győr).

Mezi nejčastěji zhotovované tvary patřily mortaria, džbány, poháry, misky a talíře. Keramika na níž byla glazura nanášena může být zhotovena z šedého i žlutooranžového materiálu. Barva glazury pak kolísá podle stupně výpalu, mezi nejčastější zbarvení patří tmavě hnědá, červeno-hnědá, červeno-oranžová, žluto-oranžová, mechově a špenátově zelená (Jančo 2003, 282).

Někteří badatelé se domnívají, že zeleně zbarvené glazury jsou snad o něco mladší než glazury hnědé, zdá se, že vystupují až v samém závěru pozdní doby římské souběžně se stále oblíbenými glazurami hnědými nad kterými nyní dominují (Ubl 1982, 88). To však zatím nelze jednoznačně potvrdit.

Zcela výjimečně se zejména ve východopannonské oblasti může na glazovaných nádobách objevit i kolkovaná výzdoba známá z pannonské keramiky s lesklým potahem (Adler-Wölfl 2004, 107-108)³⁴.

Zonálně malovaná keramika³⁵

(Zonal bemalte Keramik)

Tento keramický druh je typickým zástupcem raetské a norické keramické produkce. Počátky této keramiky bývají spojovány se silnými pozdně laténskými vlivy (Czys – Mackensen 1983, 157; Fischer 1957, 17), i když kontinuita výroby nebyla zatím prokazatelně doložena (Mackensen 1978, 92, 94). Toto keramické zboží bývá často označováno termínem *páskově malovaná keramika* (*streifenbemalte Keramik/Ware*), vzhledem k tomu, že takto bývá často pojmenovávána i pannonská páskově malovaná keramika, zvolil jsem raději termín, který zavedl F. Moosleitner (1975).

Materiál bývá plavě žlutý, žlutohnědý nebo až světle červený, jemně písčité nebo jemně zrnitý, mírně porézní. Vnější povrch nádob má často světle okrovou či stříbrně

³³ Některé badatelé počítají s nástupem druhé vlny glazovaného zboží až od počátku 4. století (Nádorfi 1992, 45; Nádorfi 2000, 89), s těžištěm největšího rozšíření v jeho 2. polovině (Nádorfi 1992, 45).; V. Gassnerová soudí, že pokles výroby či případné úplné vymizení glazované keramiky v Noricu a Pannonii zhruba v letech 200-260 souvisí se zvýšením dovozu westerndorfské a rheinzabernské terry sigillaty, stejně tak se domnívá, že se zastavením jejího přílivu propuká druhá vlna výskytu glazovaného zboží (Gassner 1992, 51).

³⁴ Takové nálezy známe z Gorsia, datovány jsou až do 4. st. Jiné nálezy kolkované výzdoby na glazované keramice jsou uváděny z Aquinca, Lauriaca a Lentie, jejich dataci však K. Adler-Wölflová nepřibližuje. Nelze vyloučit, že některé dílny vyráběly vedle pannonské keramiky s lesklým potahem i glazované zboží (Adler-Wölfl 2004, 107-108).

³⁵ Tento keramický druh není zatím v Čechách prokazatelně doložen. Velmi pravděpodobným nálezem je však fragment z Prahy-Bubenče, Rooseveltovy ulice (kat. č. B8, poloha 3, a), případně i fragment z Berouna (kat. č. B1a). Do celkových analýz nebyl tento keramický druh zatím zahrnut.

žlutošedou barvu, je dobře hlazený. Plece nádob bývají zpravidla zdobeny ca 3-6 cm širokými horizontálně malovanými pruhy střídající se matné hnědočervené a bílé barvy, přičemž hrdlo a spodní část nádob zůstává bez výzdoby. Známe však i nádoby pokryté střídajícími se pruhy užšími, ca 1-1,5 cm širokými, v tomto případě je malbou pokryta celá nádoba. Bílá barva na nádobách často velmi špatně drží, snadno se odlupuje či oprýskává, některé, zejména starší nádoby nemusí být bílými pruhy pokryty vůbec. Ve starším období je často přes horizontální pruhy barvy provedena další výzdoba ve formě šedohnědých až fialově malovaných metopových vzorů, pásků, cikcakových motivů, krokvic či mřížky, později i vlnic. Tyto motivy mohou přesahovat i do částí nádob neohrazených základní červeno-bílou malbou (Fischer 1957, 17-18). Nejmladší nádoby jsou pokryty již jen základními červeno-bílými pruhy bez další výzdoby (Czysz – Mackensen 1983, 157).

Nejčastějšími tvary jsou lahve, hrnce s úzkým nebo široce rozevřeným ústím a polokulovité misky (Czysz – Mackensen 1983, 157; Fischer 1957, 18).

S počátky výroby lze počítat od agustovského období. Její konec není v Raetii příliš dobře znám, většinou se dává do flávijského období, jak napovídají některé nálezy, byla zřejmě v menším množství zhotovována ještě na počátku 2. st., případně ještě i v jeho průběhu (Czysz – Mackensen 1983, 157, pozn. 55, 163). V Noricu výroba pokračovala zřejmě po celé 2. st., přičemž nejmladší nálezy jsou datovány ještě do přelomu 2. a 3. století (Ruprechtsberger 1978, 43).

V Raetii lze předpokládat dílny v Cambodunu (Kempten) (Czysz – Mackensen 1983, 163) a zřejmě i v Rapis (Schwabmünchen) (Czysz – Sommer 1983, 22). V Noricu se tato keramika vyráběla v Iuvavu (Salzburg) (Moosleitner 1975, 201), dle nálezů nelze vyloučit výrobu v Lauriacu (Lorch/Enns) a Lentii (Linz) (Ruprechtsberger 1978, 41-43).

4. Nástin přísunu keramických importů do Čech (předběžné výsledky, strategie do budoucna)

V současné době evidují nálezy římsko-provinciální keramiky ze 47 poloh na 40 lokalitách³⁶. Celkově bylo v období od mladšího/pozdního laténu po období stěhování národů přineseno do Čech nejméně 126-134 nádob, z čehož nejméně 12 nádob bylo nalezeno vcelku či jen s menším poškozením, zbylý odhadovaný počet je dochován pouze ve fragmentech (nejméně 151 zlomků nádob).

Ze 2 poloh (2 sídlištních lokalit) – keltských oppid Stradonice a Hradiště nad Závistí - pochází keramické nálezy (4 nádoby - fragmenty 2 amfor a 2 hrnců) ještě z období republiky, datovány jsou do mladšího až pozdního laténu (ca LT C2-D1). Zbylé nálezy spadají do období doby římské a stěhování národů. Jedná se především o sídlištní nálezy (30 lokalit/37 poloh s nálezy 109-117 nádob), v hrobech se římsko-provinciální keramika objevuje až od časných fází období stěhování národů (vinařického stupně) po jeho závěr (9 lokalit/poloh s nálezy 13 nádob). Zastoupení keramických druhů na lokalitách, jejich četnost a předpokládané počty dovezených nádob vyjadřuje Tab. 1 a Graf 1-2.

Procentuální zastoupení jednotlivých keramických druhů v Čechách vyplývá z Tab. 2. Narozdíl od zastoupení v nálezech z Moravy a Slovenska je v Čechách zajímavý o něco vyšší podíl jemné šedé (26,99 % (26,12 %)) a drsné šedé/šedočerné keramiky (13,49 % (12,69 %)) oproti jemné/drsné žlutooranžové keramice (22,22 % (20,9 %)) a jemné žlutooranžové keramice s červeným potahem (6,35 % (6,72 %)). Lze to snad vysvětlit vyšším importem z území Norica, případně i Raetie, kde redukčně vyráběná keramika převažuje nad keramikou vypalovanou oxidačně. Obecně lze říci, že Čechy narozdíl od území Moravy a Slovenska byly

³⁶ Jedná se pouze o lokality a nálezy z katalogové části A, nejisté nálezy z katalogové části B nebyly do celkové analýzy zahrnuty.

jistě pod větším vlivem norického a raetského keramického zboží. Bohužel se v materiálu, zejména u nezdobené šedé a žlutooranžové keramiky, nedaří zatím příliš rozlišovat provenienci jednotlivých fragmentů či nádob podle provincií. Zdá se však, že zhruba do poloviny 2. st., případně do konce 2. st. lze počítat s vyšším přísunem keramiky z Norica a částečně snad i Raetie, zatímco od 2. pol. 2. st. začíná zřejmě i přísun keramického zboží z Pannonie, přičemž tato vlna postupně sílí.

Vývoj importu římsko-provinciální keramiky do Čech vyjadřuje Tab. 4. Bohužel nelze někdy kvůli fragmentárnosti nálezů stanovit jejich dataci přesněji, i tak je však patrný zvýšený přísun keramiky během 2. st., zejména od jeho 2. poloviny, během období tzv. markomanských válek. Bohužel nevíme přesněji, jak vypadala situace během století 3., vysoký počet fragmentů řazený do 2.-3. st. je pouze rámcově určen, jistý je určitý přísun keramiky na počátku 3. st. a snad ještě během jeho 1. poloviny. Do 2. poloviny 3. st. nebyl jednoznačně zařazen žádný nález, je možné, že v této době došlo k určitému přerušení přísunu keramického zboží, což může souviset i s hospodářskou recesí v provinciích. Vlna importů pak mírně stagnuje od přelomu 3. a 4. st., zhruba do poloviny 4. st., přičemž markantní nárůst lze opět zaznamenat od jeho 2. pol., respektive od konce 4. st. do 1. čtvrtiny, případně ještě poloviny 5. století. Ojedinele se v Čechách objevuje keramika vyráběná v římsko-provinciální tradici ještě ve 2. pol. 5. st. či již na přelomu 5. a 6. století v Bohušovicích nad Ohří (kat. č. A2a; obr. 10:9-10), přičemž tento výrobek byl spojen s přežívajícími, snad dáckými (?) dílnami.

Zastoupení jednotlivých tvarů nádob v rámci keramických druhů vyjadřuje Tab. 3. Nejčastěji dováženými nádobami byly džbány, mortaria, misky (často i prstencové), méně již hrnce a poháry. Výjimečné jsou nálezy 2 fragmentů republikánských amfor ze Stradonic (kat. č. A35a+b; obr. 1:1-2, 17-18). Také nálezy 2 zlomků vykuřovadel z Hradiště nad Závistí (kat. č. A11, poloha 1, c; obr. 11:1, 30) a Tuchlovic (A37, poloha 1, d; obr. 15:9-10), které lze nejspíše spojit s kultovními praktikami jsou v prostředí českém něčím zcela výjimečným. Patrný je nárůst počtu mortarií během 4. a 1. pol. 5. st., právě mortaria bývají pokládána za doklad postupující romanizace. Za podobný doklad lze nejspíše považovat i ukládání džbánů a pohárů, součástí picích souprav, do hrobů vinařické skupiny období stěhování národů. Podobně snad i oba nálezy vykuřovadel lze eventuelně spojit s přejímáním kultovních praktik z provincií.

Co se týče rozptylu jednotlivých nálezů, je patrná jejich kumulace v povodí velkých řek, Labe, Vltavy a Ohře, což se prakticky kryje s osídlením v době římské a stěhování národů. Nelze vyloučit, že některé větší osady ležící na důležitých vodních trasách mohly mít i určitou úlohu v případném dálkovém obchodu s provinciemi, kromě Prahy se nabízejí např. Lovosice, Beroun a Borek. Zajímavé jsou nové nálezy z Osic (kat. č. A20; obr. 3:5-6), z východních Čech, které mohou naznačovat směr přísunu keramických importů a představovat tak dosud chybějící doklad spojení mezi územím Čech, Moravy a Pannonie. Výjimečné jsou svým postavením i počtem nalezených zlomků³⁷ jihočeské lokality Přeštovice (kat. č. A28; obr. 2, 13:19-23, 23-27) a Sedlec (kat. č. A32; obr. 3:1-4, 14:7-9, 28-29), nelze vyloučit, že obě tyto osady měly určité zvláštní postavení typu „Port of Trade“, neboť mohly ležet na obchodních cestách a zároveň být tak spojnicí s územím Norica. Podobné postavení pro střední Čechy mohla mít i osada na Hradišti nad Závistí (kat. č. A11; obr. 7:2, 8:1-4, 11, 12:1, 30-38), případně i Holubice (kat. č. A6; obr. 5).

Co se týče nových zjištění, lze se o nich zmínit jen velmi stručně. Zásadní je přeurčení a předatování zlomku raetské keramiky z Močovic (kat. č. A17a; obr. 1:4, 19), jedná se o I. Drexelův styl, jež je možné datovat do 1. pol. 2. st. Zajímavým nálezem je torzo žlutooranžového jedno- či dvouuchého džbánu z Lovosic (kat. č. A13a; obr. 6:2, 39-40), který

³⁷ Množství nalezených fragmentů však může být ovlivněno i dlouhodobými výzkumy na těchto lokalitách, ostatní lokality (kromě Hradiště nad Závistí) byly zkoumány jen krátkodobě a často jen z malé části.

můžeme bohužel datovat pouze rámcově do 2. st. Nález fragmentů cylindrického mramorovaného džbánu³⁸ z lokality Borek (kat. č. A3a+b+c/+d+e+f; obr. 4, 21) má analogii na pohřebišti Matrica (Topál 1981, 37, 88, Pl. XXX/86:3), lze jej datovat do 2. pol. 2. st. – 1. pol. 3. st. Nově byl přeurčen nález glazované nádoby z Lužce nad Vltavou (kat. č. A14a), tento pohár s uchem³⁹ s atypickou kolkovanou výzdobou má přímé analogie v oblasti Arrabony (Gabler 1989, 27, Abb. 9:1, Abb. 10, 28-30; Szönyi 1984, 348, Abb. 6). Jeho vznik jsem datoval do přelomu 4./5. st. – 1. ¼ 5. století (Rypka 2007, v tisku). Nově byla zařazena do soupisu římsko-provinciální keramiky i část nálezů keramiky s vlešťovanou výzdobou, neboť tato výzdoba se uplatňuje na typicky římsko-provinciálních džbánech stejného typu, který známe např. z Prahy-Podbaby - Julisky (kat. č. A26a; obr. 49)⁴⁰. Určitým solitérem je džbán z Vinařic (kat. č. A39a; obr. 52-55), je vyroben z drsné žlutooranžové keramiky, na těle je však patrna vlešťovaná výzdoba (obr. 53-54), která je typická spíše pro džbány vyrobené z drsné šedé či šedočerné keramiky. Zásadním zjištěním jsou pak stopy kapek žlutozelené glazury na hrdle a plecích (obr. 53, 55), které mohou potvrzovat domněnky, že keramika s vlešťovanou výzdobou byla vyráběna přímo v římsko-provinciálních dílnách společně s dalšími druhy provinciální keramiky, především glazovaným zbožím. Část produkce keramiky s vlešťovanou výzdobou lze tedy nejspíše skutečně považovat za římsko-provinciální výrobky. K drsné šedé keramice s vlešťovanou výzdobou patří zřejmě i menší džbán z Prahy-Kobylis (kat. č. A25b; obr. 45-46), na jehož hrdle lze pozorovat velmi špatně dochované stopy po výzdobě ve formě vertikálních vlešťovaných proužků (?). A. Rybová (1976, 100) tento džbán v minulosti určila jako západní import patřící do kategorie tzv. mayenské keramiky, toto určení se však jeví jako značně problematické, neboť náš exemplář znaky mayenské keramiky nenese. Četné tvarové analogie z území Pannonie I (Kraskovská 1974a, 48, 77, tab. XXXVI:4, LV:13), Pobřežního Norica (Pollak 1988, 171-172, 175, Taf. 13:4), Valerie (Burger 1979, 24, 37, Taf. 3:3, 12:5) i naddunajského barbarika (Čižmář 1995, 25, Abb. 4:4)⁴¹ dokládají, že se jedná o tvar běžně užívaný v Podunají. Tyto džbány mohou být zcela bez výzdoby, často jsou pokryté glazurou. Z lokality Mauer an der Url známe však i exemplář s leštěným povrchem (Pollak 1988, 171-172, 175, Taf. 13:4). Tyto tvary mají poměrně dlouhé trvání, nález z Prahy-Kobylis jsem datoval jen rámcově do 2. pol. 4. st. až přelomu 4./5. století, do hrobu vinařického stupně období stěhování národů se pak dostal nejspíše během 1. poloviny 5. století.

V navazující práci by měly být jednotlivé zajímavější nálezy podrobněji analyzovány. Hlavním úkolem je dokončení revize dostupných starých nálezů a popsání několika nálezů nových, které se mezitím, v době po uzavření katalogu, objevily. Dále bych se chtěl pokusit revidovat materiál z několika vytipovaných archeologických výzkumů, kde je velmi pravděpodobné, že se mezi materiálem může nacházet i římsko-provinciální keramika. Šířeji bych se chtěl věnovat kontextům, z kterých jednotlivé nálezy pocházejí. Zajímavé jistě bude srovnání s nálezy ostatních provinciálních importů, zejména nálezů Ts, spon a bronzových nádob. Velký potenciál mají chemicko-technologické analýzy keramiky, v současné době již disponujeme daty z několika provinciálních lokalit, srovnání vybraných nálezů s těmito daty by mohlo do budoucna přinést zajímavé výsledky a pomoci tak určit možnou provenienci alespoň některých nálezů a možná i přispět k pochopení směrů obchodních tras.

³⁸ Může se jednat i o 2 nádoby.

³⁹ Ucho bylo odlomeno ještě před uložením do země.

⁴⁰ Tento džbán nenese na těle viditelné stopy po jakékoliv výzdobě, nelze ji však úplně vyloučit neboť jeho povrch je poměrně otřelý.

⁴¹ Zde jako import.

5. Registr lokalit

A. Jisté nálezy římsko-provinciální keramiky:

1. Beroun, okr. Beroun (Středočeský kraj)	s. 26
2. Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice (Ústecký kraj)	s. 28
3. Borek, okr. Praha-východ (Středočeský kraj)	s. 29
4. Černín, okr. Beroun (Středočeský kraj)	s. 32
5. Dřetovice, okr. Kladno (Středočeský kraj)	s. 33
6. Holubice, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)	
- poloha č. 1	s. 34
- poloha č. 2	s. 37
7. Jenčice, okr. Litoměřice (Ústecký kraj)	s. 38
8. Kolín, okr. Kolín (Středočeský kraj)	s. 38
9. Kolínsko, okr. Kolín (Středočeský kraj) (Libenice, okr. Kolín ?)	s. 40
10. Kyjice, o. Vrskmaň, okr. Chomutov (Ústecký kraj)	s. 41
11. Lhota, o. Dolní Břežany - Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)	
- poloha č. 1	s. 42
- poloha č. 2	s. 48
- poloha č. 3	s. 48
- poloha č. 4	s. 49
12. Litovice, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)	s. 50
13. Lovosice, okr. Litoměřice (Ústecký kraj)	s. 51
14. Lužec nad Vltavou, okr. Mělník (Středočeský kraj)	s. 52
15. Milžany, o. Tušimice, okr. Chomutov (Ústecký kraj)	s. 54
16. Mlékojedy, o. Neratovice, okr. Mělník (Středočeský kraj)	s. 54
17. Močovice, okr. Kutná Hora (Středočeský kraj)	s. 55
18. Neratovice, okr. Mělník (Středočeský kraj)	s. 56
19. Opolany, okr. Nymburk (Středočeský kraj)	s. 57
20. Osice, okr. Hradec Králové (Královéhradecký kraj)	s. 59
21. Ořech, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)	s. 60
22. Počeradý, okr. Louny (Ústecký kraj)	s. 60
23. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)	
- poloha č. 1	s. 61
24. Praha-Dubeč, m.č. Praha 10 (Kraj Hlavní město Praha)	
- poloha č. 1	s. 62
25. Praha-Kobylisy, m.č. Praha 8 (Kraj Hlavní město Praha)	s. 63
26. Praha-Podbaba, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)	s. 65
27. Praha-Veleslavín, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)	s. 66
28. Přest'ovice, okr. Strakonice (Jihočeský kraj)	s. 67
29. Ratenice, okr. Kolín (Středočeský kraj)	s. 73
30. Řisuty, okr. Slaný (Středočeský kraj)	s. 74

31. Sány, okr. Nymburk (Středočeský kraj)	s. 75
32. Sedlec, okr. České Budějovice (Jihočeský kraj)	s. 76
33. Siřem, o. Blšany, okr. Louny (Ústecký kraj)	s. 78
34. Sloup v Čechách, okr. Česká Lípa (Liberecký kraj)	s. 79
35. Stradonice, okr. Beroun (Středočeský kraj)	s. 80
36. Třebestovice, okr. Nymburk (Středočeský kraj)	s. 81
37. Tuchlovice, okr. Kladno (Středočeský kraj)	
- poloha č. 1	s. 81
- poloha č. 2	s. 83
38. Tvršice, o. Staňkovice, okr. Louny (Ústecký kraj)	s. 83
39. Vinařice, okr. Kladno (Středočeský kraj)	s. 84
40. Zbudov, o. Dívčice, okr. České Budějovice (Jihočeský kraj)	s. 85

B. Nejisté nálezy římsko-provinciální keramiky:

1. Beroun, okr. Beroun (Středočeský kraj)	s. 88
2. Holubice, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)	
- poloha č. 3	s. 88
3. Hořín, okr. Mělník (Středočeský kraj)	s. 89
4. Jenišův Újezd, okr. Teplice (Ústecký kraj)	s. 90
5. Jindřichův Hradec (?), okr. Jindřichův Hradec (Jihočeský kraj)	s. 91
6. Měňany, okr. Beroun (Středočeský kraj)	s. 92
7. Podbořany, okr. Louny (Ústecký kraj)	s. 93
8. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)	
- poloha č. 2	s. 93
- poloha č. 3	s. 94
9. Praha-Dubeč, m.č. Praha 10 (Kraj Hlavní město Praha)	
- poloha č. 2	s. 94
10. Přest'ovice, okr. Strakonice (Jihočeský kraj)	s. 95
11. Sobčice, okr. Jičín (Královehradecký kraj)	s. 97
12. Velké Přílepy, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)	s. 98

6. Katalog nálezů římsko-provinciální keramiky z území Čech

A. Jisté nálezy římsko-provinciální keramiky:

1. Beroun, okr. Beroun (Středočeský kraj)

Poloha: *Havlíčková ulice, prostor před J hradbou středověkého města (parcela PARKÁN) (ZM 10 12-41-12, koor.: 117:221, 123:222, 123:217, 118:216)*

Akce: záchranný výzkum M. Ježka a I. Sýkorové (ARÚ Praha) v roce 1995, autor NZ M. Jančo (1999)⁴²; sídliště starší až mladší doby římské (B2 – B2/C1, počátek C1); Zachycené sídlištní a výrobní objekty jsou zřejmě pokračováním sídliště či konglomerátu sídlišť, zkoumaného již dříve v poloze Plzeňské předměstí mezi Plzeňskou třídou a Tyršovou ulicí a v poloze Náměstí M. Poštové, ca 200 m od Z hranice původního středověkého jádra města (Břicháček-Charvát-Matoušek 1983).

Nález: 7 zlomků římsko-provinciální keramiky z 6-7 nádob; dále 2 fragmenty Ts (Halama 2004, 15-16)

Lit.: Břicháček-Charvát-Matoušek 1983; Droberjar 2002, 17; Halama 2004, 14-16; Jančo 1999; Jančo 2000; Jančo 2003, 266, 274, 280; Jančo 2004

Popis a určení:

a) obr. 10:1

Kontext: výplň obj. B (pravoúhlá polozemnice s šestikřivou konstrukcí bez vstupního výklenku; rozm.: 230 x 400 cm, delší osa ve směru SZ-JV)⁴³

Popis: fragment těla poměrně velké tenkostěnné nádoby; točeno na kruhu, stopy po vytáčení a hlazení prsty, materiál jemně plavený, dobře vypáleno; povrch světlé, okrově žluté barvy, bez výzdoby

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – větší džbán, zásobnice či hrnec

Datace: rámcově stupeň B2 – B2/C1 – ca 2. st. (Jančo 2003, 266)

Lit.: Jančo 1999, 10, 13; Jančo 2003, 266, obr. 1:2; Jančo 2004, 464, obr. 5:14

Uložení: ARÚ Praha – sáček č. 5 - nerevidováno

b) + c) obr. 10:5

Kontext: výrobní obj. F (obdélná polozemnice bez zjištěných křivých jamek, rozm.: 200 x 280 cm, delší osa ve směru S-J; JV část obj. narušena bagrem) se železářskou pecí typu Loděnice (v JZ části tohoto obj.) (Jančo 2004, 467)⁴⁴

Popis: 2 okrajové fragmenty s vodorovně vyklopeným rovným okrajem a ven vytaženým ústím; točeno na kruhu; povrch šedé a šedohnědé barvy; středem rovného okraje prochází mělký žlábek

Rozměry: neuvedeny

⁴² Děkuji M. Ježkovi (ARÚ Praha) a M. Jančovi (NPÚ – ú.p.) za možnost studia nálezové zprávy z výzkumu.

⁴³ M. Jančo z výplně tohoto obj. ještě uvádí fragment výdutí na kruhu točené (?) či dotáčené (?) nádoby oranžově hnědé barvy se stopou po napojení ucha (?), který interpretuje jako možnou germánskou imitaci třecí misky (mortaria) (Jančo 1999, 10, 13; Jančo 2004, 464). Nelze vyloučit, že i v tomto případě by se mohlo jednat o zlomek provinciální keramiky.

⁴⁴ Kvůli nepříznivému počasí byl obj. pouze ověřován třemi řezy (Jančo 2004, 467), není vyloučeno, že se ve výplni mohly nacházet další zlomky římsko-provinciální spotřební keramiky, Ts či jiných předmětů římské provenience.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná (?) šedá keramika – hrncovitá nádoba nebo miska

Oba fragmenty **b) + c)** mohou pocházet z jedné či podobné nádoby (Jančo 2003, 274).

Datace: rámcově stupeň B2 – ca 2. pol. 1. st. – 1. pol. 2. st. (s ohledem na dataci materiálu z výplně obj. F) (Jančo 2003, 274)

Lit.: Jančo 1999, 10, 18; Jančo 2003, 247, obr. 2:18; Jančo 2004, 467, obr. 5:7

Uložení: ARÚ Praha – sáček č. 22 - nerevidováno

d) obr. 10:2

Kontext: výrobní obj. F (obdélná polozemnice bez zjištěných kúlových jamek, rozm.: 200 x 280 cm, delší osa ve směru S-J; JV část obj. narušena bagrem) se železářskou pecí typu Loděnice (v JZ části tohoto obj.) (Jančo 2004, 467)

Popis: fragment těla tenkostěnné nádoby; točeno na kruhu; povrch hrubý, oranžově okrové barvy; výzdoba horizontálními plastickými lištami

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná (?) žlutooranžová keramika – miska (?)

Datace: rámcově stupeň B2 – ca 2. pol. 1. st. – 1. pol. 2. st. (Jančo 2003, 266)

Lit.: Jančo 1999, 17⁴⁵; Jančo 2003, 266, obr. 1:3; Jančo 2004, 468, obr. 5:13

Uložení: ARÚ Praha – sáček č. 17 - nerevidováno

e) obr. 10:6

Kontext: výrobní obj. F (obdélná polozemnice bez zjištěných kúlových jamek, rozm.: 200 x 280 cm, delší osa ve směru S-J; JV část obj. narušena bagrem) se železářskou pecí typu Loděnice (v JZ části tohoto obj.) (Jančo 2004, 467)

Popis: fragment těla tenkostěnné nádoby; točeno na kruhu; materiál na lomu oranžově červené barvy, povrch vnější strany opatřen matným, tmavě hnědošedým potahem, povrch vnitřní strany černohnědý, hrubý; výzdoba: vnější povrch jemně krupičkovitě zdrsňen metodou tzv. „pískování“ černé (?) barvy

Rozměry: tl. střepu 2-3 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná keramika s pískovaným povrchem – dle M. Janča větší tenkostěnná hrncovitá nádoba, džbán (Jančo 2003, 280). Mohlo by se však jednat i o fragment poháru se zprohýbanými stěnami (tzv. „Faltenbecher“).

Datace: ca 1. pol. 2. st. (s ohledem na dataci výplně obj. F do stupně B2) – dle matného potahu nejspíše Pannonie – imitace západního zboží (?), případně Raetie (?)

Lit.: Jančo 1999, 10, 16; Jančo 2003, 280, obr. 4:3; Jančo 2004, 468, 482, obr. 5:17

Uložení: ARÚ Praha – sáček č. 15 - nerevidováno

f) obr. 10:3

Kontext: výrobní obj. F (obdélná polozemnice bez zjištěných kúlových jamek, rozm.: 200 x 280 cm, delší osa ve směru S-J; JV část obj. narušena bagrem) se železářskou pecí typu Loděnice (v JZ části tohoto obj.) (Jančo 2004, 467)

Popis: fragment těla tenkostěnné nádobky; točeno na kruhu; materiál na lomu žluto-šedý, povrch nádoby pokryt oranžovým potahem

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem – pohár, miska (?)

⁴⁵ V opisu seznamu sáčků v NZ označen jako recentní střep.

Datece: rámcově stupeň B2 – ca 2. pol. 1. st. – 1. pol. 2. st. (Jančo 2003, 266)

Lit.: Jančo 1999, 10, 18; Jančo 2003, 266, obr. 1:5; Jančo 2004, 468, obr. 5:11

Uložení: ARÚ Praha – sáček č. 22 – nerevidováno

g) obr. 10:7

Kontext: sběr z haldy vyházené zeminy (původně snad kulturní vrstva v okolí obj. A a D)

Popis: fragment zaobleného dna a části stěny tenkostěnné nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený; povrch šedé barvy, bez potahu; výzdoba: vleštěný půloblouček (?) nade dnem

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – větší pohár, hrncovitá nádoba (?) (Jančo 2003, 274)

Datece: rámcově stupeň B2 – B2/C1 – ca 2. st. (Jančo 2003, 274)

Lit.: Jančo 1999, 20⁴⁶; Jančo 2003, 274, obr. 2:17; Jančo 2004, 469, obr. 5:1

Uložení: ARÚ Praha – sáček č. 30 – nerevidováno

2. Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice (Ústecký kraj)

Poloha: pískovna p. Václava Třebického

Akce: náhodný nález (sesuv písku v pískovně) v roce 1924; ojedinělé hroby (?); již dříve (téhož roku ?) při pracích ve stejné pískovně zničen 1 hrob (nálezy z něho se však nepodařilo zachránit)

Nález: 1 pozdní římsko-provinciální nádoba

Lit.: Droberjar 2002, 23; Jančo 2003, 268; Jansová 1927; Zeman 1994, 55, 57, tab. I:4-5

Popis a určení:

a) obr. 10:9-10

Kontext: kostrový hrob č. II

Popis: větší hrncovitá nádoba; vyrobeno na kruhu; povrch hladký, světle hnědý; materiál z jemně plavené hlíny bez příměsí slídy, tvrdý výpal; tělo nádoby vejčité, okraj ven vytažený, ovalený, na vnitřní straně žlábkovitě vyhloubený; výzdoba: v horní části plecí (na podhrdlí) tři horizontální, nepřilíhající hluboké žlábků

Rozměry: v. 137 mm, prům. hrdla 125 mm, prům. dna 70 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše okruh jemné (?) šedé keramiky⁴⁷ (?) – hrnec

Datece: původně nádoba pokládána za hradištní keramiku z 9.-10. st. (Jansová 1927; již zde s určitými pochybami, zejména dle průvodní, v ruce hnětené dvojkónické nádoby (obr. 10:8)⁴⁸ „vyvolávající spíše dojem příslušnosti k tzv. keramice merovejské“); dle J. Zemana (1994, 55) produkt přežívajících pozdních římsko-provinciálních dílen⁴⁹; dle E. Droberjara (2002, 23) takové hrnce vyráběny po celé 5. st.; J. Zeman klade vznik průvodní keramiky (dvojkónické lahvovité nádobky) na přelom 5./6. st. (Zeman 1994, 57), ve stejné době, či o něco dříve – snad ještě během 2. pol. 5. st. (?) mohla vzniknout i pozdně-provinciální hrncovitá nádoba (celý soubor obou nádob se dostal do země zřejmě kolem 1. pol. 6. st.) – přežívající dílny bývalé provincie Dácie (?)

⁴⁶ V opisu seznamu sáčků v NZ označen jako recentní (?) střep.

⁴⁷ Určení keramického druhu jen podle subjektivního popisu barvy materiálu je v tomto případě obtížné, např. M. Jančo (2003, 268) zařadil tuto nádobu již spíše do skupiny žlutooranžové keramiky. Nádobu jsem bohužel neměl možnost revidovat, v NM Praha ji zatím nebylo možné nalézt.

⁴⁸ NM Praha – inv. č. 27960

⁴⁹ J. Zeman našel analogie k průvodní, v ruce hnětené nádobce v rumunské části Sedmihradska, na území bývalé provincie Dácie, kde kromě zřejmě dlouho přežívající tradice domácí dácké keramiky (dvojkónické nádoby) zároveň dlouho přežívaly tradice pozdně-provinciálního hrnčářství (Zeman 1994, 55).

Lit.: databáze DEMUS NM Praha; Droberjar 2002, 23; Jančo 2003, 268, obr. 1:6; Jansová 1927, 222 – 223, obr. 72; Zeman 1994, 55, 57, tab. I:4-5

Uložení: NM Praha - inv. č. 27961 - nenalezeno

3. Borek, okr. Praha-východ⁵⁰ (Středočeský kraj)

Poloha: *Proboštská jezera (Probošťák) – říční pískovna SKŠ (n.p. Severokámen Liberec) - trať Borek II, ca 3,5 km S od Staré Boleslavi, vlevo při silnici Stará Boleslav- Mělník (SMO 5, koor.: Z:J/26:161)*

Akce: záchranný výzkum D. Turkové (M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav) v roce 1983⁵¹; sídliště ze starší až mladší doby římské (rámcově B2/C1 – C1) a raného středověku (RS II)

Nález: 6 fragmentů římsko-provinciální keramiky z 1-2 nádob

Lit.: Dreslerová 1995; Droberjar 2002, 23; Jančo 2003, 272; Turková 1983; Turková 1985, 11-12; Sklenář 1994, 3

Popis a určení:

a) obr. 4:1, 21

Kontext: oválný obj. 10 s rovným plochým dnem (interpretován jako polozemnice, rozm.: 400 x 280 cm, zachovaná hl. ca 40 cm⁵², ve střední části ca 25 – 30 cm, asi z poloviny silně narušen amatérským výkopem⁵³), černá tuhá kompaktní výplň promísená uhlíky - začišťování plochy obj. po amatérovi v sektorech A a D, zejména v silně narušené SZ části obj.

Popis: zlomek výduti silnostěnné, ostře členěné nádoby z jemně plavené hlíny; s příměsí slídy, otírá se; dobře vypáleno; povrch světle oranžově-žlutý až bílo-žlutý; barva na lomu shodná s barvou povrchu (z jedné strany stěp na lomu mírně ohlazen); na vnitřní straně stopy po vytáčení na kruhu; na vnější straně po obou stranách výduti malovaná výzdoba, kterou tvoří mírně sešikmené, téměř vertikální pruhy oranžově-červené barvy, zhotovené zřejmě tahy štětcem; tyto malované pruhy jsou ca 5 mm široké, od sebe vzdálené v rozestupu ca 7-10 mm; výzdoba je značně setřelá, dochovala se nejvíce pod mocnou vrstvou vysráženého vápníku, jímž je dnes povrch fragmentu z větší části pokrytý

Rozměry: 89 x 85 mm, max. tl. 18 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Mramorovaná keramika – nejspíše cylindrický džbán či konvice

Zlomky **a**, **b** a **c** pocházející z jednoho obj. (porušený obj. č. 10) jsou si charakterem materiálu i tl. stěny (případně zbytky výzdoby) velice podobné, nejspíše pocházejí z jedné nádoby; stejně tak jsou si velmi podobné charakterem materiálu, tl. stěny a výzdobou zlomky **d**, **e** a **f** ze zničeného obj. 12 – je možné, že mohou, i přes poměrně velkou vzdálenost obj. 10 a 12⁵⁴, pocházet buď z jedné a téže nádoby (jako fragmenty **a**, **b** a **c**), nebo případně z nádoby

⁵⁰ V době výzkumu okr. Mělník.

⁵¹ Děkuji D. Dreslerové (Turkové) (ARÚ Praha) za souhlas ke studiu nálezové zprávy a další informace o výzkumu, dále pak děkuji I. Krutinovi (M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav) za souhlas ke studiu archeologického materiálu z výzkumu.

⁵² Informace o hloubce obj. vychází z překresby půdorysu a řezů. V NZ však autorka výzkumu uvádí dochovanou hl. pouze 20 cm (Dreslerová 1995, 4).

⁵³ Amatér narušil obj. z obou kratších stran, aniž by se dobral až ke dnu, pouze uprostřed obj. zůstal nenarušený 80 cm široký „kontrolní“ blok, který byl pak vybírán po mechanických vrstvách.

⁵⁴ Obj. č. 12 byl zlikvidován těžbou ještě před geodetickým zaměřením, na celkovém plánu tedy není zakreslen. Ve výkopovém deníku D. Turkové se lze dočíst následující: „obj. 12: Není zaměřen ani zakreslen. Objekt zlikvidován bagrem, část se zachovala ve stěně pískovny na úrovni obj. 1“ Pokud vyjdeme z této informace, zjistíme z celkového plánu, že vzdálenost mezi obj. 10 a obj. 1 (dochovala se jen jeho S polovina, zbytek odtěžen; datovaný do raného středověku – RS II) je asi 50 m. S přibližně stejnou vzdáleností je tedy nutné počítat i pro vzdálenost mezi obj. 10 a 12. Je tedy docela dobře možné, že máme z tohoto sídliště dochovány střeby z nejméně dvou, snad podobných (?) římsko-provinciálních nádob.

jiné, tvarově snad podobné či identické. Je však velmi pravděpodobné, že se jedná o stejný typ keramiky a snad i výrobek jedné keramické dílny.

Date: ca 2. pol. 2. st. – 1. pol. 3. st. – nejspíše Pannonie - Aquincum, Brigetio ?, případně lokální produkce v Matrice

Analogie: Matrica (Százhalombatta-Dunafüred) (Topál 1981, 37, 88, Pl. XXX/86:3)

Lit.: Dreslerová 1995, 7 (opis seznamu sáčků); Droberjar 2002, 23; Jančo 2003, 272, obr. 2:10; Turková 1983, 2; Turková 1985, 11

Uložení: M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – inv. č. A4669 (př. č. 1110/85) – sáček č. 4a

b) obr. 4:3, 21

Kontext: oválný obj. 10 s rovným plochým dnem (interpretován jako polozemnice, rozm.: 400 x 280 cm, zachovaná hl. ca 40 cm, ve střední části ca 25 – 30 cm, asi z poloviny silně narušen amatérským výkopem), černá tuhá kompaktní výplň promísená uhlíky - snižování prostředního nenarušeného bloku, hloubka ca 20-30 cm (mechanická vrstva 20 cm - dno)

Popis: fragment výduti silnostěnné nádoby z jemně plavené hlíny; s příměsí slídy, otírá se; dobrý výpal, točeno na kruhu; povrch na obou stranách i na lomu světle oranžově-žlutý až bílo-žlutý; bez znatelné výzdoby (lze ji však předpokládat (dvě nepatrné oranžově-červené tečky na vnější straně mohou být jejím zbytkem) – dnes zřejmě setřelá); povrch zlomku ohlazen

Rozměry: 60 x 44 mm, max. tl. 11 mm.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše mramorovaná keramika (?) – džbán či konvice (zlomky **a**, **b** a **c** - a snad i zlomky **d**, **e** a **f** – mohou pocházet z téže nádoby)

Date: ca 2. pol. 2. st. – 1. pol. 3. st. – nejspíše Pannonie - Aquincum, Brigetio ?, případně lokální produkce v Matrice

Lit.: -

Uložení: M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – inv.č. A5321 (př. č. 1135/85) – sáček č. 63

c) obr. 4:2, 21

Kontext: oválný obj. 10 s rovným plochým dnem (interpretován jako polozemnice, rozm.: 400 x 280 cm, zachovaná hl. ca 40 cm, ve střední části ca 25 – 30 cm, asi z poloviny silně narušen amatérským výkopem), černá tuhá kompaktní výplň promísená uhlíky - snižování prostředního nenarušeného bloku, hloubka ca 20-30 cm (mechanická vrstva 20 cm - dno)

Popis: zřejmě fragment dolní výduti silnostěnné nádoby se zbytkem podstavného prstence (ovalený tyčinkovitý; dno i část prstence odlomeno), případně by se mohlo jednat i o část okraje (to je však méně pravděpodobné); z jemně plavené hlíny s příměsí slídy, otírá se; dobrý výpal, točeno na kruhu (na vnitřní straně patrný stopy po vytáčení); povrch na obou stranách i na lomu světle oranžově-žlutý až bílo-žlutý; nepatrný zbytek oranžově-červené barvy (zřejmě pruhy barvy nanášené štětcem), zbytek výzdoby snad setřen; povrch a lomy mírně pokryty vysráženým vápníkem

Rozměry: 67 x 47 mm, max. tl. okraje 13 mm, vnější prům. ca 160 mm, vnitřní prům. ca 140 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše mramorovaná keramika (?) – džbán či konvice (zlomky **a**, **b** a **c** - a snad i zlomky **d**, **e** a **f** – mohou pocházet z téže nádoby)

Date: ca 2. pol. 2. st. – 1. pol. 3. st. – nejspíše Pannonie - Aquincum, Brigetio ?, případně lokální produkce v Matrice

Analogie: Matrica (Százhalombatta-Dunafüred) (Topál 1981, 37, 88, Pl. XXX/86:3)

Lit.: -

Uložení: M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – inv. č. A5332 (př. č. 1135/85) – sáček č. 63

d) obr. 4:4, 21

Kontext: obj. 12 (zničen těžbou, nelze stanovit jeho tvar ani účel, mohlo se však jednat i o pozůstatky další polozemnice (?)), kompaktní tmavohnědá až černá písčito-hlinitá výplň⁵⁵

Popis: fragment původně většího zlomku (ze 3 stran patrný čerstvý lom – obj. 12 téměř zničen a odtěžen bagrem, chybějící 3 fragmenty zlomku v zachráněném materiálu nenalezeny) z těla silnostěnné nádoby, z jemně plavené hlíny; s příměsí slídy, otírá se; dobrý výpal, točeno na kruhu; povrch na obou stranách i na lomu světle oranžově-žlutý až bílo-žlutý; na vnější straně malovaná výzdoba v podobě oranžově-červených téměř vertikálních pruhů zhotovených tahy štětcem (pruhy původně ca 4-5 mm široké, od sebe vzdálené v rozestupu ca 4-6 mm), dnes výzdoba téměř setřelá, dochována jen částečně pod vrstvou vysráženého vápníku

Dochované rozměry: 37 x 35 mm, max. tl. 12 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Mramorovaná keramika – džbán či konvice (?) (zlomky **d**, **e** a **f** – a snad i zlomky **a**, **b** a **c** – zřejmě pocházejí z téže nádoby)

Zlomky **d**, **e** a **f** pocházející ze zničeného obj. 12 jsou si velmi podobné charakterem materiálu, tl. stěny a výzdobou – nejspíše všechny pocházejí z jedné nádoby; také zlomky **a**, **b** a **c** z porušeného obj. 10 jsou si charakterem materiálu a tl. stěny (případně zbytky výzdoby) podobné – je tedy možné, že, i přes poměrně velkou vzdálenost obj. 10 a 12, pocházejí buď také z této jedné nádoby (jako fragmenty **d**, **e** a **f**), a nebo z další nádoby tvarově podobné či identické. Je velmi pravděpodobné, že se jedná o stejný typ keramiky a snad i výrobek jedné keramické dílny.

Datace: ca 2. pol. 2. st. – 1. pol. 3. st. – nejspíše Pannonie - Aquincum, Brigetio ?, případně lokální produkce v Matrice

Lit.: Dreslerová 1995, 8 (opis seznamu sáčků)

Uložení: M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – inv.č. A5225 (př. č. 1130/85) – sáček č. 44

e) obr. 4:5, 21

Kontext: obj. 12 (zničen těžbou, nelze stanovit jeho tvar ani účel, mohlo se však jednat i o pozůstatky další polozemnice (?)), kompaktní tmavohnědá až černá písčito-hlinitá výplň

Popis: fragment těla silnostěnné nádoby z jemně plavené hlíny; s příměsí slídy, otírá se; dobrý výpal, točeno na kruhu; povrch na obou stranách i na lomu světle oranžově-žlutý až bílo-žlutý; na vnější straně zbytky malované výzdoby, původně zřejmě v podobě oranžově-červených vertikálních pruhů zhotovených tahy štětcem (pruhy původně snad ca 5 mm široké, vzdálené od sebe v rozestupu několika mm), zbytky této výzdoby dochovány hlavně pod vrstvou vysráženého vápníku

Rozměry: 59 x 42 mm, max. tl 14 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Mramorovaná keramika – džbán či konvice (?) (zlomky **d**, **e** a **f** – a zřejmě i zlomky **a**, **b** a **c** – pocházejí nejspíše z téže nádoby)

Datace: ca 2. pol. 2. st. – 1. pol. 3. st. – nejspíše Pannonie - Aquincum, Brigetio ?, případně lokální produkce v Matrice

Lit.: Dreslerová 1995, 8 (opis seznamu sáčků)

⁵⁵ Nález z obj. 12 (spolu s fragmenty římsko-provinciální keramiky **d**, **e** a **f**) zachránil krátce před odbagrováním stěny pískovny se zbytkem tohoto obj. spolupracovník M v Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi, p. M. Enc; spolu s keramickým materiálem se podařilo zachránit i fragment mladořímské bronzové lité spony a nepatrný zlomek kostěného předmětu se železnými hřeby (fragment skříňky ? – nelze vyloučit římsko-provinciální původ předmětu).

Uložení: M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – inv.č. A5226 nebo A5227 (fragment není opatřen číslem) (př. č. 1130/85) – sáček č. 44

f) obr. 4:6, 21

Kontext: obj. 12 (zničen těžbou, nelze stanovit jeho tvar ani účel, mohlo se však jednat i o pozůstatky další polozemnice (?)), kompaktní tmavohnědá až černá písčito-hlinitá výplň

Popis: fragment původně většího zlomku (hrany mírně ohlazený, z 1 strany čerstvý lom – obj. 12 téměř zničen a odtěžen bagrem, chybějící fragment v zachráněném materiálu nenalezen) z těla silnostěnné nádoby z jemně plavené hlíny; s příměsí slídy, otírá se; dobrý výpal, točeno na kruhu; povrch na obou stranách i na lomu světle oranžově-žlutý až bílo-žlutý; bez znatelné výzdoby (lze ji však původně předpokládat – dnes zřejmě setřelá, povrch ohlazen)

Dochované rozměry: 54 x 40 mm, max. tl. 11 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše mramorovaná keramika (?) – džbán či konvice (?) (zlomky **d**, **e** a **f** - a zřejmě i zlomky **a**, **b** a **c** - pocházejí nejspíše z téže nádoby)

Datace: ca 2. pol. 2. st. – 1. pol. 3. st. – nejspíše Pannonie - Aquincum, Brigetio ?, případně lokální produkce v Matrice

Lit.: Dreslerová 1995, 7 (opis seznamu sáčků)

Uložení: M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – inv.č. A5226 nebo A5227 (fragment není opatřen číslem) (př. č. 1130/85) – sáček č. 44

4. Černín, okr. Beroun (Středočeský kraj)

Poloha: JV okraj katastru o. Černín, na levé straně při silnici Zdice-Levín (ZM 10 12-41-16, koor.: 020:160, 032:169, 010:188, 000:175)

Akce: záchranný výzkum D. Stolze a D. Stolzové (ÚAPP Střední Čechy) v letech 2001-2002⁵⁶; sídliště doby římské (rámcově B2/C1 – C1⁵⁷), dále sídliště starší doby bronzové, mladší doby bronzové, doby laténské, hrob z pozdní doby halštatské a blíže nedatovaný žárový hrob

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby; dále 3 fragmenty Ts (Halama 2004, 17-18)

Lit.: Halama 2004, 17-18; Stolz 2004; Stolz 2005, 86-95

Popis a určení:

a) obr. 2:12, 20

Kontext: výplň zahloubené pece - obj. č. 47 (funkce pece neurčena - nejspíše chlebová, případně keramická pec)

Popis: fragment plecí nádoby slepený ze 2 zlomků; povrch jemný, světle šedý, na lomu barvy mírně žlutošedé, materiál velmi jemně plavený, bez viditelných příměsí slídy; točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrné na vnější i vnitřní straně), dobrý výpal; výzdoba: na vnější straně tmavě hnědý potah (případně malování - možná původně v několika pruzích ?), z velké části setřelý; dolní část fragmentu mírně přepálená (načernalá kruhovitá skvrna, patrná i na lomu)

Rozměry: 81 x 35 mm, max. tl. 7 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika s hnědým potahem – džbán či miska (prstencová miska ?)

⁵⁶ Děkuji tímto D. Stolzovi (ÚAPP Stř. Čechy) za laskavé zpřístupnění fragmentu provinciální keramiky ke studiu a poskytnutí informací o lokalitě.

⁵⁷ S ohledem na dataci nálezů 4 fragmentů Ts (ze 3 nádob) a denáru císaře Trajána (98-117) (Halama 2004, 17-18; Stolz 2005, 90-91) nelze vyloučit, že osídlení v této lokalitě začíná již ve stupni B2b.

Datace: rámcově 2. st. – 1. pol. 3. st.⁵⁸ – Pannonie (?)

Lit.: Stolz 2005, 91⁵⁹

Uložení: ÚAPP Stř. Čechy, územní pracoviště Kladno – př. č. ČER 02/47-1 – sáček č. 1

5. Dřetovice, okr. Kladno (Středočeský kraj)

Poloha: Na *Blatech*, kat. č. 393, JZ okraj obce, při levé straně okresní silnice Dřetovice-Stehelčevy

Akce: výzkum A. Knora a R. Pleinera (AÚ ČSAV Praha) v letech 1954 a 1957; železářská osada starší doby římské (A – B2/C1)

Nález: 2 fragmenty římsko-provinciální keramiky ze 2 nádob

Lit.: Droberjar 2002, 61; Jančo 2003, 268; Justová 1968, 41-43; Knor 1959a; Knor 1959b; Motyková-Šneidrová 1963, 17-18; Motyková-Šneidrová 1967, 17, Taf. XVII-XVIII; Pleiner 1960, 200-206, 214, -216, obr. 10-18, 22:6, 9-18

Popis a určení:

a) obr. 10:11

Kontext: výplň polozemnice 1 (rozm. 500 x 500 cm, mírně kosočtverečného půdorysu, hl. ca 50-70 cm) s germánskou keramikou z 2. st.

Popis: fragment dna nádoby; točeno na kruhu (ve středu vnitřní strany dna patrná malá plastická spirálka, vzniklá při vytáčení nádoby); materiál velmi jemně plavený; povrch syté červeno-hnědé barvy; obvod dna mírně ovalený, odsazen žlábkem, kterému zevnitř odpovídá nízký prstenec

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – džbán, miska (?)

Datace: rámcově 2. st. (dle datování domácí keramiky z výplně chaty)

Lit.: Jančo 2003, 268, 267, obr. 1:7; Knor 1959b, 17, profil 6 r; Pleiner 1960, 205, obr. 22:14

Uložení: NM Praha – př. č. 3/57/19 (?) – nerevidováno

b) obr. 10:12-13

Kontext: výplň polozemnice 3 (rozm. 400 x 400 cm, nepravidelně oválného půdorysu, hl. ca 75 - 95 cm; prozkoumána ze tří čtvrtin) s germánskou keramikou konce 2. st. - přelomu 2./3. st.

Popis: fragment dna hlubší baňaté nádoby s částí stěny; vytočeno na kruhu; materiál jemně plavený; povrch světle červeno-hnědý; po obvodu dna vyšší prstenec

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – džbán, miska (?)

Datace: rámcově konec 2. st. – přelom 2./3. st. (dle datování domácí keramiky z výplně chaty)

Lit.: Jančo 2003, 268, 267, obr. 1:8; Knor 1959b, 21, 91, obr. 124; Pleiner 1960, 206, obr. 22:17

Uložení: NM Praha – př. č. 3/57/21 (?) - nerevidováno

⁵⁸ Mezi lépe datovatelné nálezy ze sídliště patří 4 zlomky ze 3 nádob Ts (Drag. 37, Lezoux, zřejmě Cinnamus – 140/155 – 170/175 n.l.; Drag 37 (?), středogalský nebo východogalský okruh – rámcově 2. – 1. pol. 3. st.; Drag. 37 (?), Rheinabern, zřejmě Perpetuus (?), Bernhardova skupina IIIb – 210/220 – 235/245/260 n.l.) a dále nález stříbrného denáru císaře Trajána (98-117) (Halama 2004, 17-18; Stolz 2005, 90-91).

⁵⁹ Zde jen zmínka o fragmentu provinciální keramiky, ten byl mylně předběžně označen za pannonskou páskově malovanou keramiku.

6. Holubice, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)

Poloha č 1: Kozákova zahrada, kat. č. 89

Akce: povrchové sběry v letech 1975-1976 a následný systematický výzkum V. Sakaře (NM Praha) v letech 1977-1987; sídliště starší doby římské (rámcově převážně stupeň B)

Nález: 12 fragmentů římsko-provinciální keramiky z 11 nádob⁶⁰; též 1 fragment Ts⁶¹

Lit.: Droberjar 2002, 76-77; Halama 2004, 22; Sakař 1981; Sakař 1982; Sakař 1984; Sakař 1985a; Sakař 1987; Sakař 1989; Sakař 1996; Sakař 1998

Popis a určení:

a) obr. 5:1

Kontext: výplň jámy 2/77 v sondě I/77 (výzkum V. Sakaře v roce 1977)

Popis: fragment plecí silnostěnné nádoby (část vnitřní strany odlomena); točeno na kruhu (výrazné stopy po vytáčení na vnitřní straně), dobrý výpal; materiál homogenní, jemně plavený, s příměsí slídy; fragment silně přepálen (patrně na hmotě střepu), není ale žárem deformován; povrch vnější strany šedohnědý, původně snad šedý (změna barvy povrchu snad způsobena přepálením střepu); vnitřní strana barvy světle hnědošedé; na lomu střep také hnědošedý, v místě přepálení tmavě šedý, po stranách hnědo-červené barvy; beze stop výzdoby

Rozměry: 99 x 73 mm, tl. stěny 9 – 15 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – větší džbán

Zlomky a) a b) pochází podle V. Sakaře nejspíše z jedné nádoby (Sakař, Katalog NM Praha).

Datace: 2. pol. 2. st. (případně i mladší) – nelze přesněji datovat ani přidělit dílenský okruh – nejspíše střední Podunají – Noricum (Sakař, Katalog NM Praha)

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 4

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 415137 (př. č. 11/77/47)

b) obr. 5:3

Kontext: výplň jámy 2/77 v sondě I/77 (výzkum V. Sakaře v roce 1977)

Popis: fragment spodní části silnostěnné nádoby; točeno na kruhu, vnější i vnitřní strana šedohnědá, bez výzdoby; střep na lomu šedý, zvonivě vypálený, hmota homogenní, s příměsí drobných zrněk slídy

Rozměry: tl. ca 8 – 11 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika - dle V. Sakaře (Katalog NM Praha) velký džbán

Zlomky a) a b) pochází Podle V. Sakaře z jedné nádoby (Sakař, Katalog NM Praha).

Datace: 2. pol. 2. st. (případně i mladší) – nelze přesněji datovat ani přidělit dílenský okruh – nejspíše střední Podunají – Noricum (Sakař, Katalog NM Praha)

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 4

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 415414 (př. č. 11/77/80) - nenalezeno

c) obr. 5:4

⁶⁰ Většina fragmentů zmiňovaná v NZ z výzkumu (Sakař, 1996) je bohužel v NM Praha nezvěstná (tyto zlomky v materiálu z výzkumu chybí). Dodatečně se však podařilo K. Urbanové (NM Praha) na jiném místě náhodně nalézt 2 fragmenty zmíněné V. Sakařem. Za zpřístupnění těchto nálezů jí tímto děkuji.

⁶¹ Dnes nezvěstný fragment Ts pochází z výrobního obj. s ohništěm zkoumaného v roce 1981. Dle V. Sakaře Drag. 37, Rheinzabern, poslední čtvrtina 2. st. (Halama 2004, 22-23; Sakař 1984, 33; Sakař 1996, 14).

Kontext: výplň jámy 2/77 v sondě I/77 (výzkum V. Sakaře v roce 1977)

Popis: zlomek stěny tmavošedé, poměrně tenkostěnné nádoby; vytáčeno na kruhu, materiál jemně plavený, homogenní, se slabou příměsí slídy; bez výzdoby

Rozměry: tl. ca 3 – 4 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika (?) – tenkostěnný pohárek či miska (?)

Datece: 2. pol. 2. st. (případně i mladší) – nelze přesněji datovat ani přidělit dílenský okruh – nejspíše střední Podunají – Noricum (Sakař, Katalog NM Praha)

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 4

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 415415 (př. č. 11/77/80) - nenalezeno

d)

Kontext: výplň jámy 2/77 v sondě I/77 (výzkum V. Sakaře v roce 1977)

Popis: fragment hnědošedé nádoby; drsněný povrch, vnitřní strana černá, střep na lomu hnědošedý, se slabou příměsí slídy a příměsí ostřiva⁶²

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika – tvar nelze určit

Datece: podle popisu nelze přesněji datovat – starší doba římská

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 4

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 415505 (př. č. 11/77/98) - nenalezeno

e)

Kontext: odkrývání vrstvy šedohnědé ornice (mocnost 46 – 48 cm) v sondě I/78 bezprostředně navazující na sondu I/77 (výzkum V. Sakaře v roce 1978)

Popis: fragment plecí nádoby; točeno na kruhu, povrch hnědošedý až tmavě hnědošedý, střep na lomu šedý; výzdoba vodorovnými rýžkami (snad radélkem ?)

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika (?) – miska (prstencová miska ?) (?)

Datece: rámcově - kolem 2. pol. 2. st. (?)⁶³

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 5

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 415679 (př. č. 3/78/1) - nenalezeno

f) obr. 5:7

Kontext: výplň jámy 1/78 (jednalo se o pokračování jámy 2/77 zkoumané již o rok dříve v sondě I/77) v sondě I/78 (výzkum V. Sakaře v roce 1978). Jáma 1/78 (respektive 2/77) interpretována později jako terénní porucha, která byla postupně navícekrát zaplňována.

Popis: zlomek části podstavy a stěny tenkostěnné nádoby; vytáčeno na kruhu, povrch oranžově-červený, střep na lomu světle oranžově-červený; bez výzdoby; dno mírně odsazeno, vytváří nízkou diskovitou nožku

Rozměry: tl. 5 – 7 mm, původní prům. dna nádoby ca 70 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

⁶² Je možné, že popisovaný zlomek není římsko-provinciální keramikou, popis střepu (na nějž V. Sakař odkazuje ve své nálezové zprávě) v lístkovém katalogu NM Praha (Sakař, Katalog NM Praha) odpovídá spíše germánské sídlištní, v ruce robené keramice. Je možné, že při psaní nálezové zprávy V. Sakaře (1996) došlo omylem k záměně přírůstkových čísel. Keramický materiál z Holubic se však nepodařilo v NM Praha v úplnosti nalézt a tak není zatím možné tuto skutečnost ověřit.

⁶³ V. Sakař keramiku původně určil jako raně novověkou (Sakař, Katalog NM Praha), ve své nálezové zprávě ji však později hodnotí jako římsko-provinciální.

Jemná žlutooranžová keramika – miska (?) či džbánek (?)

Datace: rámcově 2. st.

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 6

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 416109 (př. č. 3/78/24) - nenalezeno

g) + ?) obr. 5:8

Kontext: výplň jámy 1/78 (jednalo se o pokračování jámy 2/77 zkoumané již o rok dříve v sondě I/77) v sondě I/78 (výzkum V. Sakaře v roce 1978). Jáma 1/78 (respektive 2/77) interpretována později jako terénní porucha, která byla postupně navícekrát zaplňována.

Popis: fragmenty (více slepených zlomků ?) plecí černého tenkostěnného džbánu; vytáčeno na kruhu, střep na lomu černý, s příměsí slídy; v horní části (zřejmě náběh na hrdlo) mírně vystupující vypouklá linka (z vnitřní strany mělký žlábek)

Rozměry: tl. 4 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné šedé (?) keramiky - džbán

Datace: rámcově 2. st. (?) - dle V. Sakaře (Katalog NM Praha) se jedná o výrobek některé z dílen horního Podunají – Z Noricum či V Raetie

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 6

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 416128 (př. č. 3/78/35) - nenalezeno

h)

Kontext: výplň jámy 1/78 (jednalo se o pokračování jámy 2/77 zkoumané již o rok dříve v sondě I/77) v sondě I/78 (výzkum V. Sakaře v roce 1978). Jáma 1/78 (respektive 2/77) interpretována později jako terénní porucha, která byla postupně navícekrát zaplňována.

Popis: fragment stěny hnědošedé nádoby; točeno na kruhu, střep na lomu červeno-hnědošedý, s příměsí slídy, slabá příměs ostřiva; bez výzdoby

Rozměry: tl. 7 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh šedé keramiky – tvar nádoby nelze určit

Datace: rámcově 2. st. (?) – dle V. Sakaře (1996) snad Raetie (?)

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 6

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 416129 (př. č. 3/78/35) - nenalezeno

i)

Kontext: výplň jámy 1/78 (jednalo se o pokračování jámy 2/77 zkoumané již o rok dříve v sondě I/77) v sondě I/78 (výzkum V. Sakaře v roce 1978). Jáma 1/78 (respektive 2/77) interpretována později jako terénní porucha, která byla postupně navícekrát zaplňována.

Popis: fragment stěny silnostěnné nádoby; vytáčeno na kruhu, povrch vnější i vnitřní strany nahnědlý, střep na lomu hnědošedý, téměř homogenní, s příměsí slídy a ostřiva; bez výzdoby

Rozměry: tl. 20 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná (?) šedá keramika – hrnec či zásobnice (?)

Datace: rámcově 2. st. (?)

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 6

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 416130 (př. č. 3/78/35) - nenalezeno

j) obr. 5:5

Kontext: skrývka ornice asi v polovině sondy I/79 (4,1 m od S strany sondy, nejspíše nad terénní depresí označovanou jako obj. 2/77, respektive 1/78), hloubka 0-40 cm (výzkum V. Sakaře v roce 1979)

Popis: fragment plecí šedé nádoby; točeno na kruhu, střep na lomu šedý, homogenní; povrch nádoby pokryt pruhem tmavě šedého listru, který místy oprýskává; vnitřní strana fragmentu odlomena; mírný náběh na odsazené hrdlo, pod ním radélkovaná výzdoba svislými rýžkami ve třech horizontálních řadách nad sebou (řady široké asi 4 - 5 mm)

Rozměry: ca 30 x 27 mm, dochovaná max. tl. ca 3 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – miska (prstencová miska ?) (?)

Date: ca 2. pol. 2. st.

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1982; Sakař 1996, 7

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 417555 (přír. č. 6/79/2a) - nenalezeno

k)

Kontext: skrývka ornice v sondě I/81 (v prostoru mezi sondami I/78, I/79, I/80 a II/80; rozměry sondy: 3x10 m) nad později zkoumanou částí výrobního obj.⁶⁴, mechanická vrstva 0-40 cm (výzkum V. Sakaře v roce 1981)

Popis: fragment stěny oranžově šedé nádoby; točeno na kruhu; velmi silně poškozený pluhem; materiál homogenní, bez ostřiva, slabá příměs slídy

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh žlutooranžové keramiky – tvar nádoby nelze určit

Date: nelze stanovit, rámcově 2. – 3. st. (?)

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1984; Sakař 1996, 13

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 417707 (př. č. 16/81/6) - nenalezeno

l) obr. 5:2

Kontext: výplň obj. 1/86 (ten zřejmě částí sídlištního obj. 2/85), hloubka 30 – 40 cm (výzkum V. Sakaře v roce 1986)

Popis: fragment plecí nádoby; točeno na kruhu (na vnitřní straně výrazné jemné drážky po vytáčení), dobrý výpal; materiál jemně plavený, homogenní; střep na lomu světle oranžové barvy; povrch vnější strany pokrytý oranžově červeným lesklým potahem (mírně poškrábaným); vnitřní strana tmavě oranžová

Rozměry: ca 34 x 42 mm, max. tl. stěny ca 5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem – džbán, konvice, případně miska

Date: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1989; Sakař 1996, 30

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 464098 (př. č. H1 r 5/86/14)

Poloha č. 2: Na Ovčárně, kat. č. 93, plocha sousedí s polohou „Kozákova zahrada“

Akce: zjišťovací výzkum V. Sakaře (NM Praha) v roce 1989; sídliště starší doby římské (rámcově převážně stupeň B); poloha je pokračováním sídliště či konglomerátu sídliště zkoumaného v poloze „Kozákova zahrada“

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby

Lit.: Droberjar 2002, 76-77; Sakař 1996; Sakař 1998

Popis a určení:

⁶⁴ Ve výplni tohoto obj. (interpretovaného V. Sakařem jako obj. výrobní) nalezena jehla spony snad samostřílové konstrukce (?) (S část obj., hl. 10 –20 cm; inv. č. 417881) a 1 fragment Ts Drag. 37, Rheinzabern – pozdně

a) obr. 5:6

Kontext: snižování ornice v rozšířené části sondy II/89 (Z od sondy I/89; původní rozměry sondy: 10 x 1 m, po jejím rozšíření 13 x 1 m), hloubka 0-10 cm (zjišťovací výzkum V. Sakaře v roce 1989)

Popis: fragment plecí nádoby; povrch oranžově červený, pokrytý červeným listrem; vnitřní strana mírně zvlněná (mělké žlábkování ?)

Rozměry: ca 35 x 28 mm, tl. ca 4 – 6 mm.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem – miska (?), případně pohár (?)

Datace: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Sakař, Katalog NM Praha; Sakař 1996, 33

Uložení: NM Praha – inv. č. H1 464334 (př. č. H1 r /89/16) - nenalezeno

7. Jenčice, okr. Litoměřice (Ústecký kraj)

Poloha: *návrší nad říčkou Modlou, Z od obce (ZM 10 02-43 Litoměřice, koor.: Z:S/47:168)*

Akce: záchranný výzkum V. Salače (M Litoměřice) v roce 1985; sídliště starší doby římské (rámcově stupeň B), zachycen zřejmě okraj sídliště

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby

Lit.: Salač 1987; Salač 1988b, 235

Popis a určení:

a)

Kontext: výplň jediného zkoumaného obj. ze starší doby římské (stupeň B)

Popis: fragment nádoby, zřejmě ze žluto-šedého materiálu, bez výzdoby⁶⁵; točeno na kruhu

Rozměry: nezjištěny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Zřejmě okruh žlutooranžové keramiky – tvar nádoby nelze bez revize stanovit

Datace: rámcově starší doba římská - stupeň B – ca 2. st. (?)

Lit.: Salač 1987; Salač 1988b, 235; dále jen ústní sdělení V. Salače

Uložení: M Litoměřice – př.č. nezjištěno - dočasně nepřístupné

8. Kolín, okr. Kolín (Středočeský kraj)

Poloha: *Kolín – Plynárna (Kolín – Stadtgebiet, Kolín – Gaswerk, Kolín – Gasfabrik), parc. č. 1869/1 (topografická mapa č. 3954/4, koor.: J:Z/95:365)*

Akce: záchranný výzkum W. Lunga (M Kolín) v letech 1943-1944; pohřebiště vinařického stupně období SN; další hroby či jejich pozůstatky zachyceny v letech 1947, 1955 a 1961 J. Kudrnáčem, J. Hralou a A. Hejnou (AÚ ČSAV Praha)⁶⁶

Nález: 2 fragmenty z 1 římsko-provinciálního džbánu⁶⁷

---

antoninské období (poslední čtvrtina 2. st.) (nalezeno 30 cm od S okraje obj.; inv. č. 417882) (Sakař 1984, 33; Sakař 1996, 14).

⁶⁵ Dle ústního sdělení V. Salače (ARÚ Praha a ÚPRAV FF UK Praha), za což mu tímto děkuji.

⁶⁶ A. Hejna (AÚ ČSAV Praha) při záchranném výzkumu na nádvoří plynárny roku 1961 zjistil, že v dřívějších letech došlo k terénním úpravám, při nichž byla celá plocha vybagrována do hloubky 150 cm a následně dosypána sterilním šterkopískem. V odbagrované vrstvě se podle sdělení místních dělníků údajně nacházely kostrové hroby. Při výzkumu byla zjištěna pouze kumulace 2 nejspíše dislokovaných lebek (snad původem z hrobů období SN ?). Se zničením lokality tak lze počítat zřejmě v letech 1955-1961. Další možné nálezy lze v budoucnu bohužel nejspíše vyloučit.

⁶⁷ Děkuji tímto R. Tvrdíkovi (M Kolín) za možnost studia materiálu z této lokality.

Lit.: Droberjar 2002, 130; Hejna 1961; Hrala 1955; Kudrnáč 1947; Kudrnáč 1950; Lung 1944; Svoboda 1965, 77, obr. 26, 79, obr. 27, 80, 97, 106, obr. 33, 106-107, 110, 113, obr. 35:3-11, 115, 248-249, tab. II:4, tab. XXXVIII:1-3, 5

Popis a určení:

a) obr. 9:1

Kontext: hrob č. 3 – nalezeno zřejmě sekundárně ve výplni hrobové jámy (rozm. hrobové jámy: 250 x 120 x 210 cm, hl. 200 cm; v hl. 160 cm pozorovatelná vykrádací šachta; orientace Z-V, velmi dobře znatelné stopy po dřevěné rakvi) (Svoboda 1965, 79, obr. 27:2). Hrob byl vykraden, o čemž svědčí zpřeházené kosti zemřelého a vykrádací šachta. Nebyly nalezeny žádné jiné přídavky. Do hrobu se zlomek dna dostal nejspíše z vedlejšího hrobu č. 4 při jejich současném vykradení⁶⁸.

Popis: fragment dna a části stěny menšího džbánu; točeno na kruhu, dobrý výpal; povrch vnější strany tmavě šedý, vnitřní strana barvy světle šedé; na lomu fragment červenavě šedý; dno mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku, ca 6 mm vysokou, ca v polovině této nožky obíhá mírná horizontální rýha; na dně zbytek podstavného prstence (šířka prstence ca 9 mm)

Rozměry: 52 x 40 mm, tl. fragmentu 4-6 mm, max tl. dna (včetně podstavného prstence) 12 mm, vnější prům. dna 66 mm, vnitřní prům. dna 56 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Zlomek dna **a)** patří k fragmentu džbánu **b)**, jedná se o 1 nádobu (fragment dna přesně přiléhá ke zbytku džbánu).

Datace: ca 4. ¼ 4. st. - přelom 4./5. st. (do hrobu se dostal nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) - V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: -

Uložení: M Kolín – př. č. 60/99 (staré př. č. 13/44c) – bedna č. 160

b) obr. 9:2, 42

Kontext: dětský hrob č. 4 (rozm. 170 x 60 x 180 cm, hl. 155 cm; orientace Z-V, slabé stopy po dřevěné rakvi). Dochovaná část nádoby nalezena přibližně uprostřed horní třetiny hrobové jámy, v poloze na plecích, dnem směrem k S. O vykradení hrobu svědčí zbytky zpřeházených lidských kostí a také fragmentární stav nádoby, nejspíše v druhotném uložení. (Svoboda 1965, 79, obr. 27:3) Původně mohla být nádoba uložena nejspíše v prostoru u hlavy zemřelého, buď zhruba vprostřed u Z stěny hrobové jámy či v jednom z rohů.

Popis: fragment dna, plecí a části hrdla džbánu vejčitého tvaru (nádoba dochována asi z necelé jedné poloviny); točeno na kruhu (na vnitřních stranách i na dně patrný stopy po vytáčení), dobrý výpal; povrch vnější strany černošedý, vnitřní strana světle šedá, místy obitá na oranžově červenou barvu; na lomu fragment barvy šedočervené; dno mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku, ca 6 mm vysokou; na dně podstavný prstenec; ca v horní třetině nádoby, těsně pod hrdlem a mírně nad max. výdutí obíhají dva horizontální pásy (š. ca 6-7 mm), skládající se ze 3 mírných linií a 2 mělkých žlábků mezi nimi, mezi oběma dvojicemi žlábků vznikl střední výzdobný pás (š. ca 22 mm); výzdoba: dolní část těla zdobena horizontálními leštěnými liniemi provedenými hladicí destičkou, střední pás mezi dvěma dvojicemi mělkých žlábků vyplněn vlešťovanou mřížkou (provedenou taktéž hladicí destičkou; výzdoba mírně přesahuje do spodního pásu 2 mělkých žlábků)

⁶⁸ Oba hroby se nacházely v těsné blízkosti na Z straně areálu prozkoumaného W. Lungem, mohly tvořit malou skupinu. Zhruba 9 m JZ od hrobu č. 4 byl zjištěn v jamce skleněný pohár, mohlo se jednat o pozůstatek dalšího hrobu.

Rozměry: dochovaná výška 120 mm, š. podstavného prstence 9 mm, max. tl. stěny 10 mm, nejmenší tl dna 4 mm, max tl. dna (včetně podstavného prstence) 12 mm, vnější prům. dna 66 mm, vnitřní prům. dna 56 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Zlomek dna **a)** patří k fragmentu džbánu **b)**, jedná se o 1 nádobu (fragment dna přesně přiléhá ke zbytku džbánu). Džbán byl původně uložen nejspíše v hrobě č. 4, zlomek dna se mohl do sousedního hrobu č. 3 (viz plánek pohřebiště – Svoboda 1965, 77, obr. 26) dostat nejspíše při jejich současném vykrádání, méně pravděpodobněji nedopatřením během výzkumu W. Lunga.

Datec: ca 4. ¼ 4. st. - přelom 4./5. st. (do hrobu se dostal nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) - V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: Lung 1944, 2; Svoboda 1965, 79, obr. 27:3, 106, obr. 33⁶⁹, 248-249

Uložení: M Kolín – př. č. 60/99 (staré př. č. 14/44) – bedna č. 160

9. Kolínsko, okr. Kolín (Středočeský kraj) (Libenice, okr. Kolín ?)

Poloha: neznámá

Akce: bez nálezových okolností, zřejmě předválečný výzkum F. Dvořáka (M Kolín)⁷⁰; nejspíše sídliště (?) doby římské

Nález: 1 fragment římsko-provinciální prstencové misky⁷¹

Lit.: - (jedná-li se o lokalitu Libenice, okr. Kolín: Dvořák 1941, 15)

Popis a určení:

a) obr. 6:1, 22

Kontext: neznámý⁷²

Popis: větší zlomek misky s výrazným prstencem a velkého průměru ústí; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, tmavě hnědožluté až oranžové barvy, místy s mírnou příměsí drobnějších kamének; okraj oblý, mírně ovalený; pod okrajem úzký žlábek; zhruba na maximální výduti výrazné plastické žebro o průřezu nepravidelného trojúhelníku, spodní část těla nádoby je tímto žebrem schodovitě odsazeno od horní části; povrch pokryt nekvalitním potahem tmavě červené barvy, který dosti oprýskává, zdá se, že končí těsně pod plastickým prstencem; spodní část nádoby výrazně odřena; vnitřní část nádoby také pokryta červeným potahem (prosvítá pod povlakem ztvrdlé zeminy či vysráženého vápníku)

Rozměry: prům. ústí až 270 mm, dochovaná v. 67 mm, tl. stěny 5-7 mm (směrem ke dnu se tl. stěny zmenšuje)

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

⁶⁹ Nepříliš věrná překresba B. Svobody s chybnou lokací do hrobu č. 2.

⁷⁰ Může se jednat o výzkum F. Dvořáka na ploše sídliště st. d. římské v Libenicích, okr. Kolín (Dvořák 1941, 15).

⁷¹ Za upozornění na nález děkuji J. Halamovi (M Šumperk) a J. Jiříkovi (M Písek), za zpřístupnění nálezu děkuji R. Tvrdíkovi (M Kolín). J. Halamovi dále děkuji za poskytnutí informací o nálezu (včetně možných analogií) a prvotní překresbu.

⁷² Nález zaznamenal již W. Lung, který působil v muzeu v 1. pol. 40. let (uvedeno pouze jako Kolínsko). Je možné, že pochází z předválečných výzkumů F. Dvořáka. Ten se zmiňuje o neupřesněném počtu větších zlomků TS z obj. č. 3 (jáma) ze sídliště st. d. římské v Libenicích, okr. Kolín (Dvořák 1941, 15). Nálezy z této lokality jsou dnes částečně nezvěstné (včetně nálezů z obj. č. 3), nemůžeme vyloučit, že popisovaný fragment (tehdy možná nesprávně (?) určený jako TS) může pocházet právě odtud. W. Lung po převzetí muzea prováděl reinventarizace, při kterých bohužel docházelo k záměnám, část materiálu nemusela být navíc jeho předchůdcem, F. Dvořákem dostatečně označena; Fragment je uložen v sáčku s větším zlomkem nezdobené germánské ? keramiky hnědo-oranžové barvy.

Pannonská páskově malovaná keramika, případně okruh jemné žlutooranžové keramiky – prstencová miska (i dle předběžného určení E. Droberjara) – dle typologie R. M. Perničky nejspíše skupina A (širší průměr, nižší výška) (Pernička 1958, 60); typově lze zařadit nejspíše k typu Bónis 1942, Taf. XXI:29

Date: ca 2. pol. 2. st. (?) – Brigetio ?

Analogie: pannonská páskově malovaná keramika: Mikulov – Nádražní ul. 18 (Droberjar 1989, Tab. 12:1), jemná žlutooranžová keramika: Vícemilice (Droberjar 1989, Tab. 24:1), Hrubčice (Droberjar 1989, Tab. 24:2), Vlčnov-Dolní Němčí (Droberjar 1989, Tab. 24:4, 6)

Lit.: -

Uložení: M Kolín – inv. č. 3448

10. Kyjice, o. Vrsckmaň, okr. Chomutov (Ústecký kraj)

Polohy: „Na Pláni“ a „Farská louka“, mezi zaječickou vodní nádrží a obcemi Újezd a Kyjice⁷³

Akce: záchranný výzkum Z. Smrže a I. Rady (expozitura AÚ ČSAV Most) v roce 1978 (stavba retenční nádrže pro velkodůl Čs. armády); železářská osada starší doby římské (předběžně A – B2/C1)

Nález: 1 fragment provinciální keramiky z 1 nádoby

Lit.: Droberjar 2002, 149; Jančo 2003, 273; Smrž 1981; Smrž – Rada 1982; Velímský et al. 1986, 22, obr. 6, 27-28, 203

Popis a určení:

a) obr. 10:14

Kontext: výplň výrobního obj. 505 (čtvercová polozemnice bez kůlových jamek; rozm. 250 x 250 cm; v SV stěně částečně zahloubeny 2 železářské pece). Výplň objektu datována germánskou keramikou do stupně B2 – přechodného stupně B2/C1 (záchranný výzkum Z. Smrže a I. Rady (Expozitura AÚ ČSAV Most) z roku 1978 na staveništi retenční nádrže pro velkodůl Čs. armády).

Popis: fragment stěny nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený; povrch okrové barvy; výzdoba: červeně malovaná vlnovka a pás vrypů zhotovený radélkem

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pannonská páskově malovaná keramika – tvar nádoby nestanoven

Date: ca přelom 2./3. st. – Pannonie, snad Brigetio

Analogie: Mikulčice – „Padělíky“ – chata IV (Zeman 2000 133, obr. 4:4); Uherský Brod (Zeman 2000, 133, obr. 4:5)

Lit.: Jančo 2003, 273, obr. 2:11

Uložení: M Chomutov - nerevidováno

11. Lhota, o. Dolní Břežany - Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)

Z Hradiště nad Závistí pochází celá řada fragmentů římsko-provinciální keramiky, ze 4 poloh je to již ca 32 fragmentů z přibližně 18-21 (?) nádob. Část materiálu z výzkumů zatím nebyla ještě zpracována, konečný počet tedy může být ještě vyšší.⁷⁴ J. Halama odtud navíc

⁷³ Obě obce zanikly v letech 1979-1980 při stavbě vodní nádrže Kyjice.

⁷⁴ Děkuji P. Drdovi (ARÚ Praha) za zpřístupnění a možnost studia a dokumentace části nálezů z této lokality.

eviduje 13 fragmentů Ts, datovaných v rozmezí 2. - 4 st., přičemž převládá pozdní Ts (Halama 2004, 60-65).⁷⁵

Poloha č 1: Hradiště nad Závistí – akropole oppida

Akce: systematické výzkumy ARÚ Praha v letech 1963-1989 pod vedením L. Jansové, později K. Motykové, P. Drdy a A. Rybové; pozdně laténský velmožský dvorec (LT D), sídliště pozdní doby římské/časné fáze období SN (C3/D1)⁷⁶

Nález: ca 23 fragmentů z celé řady nádob (16-18 kusů ?), zejména mortarií a džbánů

Lit.: Drda – Rybová 2001; Droberjar 2002, 378-379; Halama 2004, 60-65; Jančo 2003, 270, 276-277, 283; Jansová 1966a; Jansová 1966b; Jansová 1971; Jansová 1975; Motyková – Drda – Rybová 1991; Motyková – Rybová – Drda 1989

Popis a určení:

a) obr. 10:16

Kontext: kulturní vrstva zkoumaná v rámci velmožského dvorce

Popis: fragment okraje nádoby; točeno na kruhu, dobrý výpal; materiál jemně plavený, světle žlutý; okraj mírně ovalen, kalichovitě vyhnutý směrem ven

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – hrncovitá nádoba

Datec: ca LT D1 (rámcově 130/120 – 60/50 př. n. l.) - republikánské období - S Itálie (?) (Jančo 2003, 270)

Lit.: Drda - Rybová 2001, 325, obr. 22:4; Jančo 2003, 270, obr. 2:7

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěno - nerevidováno

b) obr. 10:15

Kontext: výplň chaty 3a, datované železnou nauheimskou sponou do období LT D1 (datec odpovídá III. horizontu osídlení mladší doby laténské na Závisti). Z téže chaty pochází zlomek římského republikánského zrcadla.

Popis: fragment okraje hrncovité nádoby; točeno na kruhu; kvalitní výpal; materiál jemně plavený, povrch světle šedý

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh šedé keramiky – hrncovitá nádoba

Datec: ca LT D1 (rámcově 130/120 – 60/50 př. n. l.) – republikánské období - S Itálie (?) (Jančo 2003, 276)

Lit.: Drda - Rybová 2001, 304, 325, obr. 22:3; Jančo 2003, 276, obr. 3:6

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. A 2478 - nerevidováno

c) obr. 11:1, 30

Kontext: plocha mezi sondou A 11 a tzv. „Kamenným stolem“, podpovrchová vrstva. Zlomek nalezen roku 1963 náhodným návštěvníkem oppida na hromadách vyházené zeminy ještě se 2 malými fragmenty Ts a později předán tehdejší vedoucí výzkumu L. Jansové (Jansová 1966a, 55; Jansová 1975, 74)⁷⁷.

⁷⁵ Dle ústní informace od J. Halamy lze v souboru pozdní Ts identifikovat kromě argonské i několik zlomků severoafrické Ts. Za tuto předběžnou informaci kolegovi J. Halamovi děkuji.

⁷⁶ Dle některých nálezů lze snad počítat i se sídlištními aktivitami v průběhu 2.-3. st. (rámcově B2b-C2).

⁷⁷ Dle vyjádření P.Drda pochází všechny keramické fragmenty nejspíše ze sondy A 11, sektoru 5 v JZ části akropole, kde byl zachycen rozlehlý pozdně římský dům (obj. XII) (Halama 2004, 60).

Popis: okrajová část mísovité nádoby; točeno na kruhu (patrné stopy zejména na vnější straně); materiál jemně plavený, s příměsí slídy; povrch oranžovo světle hnědý, vnější strana opatřena oranžovým potahem (dnes značně oprýskaný), původně mohla i vnitřní strana mít oranžový potah (dnes skoro úplně setřelý); na lomu střep šedo-oranžovo-hnědý; výzdoba: horizontální plochá žebra zdobená přesekáváním, okraj z vnější i vnitřní strany také zdoben přesekáváním

Rozměry: 34 x 47 mm, max. tl. střepu (tl. okraje) 9 mm, původní vnější prům. okraje ca 240 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem – vykuřovadlo (Räucherschale, Räucherkelch)

Datace: dle V. Sakaře (1978, 121) jde o starší formu vykuřovadla – datuje jej rámcově do 2. - 3. st.; nalezeno v blízkém okolí pozdně římského domu (obj. XII), nelze proto vyloučit ani mladší dataci – Noricum nebo Pannonie (?)

Analogie: Bónis 1942, Taf. XXII:16, 18; Schörgendorfer 1942, 17, Taf. 11

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 270, obr. 2:8; Jansová 1966a, 55; Jansová 1975, 74-75, tab. 14:3; Sakař 1978, 121

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist - př. č. A 1158

d) obr. 11:2

Kontext: JZ část akropole, sonda A 26, sektor 9, vrstva 6 (dolní třetina sektoru, hl. 20-35 cm)⁷⁸ pod násypem, do něhož byla zahlobena časně slovanská chata s kamenným krbem (vrstva zřejmě souvisí s obj. XII – rozlehlým pozdně římským domem nadzemní dřevohlinité konstrukce)

Popis: fragment okraje a hrdla džbánu, točeno nejspíše na kruhu; materiál jemně plavený; povrch cihlově červený; střep poměrně měkký, je možné, že je sekundárně přepálený; ústí nejspíše kruhové, okraj schodovitě rozevřený, plasticky profilovaný, pod ním stopy po odlomeném uchu

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše jemná žlutooranžová keramika – jednouchý (?) džbán či konvice

Datace: dle V. Sakaře (1978, 121-122) konec 2. st. – 3. st.; může se ale jednat o výrobek mladší - nejspíše 3.- 4. st. (?) – Pannonie (?) – jedná se o poměrně dlouho trvající tvar

Analogie: Intercisa (Póczy 1956, Typus 78, 41, 108, 135), Gose 370 (Gose 1950, 33, Taf. 30:370), Schörgendorfer 465 (Schörgendorfer 1942, 53, Taf. 37:465)

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 270, obr. 2:9; Jansová 1971, 156, 159-160, obr. 19:1; Motyková – Drda – Rybová 1991, 57; Sakař 1978, 121-122, tab. I:3

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. A 509 - nerevidováno

e) obr. 11:3

Kontext: JZ část akropole, sonda A 26, sektor 9, vrstva 7a (pruh uhlíkaté hlíny ve vrstvě 7) pod násypem, do něhož byla zahlobena časně slovanská chata s kamenným krbem (vrstva zřejmě souvisí s obj. XII – rozlehlým pozdně římským domem nadzemní dřevohlinité konstrukce)

Popis: ulomené páskové ucho, navrchu prožlabené; materiál jemně plavený, tmavošedý; povrch vnější strany pokryt slabým šedožlutým potahem

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

⁷⁸ Z téže vrstvy, ze sektoru 10 stejné sondy, pochází fragment pozdní, snad argonské Ts (mísa typu Chenet 324e - 4. st.) (Halama 2004, 60, 63).

Okruh jemné šedé (?) či žlutooranžové (?) keramiky⁷⁹ - menší džbán či pohár s uchem (Henkelbecher)

Datace: ca 4. st. – Noricum či Pannonie

Analogie: Gose 378 (Gose 1950, 33, Taf 30:378)

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 276, obr. 3:7; Jansová 1971, 156, 159-160, obr. 19:3; Sakař 1978, 121-122, tab. I:2

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. A 402 - nerevidováno

f) obr. 11:4-5

Kontext: výplň polozemnice 1 (sonda A 3, sektor 2 a sonda A 28, sektor 3; rozm. chaty: 450 x 550 cm, hl. ca 60-175 cm⁸⁰; delší osa ve směru SZ-JV; v JZ rohu kotlovitá jáma, max. hl ca 175 cm), datované do pozdní doby římské (výzkum chaty probíhal v několika fázích v letech 1963, 1965 a 1970; z výplně pochází 10 fragmentů římsko-provinciální keramiky, z toho 9 fragmentů z nejméně 2 mortárií)

Popis: fragment duté nožky mísovité nádoby s plochým dnem; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, tmavošedé barvy; povrch šedožlutý, hladký

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika - mísa na nožkách typu Oelmann 114

Datace: konec 3. st. (Sakař 1978, 121) – Porýní (?)

Analogie: kastel Niederbieber (Oelmann 1914, Taf. 4:114)

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 276, obr. 3:8-9; Jansová 1971, 140, 159, obr. 4:19; Sakař 1978, 121

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. 6/63-164 - nerevidováno

g) + h) + i) + j) obr. 7:2, 33-34

Kontext: výplň polozemnice 1 (sonda A 3, sektor 2 a sonda A 28, sektor 3; rozm. chaty: 450 x 550 cm, hl. ca 60-175 cm; delší osa ve směru SZ-JV; v JZ rohu kotlovitá jáma, max. hl ca 175 cm), datované do pozdní doby římské (výzkum chaty probíhal v několika fázích v letech 1963, 1965 a 1970; z výplně pochází 10 fragmentů římsko-provinciální keramiky, z toho 9 fragmentů z nejméně 2 mortárií)

Popis: větší část mísovité nádoby slepená ze 4 fragmentů, menší část domodelována; dochováno celé dno a část stěny až po začátek plastické lišty tvořící výlevku; točeno na kruhu, velmi vysoký výpal (střep připomíná kameninu); jemně plavený materiál s mírnou příměsí slídy; povrch vnější strany oranžovohnědé (místy až narůžovělé) barvy se stříkanci zelenohnědé lesklé glazury, vnitřní strana pokryta zelenohnědou lesklou glazurou, dno a stěny pokryty kaménky (vnitřní zdrsňený povrch); střep na lomu šedý

Rozměry: 145 x 197 mm, max. tl stěny 23 mm, prům. dna 92 mm, původní vnitřní prům. (od lišty k liště) ca 204 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium

K této nádobě nejspíše patří i fragment okraje s výlevkou **k**).

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 283, obr. 5:8; Jansová 1966a, 53; Jansová 1966b, 154; Jansová 1971, 137, 140, 158-159, obr. 3:1a; Motyková – Drda – Rybová 1991, 57

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. 6/63-161 + 6/63-169 + 1/65-A 577 + A 943

k) obr. 8:4

⁷⁹ Přiřazení ke konkrétnímu druhu keramiky není pouze na základě popisu bez revize možné.

⁸⁰ Hloubka obj. odvozena z řezu (Jansová 1971, 136, obr. 1).

Kontext: výplň polozemnice 1 (sonda A 3, sektor 2 a sonda A 28, sektor 3; rozm. chaty: 450 x 550 cm, hl. ca 60-175 cm; delší osa ve směru SZ-JV; v JZ rohu kotlovitá jáma, max. hl ca 175 cm), datované do pozdní doby římské (výzkum chaty probíhal v několika fázích v letech 1963, 1965 a 1970; z výplně pochází 10 fragmentů římsko-provinciální keramiky, z toho 9 fragmentů z nejméně 2 mortárií)

Popis: fragment okraje mísovité nádoby se zbytkem plastické lišty formující výlevku (výlevka zakončena jakýmsi knoflíkem); točeno na kruhu, velmi vysoký výpal (střep připomíná kameninu); povrch vnější strany červenohnědé barvy se stříkanci zelenohnědé lesklé glazury, vnitřní strana pokryta zelenohnědou lesklou glazurou; střep na lomu šedý

Rozměry: 67 x 43 mm, max. tl. střepu 22 mm, původní prům. okraje ca 270 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium

Tento fragment může pocházet ze stejné nádoby jako slepené zlomky **g) + h) + i) + j)**.

Datec: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 283, obr. 5:9; Jansová 1971, 137, 158-159, obr. 3:1a; Motyková – Drda – Rybová 1991, 57

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. 6/63-170

l) obr. 8:3, 38

Kontext: výplň polozemnice 1 (sonda A 3, sektor 2 a sonda A 28, sektor 3; rozm. chaty: 450 x 550 cm, hl. ca 60-175 cm; delší osa ve směru SZ-JV; v JZ rohu kotlovitá jáma, max. hl ca 175 cm), datované do pozdní doby římské (výzkum chaty probíhal v několika fázích v letech 1963, 1965 a 1970; z výplně pochází 10 fragmentů římsko-provinciální keramiky, z toho 9 fragmentů z nejméně 2 mortárií)

Popis: fragment okraje mísovité nádoby s plastickou lištou vytvářející výlevku, slepeno ze 2 zlomků (fragmentarizováno asi až sekundárně); točeno na kruhu, vysoký výpal (střep připomíná kameninu); povrch vnější strany oranžovo-hnědý, pokrytý fleky matné hnědozelené glazury; vnitřní strana zcela pokryta matnou hnědozelenou glazurou; střep na lomu šedé barvy; v dolní části fragmentu patrný začátek zdrsňené, funkční, plochy

Rozměry: 123 x 74 mm, max. tl. střepu 18 mm, š. vlastní výlevky u okraje ca 26 mm, původní vnější prům. okraje ca 270 mm, původní vnitřní prům. okraje ca 240 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium

Fragment by mohl pocházet ze stejné nádoby jako slepené fragmenty **m) + n) + o)**, případně pochází z podobného typu mortaria.

Datec: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 283, obr. 5:11; Jansová 1971, 138, 140, 158-159, obr. 3:2a; Motyková – Drda – Rybová 1991, 57

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. 1/65-577 (zřejmě 1/65-A 577 ?)

m) + n) + o) obr. 8:2, 31-32

Kontext: výplň polozemnice 1 (sonda A 3, sektor 2 a sonda A 28, sektor 3; rozm. chaty: 450 x 550 cm, hl. ca 60-175 cm; delší osa ve směru SZ-JV; v JZ rohu kotlovitá jáma, max. hl ca 175 cm), datované do pozdní doby římské (výzkum chaty probíhal v několika fázích v letech 1963, 1965 a 1970; z výplně pochází 10 fragmentů římsko-provinciální keramiky, z toho 9 fragmentů z nejméně 2 mortárií)

Popis: fragment okraje a větší části těla mísovité nádoby s plastickou lištou ohraničující výlevku (lišta obíhá nádobu na vnitřní straně okraje), slepeno ze 3 zlomků, část domodelována; točeno na kruhu, vysoký výpal (připomíná kameninu); keramická hmota jemně plavená, s mírnou příměsí slídy; střep na lomu šedé barvy; povrch vnější strany

oranžově hnědé barvy, téměř beze stop glazury; vnitřní strana je pokryta matnou světle zelenou glazurou, pod níž prosvítá hnědo-oranžový povrch

Rozměry: 188 x 98 mm, max. tl. střepu 14 mm, původní vnější prům. okraje ca 270 mm, původní vnitřní prům. okraje ca 240 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium

Tyto slepené fragmenty by mohly pocházet ze stejné nádoby jako fragment okraje I), případně pocházejí z podobného typu mortaria.

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 283, obr. 5:10; Jansová 1971, 138, 140, 158-159, obr. 3:2b; Motyková – Drda – Rybová 1991, 57

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. 6/63-117 + 1/65-A 601 + 1/65-A 684

p) obr. 11:6

Kontext: okolí polozemnice 1

Popis: několik dohromady slepených fragmentů prohnutého těla (snad vejčitého ?) džbánu či vázovité nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně písčitý, mírně pórovitý; povrch slabě drsný, šedočerný, místy druhotně přepálený do červena; výzdoba: 2 špatně znatelné horizontální rýhy (nelze přesně stanovit zda v horní třetině těla či jeho dolní části)

Rozměry: blíže neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika, může se jednat i o okruh keramiky s vlešťovanou výzdobou – nejspíše jednouchý džbán vejčitého těla, případně lahev či vázovitá nádoba

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 277, obr. 3:10; Jansová 1971, 140, 161, obr. 20:8

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. 6/63-96 - nerevidováno

q) obr. 11:8

Kontext: okolí polozemnice 1

Popis: fragment hrdla džbánu s úzkým, ven vytaženým okrajem; točeno na kruhu; materiál jemně plavený; povrch tmavošedý až oranžově hnědý (povrch zřejmě druhotně přepálený); výzdoba: pod okrajem probíhají horizontální hlazené proužky

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše okruh keramiky s vlešťovanou výzdobou, případně šedé keramiky (?) – džbán, konvice, lahev (?)

Datace: ca 4. st. (?) – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 277, obr. 3:11; Jansová 1971, 143, obr. 20:9

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. A 559 - nerevidováno

r) obr. 11:7

Kontext: okolí polozemnice 1

Popis: okrajový fragment menší mísovité nádoby; točeno na kruhu, dobrý výpal; na vnitřní straně zelená glazura

Rozměry: blíže neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika - mortarium

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 283, obr. 5:1; Jansová 1971, 158-159, obr. 20:1; Motyková – Drda – Rybová 1991, 57

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěno - nerevidováno

s?) obr. 11:9

Kontext: okolí polozemnice 1

Popis: fragment kónicky sevřeného hrdla džbánu; točeno na kruhu; materiál velmi jemně plavený, světle šedý, s příměsí slídy; pod odlámaným okrajem ploché žebro (snad prstenec ?); výzdoba: vertikální hlazené linie (provedené hladicí destičkou) na předpokládaném hrdle

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše okruh šedé keramiky s vlešťovanou výzdobou (?) – zřejmě jednouchý džbán (srovnej např. džbán z Řisut); L. Jansová řadila však fragment ke džbánům typu Murga (Jansová 1971, 171), to nelze bez revize s určitostí zcela rozhodnout

Datace: ca 2. pol. 4. st. – 1. ¼ 5. st. – V Noricum (Pobřežní Noricum) či Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: Jansová 1971, 143, 163, obr. 20:7

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. A 44 - nerevidováno

t) obr. 11:10

Kontext: výplň rozsáhlé polozemnice 4 (rozm. 660 x 410 cm, hl. 100 cm) v sondě A 49 (výzkum v roce 1987)

Popis: fragment dna silnostěnné mísovité nádoby; točeno na kruhu; vnitřní strana pokryta šedozelenou glazurou

Rozměry: přesné rozměry neuvedeny, max. tl. dna ca 10 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika - nejspíše mortarium

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 283, obr. 5:2; Motyková – Drda – Rybová 1991, 60, Fig. 4:12; Motyková – Rybová – Drda 1989, 98

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěno - nerevidováno

u) obr. 11:11

Kontext: výplň rozsáhlé polozemnice 4 (rozm. 660 x 410 cm, hl. 100 cm) v sondě A 49 (výzkum v roce 1987)

Popis: fragment okraje mísovité nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, okrové barvy; okraj límcovitý, horizontálně vyklenutý směrem ven; vnitřní strana nejspíše glazována (?)

Rozměry: přesné rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika - mortarium

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 283, obr. 5:3; Motyková – Drda – Rybová 1991, 60, Fig. 4:13; Motyková – Rybová – Drda 1989, 98

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěno - nerevidováno

v)

Kontext: SZ část akropole, z výplně jámy 3/64 (sonda A 18, sektor 2) má pocházet fragment pozdně římského mortaria

Popis: fragment mísovité nádoby; točeno na kruhu; vnitřní strana nejspíše glazována (?)

Rozměry: přesnější popis a rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nejspíše glazovaná keramika (?) - mortarium

Date: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie (v případě glazované keramiky)

Lit.: Halama 2004, 61

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěno - nerevidováno

w) + ?)

Kontext: střední část akropole, SZ část sondy A 33 (údajně odtud pochází až několik fragmentů římsko-provinciální keramiky)

Popis: blíže nespecifikované fragmenty římsko-provinciální keramiky.

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nelze určit

Date: nejspíše pozdní doba římská – časné období stěhování národů (ze sondy pochází kolekce germánské keramiky pozdní doby římské – časného období stěhování národů) – ca 4. st. – 1. pol. 5. st.

Lit.: Halama 2004, 61

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěna - nerevidováno

Poloha č 2: Hradiště nad Závistí – V strana svahu nad Břežanským údolím, za S stranou brány A (keltského oppida), v prostoru slovanského pohřebiště

Akce: systematické výzkumy K. Motykové, P. Drdy a A. Rybové (ARÚ Praha) v letech 1986-1989; zřejmě pokračování sídliště pozdní doby římské/časné fáze období SN (C3/D1)

Nález: 6 fragmentů z 1 nádoby (džbánu)

Lit.: Droberjar 2002, 378-379; Jančo 2003, 276-277; Motyková – Drda – Rybová 1991

Popis a určení:

a) + b) + c) + d) + e) + f) obr. 12:1, 37

Kontext: sonda F 38, povrchová vrstva

Popis: 6 fragmentů tenkostěnného džbánu (2 fragmenty okrajové, 2 z hrdla a 2 z plecí nádoby) s kruhovým ústím s mírným náběhem do výlevky (trojlístkovité ústí ?), vlastní okraj mírně odsazen od hrdla; točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrné na vnitřní i vnější straně fragmentů); materiál velmi jemně plavený, s příměsí slídy; povrch vnější strany šedý, mírně se otírá, původně snad povrch pokryt tmavě šedým potahem (dnes jen malé zbytky); na lomu střep světle šedé barvy; rekonstruovaný tvar: tělo nejspíše vejčité, dosti baňaté

Rozměry: max. tl okraje ca 5 mm, rekonstruovaný původní prům. ústí ca 70 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika (snad s šedým potahem ?) – zřejmě jednouchý džbán či konvice

Date: dle Motykové – Drdy – Rybové (1991, 62) srovnáváno s menším džbánem z Prahy-Kobylis – tedy ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. (?) – materiál, síla stěny a barva střepu obou exemplářů se ovšem výrazně odlišují; může jít i o výrobek starší – ca přelom 3./4. st. - 1. pol. 4. st. (?)

Lit.: Halama 2004, 62; Jančo 2003, 277, obr. 3:12; Motyková – Drda – Rybová 1991, 62, Fig. 6:2

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. F 2548 (fragment okraje), F 2549 (fragment okraje) + F 2548 (fragment hrdla), F 2552 (fragment hrdla), F 2548 (fragment plecí), F 2546 (fragment plecí, slepeno ze 2 zlomků, zřejmě druhotně fragmentarizováno); pouze fragmenty F 2549 (fragment okraje) + F 2548 (fragment hrdla) slepeny dohromady

Poloha č 3: Hradiště nad Závistí – prostor zaniklé brány N, JZ hřeben akropole

Akce: systematický výzkum K. Motykové, P. Drdy a A. Rybové (ARÚ Praha) v letech 1986-1989; zřejmě pokračování sídliště pozdní doby římské/časné fáze období SN (C3/D1)

Nález: ca 2 (?) fragmenty z 1 nádoby (mortaria)

Lit.: Droberjar 2002, 378-379; Halama 2004, 60-65; Jančo 1998; Jančo 2003, 283; Motyková – Drda – Rybová 1991; Motyková – Rybová – Drda 1989; Motyková – Rybová – Drda 1992

Popis a určení:

a) obr. 8:1, 11:12, 35-36

Kontext: výplň polozemnice 2/86 (rozm. 350 x 250 cm, hl. 110 cm) v sondě A 48

Popis: fragment límcovitého okraje a části stěny mísovité nádoby; točeno na kruhu, materiál s příměsí slídy; povrch vnější strany oranžovo-hnědý, mírně se otírá; střep na lomu barvy šedé; okraj opatřen plastickou lištou tvořící výlevku; vnitřní strana pokryta lesklou světle zelenou glazurou

Rozměry: 91 x 48 mm, max tl. střepu 19 mm, původní vnější prům. okraje ca 270 mm, původní vnitřní prům. okraje ca 240 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium

Fragmenty **a)** a **b)** pocházejí z jedné nádoby.

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Jančo 2003, 283, obr. 5:4; Motyková – Drda – Rybová 1991, 62, Fig. 5:1; Motyková – Rybová – Drda 1989, 97

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. A 4500

b) obr. 11:12

Kontext: výplň polozemnice 2/86 (rozm. 350 x 250 cm, hl. 110 cm) v sondě A 48

Popis: fragment límcovitého okraje mísovité nádoby; točeno na kruhu, materiál s příměsí slídy; povrch vnější strany oranžovo-hnědý, mírně se otírá; střep na lomu barvy šedé; okraj opatřen plastickou lištou tvořící výlevku; vnitřní strana pokryta lesklou světle zelenou glazurou

Rozměry: přesné rozměry neuvedeny, původní vnější prům. okraje ca 270 mm, původní vnitřní prům. okraje ca 240 mm (dle fragmentu **a)**)

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium

Fragmenty **a)** a **b)** pocházejí z jedné nádoby.

Datace: 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Noricum či Pannonie

Lit.: Jančo 2003, 283, 285, obr. 5:4; Motyková – Drda – Rybová 1991, 62, Fig. 5:1; Motyková – Rybová – Drda 1989, 97

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěno (zřejmě také A 4500 ?) - nenalezeno

Poloha č 4: Hradiště nad Závistí – prostor před tělesem valu u zaniklé brány D (vnější okraj příkopu před J křídlem brány D)

Akce: systematické výzkumy K. Motykové, P. Drdy a A. Rybové (ARÚ Praha) v letech 1986-1989; zřejmě pokračování sídliště pozdní doby římské/časné fáze období SN (C3/D1)

Nález: údajně 1 fragment z 1 nádoby (džbánů)

Lit.: Droberjar 2002, 379; Halama 2004, 61-62; Jančo 1998, 387-391

Popis a určení:

a)

Kontext: sonda F 20, sektor 2

Popis: fragment džbánu; točeno na kruhu; přesnější popis nezjištěn

Rozměry: nezjištěny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nezjištěno (nejspíše ale okruh šedé či šedočerné keramiky, možná s vlešťovanými vzory ?) - džbán

Datace: předběžně řazeno na počátek 5. st. (Halama 2004, 61)

Lit.: Halama 2004, 61

Uložení: ARÚ Praha – dep. Závist – př. č. nezjištěno - nerevidováno

12. Litovice, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)

Poloha: *Nad Litovickou tvrzí (ZM 10 12-23-19, koor.: Z:J/330:14)*

Akce: záchranný výzkum I. Pleinerové (ARÚ Praha) pro M Roztoky u Prahy v letech 2003-2004; pohřebiště vinařického stupně období SN

Nález: 2 pozdní římsko-provinciální džbány⁸¹

Lit.: Pleinerová 2006

Popis a určení:

a) obr. 12:3

Kontext: dětský hrob č. 5 (obj. 83/H 5), nádoba nalezena na dně hrobové jámy u kratší Z stěny (přibližně v jejím středu), za hlavou pohřbeného jedince (Infans II – 7-12 let, pohlaví neurčeno ? – Pleinerová 2006, 498, obr. 17). (Pleinerová 2006, 487, obr. 3.3)

Popis: nižší jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím; točeno na kruhu, dobrý výpal; povrch barvy černošedé; páskové ucho s podélným žebrem vybíhá přímo z okraje (část okraje odlomena a domodelována) a dosedá v místě max. výduti nádoby; pod hrdlem úzký prstenec; 2 úzké horizontální pásy ve formě dvojic mělkých žlábků obíhají těsně pod úzkým hrdlem a přibližně v místě max. výduti; ploché prstencovité dno (částečně přečnívající nádobu) mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku; výzdoba: vlešťovaná výzdoba ve formě vertikálních linií na ústí, hrdle a snad i uchu (?)⁸²

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Datace: ca konec 4. st – 1. ¼ 5. st. (do hrobu nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) – V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: Pleinerová 2006, 489, obr. 3:3, 7:1-3

Uložení: M Roztoky u Prahy – zatím bez inv. č. (?)

b) obr. 12:2

Kontext: hrob č. 15 (obj. 106/H 15), nádoba pochází zřejmě ze SZ rohu (?) hrobové jámy (Pleinerová 2006, 485, obr. 2), tedy nejspíše z prostoru za hlavou zemřelého (Adultus, pohlaví neurčeno - Pleinerová 2006, 498, obr. 17).

Popis: vyšší jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím; točeno na kruhu, dobrý výpal; povrch barvy černošedé; páskové ucho s podélným žebrem vybíhá přímo z okraje a dosedá v místě max. výduti nádoby; pod hrdlem úzký prstenec; 2 úzké horizontální pásy ve

⁸¹ Za svolení k prohlédnutí džbánů ještě v době před publikací nálezů děkuji paní Dr. Ivaně Pleinerové.

⁸² Nelze vyloučit ani vlešťovanou výzdobu ve spodní části těla nádoby ve formě horizontálních linií. Toto bude možné stanovit až po revizi nálezů.

formě dvojic mělkých žlábků obíhají těsně pod úzkým hrdlem a přibližně v místě max. výduti; ploché dno mírně odsazeno, vytváří nižší nožku; bez viditelných stop výzdoby⁸³

Rozměry: neuvedeny.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika, nejspíše též okruh keramiky s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Datec: ca konec 4. st – 1. ¼ 5. st. (do hrobu nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) – V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: Pleinerová 2006, 489, obr. 12

Uložení: M Roztoky u Prahy – zatím bez inv. č. (?)

13. Lovosice, okr. Litoměřice (Ústecký kraj)

Poloha: Resslerova ulice, S část města, nedaleko křižovatky s ulicí A. Zápotockého (Ústeckou ulicí) (ZM 25 02-431, koor.: Z:J/177:204)

Akce: záchranné a zjišťovací výzkumy V. Salače (M Litoměřice) v letech 1980-1987; sídliště starší – mladší doby římské (předběžně A-B2/C1, případně ještě C1)

Nález: torzo římsko-provinciálního džbánu⁸⁴ a nejméně 1 zlomek spotřební keramiky⁸⁵, minimálně tedy 2 nádoby; dále nejméně 4 fragmenty Ts (Halama 2004, 66-67)

Lit.: Carnap-Bornheim - Salač 1994; Droberjar 2002, 161-162; Salač 1985; Salač 1988a; Salač 1988b; Salač 1989a; Salač 1989b; Salač 2000

Popis a určení:

a) + ?) obr. 6:2, 39-40

Kontext: sonda 10/82, kulturní vrstva nad laténskou dlažbou⁸⁶

Popis: torzo rozměrného džbánu hruškovitého těla na nízké nožce s téměř kompletně dochovaným jedním páskovým uchem se 4 podélnými žebry (torzo slepeno z neupřesněného počtu fragmentů), hrdlo odlomeno, dno se poměrně výrazně ztenčuje; materiál zřejmě jemně plavený, dobrý výpal; povrch nádoby žlutý až žluto-bílý; některé fragmenty mají povrch tmavě zbarvený, uhlíkatý, zřejmě jde o připečené organické látky (hmota střepů však přepálená nebyla); bez zřetelných stop po výzdobě⁸⁷

Rozměry: prům. dna ca 126 mm, dochovaná v. těla ca 292 mm, dochovaná v. včetně ucha ca 376 mm, v. podstavy ca 16 mm, š. nádoby v místě max. výduti ca 344 mm, tl. stěny ca 5-8 mm, dochovaná tl. dna ca 2-3 mm, tl. ucha ca 9-10 mm, š. ucha ca 26-32 mm⁸⁸

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – jednouchý nebo dvououchý džbán⁸⁹

Datec: rámcově ca 2. st.⁹⁰ – možnou provenienci nelze bez revize stanovit, snad Pannonie nebo Noricum (?)⁹¹

⁸³ Nelze ovšem vyloučit vlešťovanou výzdobu např. ve spodní části těla nádoby ve formě horizontálních linií. Toto bude možné stanovit až po revizi nálezů.

⁸⁴ Děkuji tímto panu Doc. V. Salačovi (ARÚ Praha a ÚPRAV FF UK Praha) za cenné informace o nálezů a poskytnutí náhledových fotografií a základní překresby nádoby.

⁸⁵ V. Salač zmiňuje více fragmentů římsko-provinciální keramiky a nejméně 4 zlomky Ts nalezených v poloze Resslerova ulice (Salač 2000, 160). Lze tedy snad počítat s dalšími (?) fragmenty provinciální keramiky.

⁸⁶ Původní informace, že nádoba byla nalezena v obj. s pecí (zaniklém požárem?), odkrytém v téže sondě (Jančo 2003, 268; Salač 1985, 96) je dle ústního sdělení V. Salače patrně omyl.

⁸⁷ Popis dle překresby a informací poskytnutých V. Salačem.

⁸⁸ Rozměry jsou orientační, byly získány z překresby nálezů.

⁸⁹ Dvououchou variantu nelze vyloučit vzhledem k rozměrnosti nádoby.; M. Trefný (2006, 125-126) nádobu pouze na základě nekvalitního novinového snímku nejspíše mylně určil jako amforu typu Pelichet 47 (1. pol. 1. st. – konec 2. st.), případně typu Dressel 28 (konec 3. st.).

⁹⁰ Přesněji by se dala nádoba datovat podle profilace hrdla a okraje, ty se však bohužel nedochovaly.

Analogie: Cambodunum (Kempten) (Fischer 1957, Taf. 22:3); Ovilava (Wels-Marktgelände) (Miglbauer 1990, Taf. 26:1) – dvouuchá varianta; Vícemilice (Pernička 1966, Taf. LXIII:12), zřejmě i Prosiměřice I (Pernička 1966, Taf. LXIII:6); obecně tvar: Gose 1950, Taf. 29:360, 363, 30:364, 31:371, 34:394, 35:400; Bónis 1942, Taf. XXVI:1, XXVII:4-5, XXIX:6, XXXI:1; Póczy 1957, Taf. XVI:1

Lit.: Carnap-Bornheim - Salač 1994, 129; Jančo 2003, 268; Salač 1985, 96; Salač 1986, 24, obr. 23; Salač 1988a, 21; Trefný 2006, 125-126

Uložení: M Litoměřice – přesné př. č. nezjištěno (obsaženo v souboru s př. č. 28-42/82) - dočasně nepřístupné

b)

Kontext: sonda 1/87 (rozm.: 4 x 4 m, max. hloubka 2,9 m), kulturní vrstva

Popis: neuveden

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nelze bez revize určit

Datace: není možná

Lit.: Salač 1989a, 199; Salač 1989b, 108

Uložení: M Litoměřice – přesné př. č. nezjištěno (obsaženo v souboru s př. č. 21-23/87) - dočasně nepřístupné

14. Lužec nad Vltavou, okr. Mělník (Středočeský kraj)

Poloha: *pískovna Lužec-Vraňany, k.ú. Lužec nad Vltavou, kat. č. 501, na hranici katastrů Lužce nad Vltavou a Vraňan*

Akce: záchranný výzkum O. Kytlicové (AÚ ČSAV Praha) v letech 1955-1956; pohřebiště mladší fáze vinařického stupně - merovejské fáze období SN

Nález: 2 pozdní římsko-provinciální nádoby⁹¹

Lit.: Droberjar 2002, 164; Kytlicová 1955; Kytlicová 1956; Kytlicová 1959a; Kytlicová 1959b; Rypka 2007, v tisku; Sklenář 1982, 227-228; Svoboda 1965, 252-253; Zeman 1994, 53-55, tab. I:1-2

Popis a určení:

a) obr. 7:1, 41

Kontext: dětský hrob č. 28 (přibližná orientace ve směru Z-V), nádoba uložena v malém výklenku v JZ rohu u hlavy zemřelého.

Popis: dvojkónická nádobka na mírné nožce s výrazně rozšířeným, lištovitě profilovaným okrajem; točeno na kruhu; vysoký výpal; materiál jemně plavený, s mírnou příměsí slídy; dnes odlomené ucho (původně zřejmě páskové) vycházelo z okraje mírně vzhůru a dosedalo na max. výduti nádoby; okraj na vnější straně mírně prožlabený, lehce se zvedá, na třech místech částečně odlomen a dnes dosádrován; tělo hruškovité, dno ploché; povrch nádoby pokryt z horních tří čtvrtin světle zelenou glazurou (místy pórovitou), jejíž barva kolísá od světle zelené po světle rezavou, při dně a na nožce prosvítá původní světle červený povrch, nožka na několika místech také pokryta slabými skvrnami glazury; vnitřní část nádoby je světle oranžová až narůžovělá, pouze vnitřní část lištovitě profilovaného ústí taktéž pokryta

⁹¹ Dle ústního vyjádření D. Gablera se jedná údajně o pannonskou produkci, tvar je však běžný jak v Porýní (zde se vyskytují podobně profilované džbány již od augustovského období) tak v Raetii, Noricu i Pannonii.

⁹² Za souhlas ke studiu glazované nádoby z hrobu č. 28 a její zpřístupnění děkuji J. Zemanovi, J. Koštovi, K. Urbanové a B. Kreibichové (NM Praha), za poskytnutí prvotní překresby děkuji R. Korenému (M Příbram). Druhou nádobu se bohužel nepodařilo nalézt.

glazurou; střepek na lomu (v místě odlomeného ucha) šedé až šedočerné barvy; výzdoba: dva horizontální pásy vystouplé reliéfní výzdoby v metopovém stylu provedené nejspíše (kolečkovým ?) kolkem, na němž se střídají vertikální linie s tzv. ondřejskými kříži v sekvenci „XIIIIXII“; š. každého výzdobného pásu je ca 7 mm; oba pásy lemují ryté mělké horizontální, ca 1 mm široké žlábký; ca 5-6 mm nad horním i pod dolním reliéfním pásem se nacházejí další mělké žlábký, čímž vznikly prázdné výzdobné pásy; výzdoba není provedena příliš dokonale, občas je špatně rozeznatelná kvůli glazuře, která ji překrývá, místy se oba výzdobné pásy rozjíždí, stejně tak na sebe ne vždy navazují ryté horizontální žlábký; výzdoba začíná ca 24 mm od okraje (1. mělký žlábek s prázdným pásem bez výzdoby) a končí těsně pod maximální výdutí

Rozměry: v. nádoby 110 mm, v. nožky 10 mm, v. okraje 7-8 mm, š. okraje 11 mm, tl. okraje 6 mm, vnější prům. okraje 59 mm, vnitřní prům. okraje 37 mm, prům. dna 48 mm, předpokládaná původní š. ucha (dle stop po odlomení) ca 18 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – pohár s uchem (Henkelbecher) – tvarově Pollak, typ 2 (Pollak 1993, 53, Textabb. 7)

Datece: ca přelom 4./5. st. – 1. ¼ 5. st. – Pannonie Prima – nejspíše Arrabona, případně lokální produkce v okolí kastelu Quadrata či okolí obou lokalit; do hrobu SN se nádoba dostala zřejmě někdy kolem poloviny 5. st. nebo krátce poté

Analogie: kastel Quadrata (Lébény - Barátföldpuszta) (Gabler 1989, 27, Abb. 9:1, Abb. 10, 28-30); Arrabona (Győr-Martinovicsovo náměstí) (Szönyi 1984, 348, Abb. 6)

Lit.: Jančo 2003, 282, obr. 4:11; Kytlicová 1959a, 35, obr. 39:2, obr. 62, obr. 88:a-b; Rypka 2007, v tisku; Svoboda 1965, 133, 141, tab. LXIV:5; Zeman 1994, 53-54, tab. I:2

Uložení: NM Praha – bez inv. č. – stálá expozice, vitrína č. 49

b) obr. 13:1

Kontext: rozrušený hrob č. 9 (přibližná orientace nejspíše ve směru Z-V), nádoba zachráněna ze lžíce bagru, zbytek inventáře hrobu se nedochoval

Popis: vysoký džbán vejčitého těla; točeno na kruhu, vysoký výpal; povrch šedé barvy; hrdlo úzké, odsazené od těla, směrem k okraji se rozšiřuje, vlastní ústí nálevkovitě rozšířené, zřejmě kruhovitě; páskové ucho se dvěma podélnými žebry (mezi nimi ucho prožlabeno) vychází z podhrdlí a dosedá kousek nad maximální výdutí; na odsazeném hrdle několik žlábků (dvojice žlábků zhruba uprostřed hrdla, další mělký žlábek v jeho spodní části), na těle zřejmě 3 (?) další žlábký (zhruba v místě nasazení ucha nad max. výdutí, další žlábký zřejmě o něco níže pod max. výdutí a v dolní třetině nádoby)⁹³

Rozměry: v. ca 23 cm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika – jednouchý džbán

Datece: ca 1. pol. 5. st., nelze však zcela vyloučit možnost výroby ve 2. pol. 5. st. – Pannonie Prima či Valerie; do hrobu období SN se nádoba dostala nejdříve kolem poloviny 5. st., spíše však až v jeho 2. polovině, případně až na konci 5. st. (?)

Analogie: Braunsdorf (Friesinger – Kerchler 1981, 255, Abb. 46:3)

Lit.: Jančo 2003, 274, obr. 2:19; Kytlicová 1959a, 25, obr. 85:1; Svoboda 1965, tab. LXIV:4; Zeman 1994, 54-55, tab. I:1

Uložení: NM Praha (?) – zřejmě bez inv. č. – nenalezeno, možná ztraceno

⁹³ Přibližný popis nádoby dle informací o nálezu a jeho fotografie v NZ O. Kytlicové (1959a, 25, obr. 85:1).

15. Milžany, o. Tušimice, okr. Chomutov (Ústecký kraj)

Poloha: *důl Merkur II (zakládání povrchového dolu Merkur II)*

Akce: povrchový sběr E. Neustupného (expozitura AÚ ČSAV Most) v roce 1962 v okolí narušených objektů; sídliště starší doby římské

Nález: 1 fragment provinciální keramiky z 1 nádoby

Lit.: Jančo 2003, 274; Koutecký et al. 1980, 147

Popis a určení:

a)

Kontext: sběr v okolí porušených objektů starší doby římské

Popis: fragment nádoby šedého povrchu; točeno na kruhu; na fragmentu patrný vodorovný žlábek

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh šedé keramiky – tvar nelze stanovit

Datace: rámcově 2. st. (Jančo 2003, 274) – Noricum (?), Pannonie (?)

Lit.: Jančo 2003, 274

Uložení: ÚAPP Most (?) – obsaženo zřejmě v souboru př. č. 23-25/62, případně předáno do M Chomutov (?) - nerevidováno

16. Mlékojedy, o. Neratovice, okr. Mělník (Středočeský kraj)

Poloha: *Na vrších, pískovna n.p. Severokámen Liberec, parc. č. 568, 580-587*

Akce: záchranné výzkumy K. Motykové (AÚ ČSAV Praha) v letech 1972-1975 a K. Motykové a M. Čížmáře (AÚ ČSAV Praha) v roce 1976; železářská osada časně a starší doby římské (předběžně A-B1)

Nález: 1 fragment provinciální keramiky a dále neznámý počet zlomků z minimálně 2 dalších nádob, nejméně tedy fragmenty ze 3 (?) nádob (skutečný počet nádob bude zřejmě vyšší)

Lit.: Droberjar 2002, 184-185; Jančo 2003, 268, 274, obr.1.9; Motyková 1975b; Motyková 1975c; Motyková 1977; Motyková 1978; Motyková 1981b; Motyková - Čížmář 1981; Sklenář 1982, 280-281

Popis a určení:

a) obr. 13:2

Kontext: výplň obj. č. 102 (polozemnice)

Popis: fragment plecí nádoby; točeno na kruhu; materiál světle béžové barvy; povrch vnější strany pokryt rytými horizontálními rýhami

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné šedé (?) keramiky⁹⁴ (nelze vyloučit zařazení do okruhu žlutooranžové keramiky) - džbán, konvice, lahev

Datace: rámcově přelom letopočtu - 1. pol. 1. st. (s ohledem na datování sídliště do stupňů A-B1) – Noricum, případně Raetie

Lit.: Jančo 2003, 268, obr. 1:9

Uložení: NM Praha – dočasně nepřístupné, materiál se zpracovává

b) + ?)

⁹⁴ M. Jančo fragment zařadil již spíše do okruhu žlutooranžové keramiky (Jančo 2003, 266), přesné určení však nelze bez revize stanovit.

Kontext: areál osady plaňanského horizontu – z obj. zkoumaných v letech 1972 – 1976 má pocházet několik fragmentů římsko-provinciální keramiky

Popis: blíže nespecifikovaný počet fragmentů nádob zhotovených ze světle béžové hlíny; točeno na kruhu; většinou bez výzdoby

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh šedé (?) keramiky (nelze vyloučit zařazení do okruhu žlutooranžové keramiky) – tvary nádob nelze stanovit

Datace: rámcově přelom letopočtu - 1. pol. 1. st. (s ohledem na datování sídliště do stupňů A-B1) – dle údajného vyjádření H. Friesingera se má jednat o výrobky norických dílen (Jančo 2003, 268)

Lit.: Jančo 2003, 268

Uložení: NM Praha – dočasně nepřístupné, materiál se zpracovává

c) + ?)

Kontext: areál osady plaňanského horizontu – z obj. zkoumaných v letech 1972 – 1976 má pocházet několik fragmentů římsko-provinciální keramiky

Popis: blíže nespecifikovaný počet fragmentů nádob zhotovených ze světle šedé hlíny; točeno na kruhu; povrch fragmentů hladký; několik fragmentů (získaných během sezón 1975 - 1976) nese výzdobu na vnitřní straně

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné šedé keramiky – tvary nádob nelze stanovit

Datace: rámcově přelom letopočtu - 1. pol. 1. st. (s ohledem na datování sídliště do stupňů A-B1) – dle údajného vyjádření H. Friesingera se má jednat o výrobky norických dílen z augustovského období (Jančo 2003, 274)

Lit.: Jančo 2003, 274

Uložení: NM Praha – dočasně nepřístupné, materiál se zpracovává

17. Močovice, okr. Kutná Hora (Středočeský kraj)

Poloha: *U studánky, kat. č. 113 a 133/I, SV od obce, na pravém břehu potoka Klejnarky*

Akce: výzkum K. Čermáka z počátku 20. st.⁹⁵; sídliště starší a mladší doby římské (přibližně B2b - C1, případně ještě počátek stupně C2 ?)

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby; též 1 fragment Ts (Halama 2004, 30-31)

Lit.: Čermák 1909, 444; Droberjar 2002, 185; Halama 2004, 30-31; Jančo 2003, 266; Motyková-Šneidrová 1967, 29-30; Motyková-Šneidrová 1968

Popis a určení:

a) obr. 1:4, 19

Kontext: nálezové okolnosti blíže nespecifikovány

Popis: fragment plecí a zřejmě části hrdla tenkostěnné nádoby soudkovitého tvaru, slepeno ze 2 zlomků; točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrné na vnitřní straně), vysoký výpal; materiál jemně plavený, s malou příměsí slídy; na vnější straně hnědo-červený potah přecházející místy až do černé barvy (kolísání barvy způsobeno spíše nerovnoměrností výpalu

⁹⁵ V inventární knize M Čáslav je uvedeno, že se jedná o výzkum Klimenta Čermáka, o jeho výzkumech v poloze „U studánky“ se zmiňuje i K. Motyková-Šneidrová (1968, 185-186). V. Sakař (1956, 58; 1970, 33; 1978, 122) však uvádí, že fragment pochází z povrchového sběru, M. Jančo pak od něj tuto informaci zřejmě v úplnosti převzal (Jančo 2003, 266).

než sekundárním přepálením), vnitřní strana opatřena oranžovo-červeným potahem či nátěrem; pod potahem vnější i vnitřní strany prosvítá místy původní povrch cihlově oranžové barvy, jádro střepu snad šedé (?); výzdoba: horizontální pás tvořený šikmými přesekávanými šrafy vytvořenými nejspíše radélkem (případně kolkem ?), nad i pod tímto výzdobným pásem dvojice mělkých horizontálních žlábků; pod poslední dvojicí žlábků částečně dochovaná geometrická výzdoba provedená technikou barbotino, z níž se dochovaly 2 drobné kulovité nálepy (napojené přímo na nejspodnější horizontální žlábek), z nichž vychází vždy dvojice tenkých souběžných vertikálních linií⁹⁶; v dolní části fragmentu 2 nehluboce ryté rovnoběžné horizontální linie

Rozměry: 60 x 50 mm, tl. střepu 3-5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Raetská keramika – nejspíše I. Drexelův výzdobný styl⁹⁷ – soudkovitý pohár nebo menší hrnec

Datace: ca 1. pol. 2. st. – Raetie, případně 2. pol. 2. st. – Z Pannonie (jde-li o pannonskou napodobeninu)

Lit.: Čermák 1909, 444; Halama 2004, 31; Jančo 2003, 266, obr. 1:1; Motyková-Šneidrová 1967, 29; Motyková-Šneidrová 1968, 186; Sakař 1956, 58, obr. 3:6; Sakař 1958, 107; Sakař 1970, 33, 65; Sakař 1978, 122

Uložení: M Čáslav – př. č. ČAP 2051/85 (staré inv. č. 2008)

18. Neratovice, okr. Mělník (Středočeský kraj)

Poloha: pískovna na pozemku p. L. Černého (za S zdí továrny firmy GEC), kat. č. 406 a na sousedním pozemku firmy GEC, kat. č. 407 (?)⁹⁸

Akce: záchranný výzkum J. A. Jíry (StAÚ Praha) v roce 1927; sídliště starší doby římské (ca B2 – B2/C1 ?)

Nález: nejméně 4 fragmenty provinciální keramiky ze 3 nádob; dále 1 mísa Ts Drag. 37⁹⁹ (Halama 2004, 33-34)

Lit.: Droberjar 2002, 214; Halama 2004, 33-34; Horáková-Jansová 1931; Jančo 2003, 268, 274, 278, obr. 1:10, 2:20-21, 4:2; Motyková-Šneidrová 1967, 32; Sakař 1956, 58-60; Sakař 1978, 122; Sklenář 1982, 307-308

Popis a určení:

a) obr. 13:3

Kontext: jáma 6

Popis: malý šedočerný fragment okraje a plecí misky, povrch hlazený; točeno na kruhu; materiál jemně plavený; pod okrajem plastické žebro

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

⁹⁶ V původní publikaci nález (Sakař 1956, 58; Sakař 1978, 122) byl zbytek této výzdoby pokládán za fragment barbotinové „podkovičky“, správněji tzv. lunuly - půlměsícovitého útvaru, majícího apotropaický charakter -, ty bývají však plné, nikdy nejsou tvořeny dvojicemi tenkých linií.

⁹⁷ Původně fragment považován za Ts (Čermák 1908-09, 444; Sakař 1956, 58, obr. 3:6 – zde již s určitými výhradami), později V. Sakařem přeuračen jako fragment raetské keramiky, zhotovený ve II. Drexelově výzdobném stylu (Sakař 1970, 33, 65; Sakař 1978, 122), toto určení přejal i M. Jančo do svého soupisu římsko-provinciální keramiky (Jančo, 2003, 266). E. Droberjar fragment zřejmě omylem označil za pannonskou páskově malovanou keramiku (Droberjar 2002, 185).

⁹⁸ Potravinářská továrna firmy GEC se po 2. sv. válce krátce jmenovala Biochema, dnes zde sídlí závod Spolana Neratovice (Sklenář 1982, 307).

⁹⁹ Heiligenberg, Ciriuna (150-170/180) (Halama 2004, 34); Nemusí se jednat o sídlištní nález, může jít i o nerozpoznaný hrob.

Jemná šedá keramika – prstencová miska

Date: ca 2. st. – Pannonie (?)

Lit.: Halama 2004, 33; Horáková-Jansová 1931, 2, tab. 2:6a-b; Jančo 2003, 278, obr. 4:2

Uložení: nezjištěno – ARÚ Praha (?), NM Praha (?) – dnes asi již nerevidovatelné

b) obr. 13:5

Kontext: jáma 8

Popis: fragment okraje misky; točeno na kruhu; materiál velmi jemně plavený, dobře vypálený; barva povrchu neuvedena (snad šedá ?); na těle 2 horizontální plastická žebra

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá (?) keramika – derivát prstencové misky (?)

Fragmenty **b** a **c** pocházejí zřejmě z jedné nádoby.

Date: ca 2. st. – Pannonie (?)

Lit.: Halama 2004, 33; Horáková-Jansová 1931, 4, tab. 3:13a-b; Jančo 2003, 274, obr. 2:20

Uložení: nezjištěno – ARÚ Praha (?), NM Praha (?) – dnes asi již nerevidovatelné

c) obr. 13:6

Kontext: jáma 8

Popis: fragment výduti misky s mírně schodovitě odsazenou dolní částí ubíhající ke dnu; točeno na kruhu; materiál velmi jemně plavený, dobře vypálený; barva povrchu neuvedena (snad šedá ?)

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá (?) keramika – derivát prstencové misky (?)

Fragmenty **c** a **b** pocházejí zřejmě z jedné nádoby.

Date: ca 2. st. – Pannonie (?)

Lit.: Halama 2004, 33; Horáková-Jansová 1931, 4, tab. 3:14a-b; Jančo 2003, 274, obr. 2:21

Uložení: nezjištěno – ARÚ Praha (?), NM Praha (?) – dnes asi již nerevidovatelné

d) obr. 13:4

Kontext: jáma 8

Popis: fragment dna nádoby s podstavným prstencem, vytvářejícím nízkou nožku, povrch hlazený; točeno na kruhu; materiál šedožlutý

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová (?) keramika – džbán, miska (?)

Date: ca 2. st. – Noricum nebo Pannonie (?)

Lit.: Halama 2004, 33; Horáková-Jansová 1931, 4, tab. 3:15a-b; Jančo 2003, 268, obr. 1:10; Sakař 1953, 91; Sakař 1978, 122

Uložení: nezjištěno – ARÚ Praha (?), NM Praha (?) – dnes asi již nerevidovatelné

19. Opolany, okr. Nymburk (Středočeský kraj)

Poloha: *Soukupovo pole, kat. č. 404, 417/1, Z od obce, J od silnice Libice nad Cidlinou-Opolany*

Akce: sběr P. Břicháčka (AÚ ČSAV Praha) v roce 1984 na lokalitě narušené orbou; sídliště starší a mladší doby římské (B1 – C3)

Nález: 4 fragmenty římsko-provinciální keramiky ze 4 nádob; také 2 fragmenty Ts (Halama 2004, 35-36)

Lit.: Břicháček – Košnar 1987; Halama 2004, 35-36

Popis a určení:

a) obr. 13:7

Kontext: sběr

Popis: fragment okraje a části hrdla; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál světle žlutohnědý, poměrně jemně plavený, s mírnou příměsí slídy a hrubšího ostřiva; okraj na vnější straně nepatrně vyklenutý, směrem vzhůru se zevnitř zužuje, pod vlastním okrajem úzký žlábek; zachovaná část hrdla se odshora ke středu fragmentu zužuje, dále směrem dolů se opět rozšiřuje; zhruba uprostřed rovnějšího bočního lomu zachován výstupek, zřejmě stopy po nasazení horní části ucha; na vnitřní straně pod okrajem patrné výraznější prožlabení; vnější a nepatrně i vnitřní strana fragmentu pokryta zbytky červeného potahu

Rozměry: prům. okraje ca 60 mm, tl. okraje ca 11 mm, tl. stěny pod okrajem 4-5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem – nejspíše jednouchý džbán

Datec: rámcově 2. st.; ostatní nálezy lze datovat do stupňů B2 a C1 (Břicháček – Košnar 1987, 560)

Lit.: Břicháček – Košnar 1987, 562, 566, obr. 2:3; Jančo 2003, 268, obr. 1:11

Uložení: M Poděbrady (?), případně M Plzeň¹⁰⁰ – nerevidováno

b) obr. 13:8

Kontext: sběr

Popis: fragment dna menší nádoby s podstavným prstencem na obvodu nádoby, který vytváří nízkou nožku; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál jemně plavený, mírně porézní, bílošedé, slabě nažloutlé barvy; mezi středem a obvodem podstavy širší žlábek, uprostřed dna nízký prstenec; na podstavě patrné tři rozvětvující se ryté linie (může jít o značku typu „kuří stopa“)

Rozměry: prům. dna 67 mm, š. podstavného prstence ca 7 mm, tl. zachovalé části stěny 3,5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová (?) keramika¹⁰¹ - pohár, menší džbán, případně i miska – Noricum (?) (dle primitivně provedené značky typu „kuří stopa“)

Datec: rámcově 2.-3. st.; ostatní nálezy lze datovat do stupňů B2 a C1 (Břicháček – Košnar 1987, 560)

Lit.: Břicháček – Košnar 1987, 562, 566-567, obr. 3:2; Jančo 2003, 268, obr. 1:12

Uložení: M Poděbrady (?), případně M Plzeň – nerevidováno

c) obr. 13:9

Kontext: sběr

Popis: fragment dna menší nádoby se zaobleným kónickým prstencem po obvodu; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál jemně plavený, světle béžové barvy; dno se směrem dovnitř zvedá v poměrně vysoký omfalos

Rozměry: prům. dna ca 75 mm, tl. zachovalé části stěny ca 6 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá (?) keramika¹⁰² - pohár, menší džbán

¹⁰⁰ P. Břicháček (M Plzeň) se domnívá, že byl po zrušení depozitáře v Oškobrhu bývalé expozitury AÚ ČSAV v Plzni předán veškerý materiál z lokality do M Poděbrady.

¹⁰¹ Nelze zcela vyloučit ani případné zařazení do okruhu jemné šedé keramiky, to však zatím nelze bez revize přesněji rozhodnout.

¹⁰² M. Jančo zařadil zlomek již spíše ke žlutooranžové keramice (Jančo 2003, 268), to však nelze bez revize nálezu přesněji stanovit.

Datace: rámcově 2.-3. st.; ostatní nálezy lze datovat do stupňů B2 a C1 (Břicháček – Košnar 1987, 560)

Lit.: Břicháček – Košnar 1987, 562, 566, obr. 3:3; Jančo 2003, 268, obr. 1:13

Uložení: M Poděbrady (?), případně M Plzeň – nerevidováno

d)

Kontext: sběr

Popis: fragment těla nádoby; točeno na kruhu (na vnitřní straně výrazné drážky po vytáčení), tvrdý výpal; materiál jemně plavený, tmavě šedé barvy; povrch vnější strany hladký, částečně narušený; na vnitřní straně patrné široké prožlabení

Rozměry: tl. stěny ca 7 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – tvar nádoby nelze bez revize stanovit

Datace: rámcově 2.-3. st.; ostatní nálezy lze datovat do stupňů B2 a C1 (Břicháček – Košnar 1987, 560)

Lit.: Břicháček – Košnar 1987, 562; Jančo 2003, 274

Uložení: M Poděbrady (?), případně M Plzeň - nerevidováno

20. Osice, okr. Hradec Králové (Královéhradecký kraj)

Poloha: Skupice, ca 1 km JV od o. Osice

Akce: záchranný výzkum J. Sigla a M. Nováka¹⁰³ (M Hradec Králové) při stavbě dálnice D11 v letech 2004-2006; sídliště starší doby římské (předběžně B2 - B2/C1¹⁰⁴)

Nález: nejméně 2 zlomky provinciální keramiky ze 2 nádob; u několika dalších drobných atypických fragmentů, které připomínají žlutooranžovou římsko-provinciální keramiku nebylo možné jejich příslušnost k provinciální keramice jednoznačně potvrdit¹⁰⁵; z téhož výzkumu pochází 1 fragment hladké Ts¹⁰⁶, dále pak náhodný nález denáru Antonina Pia (138-161)¹⁰⁷

Lit.: pouze ústní sdělení M. Nováka (M Hradec Králové)

Popis a určení:

a) obr. 3:5

Kontext: výplň obj. č. 704, V polovina, mechanická vrstva 40-60 cm

Popis: fragment dna (?); točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrné na vnější straně); materiál jemně plavený, s nepatrnou příměsí slídy, světle oranžové barvy; lom pokryt naředlou vrstvou vysráženého vápníku; povrch světle žluto-oranžový; na vnější straně fragmentu (spodní části dna ?) 3 vrypy necítkovitého průměru (těžko říci, zda se jedná o výzdobu nebo jen poškrábání, jde-li o výzdobu, je možné, že nejde o fragment dna, ale spíše zlomek límcovitého okraje mísovité nádoby ?)

Rozměry: 42 x 31, max. tl. střepu ca 9 mm, prům. dna ca 200 (?) mm, tl. dna ca 3 mm

¹⁰³ Za umožnění studia archeologického materiálu oběma tímto děkuji.

¹⁰⁴ Část keramické produkce lze nejspíše zařadit i do mladší doby římské.

¹⁰⁵ V době mé návštěvy v M Hradec Králové nebyla bohužel zatím k dispozici dokumentace arch. objektů (prováděná servisní firmou Peres), nebylo tak možné určit funkci objektů, z kterých nálezy pocházely. Část objektů byla zřejmě porušena objekty z mladších období. U několika eventuelních nálezů provinciální keramiky pocházejících z kulturní vrstvy, promíšené středověkou a novověkou keramikou, nebude jejich přesnější určení zřejmě možné.

¹⁰⁶ Předběžně východogalský okruh, Rheinzabern (?) - 2. pol. 2. – 1. pol. 3. stol - předběžné určení J. Halamy, za informaci mu tímto děkuji.

¹⁰⁷ Nalezen roku 1964 při setí přibližně v místech zkoumané osady - ústní informace od M. Nováka (M Hradec Králové), za kterou mu tímto děkuji.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – džbán (?) (jedná-li se o dno), případně miska (?) (jedná-li se o okraj)

Datace: pouze rámcově 2. – 3. st. – Pannonie (?)

Lit.: -

Uložení: M Hradec Králové – př. č. OS 16569/05 (sáček č. 569)

b) obr. 3:6

Kontext: výplň obj. č. 204, mechanická vrstva 10 cm - dno

Popis: fragment dna nádoby; točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrné na vnitřní straně); na lomu oranžové barvy, jádro střepu snad šedé; povrch zlomku žluto-oranžové barvy

Rozměry: 41 x 32 mm, max. tl. střepu ca 18 mm, tl. dna ca 5-7 mm, prům. dna nejméně 140 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – džbán (?)

Datace: rámcově 2. – 3. st. – Pannonie (?)

Lit.: -

Uložení: M Hradec Králové – př. č. OS 16173/05 (sáček č. 173)

21. Ořech, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)

Poloha: *Plocha I – „U kamene“, parc. č. 41/4, S od obce Ořech, po pravé straně silnice do Řeporyjí*

Akce: záchranný výzkum K. Motykové a R. Pleinera (AÚ ČSAV Praha) v letech 1977-1980; železářská osada časně a starší doby římské (A - B2)

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby

Lit.: Droberjar 2002, 227-228; Jančo 2003, 273, obr. 2:12; Motyková 1981a; Motyková 1981c; Motyková 1982; Motyková – Pleiner 1987

Popis a určení:

a) obr. 13:10

Kontext: výplň obj. 14 (polozemnice; datována do stupně B2), SV část obj., hl. 40 cm

Popis: fragment plecí nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, okrové barvy; povrch vnější strany opatřen červeným potahem; výzdoba rytou horizontální vlnovkou

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pannonská páskově malovaná keramika – hrnec (?)

Datace: 2.pol. 2. st. – přelom 2./3. st. – Pannonie – nejspíše Brigetio

Lit.: Droberjar 2002, 228; Jančo 2003, 273, obr. 2:12; Motyková – Pleiner 1987, 390, 422, 438, Abb. 29:11

Uložení: ARÚ Praha (?) - nerevidováno

22. Počeradý, okr. Louny (Ústecký kraj)

Poloha: Počeradý III

Akce: záchranný výzkum (stavba skladiště elektrárny Počeradý) E. Neustupného (Expozitura AÚ ČSAV Most) v roce 1965; sídliště starší doby římské (B2)

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby

Lit. obecně: Jančo 2003, 266; Koutecký et al. 1980, 148

Popis a určení:

a)

Kontext: výplň obj. nezjištěného půdorysu (zásobní jáma¹⁰⁸ ?, polozemnice¹⁰⁹ ?); v tomto obj. nalezena germánská keramika stupně B2

Popis: fragment stěny tenkostěnné nádoby; vytočeno na kruhu; materiál jemně plavený, velmi tvrdý výpal; na lomu hnědé barvy, povrch pokryt hnědým pásem, jehož barva přechází v místě výzdoby v sytě černou; výzdoba: ostrá horizontální rýha, která ohraničuje černý výzdobný pás a 2 široké, poměrně mělké žlábků, kolmo na tyto žlábků výzdoba ve formě mělkých rýh

Rozměry: 70 x 46 mm, tl. stěny 4 mm.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Raetská keramika - dle určení V. Sakaře I., případně II. Drexelův výzdobný styl (Jančo 2003, 266) – pohár (?) či hrnec (?)

Datace: rámcově 2. st. – Raetie, případně Z Pannonie (jde-li o pannonskou napodobeninu)

Lit.: Jančo 2003, 266

Uložení: předáno do M Louny (?), případně ÚAPP Most - nerevidováno

23. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)

Poloha č. 1: pozemek továrny p. Mauthnera (nesprávně Mauthnerova cihelna)

Akce: záchranný výzkum J. A. Jíry (pro Společnost přátel starožitností českých v Praze) při těžbě štěrku a písku v roce 1897; konglomerát sídlišť časně - pozdní doby římské/časné fáze období SN (?) (A – C3/D1)

Nález: zřejmě nejméně 4 fragmenty provinciální keramiky ze 4 nádob¹¹⁰; také 3 fragmenty Ts, další 1 fragment z přilehlého pozemku Reiserovy pískovny (Halama 2004, 36-39)

Lit.: Fridrichová (ed.) 1995, 235; Jíra 1898; Jíra 1910; Jíra 1911; Šnajdr 1896; Šnajdr 1898

Popis a určení:

a) obr. 13:11

Kontext: kulturní vrstva ?

Popis: fragment hrdla nádoby; točeno na kruhu, velmi vysoký výpal (střep připomíná kameninu); povrch šedý, nehlazený; pod hrdlem úzká plastická lišta; výzdoba: na podhrdlí vleštěná široká jednoduchá vlnice

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh drsné (?) šedé keramiky – hrnec (?), mísa (?) – bez revize nelze tvar stanovit

Datace: ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. (?) – V Noricum či Z Pannonie (?)

Lit.: Šnajdr 1898, Fig. 9a

Uložení: MM Praha (?), NM Praha (?) – zřejmě již nerevidovatelné

b) obr. 13:14

Kontext: kulturní vrstva ?

¹⁰⁸ Koutecký et al. 1980, 148

¹⁰⁹ Jančo 2003, 266

¹¹⁰ V. Sakař zmiňuje nálezy několika fragmentů žlutooranžové keramiky ve svém soupisu provinciální keramiky v Čechách (Sakař, 1978), odkazující na článek L. Šnajdra (Šnajdr 1898, 208), M. Jančo pak od něj tuto informaci přejal a domnělé fragmenty rámcově datoval do 2.-3. st. (Jančo 2003, 268). Fragmenty provinciální keramiky, popisované v článku L. Šnajdra (1898) však patří k jinému typu keramiky a lze je rámcově datovat spíše do pozdní doby římské či časné fáze období SN.

Popis: fragment okraje nádoby; točeno na kruhu; barva povrchu neuvedena; výzdoba: na širokém horizontálním okraji mělce rytá vlnice mezi dvěma mělkými žlábkami

Rozměry: š. okraje ca 31 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Zřejmě okruh drsné (?) šedé (?) keramiky – mísa (?)

Date: ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. (?) - V Noricum či Z Pannonie (?)

Lit.: Šnajdr 1898, Fig. 10

Uložení: MM Praha (?), NM Praha (?) – zřejmě již nerevidovatelné

c ?) obr. 13:12

Kontext: kulturní vrstva ?

Popis: fragment těla nádoby; točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrné na vnitřní i vnější straně zlomku), vysoký výpal; materiál světle šedo-bílý; na vnější i vnitřní straně černý potah; výzdoba: na vnější straně vícenásobná vertikálně (?) rytá vlnice

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika – nejspíše hrnec

Date: ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. (?) – dle L. Šnajdra (1898, 209) Noricum¹¹¹

Lit.: Šnajdr 1898, Fig. 9b

Uložení: MM Praha (?), NM Praha (?) – zřejmě již nerevidovatelné

d ?) obr. 13:13

Kontext: kulturní vrstva ?

Popis: fragment těla nádoby; točeno na kruhu; materiál černé barvy; povrch z obou stran leštěný; výzdoba: na vnější straně horizontálně rytá vícenásobná vlnice

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika – nejspíše hrnec

Date: ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. (?) – dle L. Šnajdra (1898, 209) Noricum

Lit.: Šnajdr 1898, Fig. 9c

Uložení: MM Praha (?), NM Praha (?) – zřejmě již nerevidovatelné

24. Praha-Duběč, m.č. Praha 10¹¹² (Kraj Hlavní město Praha)

Poloha č. 1: K Nové Dubči, S část parc. č. 896/1, JVV od Nové Dubče

Akce: sběry a záchranné výzkumy S. Vencla a J. Zadáka (AÚ ČSAV Praha) v letech 1968, 1970 a 1975; sídliště starší doby římské (rámcově B2)

Nález: 3 fragmenty římsko-provinciální keramiky ze 3 nádob

Lit.: Droberjar 2002, 261; Droberjar 2005, 825; Jančo 2003, 268-269, 273, 278, obr. 1:14, 2:13, 4:1; Vencel – Venclová – Zadák 1976, 262-268, 271-278; Vencel – Zadák 1978

Popis a určení:

a) obr. 13:16

Kontext: černá výplň obj. D/75 (částečně prokopáno, zřejmě polozemnice; d. ca 400 cm, hl. 70-80 cm)

¹¹¹ L. Šnajdr srovnával oba zlomky **c** a **d** s nálezy z pozdně-římské hrnčářské pece z Utendorfu bei Braunau am Inn (Straberger, C.: Ein römischer Töpferofen bei Helpfau. Mittheilungen der k.k. Central-Commission 19, s. 99). Článek, na který odkazuje, je však pro mne nedostupný, a proto nebylo možné (z fotografií špatně rozeznatelné) nálezy s údajnými analogiemi porovnat.

¹¹² V době výzkumu okr. Praha-východ.

Popis: fragment stěny nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, světle okrové barvy; povrch fragmentu se stopami po cihlově červeném nátěru; výzdoba: dvě řady rytých svislých jemných rýžek

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pannonská páskově malovaná keramika – miska, hrnec (?)

Datace: ca 2. pol. 2. st. – Pannonie – Brigetio (?); domácí keramika datována do stupně B2

Lit.: Jančo 2003, 273, obr. 2:13; Vencel – Venclová – Zadák 1976, 266, obr. 11:2

Uložení: ARÚ Praha – nerevidováno

b) obr. 13:15

Kontext: černá výplň obj. D/75 (částečně prokopáno, zřejmě polozemnice; d. ca 400 cm, hl. 70-80 cm)

Popis: fragment okraje a stěny misky; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, světle okrové barvy; okraj vytažený vzhůru, na vnější straně lištovitě oble zesílen; spodní část ostře zalomena

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – miska se slabě zataženým okrajem, varianta prstencové misky (?)

Datace: ca 2. pol. 2. st. – Pannonie (?); domácí keramika datována do stupně B2

Lit.: Jančo 2003, 278, obr. 4:1; Vencel – Venclová – Zadák 1976, 266, obr. 11:1

Uložení: ARÚ Praha – nerevidováno

c) obr. 13:17

Kontext: černá výplň obj. D/75 (částečně prokopáno, zřejmě polozemnice; d. ca 400 cm, hl. 70-80 cm)

Popis: fragment hrdla menší nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, světle okrové barvy

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika - menší džbán (?), lahev (?)

Datace: ca 2. st. – Noricum nebo Pannonie (?); domácí keramika datována do stupně B2

Lit.: Jančo 2003, 268-269, obr. 1:14; Vencel – Venclová – Zadák 1976, 266, 268, obr. 11:3

Uložení: ARÚ Praha - nerevidováno

25. Praha-Kobylisy, m.č. Praha 8 (Kraj Hlavní město Praha)

Poloha: *mírný JV svah poblíž Čimické ulice, mezi ulicemi Nad Šutkou a Ke Stírce*

Akce: náhodně porušené hroby v letech 1930 a 1932 (stavební práce), následný záchranný výzkum J. Neustupného a O. Kandyby (NM Praha) v roce 1932; pohřebiště vinařického stupně období SN

Nález: 2 pozdní římsko-provinciální džbány

Lit.: Droberjar 2002, 261; Droberjar 2005, 829; Fridrichová (ed.) 1995, 236; Svoboda 1939; Svoboda 1965, 108, 259-260, tab. XXVII:5, 8

Popis a určení:

a) obr. 47-48

Kontext: kostrový hrob porušený roku 1930 při úpravě parc. č. 74/75 v těsném sousedství Čimické ulice

Popis: jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím (mírně prožlabeným mělkým žlábkem); tělo mírně poškozeno v dolní části (slepeno ze 3 fragmentů, malá část domodelována); točeno na kruhu, dobrý výpal; povrch barvy světle šedé, opatřený tmavě šedým potahem; páskové ucho s úzkým podélným žebrem vybíhá přímo z okraje a dosedá v místě max. výdutí nádoby; na hrdle úzký nevýrazný prstenec (ca 42 mm od okraje); 2 velmi špatně znatelné úzké horizontální pásy ve formě dvojic velice mělkých žlábků obíhají těsně pod úzkým hrdlem (zhruba v 1/3 těla) a přibližně v místě max. výdutí; ploché dno mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku; výzdoba: vlešťovaná výzdoba ve formě vertikálních linií na hrdle (až po první horizontální žlábek) a zřejmě i uchu, střední část nádoby mezi rytými žlábkami zdobena vleštěnou mřížkou, zbylá spodní část nádoby zdobena horizontálním leštěním

Rozměry: v. ca 274 mm, v. nožky ca 12 mm, prům. dna ca 91 mm, vnější prům. ústí ca 74-80 mm, vnitřní prům. ústí ca 62-68 mm, tl. okraje ca 7 mm, tl. ucha ca 12-14 mm, š. ucha 37-49 mm, š. středového žebra na uchu ca 9 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Date: ca 1. pol. 5. st. (nelze vyloučit přetrvávání výroby ještě ve 2. pol. 5. st.) – V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima) – možným centrem výroby snad Vindobona (?), případně Carnuntum (?)

Analogie: Grafenwörth (Friesinger – Kerchler 1981, Abb. 24:5); Breitenbrunn (Friesinger – Kerchler 1981, Abb. 25:3-4); Carnuntum (Bad Deutsch-Altenburg/Petronell) – místo prstence na hrdle žlábek (Friesinger – Kerchler 1981, Abb. 25:7); Laa an der Thaya – místo prstence na hrdle žlábek (Friesinger – Kerchler 1981, Abb. 24:4)¹¹³

Lit.: databáze DEMUS NM Praha; Droberjar 1999, tab. 27:7; Svoboda 1939, 158, 174-177, tab. X; Svoboda 1965, 106, 259, tab. XXVII:8

Uložení: NM Praha – inv. č. 40868 – stálá expozice, vitrína č. 49

b) obr. 45-46

Kontext: kostrový hrob rozrušený roku 1932 při kopání základů domu na parc. vedle domu č. 490 v Bezejmenné ulici¹¹⁴, bez bližších nálezových okolností

Popis: jednouchý džbán spíše hruškovitého těla, s trojlístkovitým ústím (mírně prožlabeným mělkým žlábkem); nádoba mírně poškozena (slepena ze 4 fragmentů, na dvou místech tělo nádoby domodelováno); točeno na kruhu, dobrý výpal; materiál jemně plavený, s mírnou příměsí slídy; barva povrchu kolísá od světle hnědo-šedé po černou (nádoba zřejmě původně opatřena tmavším potahem, dnes většinou setřelým); na lomu barvy světle šedé; páskové, poměrně silné ucho mírně prožlabeno, vybíhá kousek pod vlastním okrajem a dosedá v místě max. výdutí nádoby; hrdlo nádoby odsazeno od těla o něco výše nad max. výdutí ostřejším lomem (s mělkým žlábkem); ploché dno výrazně odsazeno, vytváří tak nízkou nožku; v dolní části nad nožkou kruhovitá stopa, snad po přepálení (?); výzdoba: nepatrné náznaky původní vlešťované výzdoby (?), zřejmě ve formě vertikálních linií na hrdle (až po ostrý lom mezi hrdlem a tělem), spodní část nádoby mohla být snad zdobena horizontálním leštěním (možná výzdoba patrna jen na několika místech, kde se dochovaly zbytky tmavšího potahu)

Rozměry: v. ca 174-178 mm, v. nožky ca 13 mm, prům. dna ca 56 mm, vnější prům. ústí ca 50-56 mm, vnitřní prům. ústí ca 45-49 mm, max. tl. okraje ca 6 mm, š. ucha ca 23 mm, max. tl. ucha ca 13 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá (případně šedočerná) keramika, okruh keramiky s vlešťovanou výzdobou (?) – jednouchý džbán – tvarově nejspíše snad Lányi, typ 14 (Lányi 1972, Abb. 38:14)

¹¹³ Analogicky tvarované i zdobené džbány se kumulují v limitní oblasti i přilehlé části barbarika v okolí Vindobony a Carnunta.

¹¹⁴ Dnes zřejmě ulice Nad Šutkou (?).

Datace: ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. (do hrobu se dostal nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) - V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima), případně Z část Valerie¹¹⁵; B. Svoboda (1965, 108), A. Rybová (1976, 100) a M. Jančo (2003, 276) se domnívají, že se jedná o import z bývalých západních provincií, to však lze spíše vyloučit¹¹⁶

Analogie: Pohořelice – nezdobený exemplář (Čižmář 1995, 25, Abb. 4:4); Gerulata (Rusovce) – nezdobené exempláře (Kraskovská 1974a, 48, 77, tab. XXXVI:4, LV:13); Mauer an der Url – exemplář s leštěným povrchem (Pollak 1988, 171-172, 175, Taf. 13:4); Somogyszil – zelenohnědě a zelenožlutě glazované exempláře (Burger 1979, 24, 37, Taf. 3:3, 12:5)

Lit.: databáze DEMUS NM Praha; Jančo 2003, 276, obr. 2:22; Svoboda 1939, 158, 177-179, obr. 8; Svoboda 1965, 108, 259, tab. XXVII:5

Uložení: NM Praha – inv. č. 43981 (původně uložen v expozici v Lobkovickém paláci na Pražském hradě)

26. Praha-Podbaba, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)

Poloha: *cihelná Juliska, přibližně v prostoru ulic Na Julisce, Na Št'áhlavce a v horní části ulice Pařanka (dnes v těchto místech sportovní areál TJ Dukla Praha)*

Akce: hroby rozrušované od roku 1890 (?), nálezy z nich si odnášeli různí sběratelé, zejména J. A. Jíra a Dr. Š. Berger; pohřebiště vinařického a merovejského stupně období SN; zřejmě součást velkého pohřebního areálu mezi Dejvicemi a Podbabou, narušovaného v letech 1890-1892 v blízké Mailbekově cihelně v Podbabě (Droberjar 2002, 258-259; Svoboda 1965, 261-268)

Nález: 1 pozdní římsko-provinciální džbán

Lit.: Droberjar 2002, 258-259; Droberjar 2005, 822-823; Fridrichová (ed.) 1995, 235; Svoboda 1965, 267-268, tab. XIX:4, 6, XXII, XL:8, XLII:2

Popis a určení:

a) obr. 49

Kontext: rozrušený kostrový hrob vinařického stupně, bez bližších nálezových okolností (sbírka Dr. Š. Bergera)

Popis: menší jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím (mírně prožlabeným nevýrazným, špatně znatelným žlábkem); ústí mírně poškozeno (malá část okraje odlomena); točeno na kruhu (stopy patrné na těle nádoby), dobrý výpal; materiál poměrně dobře plavený, s mírnou příměsí slídy; hrubší povrch barvy světle hnědo-šedé, místy s mírným nádechem do světle hnědo-žluté, opatřený původně zřejmě světle šedým potahem (dnes z velké části setřelý); páskové ucho s podélným žebrem vybíhá přímo z okraje a dosedá těsně nad max. výdutí nádoby; na hrdle hraněný prstenec; 2 úzké horizontální pásy ve formě dvojic mělkých žlábků obíhají těsně pod hrdlem (zhruba v 1/3 těla) a přibližně v místě max. výdutí; ploché dno mírně odsazeno, vytváří nízkou nepravidelnou nožku (ta je dnes lehce olámaná); dolní část těla na několika místech snad mírně přepálená (?), může však jít o zbytky tmavšího potahu; bez viditelných stop výzdoby¹¹⁷

¹¹⁵ V Z Valerii jsou ovšem častější exempláře s glazovanou úpravou povrchu.

¹¹⁶ Analogie z oblasti Mayen (Haberey 1948, 445, Abb. 53:1) uváděná A. Rybovou (Rybová 1976, 100) džbánu z Kobylis zcela neodpovídá, na těle vyobrazeného exempláře jsou 2 žlábký, ucho je příliš výrazně prožlabené, v místě jeho napojení na maximální výduť jsou dvě výrazné prolákliny vzniklé vtlačením prstu. Tyto znaky exemplář z Prahy-Kobylis nenese.

¹¹⁷ Nelze však zcela vyloučit možnost původní vlešťované výzdoby (původní povrch s tmavším potahem je dnes téměř setřelý), např. horizontální leštění dolní části těla v kombinaci s vertikálními vlešťovanými liniemi na hrdle.

Rozměry: v. ca 235 mm, v. nožky ca 6 mm, prům. dna ca 71 mm, vnější prům. ústí ca 67-75 mm, tl. okraje 6 mm, š. ucha ca 27 mm, tl. ucha (včetně žebra) ca 13 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika, případně okruh keramiky s vlešťovanou výzdobou (?) – jednouchý džbán

Datec: ca konec 4. st. – 1. ¼ 5. st. (do hrobu nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) – V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: databáze DEMUS NM Praha; Fridrichová (ed.) 1995, obr. 140¹¹⁸; Píč 1909, tab. IV:19; Preidel 1930a, 164; Svoboda 1965, 106, 267-268, tab. XXII:4; Šnajdr 1903, 134, pozn. 4

Uložení: NM Praha – staré inv. č. A 1053 (sbírka Dr. Š. Bergera)

27. Praha-Veleslavín, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)

Poloha: cihelna Vídeňské bankovní jednoty (tzv. Bankovka), přibližně v místech dnešního areálu FTVS UK v ulici José Martího

Akce: záchranný výzkum J. A. Jíry v roce 1915; pohřebiště vinařického stupně období SN

Nález: 2 pozdní římsko-provinciální džbány

Lit.: Droberjar 2002, 265; Droberjar 2005, 839; Fridrichová (ed.) 1995, 238

Popis a určení:

a) obr. 43-44

Kontext: kostrový hrob č. 4

Popis: vyšší jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím (zřejmě mírně prožlabeným nevýrazným žlábkem ?); točeno na kruhu, dobrý výpal; povrch barvy tmavě šedé, opatřený původně zřejmě tmavým potahem; páskové ucho s podélným žebrem vybíhá přímo z okraje a dosedá těsně nad max. výdutí nádoby; na hrdle hraněný prstenec; 2 úzké horizontální pásy ve formě dvojic mělkých žlábků obíhají těsně pod hrdlem (zhruba v 1/3 těla) a přibližně v místě max. výdutí; ploché dno mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku

Stav dnešního zachování: dochovaný asi do 2/3 své původní výšky, ucho odlomeno a ztraceno; slepeno z více fragmentů (sekundárně fragmentarizováno), část těla dosti nešikovně domodelována (není příliš rozpoznatelné místo, kde ucho původně nasedalo na výdutí); materiál šedý až šedočerný, povrch opatřen tmavým šedočerným potahem a hlazen; na vnější i vnitřní straně těla džbánu patrný stopy po vytáčení na kruhu; na těle dva úzké (ca 7 mm široké) pásy tvořené dvojicemi horizontálních mělkých žlábků (širokých ca 2 mm, vzdálených od sebe 3 mm), první dvojice žlábků se nachází v horní třetině nádoby v místě přechodu hrdla ve výduť, druhá dvojice na max. výdutí, obě dvojice žlábků od sebe vzdáleny ca 48 mm, čímž v tomto prostoru vznikl střední výzdobný pás; páskové ucho s podélným středovým žebrem původně vybíhalo přímo z okraje nádoby a nasedalo nejspíše na max. výdutí (v místě spodní dvojice horizontálních žlábků) či těsně nad ní (dnes toto místo zasádrováno a tudíž dosti neznatelné); ploché dno mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku; výzdoba: horizontální vlešťované linie v poli mezi oběma dvojicemi žlábků i v poli mezi dolní dvojicí žlábků a nožkou (na hrdle, možná i páskovém uchu mohla být původně nejspíše také vlešťovaná výzdoba, snad ve formě vertikálních linií, podobně jako je tomu např. u džbánu z Řisut)

Rozměry: prům. dna 82 mm, dochovaná v. 166 mm, v. nožky ca 9 mm, dochovaný prům. v horní části těla ca 94 mm, tl. stěny 5 mm (měřeno v horní části těla nádoby) (původní rozměry nádoby před částečným zničením neznámé)

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

¹¹⁸ S chybnou lokací do Prahy-Kobylis.

Date: ca konec 4. st. - 1. ¼ 5. st. (do hrobu se dostal nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) - V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: Droberjar 2005, 781¹¹⁹; Preidel 1930a, 163¹²⁰

Uložení: MM Praha – inv. č. II 316 (původní inv. č. J. A. Jíry), silně poničeno při rabování na konci 2. sv. války

b) obr. 44

Kontext: dětský kostrový hrob č. 10

Popis: nižší jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím (?) (zřejmě mírně prožlabeným nevýrazným žlábkem ?); točeno na kruhu, dobrý výpal; povrch barvy zřejmě tmavě šedé, opatřený nejspíše původně tmavým potahem; páskové ucho s podélným žebrem (?) vybíhá přímo z okraje a dosedá těsně nad max. výdutí nádoby; na hrdle hraněný prstenec; 2 úzké horizontální pásy ve formě dvojic mělkých žlábků obíhají těsně pod hrdlem (zhruba v 1/3 těla) a přibližně v místě max. výduti; ploché dno mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika, nejspíše okruh keramiky s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Date: ca konec 4. st. – 1. ¼ 5. st. (do hrobu se dostal nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) – V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: Droberjar 2005, 781¹²¹; Preidel 1930a, 164

Uložení: MM Praha - inv. č. II 624 (původní inv. č. J. A. Jíry) – ztraceno či zničeno při rabování na konci 2. sv. války

28. Přešťovice, okr. Strakonice (Jihočeský kraj)

Poloha: Na Štěbuzích – „Vondráškovo“ a „Jungwirtovo pole“

Akce: zjišťovací výzkumy B. Dubského (M Písek ?; 1932-1934) a J. Böhma (StAU Praha; 1933-1934) v letech 1932-1934; sídliště časně doby římské – časněho období SN (A – D1)

Nález: ca 18 (?) fragmentů římsko-provinciální keramiky z 12-14 nádob¹²²; dále 3 nálezy Ts (Halama 2004, 42-43)

Lit.: Droberjar 2002, 271-272; Dubský 1937, 11-34; Halama 2004, 42-43; Jančo 2003, 269, 273, 276, 280, 283; Michálek 1981, 16-17; Michálek 1999, 33-60; Motyková-Šneidrová 1963, 48; Motyková-Šneidrová 1967, 39; Sakař 1953, 78-82; Sakař 1956, 60-62; Sakař 1958, 107; Sakař 1970, 39-40; Sakař 1978, 124; Zavřel 1999, 477-478

Popis a určení:

a) + ?) obr. 13:19

Kontext: parc. č. 252, k. ú. Slaník – pole p. Vondráška – objekt složený ze 2 jam, interpretovaný jako chata 2 (Dubský 1937, 16; Michálek 1999, 33, obr. 8) - v jeho severní jámě

¹¹⁹ žánrový obr. Jírovy expozice pravěku na Hanspaulce – horní police, druhý džbán zprava (větší džbán)

¹²⁰ Odkaz v textu na obrázek (Preidel 1930a, Abb. 175) je chybný, jedná se o nález z Vinařic, navíc s chybnou lokací do Podbabý (zřejmě Julisky).

¹²¹ žánrový obr. Jírovy expozice pravěku na Hanspaulce – horní police, první džbán zprava (menší džbán)

¹²² Je možné, že v případě nenalezených fragmentů **f**, **h**, **i** a **j** se jedná o fragmenty **o**, **p**, **q** a **r**, uložené v M Strakonice. Nálezové celky není dnes bohužel možné spolehlivěji rekonstruovat, neboť došlo k jejich pomíchání. Ke konkrétním nálezům a objektům lze přiřadit jen některé zlomky keramiky uložené v NM Praha, M Písek a M Strakonice. Jiné fragmenty nemusí B. Dubský navíc vůbec zmiňovat. Část archeologického materiálu mohla být navíc zřejmě ztracena.

(o rozm. 2,8 x 3 m, max. hl. 0,40 m, s kůlovou jamkou v SZ části) nalezeny střepy (? – více kusů?) z importované, na kruhu točené nádoby¹²³ (Výzkum B. Dubského z roku 1932)

Popis: zesílený okraj; 1,5 cm vysoké, dovnitř prohnuté hrdlo; na vnitřní straně patrné stopy po vytáčení na kruhu (ve formě jemných vodorovných čar); povrch cihlové barvy; lom červený

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – miska ?, případně mortarium ?

Datec: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Dubský 1937, 16, obr. 2:13; Sakař 1953, 81; Jančo 2003, 269

Uložení: nezjištěno, dle J. Michálka (Michálek 1999, 33) M Písek – nenalezeno

b) + c) + d) obr. 2:11, 25

Kontext: parc. č. 269, k. ú. Přestřovice – pole p. Jungvirta – dno jámy č. 3 (komplex 3 okrouhlých jam o max. hl. až 1,05 m, se 4 kůl. jamkami v S části tohoto soujámí, d. S-J asi 6 m; zřejmě nedokopáno, soujámí zasahovalo do parc. č. 268) (Dubský 1937, 19; Michálek 1999, 36, obr. 10), hloubka 70 cm od povrchu. Z téhož komplexu jam pochází reliéfní zlomek Ts (nalezena poblíž nejsevernější kůlové jamky)¹²⁴ (výzkum B. Dubského z přelomu let 1933-1934).

Popis: 3 fragmenty z 1 nádoby - zlomky okraje a stěny mortaria (roku 1997 předány z M Strakonice do M Písek 2 menší fragmenty navazující na zlomek mortaria zde uložený, nyní slepeno dohromady). Dva z těchto zlomků možno identifikovat na fotografiích B. Dubského, zlomek třetí pochází nejpravděpodobněji ze stejného obj. jako zlomky předchozí, případně z jeho bezprostřední blízkosti či obj. sousedních (jámy 2 a 4). Okraj nádoby je vnitřně odsazen plastickou lištou ohraničující výlevku; materiál jemně plavený, dobře vypálený, povrch původně hladký (nyní z obou stran pokryt menšími skvrnami vysráženého vápníku), barvy cihlově oranžovo-hnědé, s menší příměsí slídy, mírně se otírá; na vnitřní straně značně oprýskaný povlak žlutohnědé glazury, snad s nepatrným zbytkem zdrsňeného povrchu drobnými kaménky v nejspodnější části fragmentu; jádro snad původně šedé (lom též pokryt vrstvou vysráženého vápníku)

Rozměry: 73 x 44 mm, max. tl. 14 mm, pův. vnější prům. ca 270 mm, pův. vnitřní prům. ca 220 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika - mortarium (třecí miska)

Datec: ca 4. st. – Noricum nebo Pannonie

Lit.: Dubský 1937, 27, obr. 6:5-6; Jančo 2003, 283

Uložení: M Písek – inv. č. A1076a – stálá expozice

e) obr. 2:5

Kontext: parc. č. 269, k. ú. Přestřovice – pole p. Jungvirta – dno jámy č. 3 (komplex 3 okrouhlých jam o max. hl. až 1,05 m, se 4 kůl. jamkami v S části tohoto soujámí, d. S-J asi 6 m; zřejmě nedokopáno, soujámí zasahovalo do parc. č. 268) (Dubský 1937, 19; Michálek 1999, 36, obr. 10), hloubka 70 cm od povrchu. Z téhož komplexu jam pochází reliéfní zlomek Ts (nalezena poblíž nejsevernější kůlové jamky – viz výše) (výzkum B. Dubského z přelomu let 1933-1934).

Popis: fragment stěny mortaria s charakteristickým zdrsňením vnitřní strany vrstvou drobných kaménků; materiál jemně plavený, tvrdě vypálený, na lomu oranžové barvy, jádro

¹²³ Dále je však v Dubského publikaci popisován již jen 1 fragment (Dubský 1937, 16, obr. 2:13).

¹²⁴ Zlomek těla mísy Drag. 37 - Rheinzabern, Comitialis IV; Bernhardova skupina IIa: po roce 175/178 – 210/220 n.l. (Halama 2004, 43)

snad šedé; vnější povrch hrubší, světle oranžový; na vnitřní straně vrstva šedozelené glazury s drobnými kaménky

Rozměry: 34 x 21 mm, tl. 7 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium (třecí miska)

Nelze vyloučit, že tento zlomek pochází ze stejného mortaria jako zlomky **b) + c) + d)** (zbarvení glazury může kolísat), ale je spíše pravděpodobné, že se jedná o fragment z další nádoby (s přihlédnutím k úpravě povrchu stěny nádoby).

Datace: ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. – Noricum nebo Pannonie

Lit.: Dubský 1937, 27, obr. 6:4; Jančo 2003, 283

Uložení: M Strakonice – inv. č. A340 (zde mylně považováno za fragment Ts)

f)

Kontext: parc. č. 269, k. ú. Přešťovice – pole p. Jungvirta – 4. jáma (d. 5,2 m, hl. 0,80 - 1 m, s 5 kůl. jamkami; jáma nedokopána, zasahovala do parc. č. 268) (Dubský 1937, 19-20; Michálek 1999, 36, obr. 10) (výzkum B. Dubského z přelomu let 1933-1934)

Popis: fragment nádoby; na vnitřní straně žlutý firnis

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Bez revize nelze určit (jemná žlutooranžová keramika (?), případně glazovaná keramika (?)) – mortarium (třecí miska) (?)

(žlutý firnis na vnitřní straně nádoby by mohl být horní částí zdrsňující vrstvy uvnitř mortarií (bez kamének), také se může jednat o pozůstatky žluté glazury)

Datace: rámcově 2. – 3. st. (případně 4. st. v případě glazované keramiky)

Lit.: Dubský 1937, 27

Uložení: nezjištěno (M Písek, M Strakonice, NM Praha ?)

g) obr. 2:1, 27

Kontext: parc. č. 269, k. ú. Přešťovice – pole p. Jungvirta – 4. jáma (d. 5,2 m, hl. 0,80 - 1 m, s 5 kůl. jamkami; jáma nedokopána, zasahovala do parc. č. 268) (Dubský 1937, 19-20; Michálek 1999, 36, obr. 10) (výzkum B. Dubského z přelomu let 1933-1934)

Popis: fragment z těla nádoby ze špinavě žluto-bílo-šedé hlíny, materiál jemně plavený, s mírnou příměsí slídy, vysoký výpal, mírně se otírá; na vnitřní straně patrný stopy po vytáčení na kruhu; v dolní části fragmentu vede po obou stranách asi 1 mm široká mělká rýha, na vnější straně nad touto rýhou snad šedě malovaná (?) rovnoběžná linie, případně mělká rýha vyplněná šedou barvou (?) (Rýha mohla probíhat nad podstavným kruhem nádobky.)

Rozměry: 40 x 27 mm, max. tl. 6 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – tenkostěnná nádobka, pohárek (?)

Datace: rámcově 2. st.

Lit.: Dubský 1937, 27, obr. 6:3; Sakař 1953, 81; Jančo 2003, 269; databáze DEMUS NM Praha

Uložení: NM Praha – inv. č. 14264 (v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“)

h) + i)

Kontext: parc. č. 269, k. ú. Přešťovice – pole p. Jungvirta – 4. jáma (d. 5,2 m, hl. 0,80 - 1 m, s 5 kůl. jamkami; jáma nedokopána, zasahovala do parc. č. 268) (Dubský 1937, 19-20; Michálek 1999, 36, obr. 10) (výzkum B. Dubského z přelomu let 1933-1934)

Popis: 2 fragmenty nádob z oranžové hlíny; patrný slabé zbytky červeného potahu či nátěru

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem, případně pannonská páskově malovaná keramika – tvar nelze stanovit

Nelze vyloučit, že oba fragmenty pocházejí z jedné nádoby.

Datec: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Dubský 1937, 27; Jančo 2003, 269

Uložení: nezjištěno (M Písek, M Strakonice, NM Praha ?)

j)

Kontext: parc. č. 269, k. ú. Přest'ovice – pole p. Jungvirta – 4. jáma (d. 5,2 m, hl. 0,80 - 1 m, s 5 kúl. jamkami; jáma nedokopána, zasahovala do parc. č. 268) (Dubský 1937, 19-20; Michálek 1999, 36, obr. 10) (výzkum B. Dubského z přelomu let 1933-1934)

Popis: fragment silnostěnné nádoby ze světlešedé jemné hlíny; na vnější i vnitřní straně silný bílo-červený povlak

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Zřejmě okruh šedé keramiky, případně pannonské páskově malované keramiky (vzhledem k bílo-červenému povlaku) (?)

Datec: rámcově 2. – 3. st. (?) (přesnější datace není bez revize možná)

Lit.: Dubský 1937, 27; Jančo 2003, 276

Uložení: nezjištěno (M Písek, M Strakonice, NM Praha ?)

k) obr. 2:4, 23-24

Kontext: bez bližší lokalizace – materiál uložený v NM Praha popisovaný jako „výběr střepů z osady“ – část nálezů snad lze ztotožnit s obsahem 4. jámy zkoumané B. Dubským na přelomu let 1933-1934 na parc. č. 269, k. ú. Přest'ovice – poli p. Jungvirta (Sakař 1978, 124).

Popis: malý fragment z těla tenkostěnné nádobky z jemně plavené hlíny, s menší příměsí slídy; hrany otřelé; povrch oranžové barvy, otírá se; patrné prohnutí stěny, na vnitřní straně výzdoba několika vodorovnými plastickými žebry, po obou stranách menší vrstvy vysráženého vápníku

Rozměry: 41 x 29 mm, tl. stěny 5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – nejspíše tzv. Faltenbecher (pohár se zprohýbanými stěnami), případně tzv. Henkeldellenbecher/Henkeldellentopf (jednouchý pohár/hrnec s prohnutou stěnou) (Moosbauer 1997, Abb. 8:THd 3, Formenindex 5:12)

Datec: rámcově 2. pol. 2. st. (Sakař 1978, 124) – dle M. Janča některá z pannonských dílen (Jančo, 2003, 280), v případě jednouchého poháru s prohnutou stěnou (Henkeldellenbecher) může jít eventuelně o výrobek ze S či SV Raetie (Moosbauer 1997, 90-91, pozn. 661)

Lit.: Sakař 1953, 80; Sakař 1956, 61; Sakař 1978, 124; Jančo 2003, 280; databáze DEMUS NM Praha

Uložení: NM Praha – inv. č. 14261 (v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“ – zde mylně považováno za fragment Ts)

l) obr. 2:2, 26

Kontext: bez bližší lokalizace – materiál uložený v NM Praha popisovaný jako „výběr střepů z osady“ – část nálezů snad lze ztotožnit s obsahem 4. jámy zkoumané B. Dubským na přelomu let 1933-1934 na parc. č. 269, k. ú. Přest'ovice – poli p. Jungvirta (Sakař 1978, 124).

Popis: malý fragment z horní části okraje mortaria s vyhraněným žebérkem – zbytkem vyznačení výlevky; značně otřelý, dolní část odlomena; povrch hladký, oranžové barvy,

s mírnou příměsí slídy, otírá se; na povrchu na několika místech vrstvičky vysráženého vápníku

Rozměry: 42 x 22 mm, max. tl. ca 10 mm, tl. plastického žebérka (výlevky) 9 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – mortarium (třecí miska)

Datace: rámcově 2. – 3. st. (?) (4. st. v případě, že fragment pochází z glazovaného mortaria, což je méně pravděpodobné)

Lit.: databáze DEMUS NM Praha; Sakař 1953, 80-81

Uložení: NM Praha – inv. č. 14262 (v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“ – zde mylně považováno za fragment Ts)

m) obr. 2:3

Kontext: bez bližší lokalizace – materiál uložený v NM Praha popisovaný jako „výběr střepů z osady“ – část nálezů snad lze ztotožnit s obsahem 4. jámy zkoumané B. Dubským na přelomu let 1933-1934 na parc. č. 269, k. ú. Přest'ovice – poli p. Jungvirta (Sakař 1978, 124).

Popis: malý zlomek, zřejmě z horní části (podhrdlí?) spíše menšího mortaria; povrch z vnější strany oranžové barvy, na vnitřní straně žluto-hnědý potah - zbytky zdrsnění povrchu (několik zrníček křemene v dolní části zlomku); linie přechodu mezi zdrsněnou a nezdrsněnou částí vyznačena mělkým žlábkem (zdrsněná část mírně vyvýšena); střep se v horní části mírně rozšiřuje (snad náběh do okraje)

Rozměry: 36 x 26 mm, max. tl. 8 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – mortarium (třecí miska)

Datace: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: databáze DEMUS NM Praha; Sakař 1953, 81

Uložení: NM Praha – inv. č. 14263 (v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“ – zde mylně považováno za fragment Ts)

n) obr. 13:23

Kontext: bez bližší lokalizace - V. Sakař uvádí další (?) zlomek mortaria uložený údajně v NM Praha ve stejném souboru jako předchozí fragmenty, tedy pod označením „výběr střepů z osady“ – snad původem z téže 4. jámy na Jungvirtově poli (Sakař 1978, 124, tab. II:8).

Popis: zlomek okraje a části plastického žebra ohraničujícího výlevku mortaria; povrch oranžovo-červený

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika - mortarium

Datace: rámcově hadriánsko-antoninské období (stupeň B2 doby římské, ca 2. st.) (Sakař 1978, 124; Jančo 2003, 283)

Lit.: Sakař 1978, 124, tab. II:8; Jančo 2003, 283, obr. 4:12

Uložení: NM Praha (zřejmě v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“) - nenalezeno

o) obr. 2:8

Kontext: bez bližší lokalizace – materiál uložený v M Strakonice – soubor označený jako „sídliště - jáma 1-4 (pole p. Jungvirta)“ (zřejmě výzkum B. Dubského na přelomu let 1933-1934)

Popis: zlomek okraje a části podhrdlí nádoby točené na kruhu; materiál jemně plavený, na lomu barvy oranžové, tvrdě vypálený; povrch na vnější i vnitřní straně opatřen hnědočerveným nátěrem (listrem?), místy mírně setřelým

Rozměry: 33 x 18 mm, tl. stěny 4,5 mm, tl. okraje 6,5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem, případně pannonská páskově malovaná keramika – tenkostěnná miska či hrncovitá nádoba

Typem materiálu i tl. stěny se blíží zlomkům **p)** a **q)**, mohlo by jít možná o fragmenty z jedné nádoby (pannonská páskově malovaná keramika).

Datec: rámcově 2. st.

Lit.: -

Uložení: M Strakonice – inv. č. A340 (zde mylně považováno za fragment Ts)

p) obr. 2:9

Kontext: bez bližší lokalizace – materiál uložený v M Strakonice – soubor označený jako „sídliště - jáma 1-4 (pole p. Jungvirta)“ (zřejmě výzkum B. Dubského na přelomu let 1933-1934)

Popis: fragment z těla tenkostěnné nádoby; materiál jemně plavený, tvrdě vypálený, povrch setřelý, oranžové barvy, na vnější straně místy zbytky hnědočerveného nátěru či potahu; na obou stranách vrstvičky vysráženého vápníku; na vnější straně výzdoba v podobě řady svislých krátkých zářezů zhotovených nejspíše radélkem

Rozměry: 30 x 20 mm, tl. 4 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pannonská páskově malovaná keramika – tenkostěnná nádoba neurčitelného tvaru

Typem materiálu i tl. stěny se blíží zlomkům **o)** a **q)**, mohlo by jít možná o fragmenty z jedné nádoby.

Datec: ca 2. pol. 2. st.- Pannonie – Brigetio (?)

Lit.: Sakař 1956, 61; Sakař 1978, 124, tab. II:9; Jančo 2003, 273, obr. 2:14

Uložení: M Strakonice – inv. č. A340 (zde mylně považováno za fragment Ts)

q) obr. 2:10

Kontext: bez bližší lokalizace – materiál uložený v M Strakonice – soubor označený jako „sídliště - jáma 1-4 (pole p. Jungvirta)“ (zřejmě výzkum B. Dubského na přelomu let 1933-1934)

Popis: zlomek z těla tenkostěnné nádoby; materiál jemně plavený, tvrdě vypálený, povrch značně setřelý, oranžové barvy; na obou stranách i lomu šedé vrstvičky vysráženého vápníku

Rozměry: 24 x 21 mm, max. tl. 4 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika, případně pannonská páskově malovaná keramika (?) – tenkostěnná nádoba neurčitelného tvaru

Typem materiálu i tl. stěny se blíží zlomkům **o)** a **p)**, mohlo by jít možná o fragmenty z jedné nádoby (pannonská páskově malovaná keramika).

Datec: rámcově 2. st.

Lit.: -

Uložení: M Strakonice – inv. č. A340 (zde mylně považováno za fragment Ts)

r) obr. 2:7

Kontext: bez bližší lokalizace – materiál uložený v M Strakonice – soubor označený jako „sídliště - jáma 1-4 (pole p. Jungvirta)“ (zřejmě výzkum B. Dubského na přelomu let 1933-1934)

Popis: fragment z těla (či podhrdlí?) silnostěnné nádoby s mírným odklonem v horní části (k okraji?); materiál jemně plavený, velmi tvrdě vypálený, na lomu světle šedý s drobnými zrnky ostřiva, povrch běžovo-oranžový; výzdoba v podobě jedné horizontální rýhy

Rozměry: 37 x 25 mm, max. tl. 10 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh šedé keramiky? – silnostěnná nádoba neurčitelného tvaru

Datec: bez revize nelze datovat, nelze vyloučit produkci 4. st. (?)

Lit.: -

Uložení: M Strakonice – inv. č. A340 (zde mylně považováno za fragment Ts)

29. Ratenice, okr. Kolín (Středočeský kraj)

Poloha: pole kat. č. 374, V okraj obce

Akce: záchranný a zjišťovací výzkum H. Sedláčkové (M Poděbrady) ve spolupráci s AÚ ČSAV Praha v letech 1972-1973; sídliště doby římské (rámcově B1 – C2 ?)

Nález: 4 fragmenty římsko-provinciální keramiky ze 4 nádob

Lit.: Droberjar 2002, 279; Jančo 2003, 269, 273, obr. 1:16-17, 2:15-16; Sakař 1978, 124, 126, tab. II:1-4; Sedláčková 1975a; Sedláčková 1975b; Sedláčková 1976

Popis a určení:

a) obr. 14:1

Kontext: kulturní vrstva, hloubka 20-40 cm nad obj. č. 10 (studna s kúlovou konstrukcí ze starší až počátku mladší doby římské) (výzkum H. Sedláčkové v roce 1972)

Popis: malý zlomek výdutí nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, poměrně měkký, oranžové barvy; vnitřní strana fragmentu mírně zvlněná; na vnější straně část pásu matného červeného potahu s výzdobou ryté klikatky (?)

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pannonská páskově malovaná keramika – miska, džbán, pohár (?)

Datec: ca 2. pol. 2. st. – počátek 3. st. – Pannonie – snad Brigetio (?)

Lit.: Jančo 2003, 273, obr. 2:15; Sakař 1978, 124, 126, tab. II:1; Sedláčková 1976, 185, obr. 1:1

Uložení: M Poděbrady – inv. č. P 21637 - nerevidováno

b) obr. 14:2

Kontext: kulturní vrstva, hloubka 40-60 cm nad obj. č. 10 (studna s kúlovou konstrukcí ze starší až počátku mladší doby římské) (výzkum H. Sedláčkové v roce 1972)

Popis: větší fragment spodní části výdutí nádoby; točeno na kruhu, dobrý výpal; materiál jemně plavený, okrové barvy; bez výzdoby

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika - vejčitý hrnec, džbán (?)

Datec: rámcově 2. – 3. st – Pannonie (?).

Lit.: Jančo 2003, 269, obr. 1:16; Sakař 1978, 126, tab. II:2; Sedláčková 1976, 185, obr. 1:2

Uložení: M Poděbrady – inv. č. P 21496 - nerevidováno

c) obr. 14:3

Kontext: výplň obj. č. 31 (kúlová jamka v JV rohu obj. č. 10 – studny) (výzkum H. Sedláčkové v roce 1972)

Popis: fragment části ucha se dvěma žebry (mezi žebry ca 10 mm široký žlábek); materiál jemně plavený, okrové barvy; na vnější straně malá stopa po červeném nátěru

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem – dle V. Sakaře (1978, 124) dvojuchý džbán

Datec: ca 2. st. – Pannonie (?)

Lit.: Jančo 2003, 269, obr. 1:17; Sakař 1978, 124, tab. II:3; Sedláčková 1976, 185, obr. 1:3

Uložení: M Poděbrady – inv. č. P 21494 - nerevidováno

d) obr. 14:4

Kontext: kulturní vrstva, hloubka 20-40 cm nad zahloubenou chatou z mladší doby laténské (č. obj. neuvedeno) (výzkum H. Sedláčkové v roce 1973)

Popis: fragment výduti nádoby; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál jemně plavený, okrové barvy; na vnější straně olupující se lesklý červený potah a dvě horizontální řady záseků provedené radélkem

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pannonská páskově malovaná keramika – miska (prstencová miska ?), džbán, hrnec, pohár (?)

Datec: ca 2. pol. 2. st. – počátek 3. st. – Pannonie – snad Brigetio (?)

Lit.: Jančo 2003, 273, obr. 2:16; Sakař 1978, 124, tab. II:4; Sedláčková 1976, 185, obr. 1:4

Uložení: M Poděbrady – inv. č. P 21785 - nerevidováno

30. Řisuty¹²⁵, okr. Slaný (Středočeský kraj)

Poloha: *nezjištěna – katastr obce či její okolí (?)*

Akce: nejspíše někdy před rokem 1930¹²⁶ rozrušený kostrový hrob či hroby (?)¹²⁷; pravděpodobně pohřebiště vinařického stupně období SN

Nález: 1 pozdní římsko-provinciální džbán

Lit.: Jančo 2003, 276, obr. 2:23; Preidel 1930a, 164; Preidel 1930b, 247; Svoboda 1965, 106, 273, tab. XXIII:2

Popis a určení:

a) obr. 50-51

Kontext: okolnosti neznámé, zřejmě kostrový hrob vinařické skupiny období stěhování národů¹²⁸

Popis: vyšší jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím (mírně prožlabeným nevýrazným žlábkem); točeno na kruhu (stopy patrné na těle nádoby), dobrý výpal; materiál poměrně dobře plavený, s mírnou příměsí slídy, světle šedé barvy; povrch nádoby světle šedo-hnědé barvy, opatřený lesklým šedo-černým potahem (povrch vyleštěn do kovového lesku), na několika místech potah odřen, z jedné strany tělo pokryto několika skvrnami vysráženého vápníku¹²⁹; okraj ústí mírně olámaný (drobné oděrky); páskové ucho s podélným žebrem (mírně vyoseným) vybíhá přímo z okraje a dosedá těsně nad max. výduti nádoby; na hrdle hraněný prstenec; 2 úzké horizontální pásy ve formě dvojic mělkých žlábků obíhají pod hrdlem (zhruba v 1/3 těla) a přibližně v místě max. výduti; poměrně široké ploché dno

¹²⁵ B. Svoboda ve své práci (1965, 273) uvádí nesprávně název obce Řisuty.

¹²⁶ Nález džbánu zmiňuje zřejmě poprvé H. Preidel (1930a, 164; 1930b, 247).

¹²⁷ V dosud neidentifikované poloze na katastru obce Řisuty či blízkém okolí obce, došlo zřejmě k narušení minimálně 1 či více kostrových hrobů ze staršího stupně období stěhování národů (vinařického stupně).

¹²⁸ O nálezu neexistuje přesnější záznam ani v M ve Slaném, kde je uložen.

¹²⁹ Skvrny na nádobě vznikly nejspíše činností vody, snad již během uložení v zemi. Džbán mohl být snad původně opřen u stěny hrobové jámy (?), po níž mohla nějakou dobu stékat dešťová voda a zanechat tak stopy ve formě stékajících kapek a skvrn vysráženého vápníku (?).

mírně odsazeno, vytváří nízkou nožku (ta je dnes mírně olámaná); výzdoba: na hrdle a podhrdlí (od ústí až po 1. pás dvojice mělkých žlábků) velmi dobře patrná výzdoba ve formě vlešťovaných vertikálních linií, zbytek těla (prostor mezi dvojicemi mělkých žlábků i zbylá spodní část nádoby) zdoben horizontálními vlešťovanými liniemi

Rozměry: v. ca 247 mm, v. nožky ca 12 mm, prům. dna ca 84 mm, vnější prům. ústí ca 74-82 mm, vnější prům. ústí ca 60-70 mm, tl. okraje 8 mm, š. ucha ca 33-57 mm, max. tl. ucha (včetně žebra) ca 16 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Date: ca konec 4. st. – 1. ¼ 5. st. (do hrobu nejpozději do konce 1. pol. 5.st.) – V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: Jančo 2003, 276, obr. 2:23; Preidel 1930a, 164; Preidel 1930b, 247; Svoboda 1965, 106, 273, Tab. XXIII:2

Uložení: M Slaný – inv. č. 3211 (staré inv. č. 1085)

31. Sány, okr. Nymburk (Středočeský kraj)

Poloha: kat. č. 760, pod Z okrajem obce, S a Z od obce (ZM 13-14 Nymburk, koor.: J:V/171:120)

Akce: záchranný výzkum, případně sběry (?) P. Břicháčka (AÚ ČSAV Praha) mezi lety 1971-1985 na lokalitě narušené orbou a těžbou písku; sídliště starší - mladší doby římské (A – C3)

Nález: 2 fragmenty římsko-provinciální keramiky ze 2 nádob

Lit.: Břicháček – Košnar 1987; Jančo 2003, 269, obr. 2:1-2

Popis a určení:

a) obr. 14:5

Kontext: blíže nespecifikováno (může se jednat i o sběr)

Popis: fragment plecí poměrně silnostěnné nádoby; točeno na kruhu, méně tvrdě vypáleno; materiál obsahuje hrubší zrnka a slídu; na lomu světlé červenohnědé barvy; vnější i vnitřní povrchová vrstva opatřena lesklým potahem hnědožluté barvy; výzdoba: kolkovaná výzdoba ve formě řady obloučků (dochovány celkem tři - prostřední zachován celý, zbylé dva krajní pouze zčásti) vytvářejících motiv vejcovce; obloučky rozděleny uprostřed po celé délce podélnými žebérky (takto vzniklá vnější obvodová pole jsou navíc přesekávána příčným žebrováním); na oba konce prostředního obloučku otisknuty mírně vyosené, zřejmě samostatně připojené, kolky ve tvaru kulatých rozet, vyplněných perličkami (dobře zachována je pouze jedna rozeta, ze druhé je zachována pouze část), zdá se, že rozetami byl zakončen pouze středový oblouk, dochovaná část vedlejšího obloučku známky po připojení rozety nenese; pod řadou obloučků obíhá výrazný horizontální žlábek, pole pod žlábkem vyplněno nepravidelně rozmístěnými ostrými trojúhelníkovými (?) šrafy, nejspíše též provedenými jednotlivými kolky (zřejmě napodobení radélkované výzdoby)

Rozměry: tl. střepu ve spodní části fragmentu ca 12 mm, tl. střepu v horní části ca 9 mm, další rozměry neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pannonská keramika s lesklým potahem (Pannonische Glanztonware) – SZ Pannonie - Salla (?) – skupina II (Adler-Wölfl 2004, 100), případně JZ Pannonie či JV Noricum – Poetovio, Flavia Solva (?) (Adler-Wölfl 2004, 103-106); případně jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem; nádobu lze včlenit do kategorie napodobenin Ts - nejspíše mísa typu Drag. 37

Datace: ca 1. pol. 2. st. (nelze však zcela vyloučit ani 2. pol. 2. st.), dle P. Břicháčka a L. Košnara přelom 2./3. st. (Břicháček – Košnar 1987, 562, 566); ostatní nálezy z této části lokality lze zařadit do konce stupně B2 – počátku stupně C1 (Břicháček – Košnar 1987, 560)

Lit.: Břicháček – Košnar 1987, 562, 565-566, obr. 2:4; Jančo 2003, 269, obr. 2:2

Uložení: M Poděbrady (?), případně M Plzeň¹³⁰ - nerevidováno

b) obr. 14:6

Kontext: blíže nespecifikováno (může se jednat i o sběr)

Popis: okrajový fragment silnostěnné nádoby; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál červenohnědé barvy, s příměsí hrubších částic ostřiva; okraj v horní části zploštělý, na vnější straně mírně vyklenutý; na vnitřní části fragmentu pod okrajem patrné mírné prožlabení, probíhající zřejmě po celém obvodu nádoby; vnější strana i horní část okraje pokryta matnou vrstvou bílošedé barvy se žlutavým odstínem

Rozměry: prům. okraje 110 mm, tl. okraje 15 mm, tl. stěny pod okrajem 9 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná (?) žlutooranžová keramika – hrnec, hrubá mísa (?), případně transportní keramika - vinná amfora (?)

Datace: pouze rámcově 1.- 2. st.; ostatní nálezy z této části lokality lze zařadit do konce stupně B2 – počátku stupně C1 (Břicháček – Košnar 1987, 560)

Lit.: Břicháček – Košnar 1987, 562, 566, obr. 3:1; Jančo 2003, 269, obr. 2:1

Uložení: M Poděbrady (?), případně M Plzeň - nerevidováno

32. Sedlec, okr. České Budějovice (Jihočeský kraj)

Poloha: *Lomy (V lomech, Na lomech), SZ od obce*

Akce: výzkum P. Břicháčka, P. Brauna (Expozitura AÚ ČSAV Plzeň) a L. Košnara (PÚ FF UK Praha) v letech 1980, 1982 a 1984-1987; sídliště starší až pozdní doby římské (závěr stupně B2 – C3/D1)

Nález: nejméně 7 fragmentů římsko-provinciální keramiky z nejméně 7 nádob¹³¹; dále 17! fragmentů Ts (Halama 2004, 43-47)

Lit.: Braun - Břicháček 1984; Braun - Břicháček - Košnar 1987; Břicháček - Braun - Košnar 1989; Břicháček - Braun - Košnar 1991a; Břicháček - Braun - Košnar 1991b; Droberjar 2002, 289-290; Jančo 2003, 269, 276, obr. 2:3, 24-25; Košnar - Břicháček 1999; Zavřel 1999, 478

Popis a určení:

a) obr. 3:1

Kontext: obj. 16-17/80 (polozemnice, narušena 2 melioračními rýhami), černá výplň

Popis: fragment těla nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, písčité, s mírnou příměsí slídy; vnější povrch světle hnědý s drobnými tmavšími krupičkami, vnitřní povrch světle šedý, lom světle hnědý; vnitřní část mírně zvlněná

Rozměry: 37 x 48 mm, tl. střepu 6 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – džbán, konvice, lahev (?) – Noricum nebo Pannonie

Datace: rámcově 2. – 3. st.

¹³⁰ P. Břicháček (M Plzeň) se domnívá, že byl po zrušení depozitáře bývalé expozitury AÚ ČSAV v Oškobrhu předán veškerý materiál z lokality do M Poděbrady.

¹³¹ Za možnost studia fragmentů římsko-provinciální keramiky a jejich zpřístupnění k dokumentaci děkuji P. Břicháčkovi (M Plzeň). Podle vyjádření P. Břicháčka ze sídliště zřejmě pochází ještě další fragmenty provinciální keramiky (zejména z častých sběrů), materiál je však rozmístěn v několika depozitářích a není jej zatím možné v úplnosti prozkoumat.

Lit.: Jančo 2003, 276; Košnar - Břicháček 1999, 161

Uložení: M Plzeň – př. č. P 69/80

b) obr. 3:3

Kontext: obj. 24/80 (polozemnice), černá výplň

Popis: fragment plecí nádoby; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál jemně plavený, okrové barvy; v horní části na lomu náznak odsazení hrdla; vnější i vnitřní povrch pokryt tmavým vysráženým vápníkem

Rozměry: 50 x 43 mm, tl. střepu 6 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná (?) žlutooranžová keramika – džbán – Noricum nebo Pannonie

Date: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Jančo 2003, 269; Košnar - Břicháček 1999, 161

Uložení: M Plzeň – př. č. P 73/80-1

c) obr. 14:7

Kontext: sběr z ornice v centrální části lokality, J od pozdější sondy I/87

Popis: fragment stěny ze spodní části nádoby; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál velmi jemně plavený, šedé barvy

Rozměry: 40 x 49 mm, tl. střepu 6 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – mísa (?) – Noricum nebo Pannonie

Date: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Jančo 2003, 276, obr. 2:24; Košnar - Břicháček 1999, 161, obr. 1:1

Uložení: M Plzeň – př. č. P 58/80-2

d) obr. 14:8

Kontext: sběr v centrální části lokality

Popis: fragment dna nádoby; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál velmi jemně plavený, světle šedé barvy

Rozměry: 43 x 54 mm, max. tl. střepu 14 mm, zachovaná v. 19 mm, prům. dna ca 45 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – džbán – Noricum nebo Pannonie

Date: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Jančo 2003, 276, obr. 2:25; Košnar - Břicháček 1999, 164, 168, obr. 2:16

Uložení: M Plzeň – př. č. P 51/86

e) obr. 14:9, 28

Kontext: sonda I/87, obj. 33/87 (velká jáma s kostmi), černá výplň

Popis: zlomek okraje tenkostěnné hrncovité nádoby; točeno na kruhu, slabší výpal; materiál jemně plavený, na lomu světle žluto-hnědý, lehce se otírá; okraj lištovitý, ven vyhnutý, na jedné straně se mírně zvedá, snad v místě odlomeného ucha (?); vnější i vnitřní povrch opatřen matným otírajícím se potahem či nátěrem oranžově-červené barvy, tento potah se odlupuje; výzdoba: pod okrajem horizontální pás kolkované výzdoby trojúhelníkovitého až zvonovitého tvaru

Rozměry: 37 x 83 mm, tl. stěny 4 mm, max. tl. okraje ca 6 mm, max. š. okraje ca 9 mm, vnější prům. okraje ca 65 mm, vnitřní prům. okraje ca 55 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem – hrncovitá nádoba (či pohár) s uchem (?)¹³²

Datace: rámcově 2. – 3. st. – Noricum nebo Pannonie

Lit.: Jančo 2003, 269, obr. 2:3; Košnar - Břicháček 1999, 164, 168, obr. 2:13

Uložení: M Plzeň – př. č. P 44/87

f) obr. 3:2

Kontext: obj. 184/84 (kúlová jáma), černá výplň se zlomky mazanice

Popis: fragment těla nádoby (slepeno ze 3 zlomků, podle čerstvých lomů fragmentarizováno zřejmě sekundárně); točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál jemně písčitý; povrch žlutooranžové barvy

Rozměry: 46 x 19 mm, tl. střepu 5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – džbán (?) – Noricum nebo Pannonie

Datace: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Košnar - Břicháček 1999, 164

Uložení: M Plzeň – př. č. P 55/84

g) obr. 3:4, 29

Kontext: sběr ze skryvky ornice ve vrcholové partii lokality v roce 1986

Popis: fragment těla tenkostěnné nádoby; točeno na kruhu, vysoký výpal; materiál jemně plavený; povrch vnější strany pokryt asi z 80 procent světle zelenou glazurou s tmavšími zelenými skvrnami, pod glazurou prosvítá naružovělý povrch; povrch vnitřní strany světle šedé barvy, na lomu střep rovněž šedý; vnitřní strana mírně zvlněná

Rozměry: 35 x 30 mm, tl. střepu 3-5 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – nejspíše pohár, pohár s uchem, menší džbán (?)

Datace: ca 2. pol. 4. st. – 1. ¼ 5. st.¹³³ – Pobřežní Noricum nebo Pannonie Prima

Lit.: -

Uložení: M Plzeň – př. č. P 341/86

33. Sřem, o. Blšany, okr. Louny (Ústecký kraj)

Poloha: *Riedlovo pole, parc. č. 269/1-2*

Akce: výzkum I. Sýkory a A. Schmidta v roce 1934; sídliště pozdní doby římské až merovejského (?) stupně období SN (rámcově C3 – E ?)

Nález: 2 fragmenty pozdní římsko-provinciální keramiky ze 2 nádob

Lit.: Jančo 2001b; Jančo 2003, 276, obr. 3:1-2

Popis a určení:

a) obr. 15:1

Kontext: výplň polozemnice č. 3 (rozm.: 340 x 400 cm, hl. ca 50 cm; delší strana ve směru Z-V)

¹³² L. Košnar a P. Břicháček zařadili nádobu do okruhu napodobenin Ts (Košnar - Břicháček 1999, 164), nádoba však nenapodobuje nějaký určitý tvar Ts, výzdoba trojúhelníkovitými kolky či vrypy je navíc poměrně častým výzdobným prvkem na provinciální keramice. I dle ústního vyjádření E. Droberjara se nejspíše o pravou imitaci Ts nejedná.

¹³³ Zařazení do pozdní doby římské, případně do časně fáze období stěhování národů je pravděpodobné, v místě skryté plochy byly zjištěny obj. z mladší a pozdní doby římské (zejména 1 chata z pozdní doby římské) (Břicháček – Braun – Košnar 1991a, 440-441).

Popis: fragment okraje a části plecí hrncovité nádoby; točeno na kruhu, vysoký výpal; materiál jemně plavený, bez příměsí slídy či ostřiva; okraj límcovitě ven vyhnutý, profil mírně esovitý; vnější povrch hladký, světle okrové až tmavě šedé barvy; beze stop výzdoby

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné (?) šedé keramiky – hrnec - typ s jednoduše vyhnutým okrajem (mit einfach ausgebogenem Rand) (Gassner 2000, 208, Abb. 181:a)

Datace: ca 2. pol. 4. st. – přelom 4./5. st. – Noricum nebo Pannonie; dle M. Janča (Jančo 2003, 276) přelom 5./6. st. – přežívající pozdní produkce porýnských nebo dáckých dílen¹³⁴

Lit.: Jančo 2001b, 500, obr. 3:1; Jančo 2003, 276, obr. 3:1

Uložení: M Žatec – nerevidováno

b) obr. 15:2

Kontext: výplň polozemnice č. 3 (rozm.: 340 x 400 cm, hl. ca 50 cm; delší strana ve směru Z-V)

Popis: fragment stěny z dolní části nádoby; točeno na kruhu (výrazné stopy po vytáčení na vnitřní straně), dobrý výpal; materiál jemně plavený, šedo-hnědé barvy

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné (?) šedé keramiky – hrnec, džbán (?)

Datace: rámcově 4. st. – přelom 4./5. st. – Noricum nebo Pannonie

Lit.: Jančo 2001b, 501, obr. 3:15; Jančo 2003, 276, obr. 3:2

Uložení: M Žatec - nerevidováno

34. Sloup v Čechách, okr. Česká Lípa (Liberecký kraj)

Poloha: skalní hrad Sloup (Einsiedlerstein, Burgstein)

Akce: sondážní výzkum ing. E. Gebauera v roce 1934; výšinné sídliště pozdní doby římské až počátku období SN (rámcově C3-D1)

Nález: 1 fragment poháru se zprohýbanými stěnami

Lit.: Jančo 2003, 280-281; Waldhauser 1971, 28-34, obr. 11-15, 31-32

Popis a určení:

a) obr. 15:3-4

Kontext: sonda 1 (severní úpatí hradní skály; rozm.: 9 x 1,2 m, sonda později rozšířena kolmo na hradní skálu), Gebauerova kulturní vrstva B („doba germánská a laténské nálezy“), mocná 5 – 20 cm; většina materiálu z vrstvy B byla J. Waldhauserem datována do přechodného období C3-D1 (Waldhauser 1971, 29)

Popis: fragment podhrdlí a plecí tenkostěnného poháru, na těle patrné prohnutí stěny; točeno na rychle rotujícím kruhu; materiál jemně plavený, šedý; na podhrdlí horizontální rytý žlábek a nad ním dvě vhlazené horizontální linie; na těle viditelná část ryté vertikální linie

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

¹³⁴ M. Jančo datoval oba fragmenty provinciální keramiky, stejně jako domácí v ruce zhotovenou keramiku z tohoto objektu na přelom 5./6. st (Jančo 2001b, 2003, 276, obr. 3:1). Domnívám se, že vyobrazený keramický materiál z polozemnice č. 3 (Jančo 2001b, obr. 3:2-13, 16-21, obr. 5:1, 5) je o něco starší, rámcově bych jej předběžně datoval spíše do pozdní doby římské (stupeň C3), případně do přechodného období mezi pozdní dobou římskou a časnou fází stěhování národů (stupeň C3/D1). Na možné starší datování domácí keramiky mne již před časem upozornil i J. Jiřík (M Písek), za což mu děkuji.

Okruh jemné šedé keramiky - pohár s prohnutými stěnami (tzv. Faltenbecher); nelze však zcela vyloučit, že se může jednat o výrobek patřící do středoněmecké produkce germánské na kruhu točené keramiky z oblasti Leuna-Haßleben (Jančo 2003, 281; Waldhauser 1971, 31)

Datace: dle J. Waldhausera ca 4. st. (Waldhauser 1971, 31)

Lit.: Blažek 1995, 160, Abb. 20:2; Jančo 2003, 280-281, obr. 4:4-5; Stará 1992, 78; Waldhauser 1971, 31, obr. 14a:12

Uložení: M Liberec – inv. č. P7368 - nerevidováno

35. Stradonice, okr. Beroun (Středočeský kraj)

Poloha: *Hradiště u Stradonic - areál keltského oppida*

Akce: sběratelská činnost Dr. Š. Bergera; bez bližších nálezových okolností, povrchové sběry ?; laténské výšinné opevněné sídliště (oppidum)¹³⁵

Nález: 2 fragmenty ze 2 amfor; z lokality pochází údajně i 1 fragment Ts (Halama 2004, 72)

Lit.: Jančo 2003, 269-270, obr. 2:4-5; Svobodová 1985, 664-665, obr. 2:11-12; Waldhauser 1983, 333-334, obr. 1

Popis a určení:

a) obr. 1:1, 17

Kontext: bez bližších nálezových okolností

Popis: okrajový fragment amfory s částí hrdla; materiál jemně plavený, s mírnou příměsí slídy, vysoký výpal; povrch na vnitřní straně oranžově červený, na vnější straně světle žluto-oranžový, na lomu oranžové barvy, povrch zlomku se mírně otírá; límcovitý okraj vně oble zesílený, šikmo skosený, stopa po nasazení (dnes odlomeného) ucha na hrdle, ucho bylo původně částečně duté (v místě odlomení prohlubeň kosočtverečného průřezu)

Rozměry: 146 x 104 mm, max. tl. okraje ca 28 mm, max. tl. stěny (v místě nasazení ucha) 18 mm, původní vnější prům. ca 160 mm, původní vnitřní prům. ca 140 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh žlutooranžové keramiky - transportní keramika – amfora typu Dressel 1A, varianta Uenze 4

Datace: ca konec 2. st. př.n.l. (Svobodová 1985, 664-665) – Itálie, dílny doloženy v Etrurii, Latii a Campanii; J. Waldhauser (1983, 333-334) fragment datoval do 1. pol. 1. st. př.n.l.

Lit.: Jančo 2003, 269-270, obr. 2:4; Svobodová 1985, 664-665, obr. 2:12; Waldhauser 1983, 333-334, obr. 1:2

Uložení: NM Praha – inv. č. 105598 (původně součástí sbírky Dr. Š. Bergera)

b) obr. 1:2, 18

Kontext: bez bližších nálezových okolností

Popis: fragment okraje a části hrdla amfory; materiál jemně plavený, s drobnou příměsí slídy, dobrý výpal; vnější i vnitřní povrch světle oranžové barvy, mírně se otírá, na lomu oranžové barvy; vně zesílený límcovitý okraj šikmo skosený, v horní části mírně prohnutý; bez viditelných stop po odlomeném uchu

Rozměry: 97 x 73 mm, tl. okraje ca 12-34 mm, max. tl. stěny ca 14 mm, původní vnější prům. ca 160 mm, původní vnitřní prům. ca 140 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

¹³⁵ Na oppidu a v jeho přímé blízkosti probíhaly sídlištní aktivity zřejmě i po celou dobu římskou (rámcově A – C3, zřejmě i D1 ?). O těchto aktivitách svědčí odkrytá část sídliště (ca A – B2) na úpatí oppida a nálezy spon (mezi nejmladší lze počítat např. sponu s cibulovitými knoflíky a sponu s klínovitou nožkou), pocházející údajně přímo z plochy bývalého keltského oppida (Droberjar 2002, 314).

Okruh žlutooranžové keramiky - transportní keramika – amfora typu Dressel 1A, varianta Uenze 5

Datace: ca 1. 1/3 1. st. př.n.l. (Svobodová 1985, 664-665) – Itálie, dílny doloženy v Etrurii, Latii a Campanii; J. Waldhauser (1983, 333-334) fragment datoval do 1. pol. 1. st. př.n.l.

Lit.: Jančo 2003, 270, obr. 2:5; Svobodová 1985, 664-665, obr. 2:11; Waldhauser 1983, 333-334, obr. 1:1

Uložení: NM Praha – inv. č. 105599 (původně součástí sbírky Dr. Š. Bergera) – stálá expozice, vitrína č. 43

36. Třebestovice¹³⁶, okr. Nymburk (Středočeský kraj)

Poloha: *pole mezi o. Třebestovice a o. Sadská, blíže neupřesněno (parc. č. 89, 80, 70/1, 66, 99, 100 k.ú. Třebestovice, parc. č. 3208 k.ú. Sadská (?))*

Akce: sběry J. Hellicha při regulaci potoka Černavky (dnes Šembery) v roce 1897; sídliště starší doby římské (A – B2)

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby

Lit.: Droberjar 2002, 341-342; Jančo 2003, 270; Motyková 1975a; Motyková – Sedláčková 1974; Motyková- Šneidrová 1963, 61; Sakař 1978, 126

Popis a určení:

a)

Kontext: sběr J. Hellicha

Popis: fragment stěny nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, světle okrové barvy

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika – tvar nádoby nelze určit

Datace: rámcově 2. st., případně starší (?); keramický materiál ze sídliště lze datovat do stupňů A-B2

Lit.: Jančo 2003, 270; Motyková – Sedláčková 1974, 228, 230; Sakař 1978, 126

Uložení: M Poděbrady – nerevidováno

37. Tuchlovice, okr. Kladno (Středočeský kraj)

Poloha č. 1: *„Tuchlovice I“ – „U mlýna“, ca 300 m SV od obce, po levé straně silnice Tuchlovice-Srby*

Akce: záchranný výzkum R. Pleinera (AÚ ČSAV Praha) v letech 1953-1954; železářská osada pozdní doby římské až časně fáze období SN (C3 – D2)

Nález: 4 fragmenty římsko-provinciální keramiky ze 2-4 nádob

Lit.: Droberjar 2002, 345; Halama 2004, 55; Jančo 2003, 276, 283, obr. 3:3-4, 4:13-16; Pleiner 1959; Sakař 1970, 50; Sakař 1978, 126, tab. I:5-8

Popis a určení:

a) obr. 15:5, 8

Kontext: sonda 6, sektor 13, kulturní vrstva, hl. ca 35-40 cm

Popis: fragment okraje a části stěny kónické mísovité nádoby; točeno na kruhu; materiál hnědé barvy; okraj vybíhá ve vodorovnou římsu, vlastní ústí opatřeno lištou formující výlevku, horní část této lišty vybíhá v ostřejší hranu; vnější povrch pokryt načervenalým potahem; vnitřní strana lišty i celý zbytek fragmentu směrem k předpokládanému dnu lesklá

¹³⁶ Lokalita v literatuře známa též pod názvem Třebestovice- Sadská.

glazura hnědo-zelené barvy; vnitřní část zlomku zdrsňena drobnými křemenými zrny, které přibývají směrem ke dnu

Rozměry: 33,5 x 39 mm, tl. 5,4 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – třecí miska (mortarium)

Všechny 3 fragmenty mortarií (**a**, **b**, **c**) mohou pocházet z jedné nádoby, může se však jednat i o zlomky z dalších exemplářů. Barva glazury není shodná, ta však může i v rámci jedné nádoby poměrně kolísat.

Datece: ca 4. st. – přelom 4./5. st. – Pobřežní Noricum nebo Pannonie Prima

Lit.: Jančo 2003, 283, obr. 4:13, 16; Pleiner 1959, 164, 174-176, obr. 11:2, obr. 24:16; Sakař 1958, 107-108; Sakař 1970, 50; Sakař 1978, 126, tab. I:6-7

Uložení: ARÚ Praha (?), případně NM Praha - nerevidováno

b) obr. 15:7-8

Kontext: sonda 6, sektor 13, kulturní vrstva, hl. ca 35-40 cm

Popis: fragment dna mísovité nádoby s nepatrně prohnutou stěnou; točeno na kruhu; vnitřní část pokryta hnědo-zelenou glazurou, která je částečně zvětralá (odstín glazury je o něco světlejší než u zlomku **a**)

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – třecí miska (mortarium)

Příslušnost k fragmentům **a** a **c** není jistá, může se jednat o další nádobu.

Datece: ca 4. st. – přelom 4./5. st. – Pobřežní Noricum nebo Pannonie Prima

Lit.: Jančo 2003, 283, obr. 4:14, 16; Pleiner 1959, 164, 174-176; Sakař 1958, 107-108; Sakař 1970, 50; Sakař 1978, 126

Uložení: ARÚ Praha (?), případně NM Praha - nerevidováno

c) obr. 15:6

Kontext: sonda 6, sektor 13, kulturní vrstva, hl. ca 35-40 cm

Popis: fragment rtovité lišty se stopami nazelenalé glazury

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – třecí miska (mortarium)

Fragment by mohl pocházet ze stejné nádoby jako zlomek **a**, příslušnost k fragmentu **b** není jistá.

Datece: ca 4. st. – přelom 4./5. st. – Pobřežní Noricum nebo Pannonie Prima

Lit.: Jančo 2003, 283, obr. 4:15; Pleiner 1959, 164, 175-176; Sakař 1958, 107-108; Sakař 1970, 50; Sakař 1978, 126

Uložení: ARÚ Praha (?), případně NM Praha - nerevidováno

d) obr. 15:9-10

Kontext: sonda A1, kulturní vrstva (?)

Popis: malý fragment stěny zřejmě kalichovité nádoby; točeno na kruhu, vysoký výpal; materiál jemně plavený, šedé barvy; povrch černý, lesklý; výzdoba: tři horizontální plastická žebra, z nichž dvě horní jsou zdobena vroubkováním, spodní žebro je hladké, bez výzdoby

Rozměry: 35 x 36 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika – tzv. vykuřovadlo (Räucherschale, Räucherkelch)

Datece: ca 4. st. – Pobřežní Noricum nebo Pannonie Prima

Lit.: Jančo 2003, 276, obr. 3:3-4; Pleiner 1959, 164, 176, obr. 11:1, obr. 24:15; Sakař 1970, 50; Sakař 1978, 126, tab. I:5

Uložení: ARÚ Praha (?), případně NM Praha - nerevidováno

Poloha č. 2: „*Tuchlovice II*“ – „*Za pecí k studánce*“, po pravé straně silnice *Tuchlovice-Srby*¹³⁷

Akce: záchranný výzkum K. Motykové-Šneidrové (AÚ ČSAV Praha) v roce 1966; sídliště časně a starší doby římské (A - B2)

Nález: 1 fragment římsko-provinciální keramiky z 1 nádoby; dále 1 fragment Ts (Halama 2004, 54-55)

Lit.: Droberjar 2002, 345; Halama 2004, 54-55; Jančo 2003, 276, obr. 3:5; Motyková-Šneidrová 1970; Sakař 1978, 126

Popis a určení:

a) obr. 14:11

Kontext: sonda 2, obj. č. 2 (nepravidelně oválná jáma), 5 cm nade dnem (u paty částečně dochovaného žebříku)

Popis: fragment okraje nádoby (slepeno ze 2 zlomků); točeno na kruhu, vysoký výpal; materiál plavený, bez příměsí ostřiva, světle šedé barvy; povrch tmavě šedé barvy, se stopami vodorovného vyhlazování; nádoba byla původně snad členěná; v jednom místě, pod zesíleným okrajem, patrné slabé prohnutí (snad v místě nasazení ucha ?)

Rozměry: prům. okraje ca 205 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné šedé keramiky – údajně okruh zboží označovaného jako terra nigra nebo také belgické zboží (belgische Ware) (Motyková-Šneidrová 1970, 254) – mísa, hrnec s uchem (?)

Date: ca 1. st. (?) - Porýní ? (v případě belgického zboží), spíše však Raetie či Noricum (?); domácí keramiku lze zařadit do staršího úseku doby římské, zejména do průběhu 1. st.

Lit.: Halama 2004, 54-55; Jančo 2003, 276, obr. 3:5; Motyková-Šneidrová 1970, 243-244, 254, obr. 9:7; Sakař 1978, 126

Uložení: ARÚ Praha (?), případně NM Praha - nerevidováno

38. Tvršice, o. Staňkovice, okr. Louny (Ústecký kraj)

Poloha: *Obec (Ortsried), bez bližšího určení*

Akce: amatérské výzkumy před rokem 1914; sídliště starší doby římské až časně fáze období SN (rámcově B1 – D2 ?)

Nález: 2 fragmenty římsko-provinciální keramiky ze 2 nádob

Lit.: Droberjar 2002, 347; Jančo 2003, 276, obr. 5:7; Motyková-Šneidrová 1963, 64; Motyková-Šneidrová 1967, 46-47; Sakař 1966, 616, 620, 632, obr. 9:5, 12; Sakař 1970, 51; Sakař 1978, 126

Popis a určení:

a) obr. 14:10

Kontext: bez bližších nálezových okolností, areál germánského sídliště (?)

Popis: fragment okraje a části stěny vejčité nádoby; točeno na kruhu; barva povrchu modro-šedá

Rozměry: 95 x 48 mm, tl. 6,6 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

¹³⁷ Poloha též známa pod názvem Tuchlovice-Srby.

Okruh šedé keramiky, bližší určení nelze bez revize provést – vejčitý pohár či hrnec (?)

Datace: V. Sakař (1966, 632) fragment datoval do 2. pol. 2. st. – počátek 3. st., později ho předatoval do 3. st. (Sakař 1978, 126) – možnou provenienci nelze bez revize stanovit

Lit.: Jančo 2003, 276, obr. 5:7; Sakař 1966, 616, 632, obr. 9:5; Sakař 1970, 51; Sakař 1978, 126

Uložení: dle V. Sakaře (1970, 51) M Teplice – zde nenalezeno, M Žatec (?) - nerevidováno

b) obr. 3:7

Kontext: bez bližších nálezových okolností (uvedena pouze poloha Ortsried) - v M Teplice se nachází 1 zlomek římsko-provinciální keramiky, jedná se o fragment ze souboru keramiky¹³⁸ bez bližších nálezových okolností, získaný koupí roku 1909 od p. W. Gernstenhoffera.¹³⁹ Nejspíše jde o sídlištní nález ze zde rozrušeného sídliště starší doby římské až časně fáze období SN.

Popis: fragment dna nádoby se zbytkem podstavného prstence; točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrný vně i uvnitř), dobrý výpal; povrch hrubší šedočerný, pod šedočernou povrchovou vrstvou mírně načervenalý; materiál jemně plavený, s příměsí slídy, na lomu patrné šedé jádro

Rozměry: 49 x 36 mm, max. tl střepu 10 mm, původní vnější prům. dna ca 70 mm, původní vnitřní prům. dna ca 65 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh drsné šedé keramiky - nápadná je podobnost (v materiálu i stavbě nádoby) s torzem džbánu (zejména s fragmentem dna) z Kolína – plynárny – může se jednat o zlomek podobné nádoby i stejný keramický druh – drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou (?) - džbán či konvice (?)

Datace: mohlo by se jednat o mladořímskou či pozdně-provinciální keramiku z časněho období stěhování národů – ca 2. pol. 4. st. – 1. 1/4 5. st. (v případě drsné šedočerné keramiky s vlešťovanou výzdobou) – Pobřežní Noricum nebo Pannonie Prima (?); domácí keramiku ze sídliště datoval V. Sakař (1966, 616) v rozpětí od starší doby římské až po vinařický stupeň období stěhování národů

Lit.: -

Uložení: M Teplice – př. č. 226-36/78¹⁴⁰

39. Vinařice, okr. Kladno (Středočeský kraj)

Poloha: *cihelna p. A. Landy, mírný svah sklánějící se k Libušínskému potoku (v blízkosti mlýna p. A. Landy)*

Akce: kostrové hroby rozrušené při těžbě cihlářské hlíny okolo roku 1876 či dříve, nálezy zachránil J. Smolík; pohřebiště vinařického stupně období SN

Nález: 1 pozdní římsko-provinciální džbán

Lit.: Droberjar 2002, 365; Jančo 2003, 270, obr. 2:6; Smolík 1881; Svoboda 1965, 278-279, tab. XXIV-XXVI

Popis a určení:

a) obr. 52-55

¹³⁸ Soubor keramiky, pocházející z obce Tvršice, není nijak jednotný. V souboru bylo možné identifikovat fragmenty ze starší doby římské, několik zlomků z mladší, případně i pozdní doby římské, některé fragmenty lze zařadit do období neolitu.

¹³⁹ V. Sakař (1966, 614) uvádí jméno amatérského sběratele A. Gerstenhöfera, zřejmě se jedná o stejnou osobu. Skutečné jméno nebylo zjištěno.

¹⁴⁰ Viz Budinský 1981, 56.

Kontext: kostrový hrob vinařického stupně, rozrušený kolem roku 1876 či dříve, bez bližších nálezových okolností

Popis: jednouchý džbán vejčitého těla, s trojlístkovitým ústím (mírně prožlabeným mělkým, téměř neznatelným žlábkem); točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrny na těle a na spodku nádoby), velmi vysoký výpal; materiál jemně plavený s příměsí slídy i hrubších kaménků křemene (kaménky patrny na několika místech v keramické hmotě na povrchu nádoby); povrch barvy cihlově oranžové; páskové ucho s úzkým podélným žebrem vybíhá přímo z okraje a dosedá těsně nad max. výdutí nádoby, horní část tohoto podélného žebra zakončena těsně u začátku ústí nádoby malou smyčkou, vytvářející tak jakousi oporu pro palec (a usnadňující tak vylévání); na hrdle (ca 45 mm od okraje) výraznější prstenec vzniklý mírným odsazením podhrdlí; tělo rozdělují dva horizontální pásy ve formě trojic mělkých žlábků obíhajících pod úzkým hrdlem (zhruba v 1/3 těla) a přibližně v místě max. výduti (š. horního pásu ca 11 mm, š. jednotlivých žlábků 1,5 mm; š. dolního pásu ca 20 mm, š. jednotlivých žlábků 2 mm); dno ploché, je na něm patrná lastura po odřezávání od podložky hrnčířského kruhu; výzdoba: vlešťovaná výzdoba ve formě svazků vertikálních linií na hrdle a podhrdlí (vedených i přes prstenec až po 1. horizontální pás žlábků) a zřejmě i na uchu, střední část nádoby mezi rytými žlábků zřejmě zdobena stejným způsobem (vleštěnými vertikálními liniemi), výzdoba však není téměř znatelná (pole mohlo být i bez výzdoby ?), zbylá spodní část nádoby zdobena taktéž svazky vertikálních leštěných linií (poměrně špatně rozeznatelných); na podhrdlí a na těle nádoby několik stříkanců a stékajících kapek glazury světle zeleno-hnědé barvy¹⁴¹

Rozměry: v. ca 311 mm, prům. dna ca 83-86 mm, vnější prům. ústí ca 81-94 mm, vnitřní prům. ústí ca 72-88 mm, tl. okraje 7 mm, tl. ucha (včetně žebra) 15 mm, š. ucha ca 32-38 mm, š. podélného žebra ca 10 mm, š. smyčkovité podpory na uchu ca 11 mm, v. smyčkovité podpory na uchu ca 7 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná žlutooranžová keramika s vlešťovanou výzdobou – jednouchý džbán

Datace: ca 4. ¼ 4. st. - přelom 4./5. st. (do hrobu nejpozději do konce 1. pol. 5. st.) – V Noricum (Pobřežní Noricum) nebo Z Pannonie (Pannonie Prima)

Lit.: databáze DEMUS NM Praha; Jančo 2003, 270, obr. 2:6; Píč 1909, tab. II:5; Preidel 1930a, Abb. 175¹⁴²; Smolík 1881, 25, tab. I:1; Svoboda 1965, 106, 278, tab. XXV:10; Šnajdr 1903, 134

Uložení: NM Praha – inv. č. 50744 (staré inv. č. 2967) – stálá expozice, vitrína č. 48

40. Zbudov, o. Dívčice, okr. České Budějovice (Jihočeský kraj)

Poloha: *mírný svah návrší Louňov (Louňovy), kat. č. 1324 (ZM 10 22-43, koor.: J:V/163:14), ca 700-800 m V od obce*

Akce: záchranný výzkum A. Beneše (Expozitura AÚ ČSAV Plzeň) v roce 1974 (zkoumán jediný objekt - pec); sídliště přechodného stupně mezi pozdní dobou římskou a obdobím SN až časně fáze období SN (rámcově C3/D1 – D2)

Nález: větší počet fragmentů (zřejmě nejméně 15 zlomků) z minimálně 8 pozdních římsko-provinciálních nádob

Lit.: Beneš 1977; Droberjar 2002, 381; Rybová 1976, 98-107, 109-110; Zavřel 1999, 478; Zavřel 2001

¹⁴¹ Zcela jistě se nejedná o výzdobu. Kapky glazury se zřejmě dostaly na nádobu nedopatřením před výpalem v sušárně, či během výpalu, kdy nad touto nádobou mohla stát vsádka nádob s glazovaným povrchem z nichž mohla čerstvě nanesená glazura odkapávat, tomu by pak odpovídal i směr stékajících kapek na naší nádobě.

¹⁴² S chybnou lokací do Podbaby (zřejmě Julisky), v textu navíc na obrázek chybně okázováno jako na nález z Veleslavína, hrobu č. 4 (Preidel 1930a, 163).

Popis a určení:

a) + ?) obr. 16:5

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: fragmenty okraje a těla nádoby (nejméně 3 zlomky); točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál hrubší, šedé barvy, ostřený drobnými kaménky; tělo vejčité; hrdlo vysoké, téměř kolmé, od těla měkce odsazeno

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika - lahvovitá nádoba, menší hrnec (?)

Datace: ca přelom 4./5. st. – 1. pol. 5. st. – snad lokální pannonské dílny (Pannonie Prima či Valerie) (?)

Lit.: Jančo 2003, 277, obr. 3:13; Rybová 1976, 102, 104, obr. 6:6

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

b) + ?) obr. 16:4

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: fragmenty lahvovité nádoby (nejméně 3 zlomky); točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál hrubší, šedé barvy, ostřený drobnými kaménky; poměrně široká podstava, vejčité tělo; hrdlo vysoké, kónicky zúžené, velmi ostře odsazené; zesílený okraj směrem ven mírně vyklenutý, ovalený

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika - lahvovitá nádoba či džbán

Datace: ca přelom 4./5. st. – 1. pol. 5. st. – snad lokální pannonské dílny (Pannonie Prima či Valerie) (?)

Lit.: Jančo 2003, 277, obr. 3:14; Rybová 1976, 102, 104, obr. 6:4

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

c) + ?) obr. 16:7

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: fragmenty hrdla a těla hrncovité nádoby (nejméně 2 zlomky); točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál hrubší, šedé barvy, ostřený drobnými kaménky; výduť oble klenutá; výzdoba: na výduti rytá několikanásobná horizontální hřebenovaná vlnice, na podhrdlí rytá jednoduchá horizontální vlnice; okraj zesílený, na vnitřní ploše opatřený mělkým žlábkem, snad pro pokličku; hrdlo krátké, odsazené od okraje silným prohnutím

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika - hrnec

Datace: ca přelom 4./5. st. – 1. pol. 5. st. – střední Podunají (?), nejspíše Pannonie Prima, případně Valerie (?), produkce lokální dílny

Lit.: Jančo 2003, 277, obr. 3:15; Rybová 1976, 104, obr. 6:2

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

d) obr. 16:6

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: menší, poměrně nižší, baňatá hrncovitá nádoba; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál hrubší, šedé barvy, ostřený drobnými kaménky; okraj jednoduchý, šikmo vykloněný, nasazený v ostrém úhlu na oblé, baňaté tělo, bez náznaku hrdla

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika - hrnec

Datec: ca 2. pol. 4. st. – 1. pol. 5. st. – Pannonie Prima (?), zřejmě produkce lokální dílny

Lit.: Jančo 2003, 277, obr. 3:16; Rybová 1976, 102, obr. 6:1

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

e) + ?) obr. 16:3

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: fragmenty výdutí nádoby zřejmě vejčitého tvaru se zbytkem držadla (nejméně 2 zlomky); točeno na kruhu; materiál hrubší; povrch hlazený, šedé barvy

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedá keramika - menší džbán

Datec: ca přelom 4./5. st. – Pannonie Prima či Valerie (?)

Lit.: Jančo 2003, 277, obr. 3:17; Rybová 1976, 100, obr. 5:7

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

f) obr. 16:1

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: fragment výdutí nádoby vejčitého tvaru; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, šedé barvy

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná (?) šedá keramika - džbán

Datec: ca přelom 4./5. st. – Pannonie Prima či Valerie (?)

Lit.: Jančo 2003, 277, obr. 3:18; Rybová 1976, 100, 102, obr. 5:2

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

g) + ?) obr. 16:2

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: fragmenty vejčité nádoby (nejméně 2 zlomky) s odsazeným dnem; točeno na kruhu, tvrdý výpal; materiál hrubší, ostřený příměsí drobných kamének; povrch tmavě šedé barvy

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika - džbán

Datec: ca přelom 4./5. st. – Pannonie Prima či Valerie (?)

Lit.: Jančo 2003, 277, obr. 3:19; Rybová 1976, 100, 102, obr. 5:5

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

h) + ?)

Kontext: výplň pece; použita druhotně jako odpadní jáma (narušena meliorační rýhou)

Popis: několik fragmentů z nádoby vejčitého tvaru (počet zlomků neuveden); točeno na kruhu; materiál hrubší; barva povrchu neuvedena (snad šedá či šedo-černá ?)

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná (?) keramika – džbán (?)

Datec: ca přelom 4./5. st. – Pannonie Prima či Valerie (?)

Lit.: Jančo 2003, 277; Rybová 1976, 100, 102

Uložení: M České Budějovice – původně obsaženo v souboru s př. č. P 3/74 – 1-2 (AÚ ČSAV, expozitura Plzeň) – nerevidováno, dočasně nepřístupné

B. Nejisté nálezy římsko-provinciální keramiky:

1. Beroun, okr. Beroun (Středočeský kraj)

Poloha: *Havlíčková ulice, prostor před J hradbou středověkého města (parcela PARKÁN) (ZM 10 12-41-12, koor.: 117:221, 123:222, 123:217, 118:216)*

Akce: záchranný výzkum M. Ježka a I. Sýkorové (ARÚ Praha) v roce 1995, autor NZ M. Jančo (1999)¹⁴³; sídliště starší až mladší doby římské (B2 – B2/C1, počátek C1); Zachycené sídlištní a výrobní objekty jsou zřejmě pokračováním sídliště či konglomerátu sídliště, zkoumaného již dříve v poloze Plzeňské předměstí mezi Plzeňskou třídou a Tyršovou ulicí a v poloze Náměstí M. Poštové, ca 200 m od Z hranice původního středověkého jádra města (Břicháček-Charvát-Matoušek 1983).

Nález: 1 sporný zlomek z 1 nádoby, jenž by případně mohl být řazen k římsko-provinciální keramice

Lit.: Břicháček-Charvát-Matoušek 1983; Droberjar 2002, 17; Halama 2004, 14-16; Jančo 1999; Jančo 2000; Jančo 2003, 266, 274, 280; Jančo 2004

Popis a určení:

a) obr. 10:4

Kontext: kulturní vrstva v okolí obj. F

Popis: fragment stěny nádoby; točeno na kruhu; povrch oranžové barvy; výzdoba: zbytky bílého potahu ve formě horizontálních pásků

Rozměry: neuvedeny.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Pozdně laténská malovaná keramika (LT D) (?) - intruze, případně tzv. zonálně malovaná keramika (?); M. Jančo fragment zařadil do okruhu jemné žlutooranžové keramiky (Jančo 2003, 266)

Datec: dle M. Janča rámcově stupeň B2 – B2/C1 – ca 2. st. (Jančo 2003, 266), LT D v případě intruze

Lit.: Jančo 2003, 266, obr. 1:4; Jančo 2004, 468, obr. 5:12

Uložení: ARÚ Praha – č. sáčku z NZ nezjištěno – nerevidováno

2. Holubice, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)

Poloha č. 3: *JZ od intravilánu obce, ca 300 m SV od polohy „Kozákova zahrada“, parc. č. 64/106*

¹⁴³ Děkuji M. Ježkovi (ARÚ Praha) a M. Jančovi (NPÚ – ú.p.) za možnost studia nálezové zprávy z výzkumu.

Akce: záchranný výzkum L. Šulové (M Roztoky u Prahy) v roce 2005¹⁴⁴; zachycena výrobní část sídliště (rámcově stupeň B1) či konglomerátu sídlišť starší doby římské zkoumané již dříve v polohách „Kozákova zahrada“ a „Na Ovčárně“

Nález: 1 sporný zlomek na kruhu točené keramiky z 1 nádoby

Lit.: pouze ústní sdělení L. Šulové

Popis a určení:

a) obr. 5:9, 56

Kontext: SV sektor obj. č. 6 (nejspíše zásobnice (?); SZ sektor obj. nedokopán, jeho J polovina se nacházela za hranicí skryté plochy a zůstala taktéž neprozkoumána), hloubka ca 150 – 155 cm (dno) - světle hnědošedá, mírně propálená uhlíkatá vrstva

Popis: fragment okraje nádoby; točeno na kruhu (na vnější i vnitřní straně stopy po vytáčení, na vnitřní straně velmi výrazné - ve formě rýžek); povrch vnější strany šedočerný, matně lesklý (leštěný ?), vnitřní strana světle černošedá; střep na lomu světle šedý, homogenní, materiál jemně plavený, tvrdý výpal; okraj ven vyhnutý, mírně ovalený, tyčinkovitý; ca 25 mm pod okrajem na hrdle obíhá mírná plastická lišta

Rozměry: 72 x 43 mm, max. tl. stěny 4,5 mm, tl. okraje 8 mm, původní vnější prům. ca 120 mm.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika s šedočerným potahem – hrncovitá nádoba (?); podobně profilovanou keramiku označuje M. Grünwald jako časný jemný fabrikát bójské keramiky („Grautonige Keramik - Frühes feines Fabrikat“) se silnými pozdně laténskými vlivy (Grünwald 1979, 50-51; 1983, 37), má jít o předstupeň pannonské keramiky s lesklým potahem (tzv. Pannonische Glanztonware), tuto keramiku datuje rámcově do 1. st., případně ještě do průběhu st. 2.; stejný typ keramiky údajně znám i z Vindobony a Cannabiaca (Klosterneuburg)

Datace: rámcově starší doba římská (stupeň B1 ?) – ca 1. st. – 1. pol. 2. st. (?), může však jít o příměs LT D¹⁴⁵

Analogie: Carnuntum-Baugrube Pingitzer (Grünwald 1983, Taf. 47:15-17)

Lit.: -

Uložení: M Roztoky u Prahy – př. č. HOL 3/05/83 (sáček č. 83)

3. Hořín¹⁴⁶, okr. Mělník (Středočeský kraj)

Poloha: neznámá poloha

Akce: bez bližších nálezových okolností; sídliště či pohřebiště (datace nejistá)

Nález: 1 sporná nádoba

Lit.: Břeň 1973, 134-135; Sakař 1953, 92; Sakař 1958, 107; Sklenář 1982, 74-75; Sklenář 1994, 16

Popis a určení:

a) obr. 62

¹⁴⁴ Děkuji tímto Lucii Šulové (M Roztoky u Prahy) za laskavé zpřístupnění keramického materiálu ke studiu a poskytnutí dokumentace a základních informací o výzkumu.

¹⁴⁵ Dle ústního vyjádření K. Smíška z M Roztoky u Prahy však z této polohy zatím laténské osídlení není známo, nelze ho však vyloučit. Za informaci mu tímto děkuji.

¹⁴⁶ V literatuře vystupuje lokalita nejčastěji pod názvem Lužec nad Vltavou-Hořín, případně jen Lužec nad Vltavou. Jedná se o několikakilometrový úsek mezi oběma obcemi. Do k.ú. Hořín nález lokalizoval až K. Sklenář (1982, 74-75).

Kontext: bez bližších nálezových okolností; nález byl zřejmě učiněn při stavbě hořínského úseku plavebního kanálu s dvoukomorovým zdymadlem v místech bohatého pravěkého osídlení (ovšem nelze opominout ani možnost, že se může jednat o k.ú. Lužec nad Vltavou, odkud jsou přímo v intravilánu doloženy nálezy z doby římské); jedná se o dar Komise pro kanalizaci Vltavy a Labe v království Českém z let 1910-11 (Sklenář 1994, 16)

Popis: asi ze 3/4 zachovaná mísa (slepeno z 18 fragmentů, zbytek mísy domodelován); točeno na kruhu (stopa po vytáčení patrná na vnitřní straně), vysoký, kvalitní výpal; materiál jemně plavený, s mírnou příměsí slídy, oranžové až světle okrové barvy; povrch nádoby pokryt z vnější strany oranžově červeným potahem (?) s vysokým leskem (spíše než o malbu, jde zřejmě o firnis ?), místy je potah setřelý a odřený (na jednom místě na těle nádoby asi 8 cm dlouhá horizontální rýha, zřejmě mechanické poškození); tvar nádoby polokulovitý, dno vytvořeno mírným vmáčknutím (uvnitř nádoby mírný omfalos), mírně hraněný střežovitý okraj lehce šikmo ven vyhnutý; pod vlastním okrajem 2 mělké žlábký

Rozměry: v. ca 106-112 mm, prům. dna ca 69 mm, vnější prům. okraje ca 222 mm, vnitřní prům. okraje ca 207 mm, tl. okraje 9 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem (okruh imitací aretinské Ts ?) (?) – mísa. Svým charakterem i kvalitou výroby se nádoba dosti výrazně liší od běžné domácí mlado- až pozdnělaténské červeně malované (tzv. oppidální) keramiky, na druhou stranu má nádoba typickou laténskou profilaci. Nelze vyloučit, že se jedná o import, ať již pozdně laténský či raně římský.

Datece: pouze rámcově LT D – Řím A-B1 (?) – J, JZ Noricum (Regnum Noricum ?) (?), JV, V Raetie (?), případně západní provincie (?) (v případě, že se jedná o provinciální výrobek)¹⁴⁷

Doposud určováno:

- 1) Ts – původní určení v katalogu NM - B. Svoboda (?) (databáze DEMUS NM Praha)
- 2) 1. pol. 2. st. – nádoba v „gallské technice“, údajná analogie: Muséum national Paříž (bohužel bez uvedení pramene, nelze ověřit) – V. Sakař (1953, 92)
- 3) ca hadriansko-antoninské období - norická keramika – V. Sakař (1958, 107)
- 4) závěr pozdně laténského období – pozdně laténská malovaná keramika - import ? - jako opora při určení uvedeno, že tvar nádoby je typicky pozdně laténský, a že „...nádobý terry sigillaty mají lesklý povrch i na vnitřní straně, což u této misky chybí...“ - J. Břeň (1973, 134-135)
- 5) mladší latén – import ? – K. Sklenář (1982, 74)

Lit.: Břeň 1973, 134-135, tab. III:7; databáze DEMUS NM Praha; Sakař 1953, 92; Sakař 1958, 107; Sklenář 1982, 74

Uložení: NM Praha – inv. č. 53171 (staré inv. č. 4182)¹⁴⁸

4. Jenišův Újezd¹⁴⁹, okr. Teplice (Ústecký kraj)

Poloha: *Heinova pískovna, parc. č. 645, J od obce*

Akce: výzkum R. von Weinzierla (M Teplice) v roce 1901; sídliště časně doby římské (rámcově A – B1)

Nález: 1 sporný fragment římsko-provinciální (?) keramiky z 1 nádoby¹⁵⁰

Lit.: Budinský 1970, 7-9, 25-42, 49-69, Příloha VII-XIV; Droberjar 2002, 209; Motyková-Šneidrová 1963, 22, Taf. XXXIV-XXXV; Weinzierl 1899, 30-32, 59-67, Taf. VIII-XI

¹⁴⁷ Přesnější analogie chybí jak pro dobu římskou, tak zřejmě i pro pozdně laténské období.

¹⁴⁸ V databázi DEMUS NM Praha je u inv. č. poznámka: „darovala Kanalizační komise v Karlíně“.

¹⁴⁹ Obec zanikla v 70. letech při těžbě hnědého uhlí.

¹⁵⁰ Za zpřístupnění keramického materiálu děkuji P. Budinskému (M Teplice).

Popis a určení:

a) obr. 1:3

Kontext: výplň výrobního obj. č. X (rozm.: 300 x 200 cm, elipsovitého tvaru, hl. ca 70 cm; ve středu rovné podlahy zapuštěno kruhové ohniště o prům. ca 100 cm a hl. ca 50 cm, vyplněné popelem a bloky mazanice – keramická či chlebová pec ?) (Budinský 1970, 36-37, obr. 9)

Popis: fragment dna nádoby; točeno na kruhu (na vnější straně patrné stopy po vytáčení), vysoký výpal; materiál jemně plavený, s příměsí slídy; na lomu barvy tmavě oranžové, místy přechází do šedé (fragment mírně sekundárně přepálený); povrch oranžově-hnědý, matný (původně snad s oranžově-hnědým potahem ?, může se však jednat o sekundární přepálení); vnitřní strana fragmentu odlomena (zde také patrné přepálení); na dně obíhá ca 7 mm široký podstavný prstenec (ten původně stěnu nádoby zřejmě mírně přečníval), vedle prstence mělký žlábek (také ca 7 mm široký), od žlábků se dno mírně zvedá směrem ke středu nádoby, vedle tohoto žlábků ještě obíhá soustředná, ca 1 mm hluboká rýha (od vnějšího okraje nádoby vzdálena ca 15 mm)

Rozměry: 30 x 60 mm, dochovaná max. tl. dna 8 mm, původní vnější prům. dna ca 70 mm.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné žlutooranžové keramiky (?) – džbán, mísa (?)

Datace: starší doba římská (stupeň A - B1 ?) – ca přelom letopočtu - 1. pol. 1. st (?); nelze vyloučit, že se jedná o pozdně laténskou (LT D) intruzi

Lit.: Motyková-Šneidrová 1963, 22, Taf. XXXV

Uložení: M Teplice – inv. č. 6148 (př. č. 857-1/68)

5. Jindřichův Hradec (?), okr. Jindřichův Hradec (Jihočeský kraj)

Poloha: neznámá poloha – okolí Jindřichova Hradce (?) (nemusí jít o nález(y) z Čech)

Akce: bez nálezových okolností

Nález: údajně několik zlomků z mortaria a další provinciální keramiky (včetně několika fragmentů Ts), jejichž původ je nejistý, může jít o nálezy zavlečené z provincií (Porýní či Podunají), dle V. Sakaře nejspíše z Porýní (Sakař 1978, 122)

Lit.: Jančo 2003, 283; Sakař 1970, 54-55; Sakař 1978, 122; Zavřel 1999, 484

Popis a určení:

a ?) + ?)

Kontext: bez nálezových okolností

Popis: fragmenty mortaria; točeno na kruhu

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Snad jemná žlutooranžová keramika (?) - třecí miska (mortarium)

Datace: dle V. Sakaře 2. st. – Porýní (?) (Sakař 1978, 122); M. Jančo (2003, 283) nález zařadil do skupiny glazovaných mortarií a datoval jej do 3. - 4. st. (jde patrně o omyl)

Lit.: Jančo 2003, 283; Sakař 1970, 54-55; Sakař 1978, 122; Zavřel 1999, 484

Uložení: M Jindřichův Hradec – nerevidováno, nález je nezvěstný

b ?) + ?)

Kontext: bez nálezových okolností

Popis: několik fragmentů provinciální keramiky; točeno na kruhu; bez bližšího popisu

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Druh keramiky a tvar nádoby nelze bez revize určit

Datace: dle V. Sakaře 2. st. – Porýní (?) (Sakař 1978, 122)

Lit.: Sakař 1970, 54-55; Sakař 1978, 122; Zavřel 1999, 484

Uložení: M Jindřichův Hradec – nerevidováno, nálezy jsou nezvěstné

6. Měňany, okr. Beroun (Středočeský kraj)

Poloha: pole v k.ú. obce Měňany (ZM 10 12-41-23, koor.: 067:360, 080:360, 078:380, 067:380)

Akce: sběr D. Stolze ze dne 4. 5. 2002 na polích v katastru obce Měňany; případné sídliště doby římské či časně fáze období SN (?)¹⁵¹

Nález: 1 sporný fragment pozdní římsko-provinciální (?) keramiky z 1 nádoby¹⁵²

Lit.: pouze ústní sdělení D. Stolze

Popis a určení:

a) obr. 8:5, 60-61

Kontext: sběr D. Stolze

Popis: fragment okraje mísovité nádoby, materiál cihlově-oranžové barvy, snad jemně plavený, jádro šedé, střep dosti omletý (není zcela zřejmé zda byla nádoba vytáčena na kruhu); okraj mírně odsazen, ca 16 mm od něj probíhá na vnitřní straně zlomku úzká plastická lišta (š. ca 6 mm), která odděluje okraj od zbytku vnitřní části těla nádoby; vnitřní strana zlomku včetně vnitřní strany okraje je pokryta žluto-hnědou glazurou, která je velmi špatně dochována (odlupuje se; nyní dochována asi ze 70 procent; v některých místech, kde je glazura odloupnuta kolísá barva materiálu do světle šedé), zejména v dolní části snad stopy po umělém zdrsnění povrchu drobnými kaménky; na vnější straně zlomku patrný skupinky vysráženého vápníku a několik stop po kapkách žluto-hnědé glazury (dnes dosti obitých)
Rozměry: 70 x 54 mm, max. tl. 16 mm, původní vnější prům. ca 280 mm, původní vnitřní prům. ca 240 mm.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Glazovaná keramika – mortarium (třecí miska) (?)

Zařazení zlomku do doby římské je problematické vzhledem k absenci dalších nálezů z lokality z daného období. Tvarem (odsazeným okrajem s vnitřní lištou) a způsobem úpravy vnitřního povrchu (glazovaná vnitřní část, snad se stopami po umělém zdrsnění povrchu kaménky) však odpovídá římsko-provinciálním třecím miskám (mortáriím). Fragment je bohužel dosti obitý (a snad i omletý vodou), není navíc proto zcela jasné zda byl vytáčen na kruhu, nelze ani vyloučit, že by se mohlo jednat o germánskou v ruce hotovenou (případně obtáčenou) napodobeninu mortaria, což ovšem na druhou stranu vylučuje přítomnost glazury. Znalost technologie glazury v germánském prostředí lze pro dané období spíše vyloučit. Proti datování zlomku spíše do období vrcholného středověku či novověku mluví profilace nádoby (odsazený okraj s vnitřní lištou) a snad i přítomnost glazury pouze na vnitřní (technologické) straně nádoby (přítomnost několika kapek glazury na vnější straně je běžným jevem vzniklým při výrobě v keramické dílně).

Datace: ca 4. st. (?) – Noricum nebo Pannonie (?), případně VS či NO (?)

Lit.: -

Uložení: ÚAPP Stř. Čechy, územní pracoviště Kladno – bez inv. č.

¹⁵¹ Jedná se o ojedinělý nález jehož datování je problematické. Dle ústní informace D. Stolze se zatím nepodařilo v dané poloze nalézt žádný jiný archeologický materiál, který by bylo možné datovat do doby římské či staršího stupně období stěhování národů a který by svědčil o osídlení této polohy v daném období. Nelze také zcela vyloučit, že se sem zlomek mohl dostat z jiné lokality, např. navedením zeminy či při hnojení polí. Danou lokalitu bude proto potřeba i nadále sledovat.

¹⁵² Za upozornění na nález keramického fragmentu a možnost jeho studia děkuji D. Stolzovi (ÚAPP Stř. Čechy)

7. Podbořany, okr. Louny (Ústecký kraj)

Poloha: *neznámá, snad Rumpelův mlýn (Rumplák, Rumpelmühle) (?)*¹⁵³

Akce: bez bližších nálezových okolností; sídliště (?) doby římské

Nález: 1 fragment římsko-provinciální (?) keramiky z 1 nádoby

Lit.: Jančo 2003, 268; Sakař 1966, 614; Sakař 1970, 55; Sakař 1978, 122

Popis a určení:

a)

Kontext: bez nálezových okolností

Popis: fragment stěny nádoby; točeno na kruhu; povrch světle žlutý

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika (?) – tvar nádoby nelze určit; H. Preidel údajně klasifikoval fragment v lístkovém katalogu M Chomutov jako římsko-provinciální keramiku (Sakař 1970, 55), nelze však vyloučit, že se jedná o fragment laténské keramiky¹⁵⁴

Datace: rámcově 2.-3. st. (?)

Lit.: Černá – Ondráčková 1996, 49; Jančo 2003, 268; Sakař 1966, 614; Sakař 1970, 55; Sakař 1978, 122

Uložení: M Chomutov – inv. č. 5495 – nerevidováno

8. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6 (Kraj Hlavní město Praha)

Poloha č. 2: *Terronská ulice (někdy v literatuře jako ulice A. A. Ždanova), parc. č. 265*

Akce: kostrový hrob starší doby římské porušený roku 1929; zřejmě součást malého rodového (?) pohřebiště starší doby římské (B1b)¹⁵⁵

Nález: 1 sporný fragment římsko-provinciální (?) keramiky z 1 nádoby

Lit.: Droberjar 2002, 256-257; Droberjar 2005, 815-817; Fridrichová (ed.) 1995, 235; Motyková-Šneidrová 1963, 45; Sakař 1970, 38

Popis a určení:

a) obr. 3:8

Kontext: kostrový hrob; zlomek nejspíše pochází ze zásypu hrobu, mohl se do hrobové jámy dostat náhodou¹⁵⁶

Popis: malý fragment z plecí tenkostěnné nádoby; točeno na kruhu (stopy po vytáčení patrný vně i uvnitř), dobrý výpal; materiál z jemně plavené hlíny s příměsí slídy; povrch na vnější straně šedočerný, hladký, snad leštěný (?), vnitřní strana šedohnědé barvy, na lomu barvy oranžovo-červené

Rozměry: 37 x 22 mm, max. tl. stěny 6 mm.

¹⁵³ Lokalizace není jednoznačná, někdy je uváděna poloha Rumpelmühle (Jančo 2003, 268; Sakař 1966, 614), jindy se však, zejména v pozdějších pramenech, uvádí, že poloha není známa (Černá – Ondráčková 1996, 49; Sakař 1970, 55; Sakař 1978, 122).

¹⁵⁴ V pozdějším soupisu sbírky M Chomutov (Černá – Ondráčková 1996, 49) fragment s inv. č. 5495, uváděný V. Sakařem (1966, 614; 1970, 55), označen jako laténský, navíc bez přesnější lokalizace.

¹⁵⁵ Toto pohřebiště se rozkládalo na mírném SZ svahu v prostoru dnešních ulic Terronská, Albánská, Bezejmenná a Čínská. Všechny dosud objevené hroby datuje E. Droberjar do horizontu tzv. klasických spon s očky, období po zániku Marobudovy říše (stupeň B1b) (Droberjar 2005, 815-817).

¹⁵⁶ Hrobová jáma byla ca 60 cm hluboká, zavalená kameny. Nálezy: v ruce robená miniaturní nádobka, 3 spony s očky, železné nůžky, fragment železného předmětu (snad nože), bronzová opasková přezka, malý pazourkový úštěp (z křesadlové soupravy ?), 2 malé kusy pryskyřice. Zřejmě ze zásypu hrobu pochází námi sledovaný malý fragment nádoby točené na kruhu.

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh šedé keramiky (?), tzv. terra nigra (?) – menší džbán, konvice, miska (?)

Datace: starší doba římská (?) – stupeň B1b či starší (?) – ca 1. pol. 1. st.; zařazení zlomku do doby laténské (LT D) nelze zcela vyloučit

Lit.: Droberjar 2005, 815; Motyková-Šneidrová 1963, 45

Uložení: MM Praha – inv. č. 40787

Poloha č. 3: Rooseveltova ulice č. 10, ppč. 1322/1 a 1324, nároží Rooseveltovy a Českomalínské ulice (areál zahrady bývalé porodnice)

Akce: záchranný výzkum M. Kostky (MM Praha) v roce 1998; sídliště starší doby římské (předběžně B2/C1); zřejmě součást rozsáhlého konglomerátu sídlišť starší doby římské až období SN

Nález: 1 sporný keramický fragment z 1 nádoby; zařazení do kategorie římsko-provinciální keramiky je pravděpodobné¹⁵⁷

Lit.: Droberjar 2005, 818-819; Kostka 2000, 150; dále pouze ústní sdělení M. Kostky

Popis a určení:

a) obr. 3:9, 58-59

Kontext: JV kvadrant obj. č. 19 (interpretován jako rozsáhlý hliník), hloubka 0-50 cm

Popis: fragment okraje, slepeno ze 2 zlomků; materiál žluto-oranžové barvy, s menší příměsí slídy, na lomu mírně pórovitý; točeno na kruhu (na vnější i vnitřní straně patrný stopy po vytáčení, na vnitřní straně tyto stopy velmi výrazné), tvrdý výpal; výzdoba: přímo na okraji z vnější strany 10 mm široký pruh červeno-hnědé barvy, pod okrajem (na podhrdlí) zbytky bílého malování (dochováno asi z 50 procent)

Rozměry: 57 x 23 mm, max. tl. 6 mm, tl. okraje 8 mm, původní vnější prům. ca 130 mm, původní vnitřní prům. ca 110 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Dle E. Droberjara pannonská páskově malovaná keramika (Droberjar 2005, 801, 819), spíše však tzv. zonálně malovaná keramika – hrncovitá nádoba (?) – V Raetie, případně Noricum; Nelze však zcela vyloučit zařazení do pozdního laténu (LT D)

Datace: 2. pol. 1. st. – počátek 2. st., případně ještě 1. pol. 2. st. (?) (v případě zonálně malované keramiky); keramický materiál ze sousedního objektu (chata) datován rámcově do 2. pol. 2. st. (ty však nemusely být nutně současné), v obj. samotném nalezeno jen málo domácí keramiky, většinou nezdobené (navíc obsahoval intruze pravěké a zřejmě i starohradištní keramiky)¹⁵⁸

Lit.: Droberjar 2005, 801, 819

Uložení: MM Praha – inv. č. A277097 - sáček č. 140, bedna č. 27

9. Praha-Dubeč, m.č. Praha 10¹⁵⁹ (Kraj Hlavní město Praha)

Poloha č. 2: Za hrází, S část parc. č. 896/3, SV od obce

Akce: sběry a záchranné výzkumy S. Vencla a J. Zadáka (AÚ ČSAV Praha) v letech 1968-1970 a 1976-1977; železářská osada starší doby římské (rámcově B1 - B2)

Nález: 1 nejistý nález římsko-provinciální (?) keramiky z 1 nádoby

¹⁵⁷ Za možnost studia keramického fragmentu a informace o výzkumu děkuji M. Kostkovi (MM Praha).

¹⁵⁸ V současné době je materiál z celého výzkumu podrobněji zpracováván M. Kostkou (MM Praha).

¹⁵⁹ V době výzkumu okr. Praha-východ.

Lit.: Droberjar 2002, 261; Droberjar 2005, 825; Jančo 2003, 269, obr. 1:15; Venc – Venclová – Zadák 1976, 247-260, 271-278, tab. I; Venc – Zadák 1978; Venc – Zadák 1981; Zadák 1981

Popis a určení:

a) obr. 13:18

Kontext: hlinitopísčité až bahnitá černohnědá výplň obj. R1 (relikt okrouhlé jámy; prům. 130-140 cm, zachovaná hl. 40 cm, pro spodní vodu v hl. 25 cm nedokopána)

Popis: fragment oblého zesíleného okraje nádoby; točeno na kruhu; materiál jemně plavený, světle okrové barvy; povrch hnědý, otřelý

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná žlutooranžová keramika - miska

Datace: ca 1. pol. 1. st. (?) (nelze však vyloučit dataci do LT D); domácí keramika zařazena rámcově do stupně B1

Lit.: Jančo 2003, 269, obr. 1:15; Venc – Venclová – Zadák 1976, 256, 258, 272, obr. 6:9

Uložení: ARÚ Praha - nerevidováno

10. Přest'ovice, okr. Strakonice (Jihočeský kraj)

Poloha: *Na Štěbuzích – „Vácovo a Tesaříkovo pole“ a „Váchovo pole“*

Akce: zjišťovací výzkumy B. Dubského (M Písek ?; 1932-1934) a J. Böhma (StAÚ Praha; 1933-1934) v letech 1932-1934; sídliště časně doby římské – časněho období SN (A – D1)

Nález: nejméně 9 sporných fragmentů římsko-provinciální (?) keramiky z nejméně 9 nádob

Lit.: Droberjar 2002, 271-272; Dubský 1937, 11-34; Halama 2004, 42-43; Jančo 2003, 269, 273, 276, 280, 283; Michálek 1981, 16-17; Michálek 1999, 33-60; Motyková-Šneidrová 1963, 48; Motyková-Šneidrová 1967, 39; Sakař 1953, 78-82; Sakař 1956, 60-62; Sakař 1958, 107; Sakař 1970, 39-40; Sakař 1978, 124; Zavřel 1999, 477-478

Popis a určení:

a) + b) + c) obr. 13:20-22

Kontext: parc. č. 267 a 266 ?, k. ú. Přest'ovice – pole p. Vácy a p. Tesaříka – výplň obj. na rozhraní obou parcel, interpretovaný jako chata (rozměry 7 x 6 m, východní část obj. na Vácově poli – hl. 80 cm, západní část obj. na poli Tesaříkově – hl. 20 cm) (Dubský 1937, 17; Michálek 1999, 34, obr. 9)

Popis: na kruhu vytáčené fragmenty černě lesklých misek se zesíleným okrajem – nejméně 3 fragmenty

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh jemné šedé keramiky (?) – misky se zesíleným okrajem

Datace: rámcově 2. – 3. st. (Jančo 2003, 276), případně LT D

Lit.: Dubský 1937, 17, obr. 5:2-3, 6; Jančo 2003, 276

Uložení: nezjištěno, dle J. Michálka (Michálek 1999, 34) M Strakonice – nenalezeno

d) + ?)

Kontext: parc. č. 270 a 271, k. ú. Přest'ovice – pole p. Váchy – výplň jámy I (mísovitého tvaru, zahlobena do žlutého podloží, rozm. 2,25 x 2 m, hl. 0,70 m) (Výzkum StAÚ Praha pod vedením J. Böhma v roce 1933) (Dubský 1937, 18; Michálek 1999, 34, obr. 15)¹⁶⁰

Popis: několik fragmentů nádob údajně vytáčených na kruhu; hrubého povrchu, s prstencovitým dnem; počet kusů zlomků neuveden

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Drsná šedočerná keramika (?), mohlo by se však jednat i o germánskou keramiku točenou na kruhu (např. středoněmeckou produkci z oblasti Leuna – Haßleben) – hrncovité nádoby na nožce (?), poháry na nožce (?), poháry se zprohýbanými stěnami (?)

Datace: bez revize není možná, rámcově snad 2. – 3. st. (vzhledem k nálezu Ts)

Lit.: Michálek 1999, 34

Uložení: nezjištěno (M Strakonice ?)

e) obr. 2:6

Kontext: bez bližších nálezových okolností – fragment keramiky uložený v NM Praha (fragment součástí souboru označeného jako „výběr střepů z osady“ – část nálezů snad lze ztotožnit s obsahem 4. jámy zkoumané B. Dubským na přelomu let 1933-1934 na parc. č. 269, k. ú. Přest'ovice – poli p. Jungvirta (Sakař 1978, 124))

Popis: zlomek okraje a části hrdla na kruhu točené baňaté nádoby; hrdlo členěno dvěma mělkými horizontálními rýhami, okraj směrem ven mírně přehnutý, ovalený; povrch na vnější straně černo-šedý (černěno?) leštěný, na vnitřní straně šedý; lom světle šedý; materiál jemně plavený, s mírnou příměsí slídy, tvrdě vypáleno; na vnější i vnitřní straně patrný stopy po vytáčení na kruhu (na vnitřní straně velmi výrazné drážky)

Rozměry: 98 x 52 mm, max. tl. stěny 8 mm, max. tl. okraje 12 mm, vnější prům. ca 260 mm, vnitřní prům. ca 240 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Jemná šedá keramika s šedočerným potahem, možná okruh tzv. pannonské keramiky s lesklým potahem (Pannonische Glanztonware) – hrncovitá nádoba; nelze však vyloučit ani možnost, že se jedná o pozdně laténskou leštěnou keramiku

Datace: rámcově 2. st. (v případě pannonské keramiky s lesklým potahem), případně LT D

Lit.: databáze DEMUS NM Praha

Uložení: NM Praha – inv. č. 14110 (v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“)

f) + ?)

Kontext: bez bližších nálezových okolností - dle V. Sakaře se má v M Písek a M Strakonice nacházet větší množství drobných atypických zlomků oranžově-červené římsko-provinciální keramiky (Sakař 1978, 124)

Popis: blíže nestanovený počet drobných atypických zlomků oranžově-červené barvy; počet kusů neuveden

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh žlutooranžové keramiky – tvary nádob nelze stanovit

Datace: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: Sakař 1978, 124; Jančo 2003, 269

Uložení: nezjištěno (M Písek? – zde nenalezeno, M Strakonice ? – nenalezeno, revidována však zatím jen část materiálu)

¹⁶⁰ Z téže jámy pochází malý fragment reliéfní Ts (Dubský 1937, 20, obr. 6:2; Michálek 1999, 34) - zlomek těla mísy Drag. 37; Westerndorf nebo Rheinzabern, rámcově pol. 2. – pol. 3. st. (Halama 2004, 43); V. Sakař datuje zlomek do poslední třetiny 2. st. (Sakař 1970, 39).

g)

Kontext: bez bližších nálezových okolností - v NM Praha uložen fragment keramiky, který se však zatím nepodařilo revidovat

Popis: fragment šedohnědé, na kruhu vytočené nádoby; na podhrdlí výzdoba ve formě pásu vodorovných nestejně širokých rýh, nad baňatostí výzdoba obloukovitými vzorci (dochován jen nepatrný zbytek výzdoby, může jít o vlnici ?)

Rozměry: 66 x 59 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh drsné šedé keramiky (?) - hrnec ? (nemusí jít o římsko-provinciální keramiku)

Datace: bez revize nelze datovat

Lit.: databáze DEMUS NM Praha

Uložení: NM Praha – inv. č. 14205 – nenalezeno

h)

Kontext: bez bližších nálezových okolností - v NM Praha uložen fragment keramiky, který se však zatím nepodařilo revidovat

Popis: fragment černěné, na kruhu vytočené baňaté nádoby s ovaleným, poměrně drobným okrajem

Rozměry: 86 x 55 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Okruh šedé keramiky (?), pannonská keramika s lesklým potahem (Pannonische Glanztonware) (?) – hrncovitá nádoba (?)

Datace: bez revize není možné datovat

Lit.: databáze DEMUS NM Praha

Uložení: NM Praha – inv. č. 14251 (v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“) - nenalezeno

i ?)

Kontext: bez bližších nálezových okolností - v NM Praha uložen fragment keramiky, který se však zatím nepodařilo revidovat

Popis: malý zlomek nádoby popisované jako Ts, značně otřelého povrchu, s plastickou výzdobou

Rozměry: 25 x 20 mm

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Reliéfní Ts – Westerdorf či Rheinzabern (?) (je možné, že se jedná o fragment reliéfní Ts z jámy I z parc. č. 270-271, k. ú. Přest'ovice – pole p. Vácy ?), imitace Ts zdobená kolkováním (?), případně raetská keramika či její imitace (?) – tvar nádoby nelze určit

Datace: rámcově 2. – 3. st.

Lit.: databáze DEMUS NM Praha

Uložení: NM Praha – inv. č. 14260 (v souboru označeném jako „výběr střepů z osady“) - nenalezeno

11. Sobčice, okr. Jičín (Královehradecký kraj)

Poloha: „*pozemek p. mlynáře Šandery*“, *J od obce, na pravém břehu Javorky*

Akce: bez bližších nálezových okolností, před rokem 1909, respektive 1905 (?); sídliště doby římské (blíže nedatováno)

Nález: až několik fragmentů římsko-provinciální spotřební keramiky (snad z jedné nádoby ?); též snad 1 fragment Ts (Halama 2004, 71)

Lit.: Cechner 1909; Halama 2004, 71; Píč 1905, 307; Motyková-Šneidrová 1967, 42; Sakař 1956, 62; Sakař 1970, 56

Popis a určení:

a ? + ?)

Kontext: A Cechner (1909, 144) se zmiňuje, že na sídlištní lokalitě s mocnou kulturní vrstvou s germánskou v ruce robenou keramikou byly nalezeny „střepy nádoby římské“¹⁶¹. Mohlo by se jednat o římsko-provinciální keramiku.

Popis: blíže neurčené fragmenty římsko-provinciální (?) nádoby

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Nelze určit

Datace: nelze datovat

Lit.: Cechner 1909, 144

Uložení: M Hradec Králové (?) – nejspíše nerevidovatelné

12. Velké Přílepy, okr. Praha-západ (Středočeský kraj)

Poloha: *levý břeh Pomoránského potoka, SV od obce, nad silnicí Velké Přílepy-Úholičky (stavba rodinných domů firmy H-Systém)*

Akce: záchranný výzkum I. Vojtěchovské (M Roztoky u Prahy) v roce 1999; sídliště starší doby římské až období SN

Nález: sporný nález fragmentů z 1 džbánu; z lokality pochází ze 2 poloh 4 fragmenty Ts (Halama 2004, 56-59)

Lit.: Droberjar 2002, 360-361; Jančo 2003, 270; Vojtěchovská 2000

Popis a určení:

a) + ?)

Kontext: nález ze skryvky ornice, odstraňování náplavové vrstvy (?)

Popis: torzo těla džbánu a fragment ucha zakončeného orlí hlavičkou (neupřesněný počet fragmentů); točeno na kruhu; materiál okrově hnědý; povrch leštěný

Rozměry: neuvedeny

Určení druhu keramiky a tvaru nádoby:

Dle M. Janča (Jančo 2003, 270) žlutooranžová keramika - džbán

Datace: rámcově přelom 5./6. st. – území bývalé provincie Pannonie (Jančo 2003, 270); dle I. Vojtěchovské až 6. st. – import z Podunají (Vojtěchovská 2000, 114)¹⁶²

Lit.: Jančo 2003, 270; Vojtěchovská 2000, 114

Uložení: M Roztoky u Prahy – nerevidováno, v současné době nepřístupné¹⁶³

¹⁶¹ J. L. Píč (1905, 307) odtud zmiňuje 1 blíže neurčený fragment Ts, nelze vyloučit, že se jedná o ony „střepy nádoby římské“ (?) zmiňované A. Cechnerem (Cechner 1909, 144), mohlo by se však eventuálně jednat o další blíže neurčené fragmenty římsko-provinciální keramiky. Nelze ani vyloučit, že údajný nález Ts byl ve skutečnosti např. fragmentem (či fragmenty ?) žlutooranžové keramiky. Nálezy z lokality jsou zřejmě již nerevidovatelné, jejich uložení není známo (Halama 2004, 71).

¹⁶² Bez revize nálezu nelze datování a provenienci stanovit. M. Jančo (2003, 270) nález vyhodnotil jako pozdní římsko-provinciální výrobek. Dle ústního sdělení E. Droberjara se však s velkou pravděpodobností o římsko-provinciální výrobek již nejedná, za toto sdělení mu děkuji.

¹⁶³ Materiál z výzkumu zpracovává v současné době I. Vojtěchovská.

Prameny:

- Databáze DEMUS NM Praha* = Databáze archeologické sbírky (prehistorie a protohistorie) Národního muzea v Praze (v programu DEMUS).
- Dreslerová, Dagmar 1995*: Výzkum na lokalitě Borek – poloha II. Nálezová zpráva. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 542/95.
- Hejna, Antonín 1961*: Zpráva o záchranné akci v Kolíně, v nádvoří plynárny dne 17. 6. 1961. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 2977/61.
- Horáková-Jansová, Libuše 1931*: Neratovice (okr. Brandýs n/L.). Pískovna továrny GEC. Provinciálně římské sídliště. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 90/31.
- Hrala, Jiří 1955*: Zpráva J. Hraly ze dne 14.3. 1955. Archiv M Kolín. bez č.j.
- Jančo, Milan 1999*: Beroun, Havlíčkova ulice. Archeologický výzkum konaný v roku 1995 (germánské sídlisko). Nálezová správa. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 3886/99.
- Knor, Antonín 1959a*: Dřetovice, okr. Kladno. Zpráva o výzkumu v Dřetovicích, okr. Kladno, v době od 4. října do 21. listopadu 1954. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 2291/59.
- Knor, Antonín 1959b*: Dřetovice, okr. Kladno. Nálezová zpráva o výzkumu, trvajícím od 2. června do 18. srpna 1957. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 2909/59.
- Kudrnáč, Jaroslav 1947*: Kolín IV, okr. Kolín. Městská plynárna – stavba plynojemu. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 7869/47.
- Kytlicová, Olga 1955*: Zpráva o pokračování a dokončení záchranného výzkumu v Lužci nad Vltavou ve dnech 3. října – 4. listopadu 1955. Archiv AÚ AV ČR Praha. Hlášení č.j. 4907/55.
- Kytlicová, Olga 1956*: Zpráva o záchranném výzkumu v Lužci n. Vlt. – Vraňanech, prováděném od 25. června do 5. září 1956. Archiv AÚ AV ČR Praha. Hlášení č.j. 3627/56.
- Kytlicová, Olga 1959a*: Lužec nad Vltavou, okr. Mělník. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 6705/59.
- Kytlicová, Olga 1959b*: Lužec nad Vltavou, okr. Mělník. Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 6707/59.
- Lung, Walter 1944*: Kolin – Stadtgebiet. Gaswerk Aktiengesellschaft Kolin. (nálezová zpráva ze dne 7. 9. 1944). Archiv AÚ AV ČR Praha. NZ č.j. 2928/72.
- Sakař, Katalog NM Praha* = zápisy V. Sakaře v lístkovém katalogu Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea v Praze.
- Sakař, Vladimír 1996*: Holubice, okr. Praha-západ. Archiv NM Praha. NZ č.j. 342/96 HM-1.

Turková, Dagmar 1983: Borek. Zpráva vedoucího výzkumu za období března - června 1983. Archiv AU AV ČR Praha. Hlášení č.j. 1945/83.

Literatura:

- Adler-Wölfl, Kristina 2004: Pannonische Glanztonware aus dem Auxiliarkastell von Carnuntum. Ausgrabungen der Jahre 1977-1988. Ergänzungshefte zu den Jahresheften des Österreichischen Archäologischen Institutes 7. Wien.*
- Artner, Wolfgang 1988-1989: Die provinzialrömischen Gräber von Gleisdorf in der Oststeiermark. Mitteilungen der Österreichischen Gesellschaft für Ur- und Frühgeschichte 38/39. Wien.*
- Barkóczi, László – Bónis, Éva 1954: Das frühromische Lager und die Wohnsiedlung von Adony (Vetus Salina). Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 4, s. 129-199, Taf. XXXI-LX.*
- Beneš, Antonín 1977: Zbudov, o. Dívčice, okr. České Budějovice. Výzkumy v Čechách 1974, s. 257.*
- Blažek, Jan 1995: Die jung- und spätkaiserzeitlichen Skelettgräber in Nordwestböhmen. Arbeits- und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 37, s. 139-161.*
- Bónis, Éva B. 1942: A császárkori edényművesség termékei Pannoniában (a terra sigillátakon kívül) I. A korai császárkori anyaga. (Die kaiserzeitliche Keramik von Pannonien (ausser den Sigillaten) I. Die Materialien der frühen Kaiserzeit). Dissertationes Pannonicae Ser. II/20. Budapest.*
- Bónis, Éva B. 1970: A brigetioi sávós kerámia (Die streifenverzierte Keramik aus Brigetio). Folia Archaeologica 21, s. 71-90.*
- Bónis, Éva B. 1979: Das Töpferviertel „Gerhát“ von Brigetio. Folia Archaeologica 30, s. 99-155.*
- Bónis, Éva B. 1990: A mázas kerámia Pannonában. Előzmények és gyártási központok (Die glasierte Keramik in Pannonien. Entwicklungsgang und Erzeugungszentren). Archaeologiai Értesítő 117, s. 24-38.*
- Budinský, Peter 1970: Libkovice (Mariánské Radčice), Jenišův Újezd, Hostomice. Významná naleziště doby laténské v Podkrušnohoří. II. část: Jenišův Újezd. Monografické studie Oblastního vlastivědného muzea v Teplicích 5. Teplice.*
- Budinský, Peter 1981: Archeologické nálezy z Lounska a z území mimo Severočeský kraj ve sbírce teplického muzea. Archeologický výzkum v severních Čechách 8. Teplice.*

- Burger, Alice Sz. 1979: Das spätrömische Gräberfeld von Somogyszil. Fontes Archaeologici Hungariae. Budapest.*
- Braun, Peter – Břicháček, Pavel 1984: Sedlec, okr. České Budějovice. Výzkumy v Čechách 1980-81, s. 113.*
- Braun, Peter – Břicháček, Pavel - Košnar, Lubomír 1987: Sedlec, okr. České Budějovice. Výzkumy v Čechách 1984-85, s. 187.*
- Břeň, Jiří 1973: Pozdnělaténská malovaná keramika v Čechách. Sborník Národního musea v Praze 27/č. 4-5, řada A – Historie.*
- Břicháček, Pavel – Braun, Peter – Košnar, Lubomír 1989: Sedlec, okr. České Budějovice. Výzkumy v Čechách 1986-87, s. 174-175.*
- Břicháček, Pavel – Braun, Peter – Košnar, Lubomír 1991a: Předběžná zpráva o výzkumu v Sedlci (okr. České Budějovice) v letech 1980-1987. Archeologické rozhledy 43, s. 436-446.*
- Břicháček, Pavel – Braun, Peter – Košnar, Lubomír 1991b: Sedlec, District of České Budějovice – A Settlement of the Late Roman Period. In: Neustupný, Evžen (ed.): Archaeology in Bohemia 1986-1990. Prague, s. 126-129.*
- Břicháček, Pavel – Charvát, Petr – Matoušek, Václav 1983: Zpráva o záchranném výzkumu v Berouně 1979-1980. Archeologické rozhledy 35, s. 377-386.*
- Břicháček, Pavel – Košnar, Lubomír 1987: Mikroregion Dolní Cidliny v době římské a nové nálezy importované keramiky. Archeologické rozhledy 39, s. 557-570.*
- Carnap-Bornheim, Claus von – Salač, Vladimír 1994: Eine norisch-pannonische Flügelfibel aus Lovosice (Bez. Litoměřice, NW-Böhmen). In: Dobiat, Claus (Hrsg.): Festschrift für Otto-Herman Frey zum 65. Geburtstag. Marburger Studien zur Vor- und Frühgeschichte 16. Hitzeroth, s.127-137.*
- Cechner, Antonín 1909: Soupis památek historických a uměleckých v politickém okrese novopackém. Praha.*
- Czysz, Wolfgang – Mackensen, Michael 1983: Römischer Töpfereiabfall von der Keckwiese in Kempten. Zu den römischen Töpfereien von Kempten-Cambodunum. Bayerische Vorgeschichtsblätter 48, s. 129-164, Taf. 3-8.*
- Czysz, Wolfgang – Sommer, Sebastian 1983: Römische Keramik aus der Töpfersiedlung von Schwabmünchen im Landkreis Augsburg. Kataloge der Prähistorischen Staatsammlung 22. Kallmünz.*
- Černá, Eva – Ondráčková, Lenka 1996: Archeologická sbírka okresního muzea v Chomutově. Archeologický výzkum v severních Čechách 26. Teplice – Chomutov.*

- Čermák, Kliment 1909*: Naleziště pravěkých bronzů a jich tvary na Čáslavsku. Památky archeologické 23, 1908-09 (1909), s. 439-446.
- Čižmář, Miloš 1995*: Das Gräberfeld der Völkerwanderungszeit in Pohořelice, (Bez. Břeclav). In: Tejral, Jaroslav – Friesinger, Herwig – Kazanski, Michel (Hrsg.): Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donaauraum. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 8. Brno, s. 23-38.
- Drda, Petr – Rybová, Alena 2001*: Model vývoje velmožského dvorce 2.-1. století před Kristem. Památky archeologické 92, s. 284-349.
- Drexel, Friedrich 1911*: Das Kastell Faimingen. Der obergermanisch-raetische Limes des Römerreichs 66c. Heidelberg.
- Droberjar, Eduard 1989*: Římská importovaná keramika na sídlištích 1. – 4. stol. na Moravě I-II. Nepublikovaná diplomová práce. ÚAM FF MU Brno.
- Droberjar, Eduard 1993*: Die römische Keramik vom Burgstall bei Mušov, Mähren. Archaeologia Austriaca 77, s. 39-87.
- Droberjar, Eduard 1999*: Od plaňanských pohárů k vinařické skupině (kulturní a chronologické vztahy na území Čech v době římské a v časně době stěhování národů). Sborník Národního muzea v Praze 53, řada A – Historie.
- Droberjar, Eduard 2002*: Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě. Praha.
- Droberjar, Eduard 2005*: Praha germánská. Doba římská a doba stěhování národů (konec 1. století před Kristem až 6. století po Kristu). In: Lutovský, Michal – Smejtek, Lubor et al.: Pravěká Praha. Praha, s. 777-841, Příloha XI-XIII.
- Dubský, Bedřich 1937*: Jihozápadní Čechy v době římské. I.-V. Století po Kr. Strakonice.
- Dufková, Marie 1974*: K nálezů antické terakoty z Čech. In: Sakař, Vladimír (ed.): Římské importy. Referáty přednesené na semináři, který se konal ve dnech 12.-13. února 1974 při příležitosti výstavy Římské nálezy v Čechách (1.-4. století). Praha, s. 8-11.
- Dvořák, František 1941*: Nálezy z doby císařství římského a z doby stěhování národů na Kolínsku. Ročenka města Kolína a okresu. Kolín, s. 5-17.
- Fischer, Ulrich 1957*: Cambodunumforschungen 1953 – II. Keramik aus den Holzhäusern zwischen der 1. und 2. Querstrasse. Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte 10. Kallmünz.
- Fischer, Thomas 1983-84*: Ein Keller mit Brandschutt aus der Zeit der Markomannenkriege (170/175 n. Chr.) aus dem Lagerdorf des Kastells Regensburg-Kumpfmühl. Bericht der Bayerischen Bodendenkmalpflege 24/25, s. 24-64.

- Fischer, Thomas 1990*: Das Umland des römischen Regensburg. Text- und Tafelband. Münchner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte 42. München.
- Fridrichová, Marie (ed.) 1995*: Praha v pravěku. Archaeologica Pragensia, Supplementum 2. Praha.
- Friesinger, Herwig – Kerchler, Helga 1981*: Töpferöfen der Völkerwanderungszeit in Niederösterreich. Ein Beitrag zur völkerwanderungszeitlichen Keramik (2. Hälfte 4.-6. Jahrhundert n. Chr.) in Niederösterreich, Oberösterreich und dem Burgenland. Archaeologia Austriaca 65, s. 193-266.
- Fülep, Ferenc 1977*: Roman Cemeteries on the Territory of Pécs (Sopianae). Fontes Archaeologici Hungariae. Budapest.
- Gabler, Dénes 1973*: Der römische Gutshof von Fertőrákos-Golgota. Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 25, s. 139-176, Taf. XXIX-XXXVIII.
- Gabler, Dénes 1989*: Spätantike Sigillaten in Pannonien. Ein Nachtrag zu den nordafrikanischen Sigillaten. Carnuntum Jahrbuch 1988 (1989), s. 9-40.
- Gassner, Verena 1986*: Feinware – Keramik mit Firnisüberzug – Schlangengefäße. In: Kandler, M. – Zabehlicky, H. et al.: Carnuntum – canabae legionis. Materialien über die Ausgrabungen auf der Flur „Mühlacker“ in Bad Deutsch-Altenburg. Bad Deutsch-Altenburg, s. 57-70.
- Gassner, Verena 1990*: Gelbtonige Keramik aus datierten Fundkomplexen in Carnuntum. Ein Überblick über die Gefäßformen. Carnuntum Jahrbuch 1989 (1990), s. 133-161.
- Gassner, Verena 1991*: Feinware aus Carnuntum. Funde von den Grabungen auf den „Mühläckern“ 1978-1988. Carnuntum Jahrbuch 1990 (1991), s. 253-292.
- Gassner, Verena 1992*: Mittelkaiserzeitliche glasierte Keramik aus Pannonien. Carnuntum Jahrbuch 1991 (1992), s. 9-55.
- Gassner, Verena 1993*: Pannonische Glanztonware mit Stempelverzierung aus Carnuntum. In: Rajher, Vojteh – Lamut, Brane et al.: Ptujski arheološki zbornik ob 100-letnici muzeja in Muzejskega društva. Ptuj, s. 359-383.
- Gassner, Verena 2000*: Die Keramik mit Ausnahme der Terra Sigillata. In: Gassner, Verena – Groh, Stefan et al.: Das Kastell Mautern – Favianis. Der römische Limes in Österreich 39. Wien, s. 184-314.
- Gassner, Verena – Jilek, Sonja 1989*: Material aus zwei Abfallplanierungen und Lesefunde aus Petronell. Carnuntum Jahrbuch 1988 (1989), s. 149-169.

- Gassner, Verena – Jilek, Sonja – Sauer, Roman 1997:* Der Töpferofen von Carnuntum. In: Stiglitz, Herma (Hrsg.): Das Auxiliarkastell Carnuntum 1. Forschungen 1977 – 1988. Österreichisches Archäologisches Institut, Sonderschriften 29. Wien, s. 179-268.
- Gassner, Verena – Kaltenberger, Alice 1995:* Keramik der mittleren Kaiserzeit aus den Grabungen unter der Hauptschule in Mautern – Vicus West. Carnuntum Jahrbuch 1993/94 (1995), s. 11-88.
- Gassner, Verena – Sauer, Roman 1991:* Archäometrische Untersuchungen zur Keramikproduktion in Carnuntum. Vorläufige Ergebnisse. Der römische Limes in Österreich 37. Wien.
- Gose, Erich 1950:* Gefäßtypen der römischen Keramik im Rheinland. Bonner Jahrbücher, Beiheft 1. Kevelaer.
- Groh, Stefan 1994:* Pannonische Glanztonware mit Stempelverzierung aus Flavia Solva. Fundberichte aus Österreich 33, s. 161-167.
- Grünwald, Mathilde 1979:* Die Gefäßkeramik des Legionslagers von Carnuntum (Grabungen 1968 – 1974). Der römische Limes in Österreich 29. Wien.
- Grünwald, Mathilde 1980:* Zum spätrömischen Fundstoff im Legionslager Carnuntum. In: Wolfram, Herwig – Daim, Falko (Hrsg.): Die Völker an der mittleren und unteren Donau im fünften und sechsten Jahrhundert. Berichte des Symposions der Kommission für Frühmittelalterforschung, 24. bis 27. Oktober 1978, Stift Zwettl, Niederösterreich. Veröffentlichungen der Kommission für Frühmittelalterforschung 4. Wien, s. 29-34.
- Grünwald, Mathilde 1983:* Die Funde aus dem Schutthügel des Legionslagers von Carnuntum (Die Baugrube Pingitzer). Der römische Limes in Österreich 32. Wien.
- Grünwald, Mathilde 1986:* Ausgrabungen im Legionslager von Carnuntum (Grabungen 1976-1977). Keramik und Kleinfunde 1976-1977. Der römische Limes in Österreich 34. Wien.
- Haberey, W. 1948:* Gräber und Bergbefestigung aus spätrömischer Zeit bei Polch-Ruitsch (Kreis Mayen). Bonner Jahrbücher 148, s. 439-448.
- Halama, Jakub 2004:* Nálezy terry sigillaty v Čechách. Nepublikovaná diplomová práce. ÚPRAV FF UK Praha.
- Jančo, Milan 1998:* Nálezy rímskych mincí na hradisku Závist. Archeologické rozhledy 50, s. 387-396.
- Jančo, Milan 2000a:* Germánska dielňa z Berouna, Havlíčkovej ulice. In: Čech, Petr – Dobeš, Miroslav (eds.): Sborník Miroslavu Buchvaldkovi. Most, s. 107-110.

- Jančo, Milan 2000b*: Dve rímske obrazové lampy z Litoměřic. In: Droberjar, Eduard (ed.): *Romanam amicitiam praetulisse* (Sborník Vladimíru Sakařovi k 70. narozeninám). Sborník Národního muzea, řada A – Historie, 54/1-4, s. 51–56.
- Jančo, Milan 2001a*: Nálezy lámp z doby římské v Čechách. *Památky archeologické* 92, s. 165-183.
- Jančo, Milan 2001b*: Osada z obdobia sťahovania národov v Siremi, okr. Louny. *Archeologie ve středních Čechách* 5, s. 485-508.
- Jančo, Milan 2003*: Rímsko-provinciálna úžitková keramika v Čechách. *Archeologie ve středních Čechách* 7, s. 261-318.
- Jančo, Milan 2004*: Germánska osada staršej doby římské z Berouna, Havlíčkově ulice. *Archeologie ve středních Čechách* 8, s. 463-494.
- Jansová, Libuše 1927*: Hradištní kostrový hrob z Bohušovic n. Ohří. *Památky archeologické* 35, 1926-1927 (1927), s. 222-224.
- Jansová, Libuše 1966a*: Dolní Břežany, osada Lhota, trať Závist, o. Praha-západ. *Bulletin záchranného oddělení* 3, 1965 (1966), s. 53-57.
- Jansová, Libuše 1966b*: Výzkum oppida nad Závistí v letech 1963-1965. *Archeologické rozhledy* 18, s. 138-139.
- Jansová, Libuše 1971*: Hradiště nad Závistí v období pozdně římském a v době stěhování národů. *Památky archeologické* 62, s. 135-178.
- Jansová, Libuše 1975*: Lhota, obec Dolní Břežany, o. Praha-západ. *Výzkumy v Čechách* 1971, s. 70-79, tab. 14-15.
- Jíra, Josef Antonín 1898*: Předběžná zpráva o výzkumu, podniknutém Společností v Podbabě a Šárce. *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze* 6, s. 147-152.
- Jíra, Josef Antonín 1910*: Osada rázu provinciálně-římského v Podbabě a Bubenči. *Obzor praehistorický* 1. In: *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze* 18, s. 21-28, 41-53.
- Jíra, Josef Antonín 1911*: Osada rázu provinciálně-římského v Podbabě a Bubenči (Pokračování). *Obzor praehistorický* 2. In: *Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze* 19, s. 1-5, 9-14.
- Justová, Jarmila 1968*: Nálezové zprávy Archeologického ústavu ČSAV 1955-1964. *Archeologické studijní materiály* 6. Praha.
- Kostka, Michal 2000*: Praha – Bubeneč, obv. Praha 6. *Výzkumy v Čechách* 1998, s. 150.
- Košnar, Lubomír – Břicháček, Pavel 1999*: Importovaná keramika ze sídliště doby římské v Sedlci (o. České Budějovice). *Praehistorica* 24, s. 161-172.

- Koutecký, Drahomír et al. 1980:* Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1953-1972. Archeologické studijní materiály 13. Praha.
- Kraskovská, Ľudmila 1974a:* Gerulata – Rusovce. Rímske pohrebisko I. Fontes Archeologického ústavu Slovenského národného múzea 2. Bratislava.
- Kraskovská, Ľudmila 1974b:* Rímske pohrebisko na parcele JRD v Rusovciach. Zborník Slovenského národného múzea 68, História 14, s. 81-109.
- Krekovič, Eduard 1981:* Rímska importovaná keramika na Slovensku. Slovenská archeológia 29, s. 341-376.
- Krekovič, Eduard 1987:* Rímske importy na Slovensku. Památky archeologické 78, s. 231-283.
- Krekovič, Eduard 1997:* Marbled Ware in Pannonia and the Roman Army. *Rei Creatariae Romanae Fautorum Acta* 35, s. 41-44.
- Krekovič, Eduard 1998:* Römische Keramik aus Gerulata. *Studia Archaeologica et Mediaevalia* 4. Bratislava.
- Kronberger, Michaela 1997:* Ausgewähltes keramisches Fundmaterial aus stratifizierten Fundkomplexen. In: Stiglitz, Herma (Hrsg.): *Das Auxiliarkastell Carnuntum 1. Forschungen 1977 – 1988. Österreichisches Archäologisches Institut, Sonderschriften* 29. Wien, s. 77-146.
- Kudrnáč, Jaroslav 1950:* Kostrové pohřebiště z doby stěhování národů v Kolíně. *Archeologické rozhledy* 2, s. 228-231.
- Kuzmová, Klára 1997:* Pottery from the Earth-and-timber Fort at Iža, Bridgehead of Brigetio. *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta* 35, s. 45-49.
- Lányi, Vera 1972:* Die spätantiken Gräberfelder von Pannonien. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 24, s. 53-213.
- Lányi, Vera 1981:* Das spätrömische Gräberfeld. In: Mócsy, András (Hrsg.): *Die spätrömische Festung und das Gräberfeld von Tokod. Budapest*, s. 169-221.
- Mackensen, Michael 1978:* Das römische Gräberfeld auf der Keckwiese in Kempten. I. Gräber und Grabanlagen des 1. und 4. Jahrhunderts. Text- und Tafelband. *Materialhefte zur bayerischen Vorgeschichte* 34, Reihe A – Fundinventare und Ausgrabungsbefunde. Kallmünz.
- Maróti, É. 1990:* Pannonische Glanztonware mit Stempelverzierung von Zalalövö. *Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae* 42, s. 97-110.

- Marsa, Jiří 1974:* Antické lampy z českých nálezů. In: Sakař, Vladimír (ed.): Římské importy. Referáty přednesené na semináři, který se konal ve dnech 12.-13. února 1974 při příležitosti výstavy Římské nálezy v Čechách (1.-4. století). Praha, s. 18-28.
- Miglbauer, Renate 1990:* Die Gefäßkeramik der Grabung Wels Marktgelände. *Rei Cretariae Romanae Fautorum Acta Supplementa* 7. Liestal.
- Michálek, Jan 1981:* Muzeum středního Pootaví ve Strakonici. Katalog pravěké sbírky. Zprávy Čs. společnosti archeologické při Čs. akademii věd 22. Praha.
- Michálek, Jan 1999:* Sídliště ze starší až mladší doby římské u Přešovic, okr. Strakonice (nepublikovaná dokumentace k výzkumům B. Dubského a J. Böhma v letech 1932-1934). *Archeologické výzkumy v jižních Čechách* 12, s. 33-60.
- Moosbauer, Günther 1997:* Die ländliche Besiedlung im östlichen Raetien während der römischen Kaiserzeit. Text- und Tafelband. *Passauer Universitätsschriften zur Archäologie* 4. Espelkamp.
- Moosleitner, Friedrich 1975:* Zonal bemalte Keramik spätkeltischer Art aus Salzburg. *Archäologisches Korrespondenzblatt* 5, s. 201-203, Taf. 61.
- Motýková, Karla 1975a:* Třebestovice, o. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1971, s. 140.
- Motýková, Karla 1975b:* Mlékojedy, o. Neratovice, okr. Mělník. Výzkumy v Čechách 1972, s. 111-112.
- Motýková, Karla 1975c:* Mlékojedy, o. Neratovice, okr. Mělník. Výzkumy v Čechách 1973, s. 99-100.
- Motýková, Karla 1977:* Mlékojedy, o. Neratovice, okr. Mělník. Výzkumy v Čechách 1974, s. 120-121.
- Motýková, Karla 1978:* Mlékojedy, o. Neratovice, okr. Mělník. Výzkumy v Čechách 1975, s. 53-54.
- Motýková, Karla 1981a:* Ořech, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1976-77, s. 97.
- Motýková, Karla 1981b:* The Early Roman Settlement at Mlékojedy. In: Hrala, Jiří (ed.): *Nouvelles archéologiques dans la République socialiste Tchèque*. Prague – Brno, s. 116-117.
- Motýková, Karla 1981c:* The Excavation of a Roman Age Settlement at Ořech (Distr. of Prague-West). In: Hrala, Jiří (ed.): *Nouvelles archéologiques dans la République socialiste Tchèque*. Prague – Brno, s. 118-119.
- Motýková, Karla 1982:* Ořech, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1978-79, s. 85-87.
- Motýková, Karla – Čížmář, Miloš 1981:* Mlékojedy, o. Neratovice, okr. Mělník. Výzkumy v Čechách 1976-77, s. 86.

- Motyková, Karla – Drda, Petr - Rybová, Alena 1991:* Some Notable Imports from the End of the Roman Period at the Site of Závist. In: Neustupný, Evžen (ed.): Archaeology in Bohemia 1986-1990. Prague, s. 56-63.
- Motyková, Karla – Pleiner, Radomír 1987:* Die römerzeitliche Siedlung mit Eisenhütten in Ořech bei Prag. Památky archeologické 78, s. 371-448.
- Motyková, Karla – Rybová, Alena - Drda, Petr 1989:* Lhota, o. Dolní Břežany, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1986-87, s. 96-98.
- Motyková, Karla – Rybová, Alena - Drda, Petr 1992:* Lhota, o. Dolní Břežany, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1988-89, s. 78-79.
- Motyková, Karla – Sedláčková, Hedvika 1974:* Nálezy ze sídliště doby římské u Třebestovic-Sadské. Archeologické rozhledy 26, s. 225-235, Tab. I.
- Motyková-Šneidrová, Karla 1963:* Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 6. Praha.
- Motyková-Šneidrová, Karla 1967:* Weiterentwicklung und Ausklang der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 11. Praha.
- Motyková-Šneidrová, Karla 1968:* Nálezy z doby římské a slovanské z Močovic. Archeologické rozhledy 20, s. 185-201.
- Motyková-Šneidrová, Karla 1970:* Nově objevené sídliště ze starší doby římské u Tuchlovic. Památky archeologické 59, s. 236-260.
- Nádorfi, Gabriella 1992:* Glasierte Keramik in den spätrömischen Gräberfeldern Pannoniens. In: Kovács, Péter (Hrsg.): Glasierte Keramik in Pannonien. Székesfehérvár, s. 45-51.
- Nádorfi, Gabriella 2000:* Spätrömische glasierte Keramik. In: Kemkes, Martin (Hrsg.): Von Augustus bis Attila. Leben am ungarischen Donaulimes. Schriften des Limesmuseums Aalen 53. Stuttgart, s. 89-91.
- Oelmann, Franz 1914:* Die Keramik des Kastells Niederbieber. Materialien zur römisch-germanischen Keramik 1. Frankfurt a. M.
- Ottományi, Katalin 1989:* Late Roman Pottery. In: Gabler, Dénes (ed.): The Roman Fort at Ács-Vaspuszta (Hungary) on the Danubian Limes. BAR International Series 531. Oxford.
- Parragi, Györgi 1971:* Koracsászárkori fazekasműhely Óbudán (A Potter's Workshop at Óbuda from the Early-Imperial Period). Archaeologiai Értesítő 98, s. 60-79.
- Perníčka, Radko Martin 1958:* Zur Verbreitung und Typologie der römerzeitlichen Ringschüsseln. Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E3 (řada archeologicko-klasická), s. 53-74.

- Pernička, Radko Martin 1963: Římskoprovinciální keramika v moravských nálezech. Sborník prací filosofické fakulty brněnské university E8 (řada archeologicko-klasická), s. 51-57.*
- Pernička, Radko Martin 1966: Provinzialrömische Keramik im marchländischen Fundmaterial. In: Pernička, Radko Martin 1966: Die Keramik der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. Brno, s. 86-91.*
- Petznek, Beatrix 1998: Römerzeitliche Gebrauchskeramik aus Carnuntum. Ausgrabungen des Bundesdenkmalamtes 1971 bis 1972. Teil 1. Carnuntum Jahrbuch 1997 (1998), s. 167-323.*
- Petznek, Beatrix 1999: Römerzeitliche Gebrauchskeramik aus Carnuntum. Ausgrabungen des Bundesdenkmalamtes 1971 bis 1972. Teil 2. Carnuntum Jahrbuch 1998 (1999), s. 261-404.*
- Petznek, Beatrix 2000: Römerzeitliche Gebrauchskeramik aus Carnuntum. Ausgrabungen des Bundesdenkmalamtes 1971 bis 1972. Teil 3. Carnuntum Jahrbuch 1999 (2000), s. 193-319.*
- Píč, Josef Ladislav 1905: Starožitnosti země České, II/3. Žárové hroby v Čechách a příchod Čechů. Praha.*
- Píč, Josef Ladislav 1909: Starožitnosti země České, III/1. Čechy za doby knížecí. Praha.*
- Pichlerová, Magda 1981: Gerulata – Rusovce. Rímske pohrebisko II. Fontes Archeologického ústavu Slovenského národného múzea 5. Bratislava.*
- Pleiner, Radomír 1959: Osada s železárnami z mladší doby římské v Tuchlovicích. Památky archeologické 50, s. 158-196.*
- Pleiner, Radomír 1960: Význam typologie železářských pecí v době římské ve světle nových nálezů z Čech. Památky archeologické 51, s. 184-220.*
- Pleinerová, Ivana 2006: Litovice (Okr. Praha-západ): hroby vinařického stupně doby stěhování národů. In: Droberjar, Eduard – Lutovský, Michal (eds.): Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. protohistorické konference „Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení“, Kounice, 20.-22. září 2005. Praha, s. 483-498.*
- Pollak, Marianne 1988: Die römischen Gräberfelder von Mauer an der Url, VB Amstetten, Niederösterreich. Archaeologia Austriaca 72, s. 159-201.*
- Pollak, Marianne 1993: Spätantike Grabfunde aus Favianis/Mautern. Mitteilungen der Prähistorischen Kommission der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Band 28. Wien.*
- Póczy, Klára Sz. 1956: Die Töpferwerkstätten von Aquincum. Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 7, s. 73-138, Taf. I-XVI.*
- Póczy, Klára Sz. 1957: Keramik. In: Alföldi, Mária R. – Barkóczi, László et al.: Intercisa II. (Dunapentele). Geschichte der Stadt in der Römerzeit. Archaeologia Hungarica 36. Budapest, s. 29-139, Taf. VII-XXV.*

- Preidel, Helmut 1930a:* Die germanischen Kulturen in Böhmen und ihre Träger I. Die Kulturen. Kassel/Wilhelmshöhe.
- Preidel, Helmut 1930b:* Die germanischen Kulturen in Böhmen und ihre Träger II. Die Träger. Kassel/Wilhelmshöhe.
- Ruprechtsberger, Erwin M. 1978:* Streifenbemalte Keramik aus Lauriacum (Lorch/Enns, Oberösterreich). Archäologisches Korrespondenzblatt 8, s. 41-44.
- Rybová, Alena 1976:* Význam stredoevropskej produkcie keramiky na kruhu pro dejiny Čech ve 4. – 5. stol. n. l. Památky archeologické 67, s. 85-114.
- Rypka, Luboš 2007:* Několik poznámek k nálezu římsko-provinciální glazované nádoby z Lužce nad Vltavou, okr. Mělník. In: Droberjar, Eduard - Chvojka, Ondřej (eds.): Archeologie barbarů 2006. Sborník příspěvků z II. protohistorické konference, České Budějovice 21.-24. 11. 2006. Archeologické výzkumy v jižních Čechách – Supplementum 3. České Budějovice, 245-251. (v tisku)
- Sági, Károly 1981:* Das spätrömische Gräberfeld von Keszthely-Dobogó. Fontes Archaeologici Hungariae. Budapest.
- Sakař, Vladimír 1953:* Římské keramické importy v Československu. Nepublikovaná diplomová práce. ÚPRAV FF UK Praha.
- Sakař, Vladimír 1956:* Terra sigillata v českých nálezech. Památky archeologické 47, s. 52-69.
- Sakař, Vladimír 1958:* Římské keramické importy v domácím prostředí. Referáty o pracovních výsledcích československých archeologů za rok 1957. Liblice, s. 107-115.
- Sakař, Vladimír 1963:* Drobné nálezy z areálu římského kastelu na Leányváru (výzkum 1955-1956). Študijné zvesti Archeologického ústavu Slovenskej akadémie vied 11, s. 43-112.
- Sakař, Vladimír 1966:* Mladší doba římská v podkrušnohorské oblasti. Památky archeologické 57, s. 604-648.
- Sakař, Vladimír 1970:* Roman Imports in Bohemia. Fontes Archaeologici Pragenses 14. Praha.
- Sakař, Vladimír 1978:* Spotřební keramika římských provincií v českých nálezech. Časopis Národního muzea v Praze, řada A – historická, 147/3-4, s. 121-146.
- Sakař, Vladimír 1981:* Holubice, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1976-77, s. 41.
- Sakař, Vladimír 1982:* Holubice, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1978-79, s. 30.
- Sakař, Vladimír 1984:* Holubice, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1980-81, s. 32-33.
- Sakař, Vladimír 1985a:* Holubice, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1982-83, s. 36.

- Sakař, Vladimír 1985b*: O keramice římských provincií (kromě sigillat). Zprávy Československé společnosti archeologické při Československé akademii věd 28.
- Sakař, Vladimír 1987*: Holubice, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1984-85, s. 50.
- Sakař, Vladimír 1989*: Holubice, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1986-87, s. 49.
- Sakař, Vladimír 1998*: Holubice, okr. Praha-západ. Výzkumy v Čechách 1996-97, s. 51.
- Salač, Vladimír 1985*: Lovosice, okr. Litoměřice. Výzkumy v Čechách 1982-83, s. 95-97.
- Salač, Vladimír 1986*: Prähistorische und frühmittelalterliche Geschichte. In: Kubát, Karel – Salač, Vladimír et al.: Das Kreismuseum für Heimatkunde in Litoměřice. Der Führer durch die ständige Exposition. Litoměřice, s. 15-27.
- Salač, Vladimír 1987*: Jenčice, o. Třebenice, okr. Litoměřice. Výzkumy v Čechách 1984-85, s. 69.
- Salač, Vladimír 1988a*: Archeologické výzkumy v Lovosicích v letech 1980-1985. Litoměřicko 23, 1987 (1988), s. 17-55.
- Salač, Vladimír 1988b*: Archeologické výzkumy a nálezy litoměřického muzea v letech 1980-1985. Litoměřicko 23, 1987 (1988), s. 233-241.
- Salač, Vladimír 1989a*: Archeologické výzkumy a nálezy litoměřického muzea v letech 1986-1987. Litoměřicko 24, 1988 (1989), s. 195-204.
- Salač, Vladimír 1989b*: Lovosice, okr. Litoměřice. Výzkumy v Čechách 1986-87, s. 107-108.
- Salač, Vladimír 2000*: Lovosice in der Latènezeit, römischen Kaiserzeit und Völkerwanderungszeit. In: Bouzek, Jan – Friesinger, Herwig – Pieta, Karol – Komoróczy, Balász (Hrsg.): Gentes, Reges und Rom. Auseinandersetzung – Anerkennung – Anpassung (Festschrift für Jaroslav Tejral zum 65. Geburtstag). Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 16. Brno, s. 155-163.
- Salamon, Ágnes – Barkóczi, László 1970*: Bestattungen von Csákvár aus dem Ende des 4. und dem Anfang des 5. Jahrhunderts. Alba Regia 11, s. 35-80, Taf. XVII-XXIX.
- Sauer, Roman 1997*: Naturwissenschaftliche Untersuchungen an Keramikproben aus dem Töpferofen im Auxiliarkastell, Petronell. In: Gassner, Verena – Jilek, Sonja – Sauer, Roman: Der Töpferofen von Carnuntum. In: Stiglitz, Herma (Hrsg.): Das Auxiliarkastell Carnuntum 1. Forschungen 1977 – 1988. Österreichisches Archäologisches Institut, Sonderschriften 29. Wien, s. 245-268.
- Sauer, Roman 1998*: Ergebnisse der mineralogisch-petrographischen Analysen von ausgewählten römischen Keramikproben aus Gerulata. In: Krekovič, E.: Römische Keramik aus Gerulata. Studia Archaeologica et Mediaevalia 4. Bratislava, s. 47-59.

- Sauer, Roman 2000:* Archäometrische Untersuchungen zur Keramik von Mautern. In: Gassner, Verena – Groh, Stefan et al.: Das Kastell Mautern – Favianis. Der römische Limes in Österreich 39. Wien, s. 315-332.
- Sedláčková, Hedvika 1975a:* Ratenice, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1972, s. 155-156.
- Sedláčková, Hedvika 1975b:* Ratenice, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1973, s. 146.
- Sedláčková, Hedvika 1976:* Nález římskoprovinciální keramiky z Ratenic, okr. Nymburk. Archeologické rozhledy 28, s. 184-188.
- Schneider, Ludwig 1898:* Suevisch-slavisches Ansiedelungen in Böhmen. In: Sitzung vom 30. April 1898. Verhandlungen der Berliner Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte, 1898. In: Zeitschrift für Ethnologie 30, s. 201-214.
- Schörgendorfer, August 1942:* Die römerzeitliche Keramik der Ostalpenländer. Text- und Tafelband. Sonderschriften der Zweigstelle Wien des Archäologischen Instituts des Deutschen Reiches (Sonderschriften des Österreichischen Archäologischen Instituts) 13. Brünn – München – Wien.
- Sklenář, Karel 1982:* Pravěké nálezy na Mělnicku a Kralupsku. Archeologický místopis okresu Mělník v pravěku a rané době dějinné. Mělník.
- Sklenář, Karel 1994:* Pravěké nálezy na Mělnicku a Kralupsku. Archeologický místopis okresu Mělník v pravěku a rané době dějinné. 1. řada oprav a doplňků. Mělník.
- Smolík, Josef 1881:* Hroby u Vinařic. Památky archaeologické a místopisné 11, 1878-1881 (1881), s. 23-28, tab. I-II.
- Smrž, Zdeněk 1981:* Early Roman-Period Site at Kyjice, NW Bohemia. In: Hrala, Jiří (ed.): Nouvelles archéologiques dans la République socialiste Tchèque. Prague – Brno, s. 120-121.
- Smrž, Zdeněk – Rada, Ivan 1982:* Kyjice, o. Vrskmaň, okr. Chomutov. Výzkumy v Čechách 1978-79, s. 60.
- Soproni, Sándor 1985:* Die letzten Jahrzehnte des pannonischen Limes. Münchner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte 38. München.
- Stará, Marcela 1992:* Archeologická sbírka Severočeského muzea v Liberci. Archeologický výzkum v severních Čechách 22. Teplice.
- Stolz, Daniel 2004:* Černín, okr. Beroun. Výzkumy v Čechách 2002, s. 34.
- Stolz, Daniel 2005:* Černínské archeologické střípky. Archaeological Fragments from Černín. Hořovice.
- Svoboda, Bedřich 1939:* Čechy v době stěhování národů. I. Pohřebiště v Praze-Kobylisích. Sborník Národního muzea v Praze 1, řada A -Historie, 1938-39 (1939), s. 157-200.

- Svoboda, Bedřich 1965*: Čechy v době stěhování národů. Monumenta Archaeologica 13. Praha.
- Svobodová, Helena 1985*: Antické importy z keltských oppid v Čechách a na Moravě. Archeologické rozhledy 37, s. 653-668.
- Szönyi, Eszter T. 1973*: Zur Verbreitung und Herstellung der sog. rätischen Keramik in Pannonien. Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 25, s. 87-108, Taf. XXI-XXIV.
- Szönyi, Eszter T. 1984*: Die Keramik des 4. und 5. Jahrhunderts n. Chr. aus Arrabona. Archaeologia Austriaca 68, s. 345-350.
- Šnajdr, Ludvík 1896*: Osada příslušná k pohřebišťům v Podbabě. Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze 4, s. 33-37.
- Šnajdr, Ludvík 1898* = Schneider, Ludwig 1898
- Šnajdr, Ludvík 1903*: Baron de Baye a tak zvané starožitnosti francké v Čechách. Časopis Společnosti přátel starožitností českých v Praze 11, s. 133-138.
- Thomas, E. B. 1955*: Die römerzeitliche Villa von TÁC-Fövenypusztá. Acta Archaeologica Academiae Scientiarum Hungaricae 6, s. 79-152, Taf. XXI-LVI.
- Topál, Judit 1981*: The Southern Cemetery of Matrica (Százhalombatta-Dunafüred). Fontes Archaeologici Hungariae. Budapest.
- Tóth, Endre 2005*: Karpen in der Provinz Valeria. Zur Frage der spätrömischen eingeläuteten Keramik in Transdanubien. Communicationes Archaeologicae Hungariae 2005, s. 363-391.
- Trefný, Martin 2006*: Nálezy „antické“ provenience z Litoměřicka a Roudnicka. Studia Hercynia 10, s. 122-130, tab. VIII.
- Turková, Dagmar 1985*: Borek, okr. Mělník. Výzkumy v Čechách 1982-1983, s. 11-12.
- Ubl, Hannsjörg 1982*: Die archäologische Erforschung der Severinsorte und das Ende der Römerzeit im Donau-Alpen-Raum. In: Straub, Dietmar (Hrsg.): Severin zwischen Römerzeit und Völkerwanderung. Linz, s. 71-97.
- Unverzagt, Wilhelm 1916*: Die Keramik des Kastells Alzei. Materialien zur römisch-germanischen Keramik 2. Frankfurt a. M.
- Vagó, Eszter B. – Bóna, István 1976*: Die Gräberfelder von Intercisa I. Der spätrömische Südostfriedhof. Budapest.
- Vachútová-Víchová, Dagmar 2004*: Brněnsko v době římské. Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity M8-9 (řada archeologická) (2003-2004), s. 111-189.

- Velímský, Tomáš et al. 1986:* Archeologické výzkumy v severozápadních Čechách v letech 1973-1982. Archeologické studijní materiály 15. Praha.
- Vencl, Slavomil – Venclová, Natalie – Zadák, Jan 1976:* Osídlení z doby římské v Dubči a okolí. Archeologické rozhledy 28, s. 247-278, tab. I.
- Vencl, Slavomil – Zadák, Jan 1978:* Praha 10 – Dubeč. Výzkumy v Čechách 1975, s. 75.
- Vencl, Slavomil – Zadák, Jan 1981:* Praha 10 – Dubeč. Výzkumy v Čechách 1976-77, s. 120.
- Vojtěchovská, Ivana 2000:* Výzkumy Středočeského muzea v Roztokách u Prahy za rok 1999. Středočeský vlastivědný sborník 18, s. 113-117.
- Waldhauser, Jiří 1971:* Archeologický výzkum v severních Čechách II (ing. E. Gebauer 1914 – 1941, J. Nachlinger 1960 a revizní archeologické výzkumy Severočeského muzea 1970). Liberec.
- Waldhauser, Jiří 1983:* Závěrečný horizont keltských oppid v Čechách (Konfrontace výkladů historických pramenů, numismatiky a archeologie). Slovenská archeológia 31, s.325-356.
- Walke, Norbert 1965:* Das römische Donaukastell Straubing-Sorviodurum. Limesforschungen 3. Berlin.
- Weinzierl, Robert Ritter von 1899:* Das La Tène-Grabfeld von Languest bei Bilin in Böhmen. Braunschweig.
- Zadák, Jan 1981:* Praha 10 – Dubeč. Výzkumy v Čechách 1976-77, s. 120.
- Zavřel, Petr 1999:* Současný stav výzkumu doby římské a doby stěhování národů v jižních Čechách. Archeologické rozhledy 51, s. 468-516.
- Zavřel, Petr 2001:* Výzkum sídliště z doby římské a z doby stěhování národů ve Zbudově (okr. České Budějovice) v letech 1983 – 1989. Archeologické výzkumy v jižních Čechách 14, s. 205-229.
- Zeman, Jiří 1994:* Na kruhu robená keramika z pozdní fáze doby stěhování národů v Čechách. Praehistorica 21, Varia Archaeologica 6, s. 53-68, Tab. I-IV.
- Zeman, Tomáš 2000:* Doklady pronikání Římanů na JV Moravu a projevy působení římskoprovinciální kultury na domácí germánské prostředí. Slovácko 42, s.123-147.

Seznam použitých zkratek:

Zkratky odborných institucí:

ARÚ Praha – Archeologický ústav Akademie věd České republiky, Praha

ARÚ SAV Nitra – Archeologický ústav Slovenské akademie věd, Nitra

AÚ AV ČR – Archeologický ústav Akademie věd České republiky

AÚ ČSAV – Archeologický ústav Československé akademie věd

Expozitura AÚ ČSAV Most – Expozitura Archeologického ústavu Československé akademie věd v Mostě, dnešní ÚAPP Most

Expozitura AÚ ČSAV Plzeň – Expozitura Archeologického ústavu Československé akademie věd v Plzni, sloučena s M Plzeň

KKAR FF TU Trnava – Katedra klasické archeologie, Filozofická fakulta Trnavské univerzity, Trnava

M Brandýs nad Labem-Stará Boleslav – Oblastní muzeum Praha-východ, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav

M Čáslav – Městské muzeum a knihovna, Čáslav

M České Budějovice – Jihočeské muzeum, České Budějovice

M Chomutov – Oblastní muzeum v Chomutově

M Jindřichův Hradec – Muzeum Jindřichohradecka, Jindřichův Hradec

M Kolín – Regionální muzeum v Kolíně

M Liberec – Severočeské muzeum, Liberec

M Litoměřice – Oblastní muzeum Litoměřice

M Louny – Oblastní muzeum v Lounech

M Písek – Prácheňské muzeum, Písek

M Plzeň – Západočeské muzeum, Plzeň

M Poděbrady – Polabské muzeum v Poděbradech

M Roztoky u Prahy – Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy

M Slaný – Vlastivědné muzeum v Slaném

M Strakonice – Muzeum středního Pootaví, Strakonice

M Teplice – Regionální muzeum Teplice

M Žatec – Regionální muzeum K. A. Polánka, Žatec

MM Praha – Muzeum hlavního města Prahy

NM Praha – Národní muzeum, Praha

NPÚ – ú.p. – Národní památkový ústav – ústřední pracoviště, Praha

PÚ FF UK Praha – Prehistorický ústav, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha; dnešní ÚPRAV FF UK Praha

StAÚ Praha – Státní archeologický ústav, Praha

ÚAPP Most – Ústav archeologické památkové péče severozápadních Čech, Most

ÚAPP Stř. Čechy – Ústav archeologické památkové péče středních Čech

ÚKAR FF UK Praha – Ústav pro klasickou archeologii, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

ÚPRAV FF UK Praha – Ústav pro pravěk a ranou dobu dějinnou, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha

Ostatní použité zkratky:

A – typ spony dle užívané klasifikace (Almgren)

Abb. – Abbildung

br. – bronzový

ca – circa, asi

Consp. – tvar nádoby Ts dle užívané klasifikace (Conspectus)

č. – číslo

č.j. – číslo jednací
č.p. – číslo popisné
d. – délka
dep. – depozitář
Drag. – tvar nádoby Ts dle užívané klasifikace (Dragendorff)
Fig. – Figur
hl. – hloubka
inv. č. – inventární číslo
kat. č. – katastrální číslo (číslo katastru); katalogové číslo
koor. – koordináty (vzdálenosti uvedeny v mm od sekčních čar)
k.ú. – katastrální území
Lit. – literatura
LT – latén (označení stupně)
max. – maximální (např. maximální tloušťka keramického fragmentu)
m.č. – městská část (obvody hl. m. Prahy)
např. – například
n.l. – našeho letopočtu
NO – novověk
NZ – nálezová zpráva
o. – obec (vyšší správní jednotka)
obj. – objekt
obr. – obrázek
okr. – okres
p. – pan(a) (oslovení)
parc. č. – parcela číslo (číslo parcely)
Pl. – Plate
pol. – polovina
pozn. – poznámka
prům. – průměr (nádoby, objektu)
př. č. – přírůstkové číslo
př.n.l. – před naším letopočtem
rozm. – rozměry
RS – raný středověk
SMO 5 – Státní mapa odvozená v měřítku 1:5 000
SN – (období) stěhování národů
st. – století
š. – šířka, široký
tab. – tabulka
Taf. – Tafel
tl. – tloušťka (např. stěny keramického fragmentu či nádoby)
Ts – terra sigillata
tzv. – takzvaný
v. – výška (např. nádoby)
VS – vrcholný středověk
ZM 10 – základní mapa v měřítku 1:10 000
ZM 25 – základní mapa v měřítku 1:25 000

Seznam tabulek a grafů:

Tab. 1. Zastoupení keramických druhů na lokalitách v jednotlivých polohách.

Tab. 2. Četnost keramických druhů na lokalitách (v jednotlivých polohách), předpokládané počty nádob a procentuální zastoupení keramických druhů v Čechách.

Tab. 3. Typy a počty nádob v rámci jednotlivých keramických druhů s návrhem jejich datování.

Tab. 4. Chronologická tabulka přísunu římsko-provinciální keramiky do Čech (podle navrhovaných datací jednotlivých nálezů).

Graf 1. Zastoupení jednotlivých keramických druhů podle počtů dovezených římsko-provinciálních nádob (vlevo: při předpokladu 126 importovaných nádob, vpravo: při předpokladu 134 importovaných nádob).

Graf 2. Četnost keramických druhů na lokalitách (v jednotlivých polohách).

*Luboš Rypka*118

Přílohy

Kat. č.	Lokalita	Okres	Počet fragmentů/nádob												Celkem (ker. druhů)
			A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	
A1	Beroun	Beroun		2/2	1/1			3/2-3				1/1			7/6-7 (4)
A2	Bohušovice nad Ohří	Litoměřice						1							1 (1)
A3	Borek	Praha-východ					6/1-2								6/1-2 (1)
A4	Černín	Beroun						1/1							1/1 (1)
A5	Dřetřovice	Kladno		2/2											2/2 (1)
A6	Holubice - poloha 1	Praha-západ		2/2	1/1			7/6		2/2					12/11 (4)
	Holubice - poloha 2	Praha-západ			1/1										1/1 (1)
A7	Jenčice	Litoměřice		1/1											1/1 (1)
A8	Kolín	Kolín									2/1				2/1 (1)
A9	Kolínsko	Kolín				1/1									1/1 (1)
A10	Kyjice	Chomutov				1/1									1/1 (1)
A11	Lhota - poloha 1	Praha-západ		2/2	1/1			3/3		1/1	2/2		13/6-8	1+?/1	23+?/16-18 (7)
	Lhota - poloha 2	Praha-západ						6/1							6/1 (1)
	Lhota - poloha 3	Praha-západ											2/1		2/1 (1)
	Lhota - poloha 4	Praha-západ												1/1	1/1 (1)
A12	Litovice	Praha-západ									2				2 (1)
A13	Lovosice	Litoměřice		1+?/1										1/1	2+?/2 (2)
A14	Lužec nad Vltavou	Mělník								1			1		2 (2)
A15	Milžany	Chomutov						1/1							1/1 (1)
A16	Mlékojedy	Mělník						3+?/3+?							3+?/3+? (1)
A17	Močovice	Kutná Hora	1/1												1/1 (1)
A18	Neratovice	Mělník		1/1				3/2							4/3 (2)
A19	Opolany	Nymburk		1/1	1/1			2/2							4/4 (3)
A20	Osice	Hradec Králové		2/2											2/2 (1)
A21	Ořech	Praha-západ				1/1									1/1 (1)
A22	Počerady	Louny	1/1												1/1 (1)
A23	Praha-Bubeneč - poloha 1	m.č. Praha 6								4?/4?					4?/4? (1)
A24	Praha-Dubeč - poloha 1	m.č. Praha 10		2/2		1/1									3/3 (2)
A25	Praha-Kobylisy	m.č. Praha 8									2				2 (1)
A26	Praha-Podbaba	m.č. Praha 6								1					1 (1)
A27	Praha-Veleslavín	m.č. Praha 6									2				2 (1)
A28	Přeštovice	Strakonice		5+?/5	2/1-2	3/1		2/2					4/1-2	2/2	18+?/12-14 (6)
A29	Ratenice	Kolín		1/1	1/1	2/2									4/4 (3)
A30	Řisuty	Slaný									1				1 (1)

A31	Sány	Nymburk		1/1					1/1						2/2 (2)
A32	Sedlec	České Budějovice		2/2	1/1			3/3					1/1		7/7 (4)
A33	Siřem	Louny						2/2							2/2 (1)
A34	Sloup v Čechách	Česká Lípa						1/1							1/1 (1)
A35	Stradonice	Beroun		2/2											2/2 (1)
A36	Třebestovice	Nymburk		1/1											1/1 (1)
A37	Tuchlovice - poloha 1	Kladno						1/1					3/1-3		4/2-4 (2)
	Tuchlovice - poloha 2	Kladno						1/1							1/1 (1)
A38	Tvršice	Louny						1/1		1/1					2/2 (2)
A39	Vinařice	Kladno									1				1 (1)
A40	Zbudov	České Budějovice						1/1		14+?/7					15+?/8 (2)
	Celkem fragmentů/nádob		2/2	28+?/28	9/8-9	9/7	6/1-2	41+?/34-35+?	1/1	22?+?/17	4/11	1/1	23/11-16	5+?/5	151?+?/126-134?+?

Vysvětlivky:

- A raetská keramika
- B jemná/drsná žlutooranžová keramika
- C jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem
- D pannonská páskově malovaná keramika
- E mramorovaná keramika
- F jemná šedá keramika
- G pannonská keramika s lesklým potahem (Pannonische Glanztonware)
- H drsná šedá/šedočerná keramika
- I drsná šedočerná/žlutooranžová keramika s vlešťovanou výzdobou
- J jemná keramika s pískovaným povrchem
- K glazovaná keramika
- L neurčeno

Tab. 1. Zastoupení keramických druhů na lokalitách v jednotlivých polohách.

Druh keramiky	Počet poloh	Počet nádob	Procent. zastoupení
raetská keramika	2	2	1,59 (1,49)
jemná/drsná žlutooranžová keramika	16	28	22,22 (20,9)
jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem	8	8 - 9	6,35 (6,72)
pannonská páskově malovaná keramika	6	7	5,56 (5,22)
mramorovaná keramika	1	1 - 2	0,79 (1,49)
jemná šedá keramika	18	34 - 35	26,99 (26,12)
pannonská keramika s lesklým potahem (Pannonische Glanztonware)	1	1	0,79 (0,75)
drsná šedá/šedočerná keramika	7	17	13,49 (12,69)
drsná šedočerná/žlutooranžová keramika s vlešťovanou výzdobou	7	11	8,73 (8,21)
jemná keramika s pískovaným povrchem	1	1	0,79 (0,75)
glazovaná keramika	6	11 - 16	8,73 (11,94)
neurčeno	4	5	3,97 (3,73)
Celkem	47	126 - 134	100 (100,01)

Tab. 2. Četnost keramických druhů na lokalitách (v jednotlivých polohách), předpokládané počty nádob a procent. zastoupení keramických druhů v Čechách.

Typ nádoby	Lokalita	Okres	Kat. č.	Počet nádob	Datace
A - Raetská keramika					
soudkovitý pohár/hrnec	Močovice	Kutná Hora	A17a	1	1. pol. 2. st.
pohár/hrnec ?	Počerady	Louny	A22a	1	ca 2. st.
B - Jemná/drsná žlutooranžová keramika					
džbán/zásobnice/hrnec	Beroun	Beroun	A1a	1	ca 2. st.
miska ?	Beroun	Beroun	A1d	1	ca 2. pol. 1. st. - 1. pol. 2. st.
džbán ?	Dřetovice	Kladno	A5a	1	ca 2. st.
džbán/miska ?	Dřetovice	Kladno	A5b	1	ca konec 2. st. - 2./3. st.
miska/džbán ?	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, f	1	ca 2. st.
tvár neurčen	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, k	1	ca 2. - 3. st.
tvár neurčen	Jenčice	Litoměřice	A7a	1	ca 2. st.
hrnec	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, a	1	LT D1 (ca 130/120 - 60/50 BC)
džbán/konvice	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, d	1	konec 2. st. - 3. st., příp. 3. - 4. st.
jedno-/dvouuchý džbán	Lovosice	Litoměřice	A13a	1	ca 2. st.
džbán/miska ?	Neratovice	Mělník	A18d	1	ca 2. st.
pohár/džbán/miska ?	Opolany	Nymburk	A19b	1	ca 2. - 3. st.
džbán/miska ?	Osice	Hradec Králové	A20a	1	ca 2. - 3. st.
džbán	Osice	Hradec Králové	A20b	1	ca 2. - 3. st.
miska/varianta prstencové misky	Praha-Dubeč, poloha 1	m.č. Praha 10	A24, poloha 1, b	1	ca 2. pol. 2. st.
džbán/lahev	Praha-Dubeč, poloha 1	m.č. Praha 10	A24, poloha 1, c	1	ca 2. st.
mísa/mortarium ?	Přeštovice	Strakonice	A28a+?	1	ca 2. - 3. st.
Faltenbecher/Henkeldellenbecher	Přeštovice	Strakonice	A28k	1	ca 2. pol. 2. st.
mortarium	Přeštovice	Strakonice	A28l/m	2	ca 2. - 3. st.
mortarium	Přeštovice	Strakonice	A28n	1	ca 2. st.
hrnec/džbán	Ratenice	Kolín	A29b	1	ca 2. - 3. st.
hrnec/mísa/amfora ?	Sány	Nymburk	A31b	1	ca 1. - 2. st.
džbán	Sedlec	České Budějovice	A32b	1	ca 2. - 3. st.
džbán ?	Sedlec	České Budějovice	A32f	1	ca 2. - 3. st.
amfora Dressel 1A, var. Uenze 4	Stradonice	Beroun	A35a	1	ca konec 2. st. BC
amfora Dressel 1A, var. Uenze 5	Stradonice	Beroun	A35b	1	ca 1. 1/3 1. st. BC
tvár neurčen	Třebestovice	Nymburk	A36a	1	ca 2. st., příp. starší
C - Jemná žlutooranžová keramika s červeným potahem					
pohár/miska	Beroun	Beroun	A1f	1	ca 2. pol. 1. st. - 1. pol. 2. st.
džbán/konvice/miska ?	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, l	1	ca 2. - 3. st.
miska/pohár ?	Holubice, poloha 2	Praha-západ	A6, poloha 2, a	1	ca 2. - 3. st.

vykuřovadlo	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, c	1	ca 2. - 3. st.
džbán	Opolany	Nymburk	A19a	1	ca 2. st.
tvár určen	Přeštovice	Strakonice	A28h+i	1-2	ca 2. - 3. st.
džbán	Ratenice	Kolín	A29c	1	ca 2. st.
hrnec/pohár s uchem ?	Sedlec	České Budějovice	A32e	1	ca 2. - 3. st.

D - Pannonská páskově malovaná keramika

prstencová miska	Kolínsko	Kolín	A9a	1	ca 2. pol. 2. st.
tvár určen	Kyjice	Chomutov	A10a	1	2./3. st.
hrnec ?	Ořech	Praha-západ	A21a	1	ca 2. pol. 2. st. - 2./3. st.
miska/hrnec	Praha-Dubeč, poloha 1	m.č. Praha 10	A24, poloha 1, a	1	ca 2. pol. 2. st.
miska/hrnec	Přeštovice	Strakonice	A28o+p+q	1	ca 2. pol. 2. st.
miska/džbán/pohár	Ratenice	Kolín	A29a	1	ca 2. pol. 2. st. - počátek 3. st.
miska/džbán/hrnec/pohár	Ratenice	Kolín	A29b	1	ca 2. pol. 2. st. - počátek 3. st.

E - Mramorovaná keramika

cylindrický džbán	Borek	Praha-východ	A3a+b+c/d+e+f	1-2	ca 2. pol. 2. st. - 1. pol. 3. st.
-------------------	-------	--------------	---------------	-----	------------------------------------

F - Jemná šedá keramika

hrnec/miska	Beroun	Beroun	A1b+c	1-2	ca 2. pol. 1. st. - 1. pol. 2. st.
pohár/hrnec ?	Beroun	Beroun	A1g	1	ca 2. st.
hrnec	Bohušovice nad Ohří	Litoměřice	A2a	1	ca 2. pol. 5. st. - 5./6. st.
džbán/miska	Černín	Beroun	A4a	1	ca 2. st. - 1. pol. 3. st.
džbán	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, a+b	1	ca 2. pol. 2. st., příp. mladší
pohár/miska ?	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, c	1	ca 2. pol. 2. st., příp. mladší
miska/prstencová miska ?	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, e	1	ca 2. pol. 2. st.
džbán	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, g+?	1	ca 2. st.
tvár určen	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, h	1	ca 2. st.
miska/prstencová miska ?	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, j	1	ca 2. pol. 2. st.
hrnec	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, b	1	LTD1 (ca 130/120 - 60/50 BC)
džbán/pohár s uchem	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, e	1	ca 4. st.
mísa na nožkách Oelmann 114	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, f	1	konec 3. st.
džbán/konvice	Lhota, poloha 2	Praha-západ	A11, poloha 2, a+b+c+d+e+f	1	ca 3./4. st. - 1. pol. 4. st.
tvár určen	Milžany	Chomutov	A15a	1	ca 2. st.
džbán/konvice/lahev	Mlékojedy	Mělník	A16a	1	ca přelom letopočtu - 1. pol. 1. st.
tvary určen	Mlékojedy	Mělník	A16b+?, c+?	nejméně 2	ca přelom letopočtu - 1. pol. 1. st.
prstencová miska	Neratovice	Mělník	A18a	1	ca 2. st.
derivát prstencové misky ?	Neratovice	Mělník	A18b+c	1	ca 2. st.

pohár/džbán	Opolany	Nymburk	A19c	1	ca 2. - 3. st.
tvár neurčen	Opolany	Nymburk	A19d	1	ca 2. - 3. st.
pohár/tenkostěnná nádoba	Přeštovice	Strakonice	A28g	1	ca 2. st.
silnostěnná nádoba ?	Přeštovice	Strakonice	A28r	1	neurčeno (4. st. ?)
džbán/konvice/lahev	Sedlec	České Budějovice	A32a	1	ca 2. - 3. st.
mísa	Sedlec	České Budějovice	A32c	1	ca 2. - 3. st.
džbán	Sedlec	České Budějovice	A32d	1	ca 2. - 3. st.
hrnec	Siřem	Louny	A33a	1	ca 2. pol. 4. st. - 4./5. st.
hrnec	Siřem	Louny	A33b	1	ca 4. st. - 4./5. st.
Faltenbecher	Sloup v Čechách	Česká Lípa	A34a	1	ca 4. st.
vykuřovadlo	Tuchlovice, poloha 1	Kladno	A37, poloha 1, d	1	ca 4. st.
mísa/hrnec s uchem	Tuchlovice, poloha 2	Kladno	A37, poloha 2, a	1	ca 1. st.
vejčitý pohár/hrnec	Tvršice	Louny	A38a	1	ca 2. pol. 2. st. - zač. 3. st., příp. 3. st.
džbán	Zbudov	České Budějovice	A40f	1	ca 4./5. st.

G - Pannonská keramika s lesklým potahem (Pannonische Glanztonware)

mísa typu Drag. 37	Sány	Nymburk	A31a	1	ca 1. pol. 2. st., příp. 2. pol. 2. st.
--------------------	------	---------	------	---	---

H - Drsná šedá/šedočerná keramika

hrnec/zásobnice	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, i	1	ca 2. st.
tvár neurčen	Holubice, poloha 1	Praha-západ	A6, poloha 1, d	1	ca 2. st.
džbán/lahev/vázovitá nádoba	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, p	1	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
džbán	Lužec nad Vltavou	Mělník	A14b	1	1. pol. 5. st., příp. 2. pol. 5. st.
hrnec/mísa ?	Praha-Bubeneč, poloha 1	m.č. Praha 6	A23, poloha 1, a	1	ca 2. pol. 4. st. - 4./5. st.
mísa ?	Praha-Bubeneč, poloha 1	m.č. Praha 6	A23, poloha 1, b	1	ca 2. pol. 4. st. - 4./5. st.
hrnec	Praha-Bubeneč, poloha 1	m.č. Praha 6	A23, poloha 1, c?, d?	2	ca 2. pol. 4. st. - 4./5. st.
džbán	Praha-Podbaba	m.č. Praha 6	A26a	1	ca konec 4. st. - 1. 1/4 5. st.
džbán ?	Tvršice	Louny	A38b	1	ca 2. pol. 4. st. - 1. 1/4 5. st.
lahev/hrnec	Zbudov	České Budějovice	A40a+?	1	ca 4./5. st. - 1. pol. 5. st.
lahev/džbán	Zbudov	České Budějovice	A40b+?	1	ca 4./5. st. - 1. pol. 5. st.
hrnec	Zbudov	České Budějovice	A40c+?	1	ca 4./5. st. - 1. pol. 5. st.
hrnec	Zbudov	České Budějovice	A40d	1	ca 2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
džbán	Zbudov	České Budějovice	A40e+?, g+?, h+?	3	ca 4./5. st.

Ia - Drsná šedočerná keramika s vlešťovanou výzdobou

džbán	Kolín	Kolín	A8a+b	1	ca 4. 1/4 4. st. - 4./5. st.
džbán/konvice/lahev	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, q	1	ca 4. st.
džbán	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, s?	1	2. pol. 4. st. - 1. 1/4 5. st.

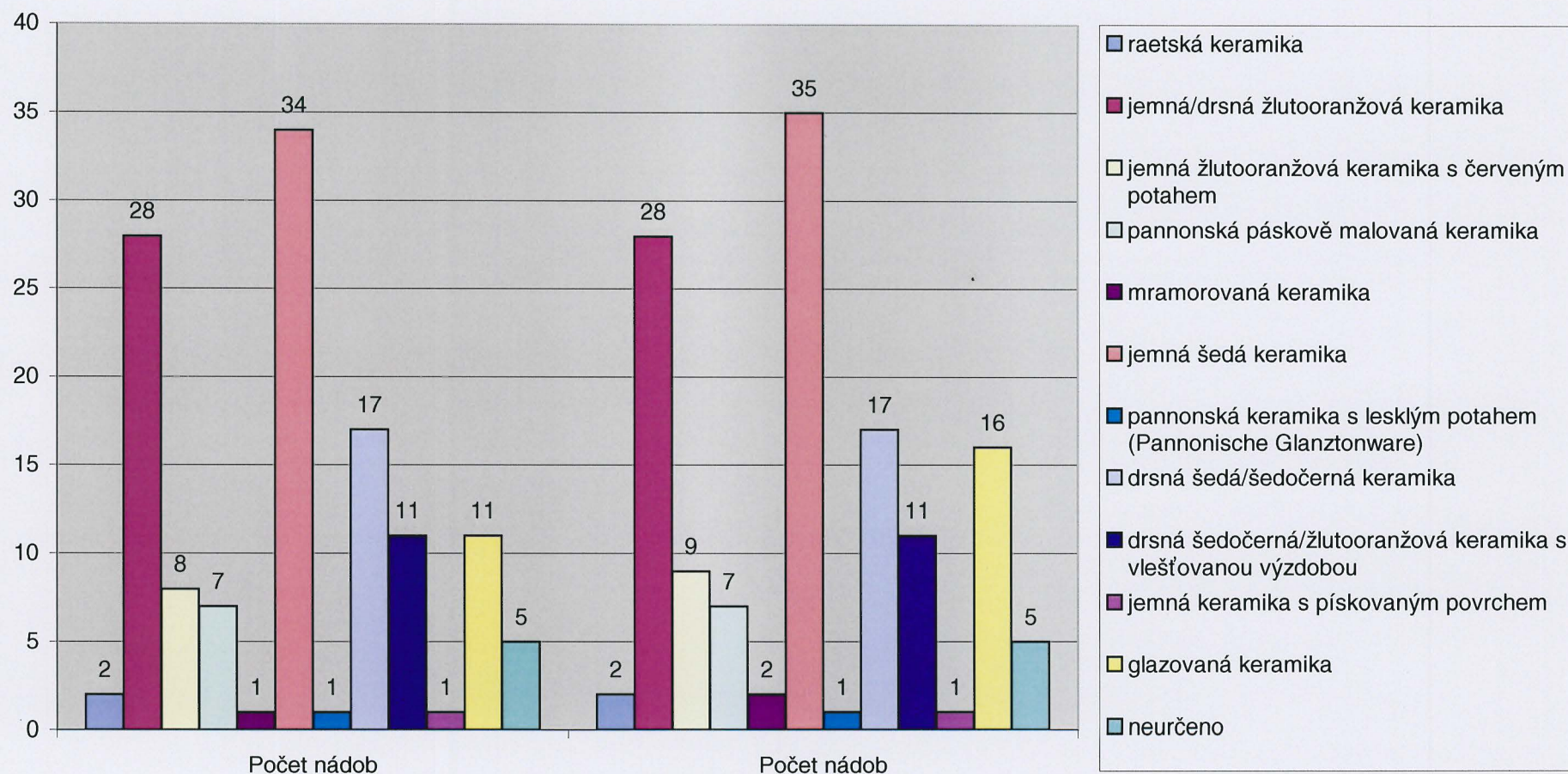
džbán	Litovice	Praha-západ	A12a, b	2	ca konec 4. st. - 1. 1/4 5. st.
džbán	Praha-Kobylisy	m.č. Praha 8	A25a	1	ca 1. pol. 5. st.
džbán	Praha-Kobylisy	m.č. Praha 8	A25b	1	ca 2. pol. 4. st. - 4./5. st.
džbán	Praha-Veleslavín	m.č. Praha 6	A27a, b	2	ca konec 4. st. - 1. 1/4 5. st.
džbán	Řisuty	Slaný	A30a	1	ca konec 4. st. - 1. 1/4 5. st.
Ib - Drsná žlutooranžová keramika s vlešťovanou výzdobou					
džbán	Vinařice	Kladno	A39a	1	ca 4. 1/4 4. st. - 4./5. st.
J - Jemná keramika s pískovaným povrchem					
hrnec/džbán/pohár	Beroun	Beroun	A1e	1	ca 1. pol. 2. st.
K - Glazovaná keramika					
mortarium	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, g+h+i+j/+k	1-2	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
mortarium	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, l/+m+n+o	1-2	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
mortarium	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, r	1	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
mortarium	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, t	1	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
mortarium	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, u	1	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
mortarium	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, v	1	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
mortarium	Lhota, poloha 3	Praha-západ	A11, poloha 3, a+b	1	2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.
pohár s uchem (Henkelbecher)	Lužec nad Vltavou	Mělník	A14a	1	4./5. st. - 1. 1/4 5. st.
mortarium	Přeštovice	Strakonice	A28b+c+d/+e	1-2	ca 4. st./ca 2. pol. 4. st. - 4./5. st.
pohár s uchem/pohár	Sedlec	České Budějovice	A32g	1	ca 2. pol. 4. st. - 1. 1/4 5. st.
mortarium	Tuchlovice, poloha 1	Kladno	A37a/+b/+c	1-3	ca 4. st. - 4./5. st.
L - Neurčeno					
tvár neurčen	Lhota, poloha 1	Praha-západ	A11, poloha 1, w+?	1	ca 4. st. - 1. pol. 5. st.
džbán	Lhota, poloha 4	Praha-západ	A11, poloha 4, a	1	ca počátek 5. st.
tvár neurčen	Lovosice	Litoměřice	A13b	1	neurčeno
mortarium ?	Přeštovice	Strakonice	A28f	1	ca 2. - 3. st., příp. 4. st.
tvár neurčen	Přeštovice	Strakonice	A28j	1	ca 2. - 3. st.

Tab. 3. Typy a počty nádob v rámci jednotlivých keramických druhů s návrhem jejich datování.

Navržená datace	Počet nádob
konec 2. st. BC	1
130/120 - 60/50 BC	2
1. 1/3 1. st. BC	1
přelom letopočtu - 1. pol. 1. st.	3
1. st.	1
2. pol. 1. st. - 1. pol. 2. st.	3-4
1. - 2. st.	1
1. pol. 2. st.	3
2. pol. 2. st.	9
2. st.	21
2. pol. 2. st. - 2./3. st.	1
2. pol. 2. st. - poč. 3. st.	3
2. pol. 2. st. - 1. pol. 3. st.	1-2
2. st. - 1. pol. 3. st.	1
konec 2. st. - 2./3. st.	1
2./3. st.	1
konec 2. st. - 3. st.	1
2. - 3. st.	22-23
konec 3. st.	1
3./4. st. - 1. pol. 4. st.	1
4. st.	4
4. st. - 4./5. st.	3-6
4. st. - 1. pol. 5. st.	1
2. pol. 4. st. - 4./5. st.	6
2. pol. 4. st. - 1. 1/4 5. st.	3
2. pol. 4. st. - 1. pol. 5. st.	9-11
4. 1/4 4. st. - 4./5. st.	2
konec 4. st. - 1. 1/4 5. st.	6
4./5. st.	4
4./5. st. - 1. 1/4 5. st.	1
4./5. st. - 1. pol. 5. st.	3
poč. 5. st.	1
1. pol. 5. st.	2
2. pol. 5. st. - 5./6. st.	1
neurčeno	2
Celkem	126-134

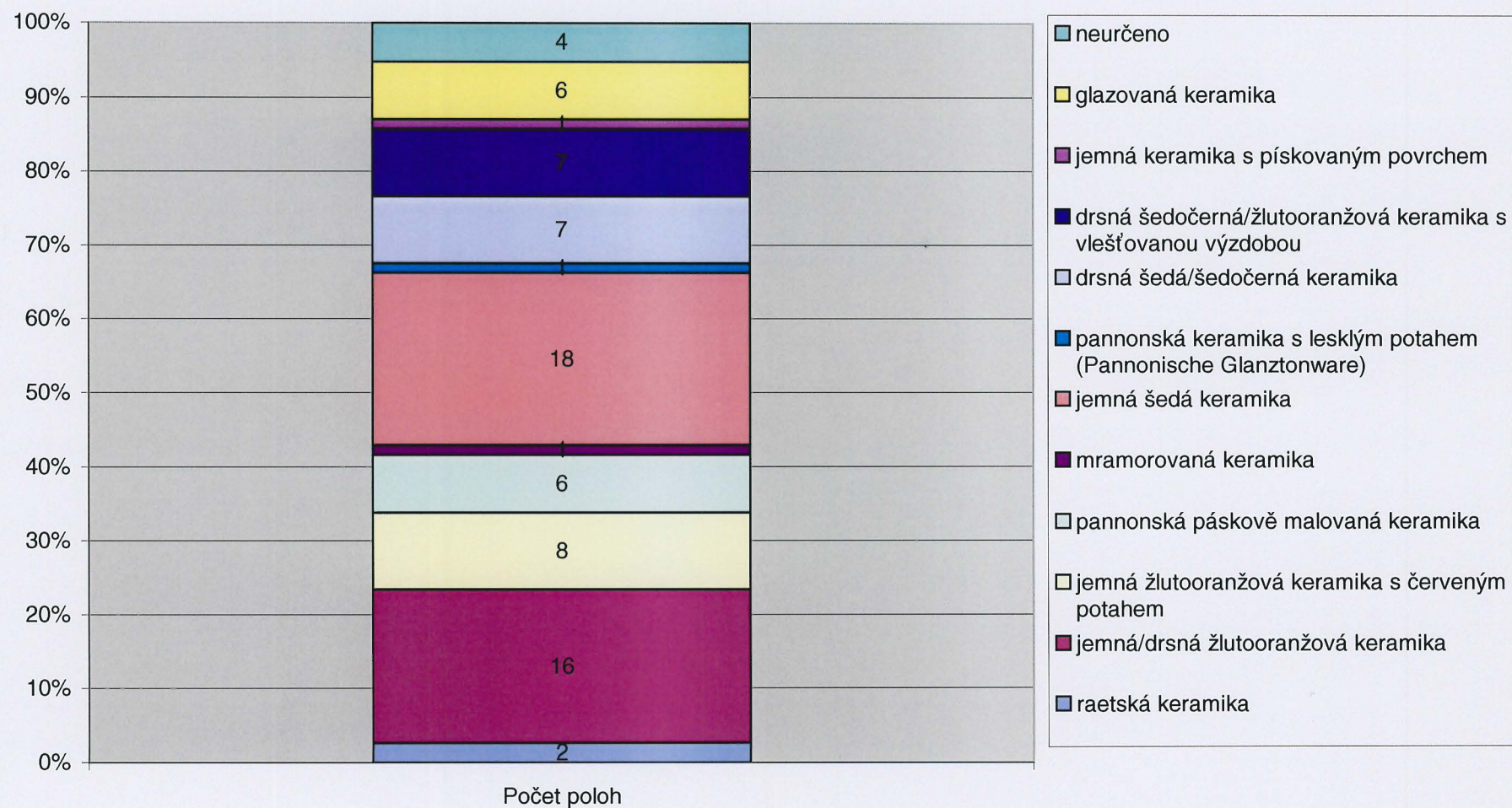
Tab. 4. Chronologická tabulka přísunu římsko-provinciální keramiky do Čech (podle navrhovaných datací jednotlivých nálezů).

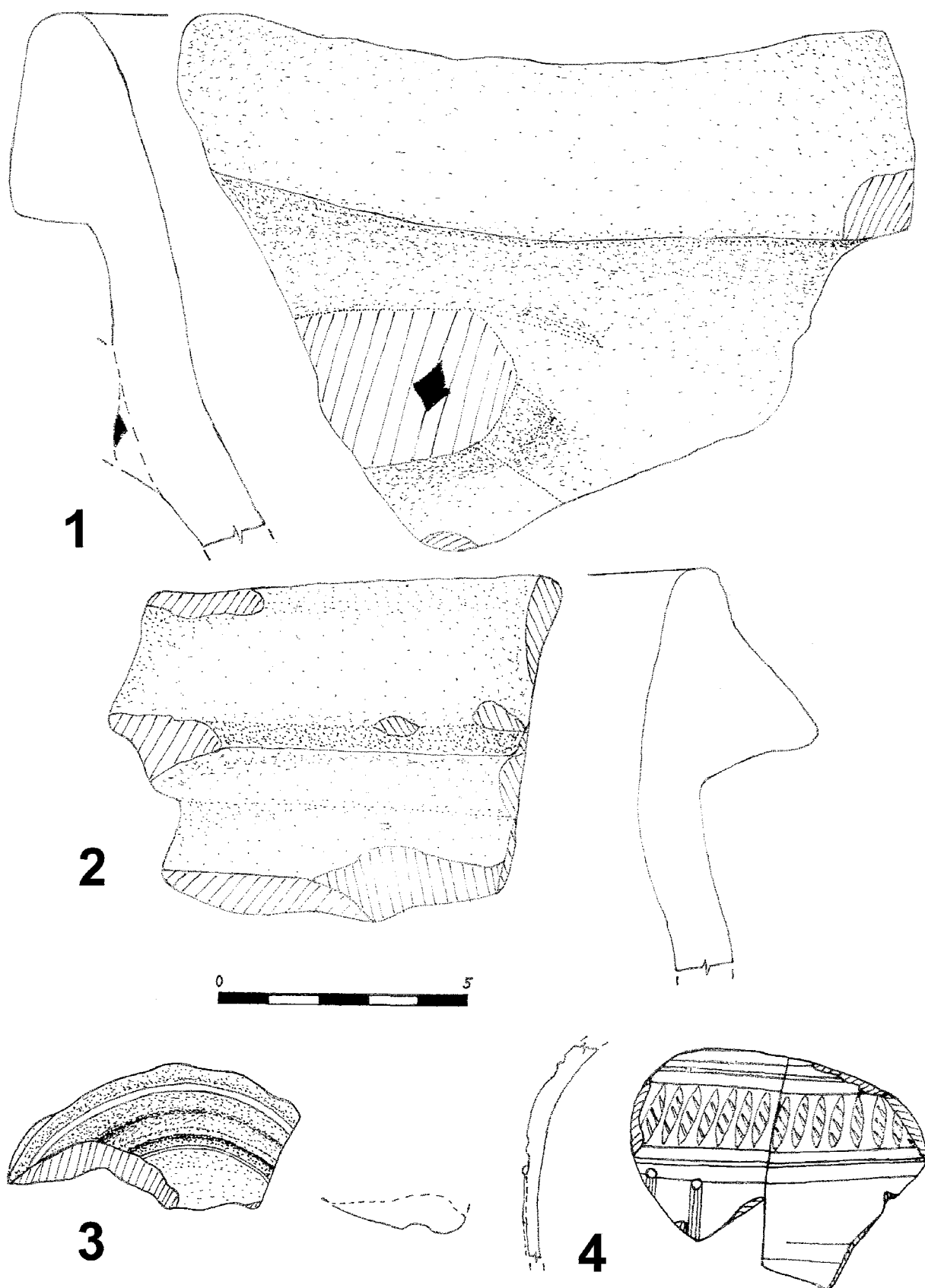
Graf 1. Zastoupení jednotlivých keramických druhů podle počtu dovezených římsko-provinciálních nádob (vlevo: při předpokladu 126 importovaných nádob, vpravo: při předpokladu 134 importovaných nádob).

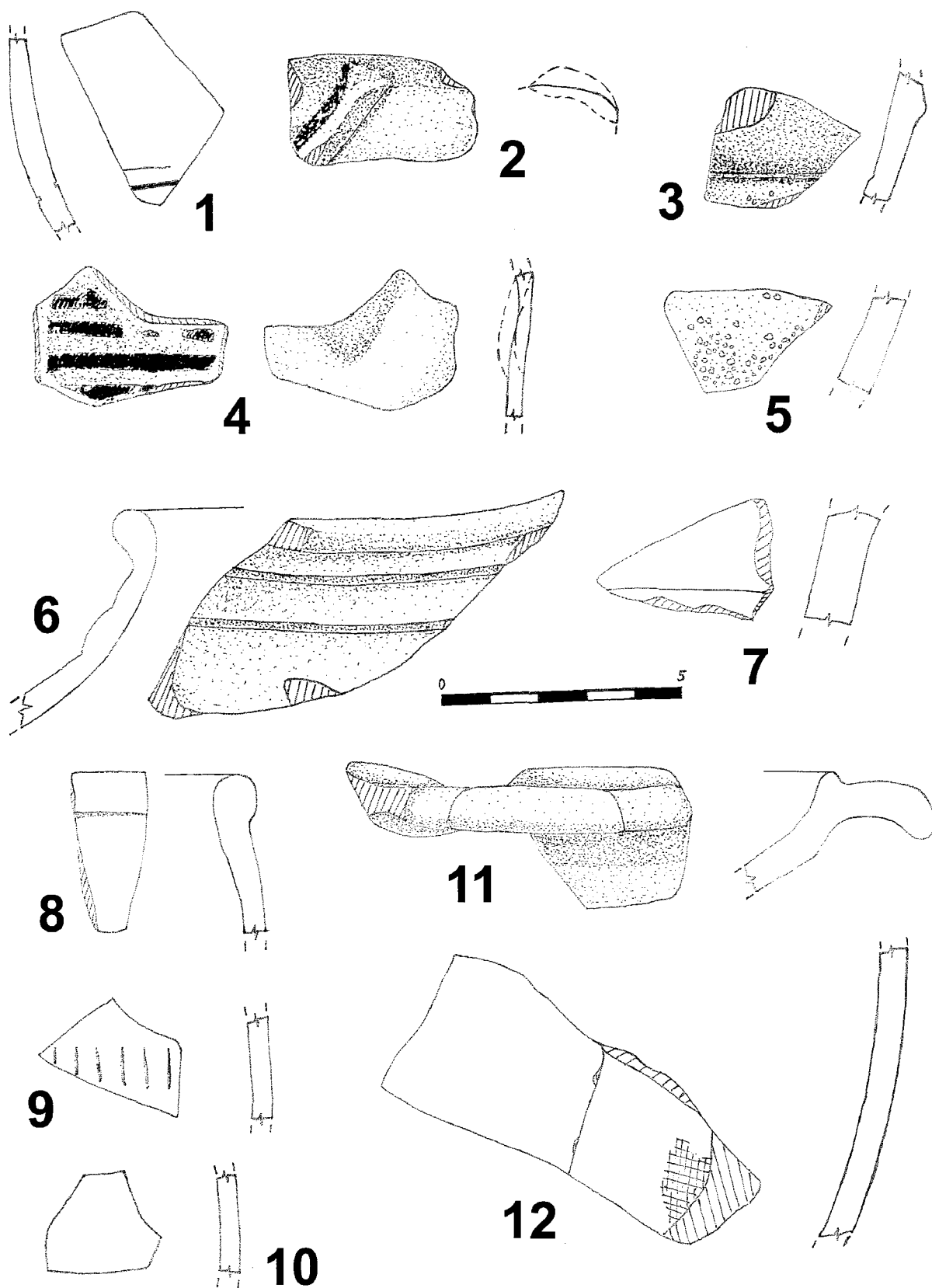

Graf 2. Četnost keramických druhů na lokalitách (v jednotlivých polohách).

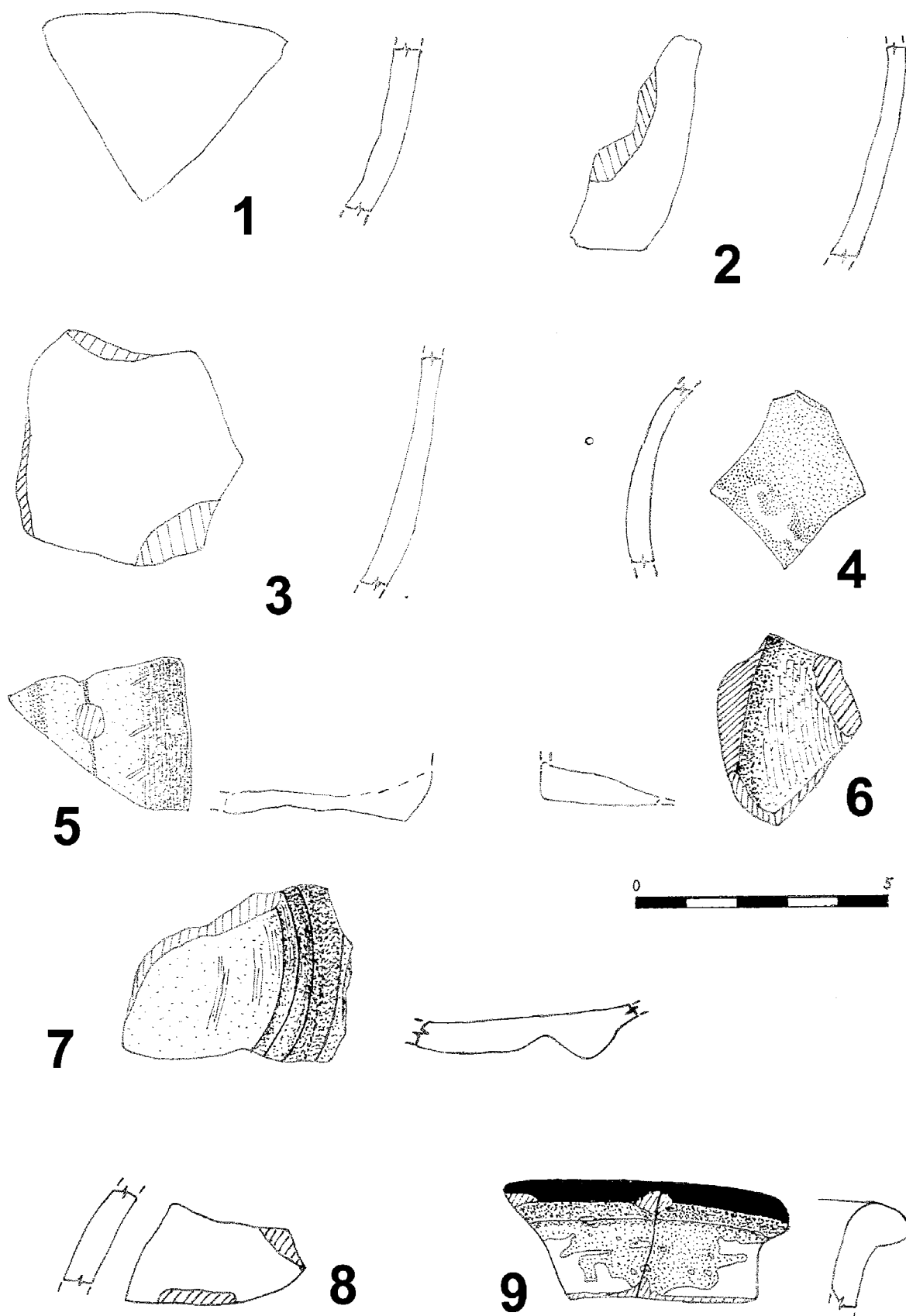

Obr. 1. 1-2. Stradonice, okr. Beroun; 3. Jenišův Újezd, okr. Teplice; 4. Močovice, okr. Kutná Hora.

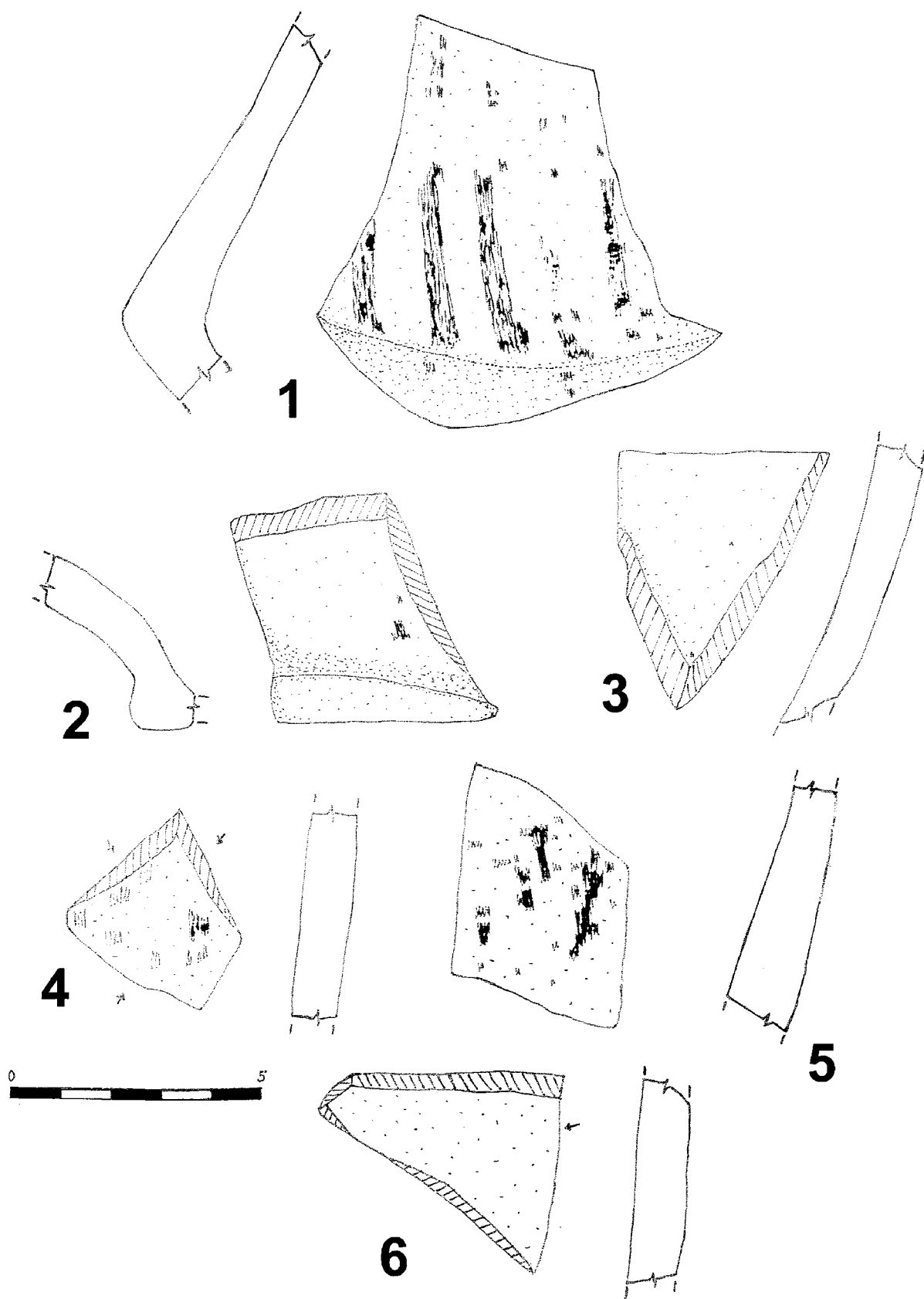

Obr. 2. 1-11. Přešovice, okr. Strakonice; 12. Černín, okr. Beroun.

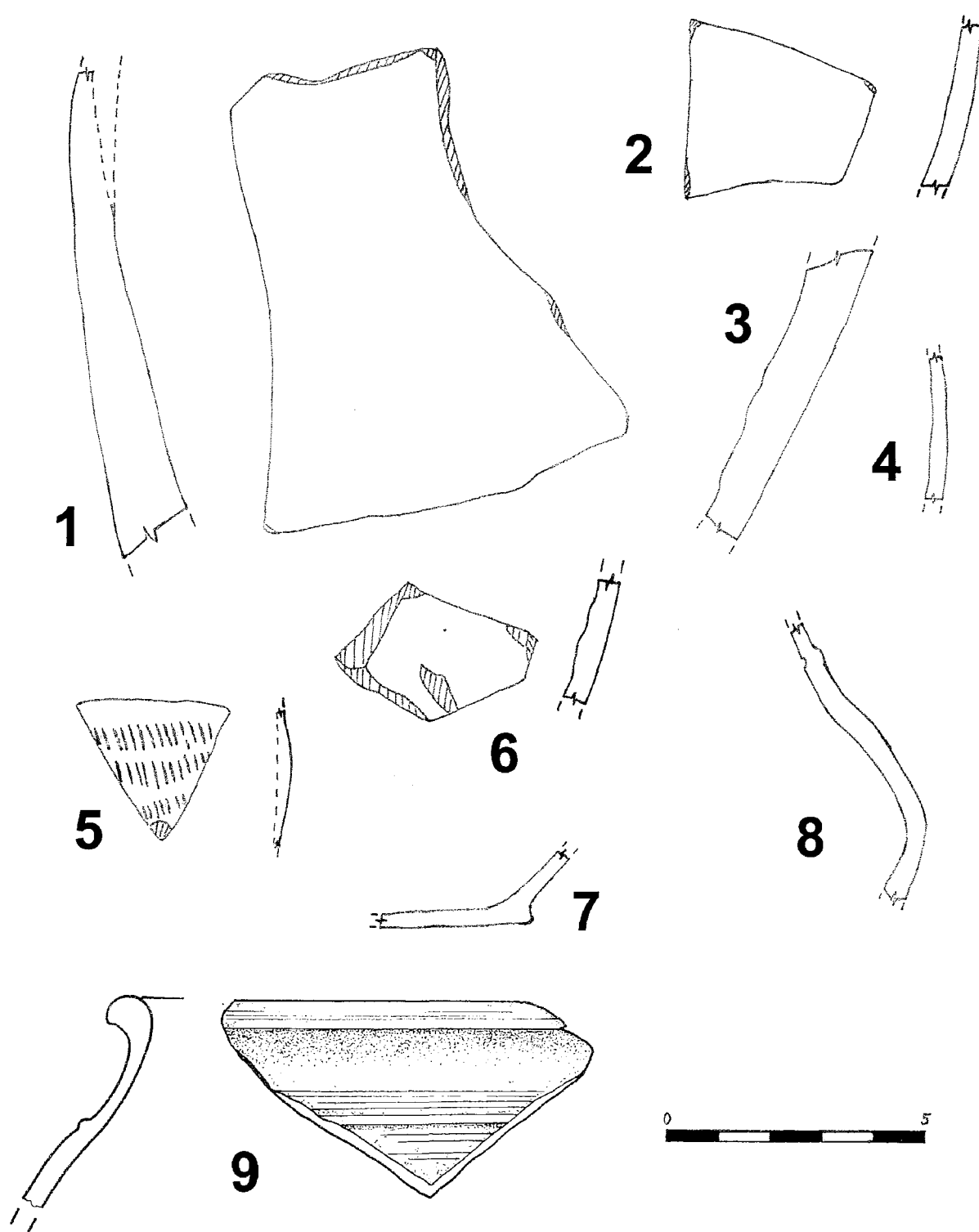

Obr. 3. 1-4. Sedlec, okr. České Budějovice; 5-6. Osice, okr. Hradec Králové; 7. Tvršice, okr. Louny; 8. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6, Terronská ul.; 9. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6, Rooseveltova ul.

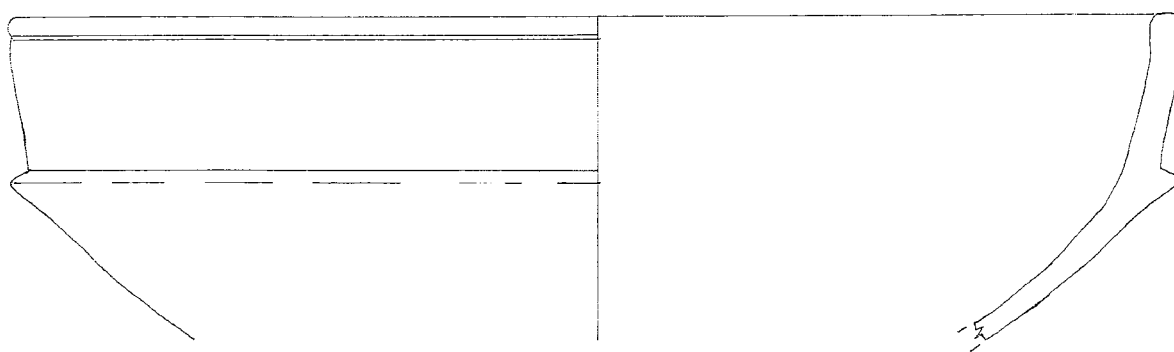

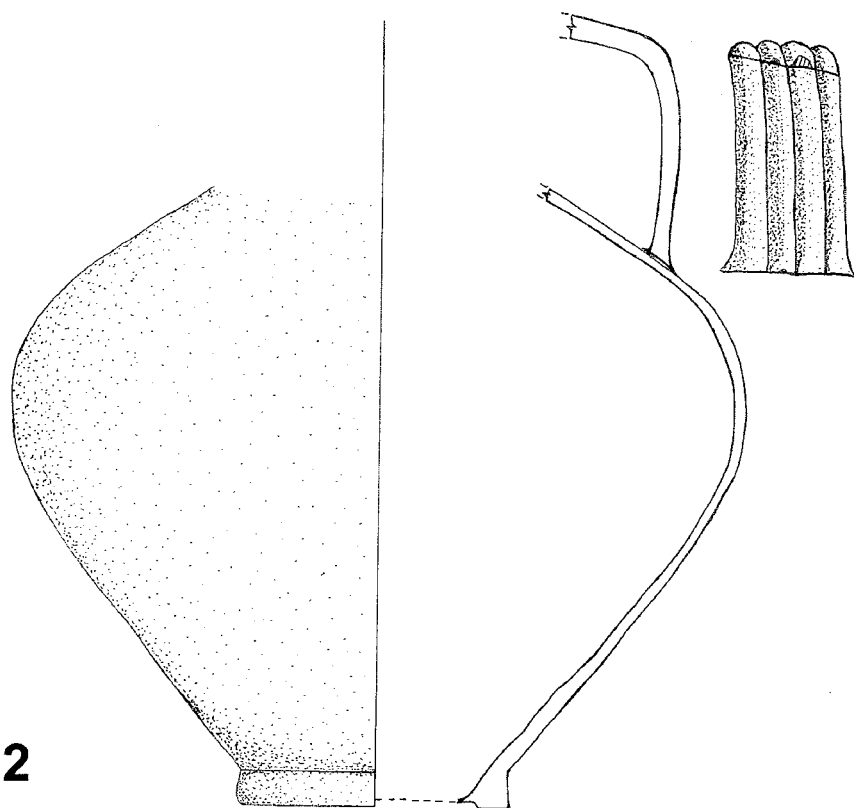
Obr. 4. Borek, okr. Praha-východ (šípkami naznačeny čerstvé lomy na keramice).

Obr. 5. Holubice, okr. Praha-západ. 1-5, 7-8. poloha č. 1; 6. poloha č. 2; 9. poloha č. 3.

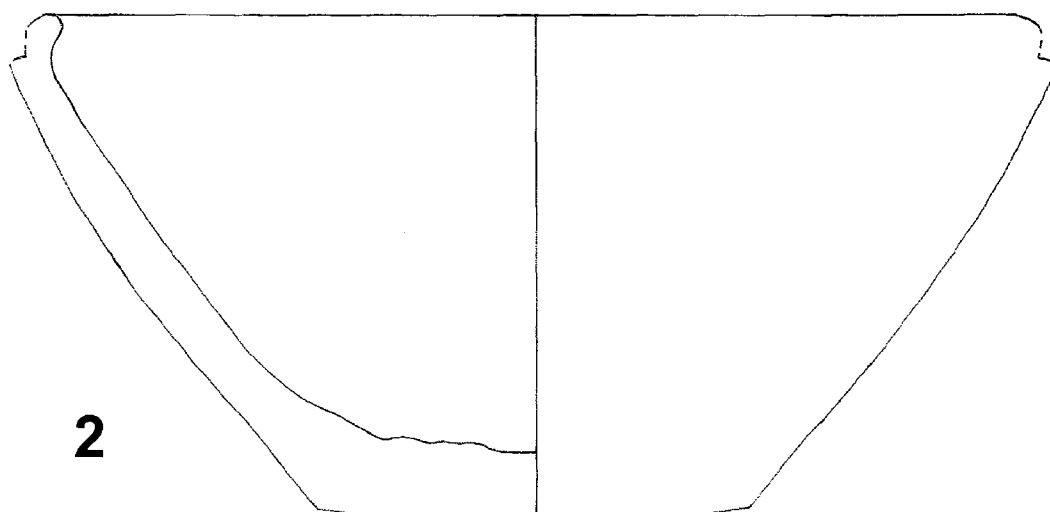
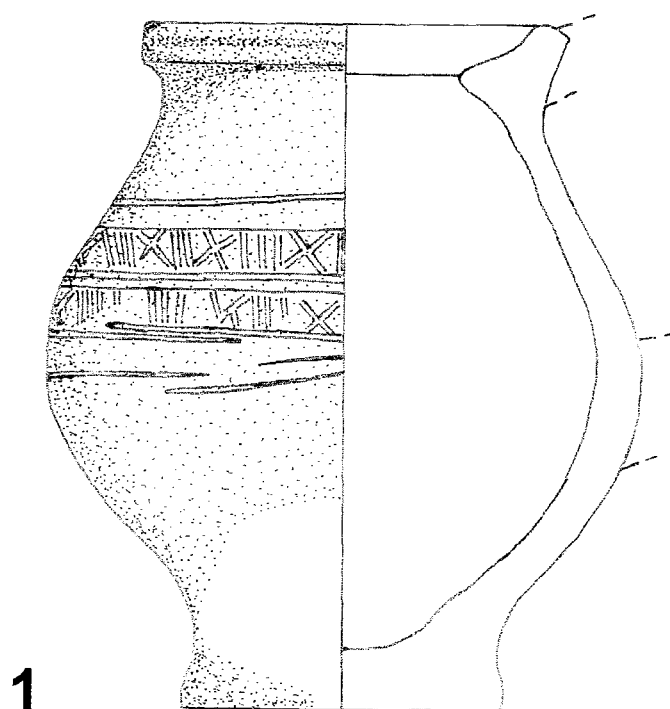
1

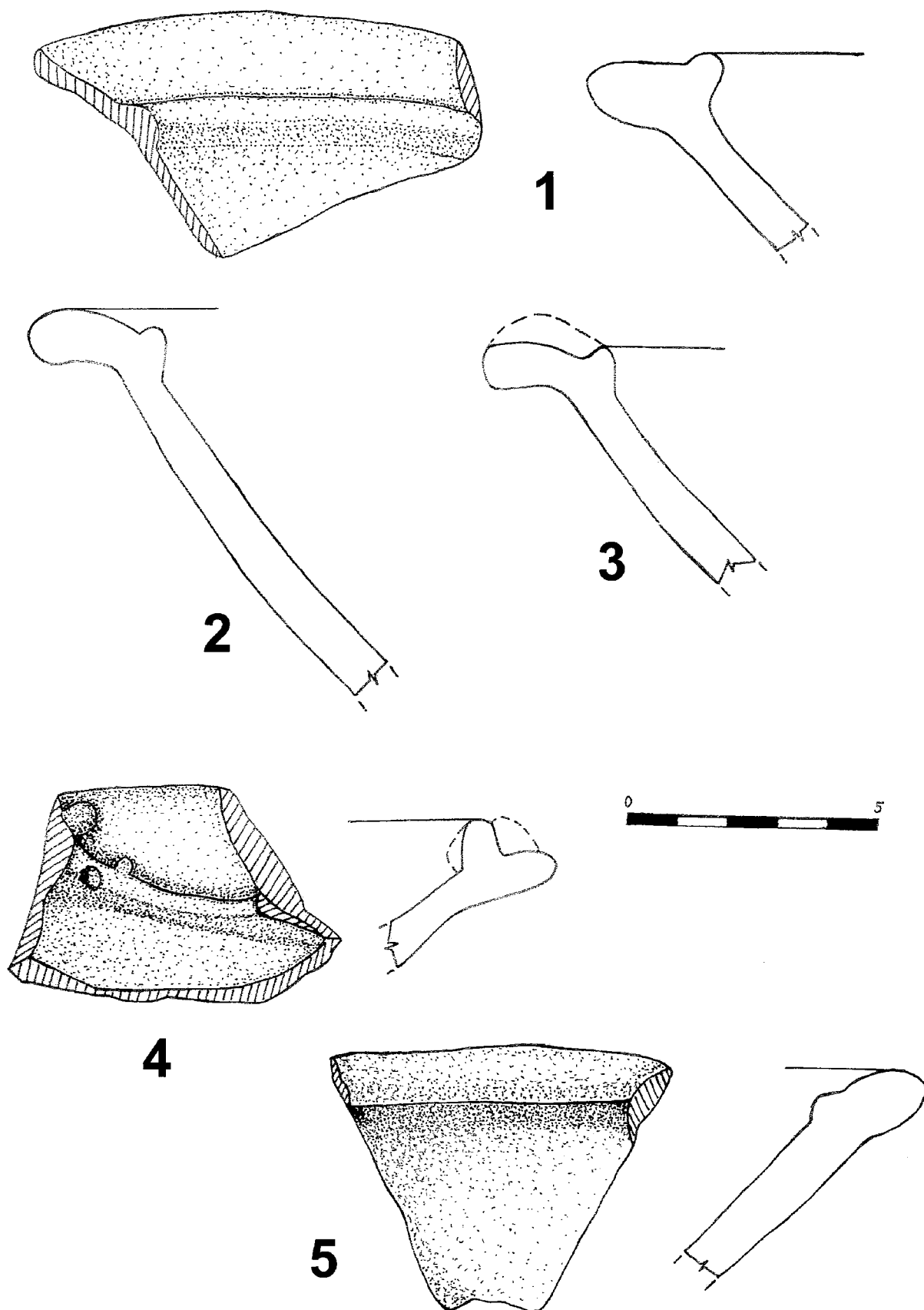
2

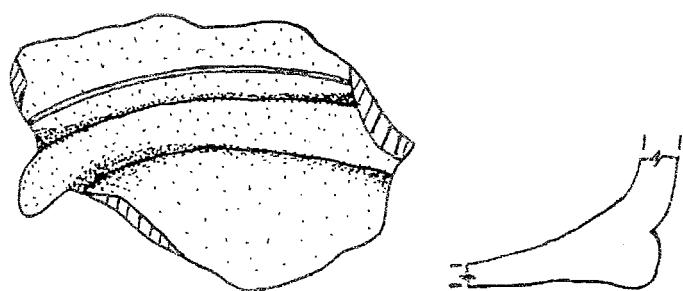
Obr. 6. 1. Kolínsko, okr. Kolín; 2. Lovosice, okr. Litoměřice.

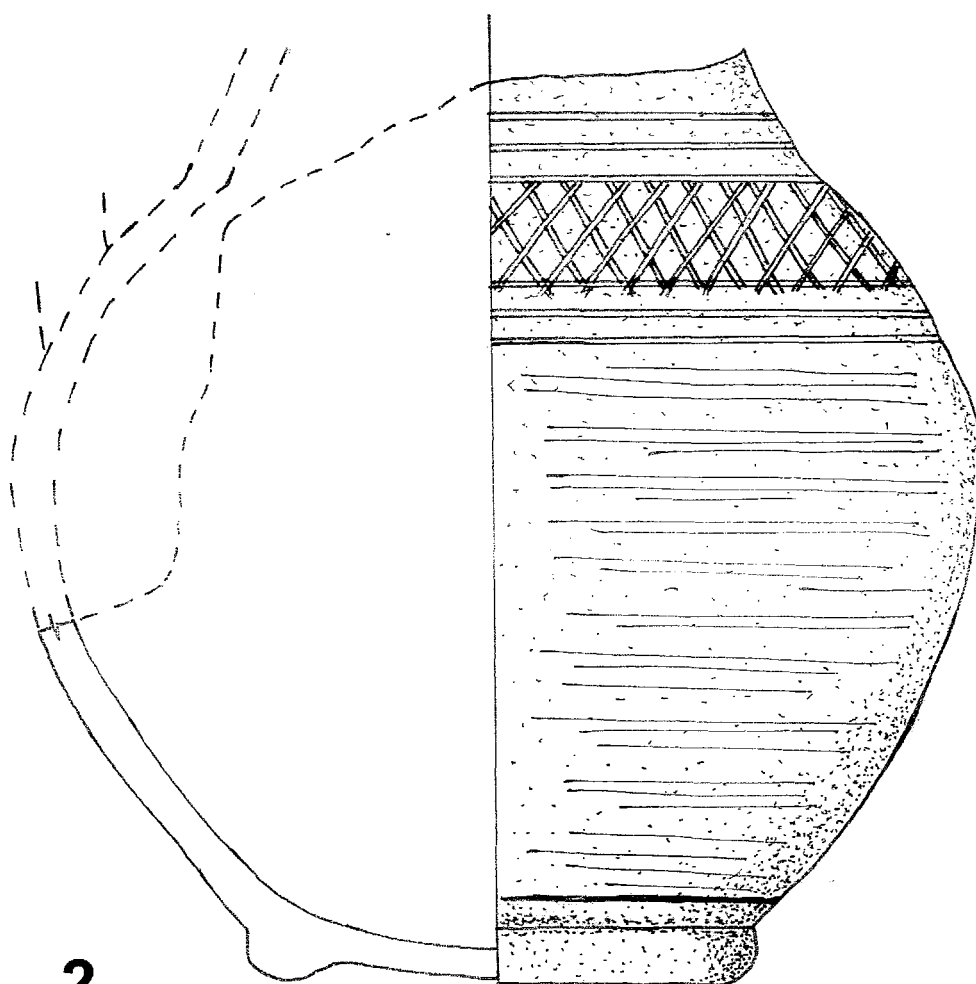
Obr. 7. 1. Lužec nad Vltavou, okr. Mělník; 2. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ.

Obr. 8. 1-4. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ; 5. Měňany, okr. Beroun.

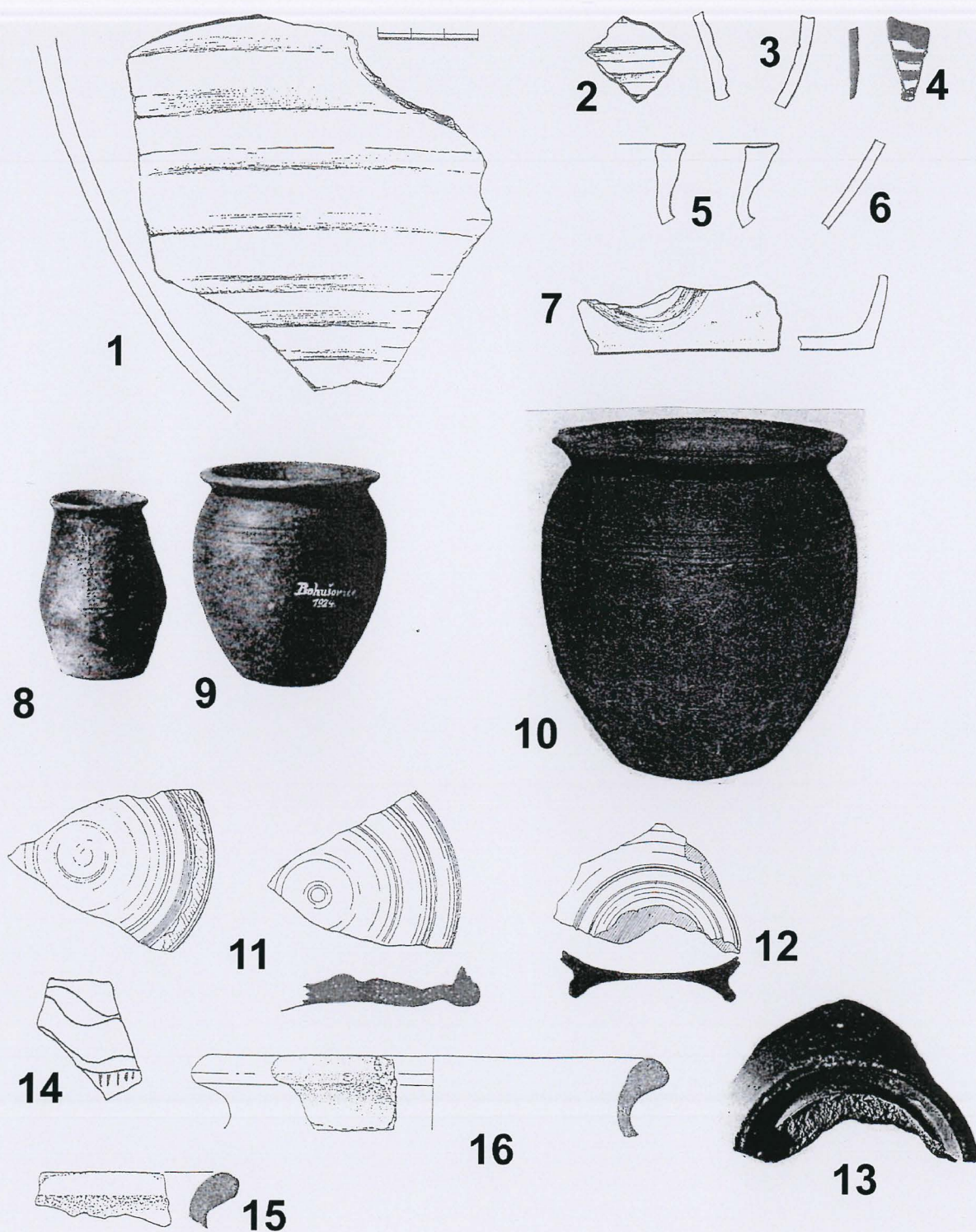
1

2

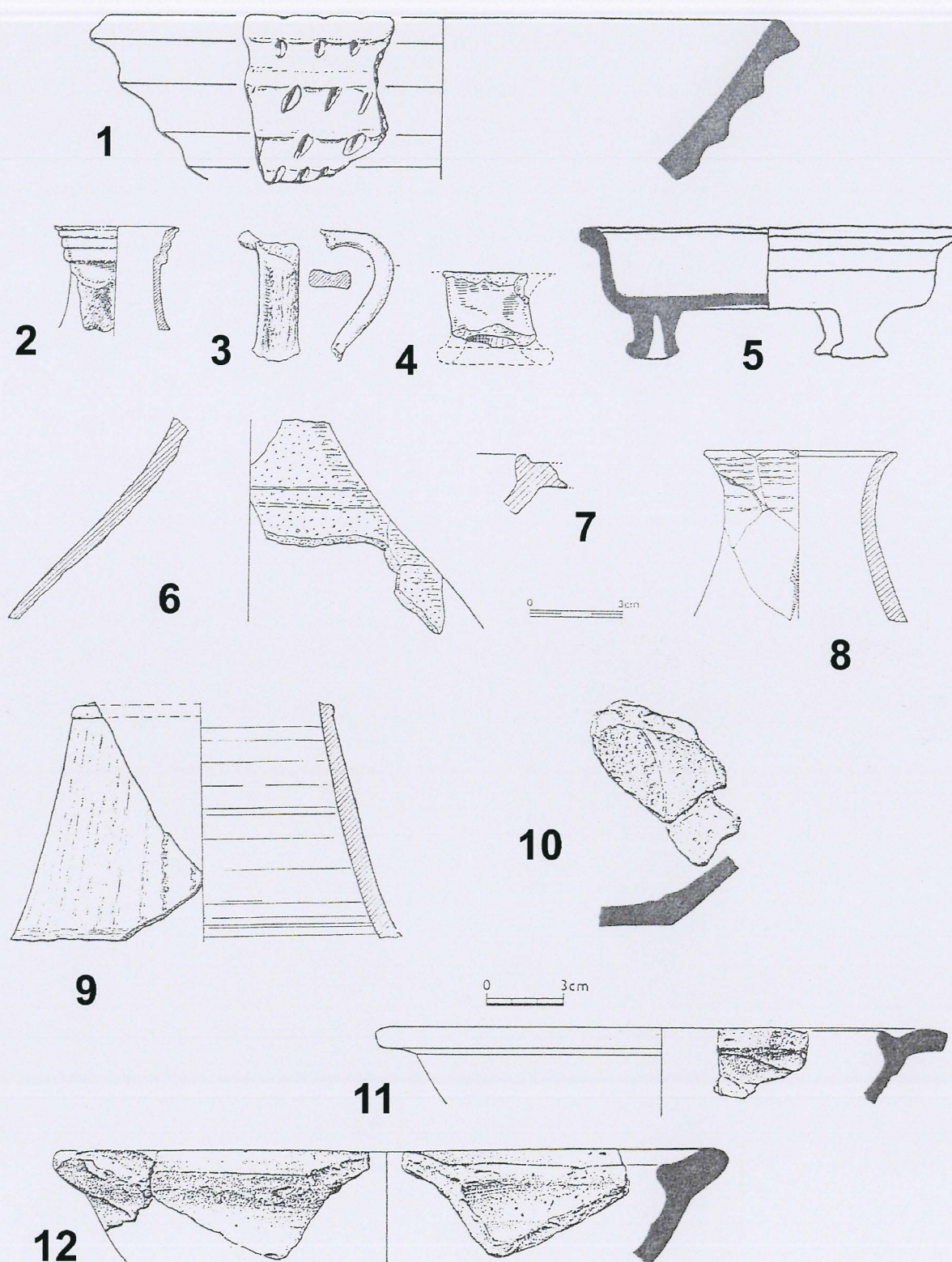

Obr. 9. Kolín, okr. Kolín.

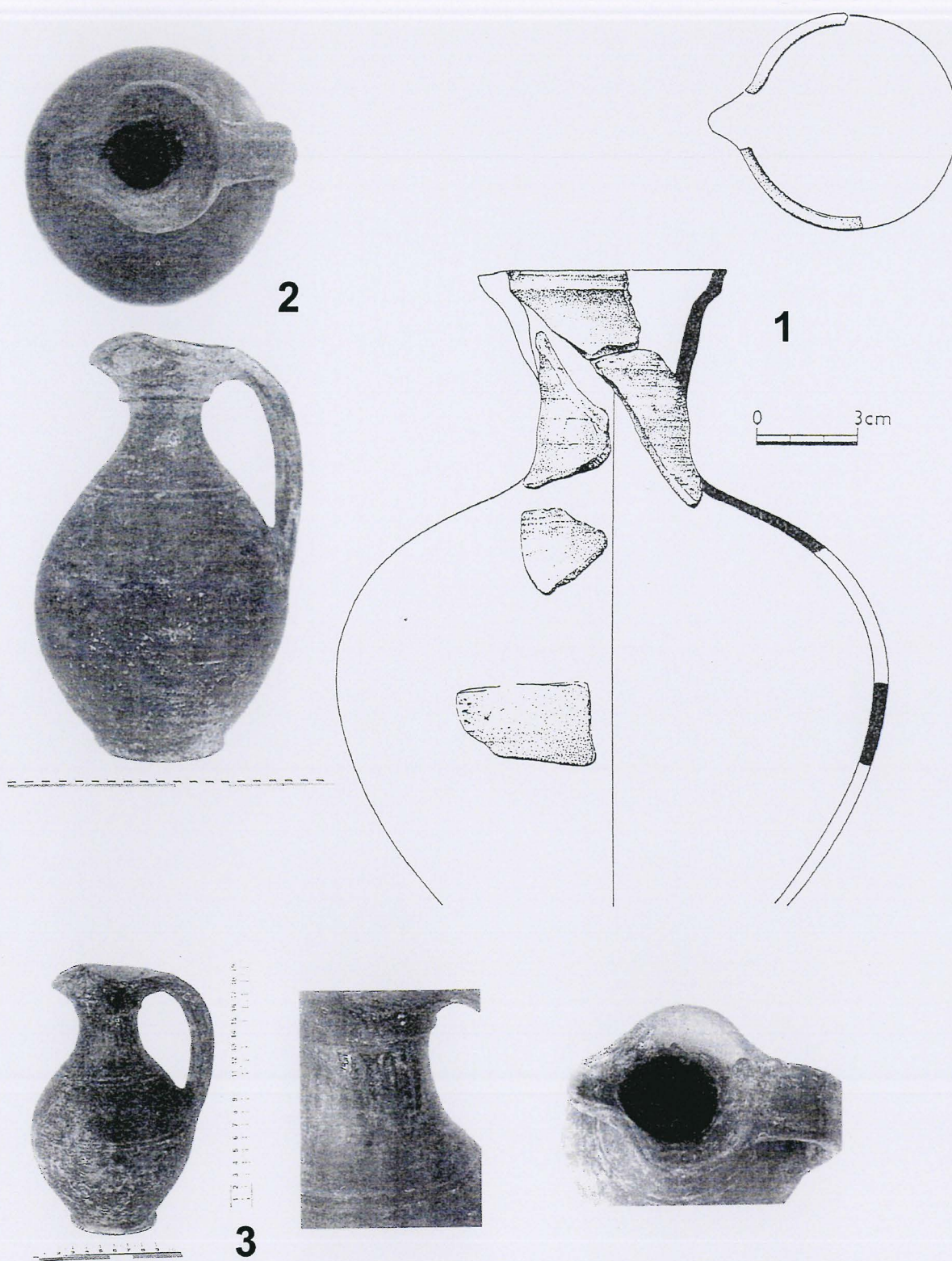
Obr. 10. 1-7. Beroun, okr. Beroun; 8-10. Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice; 11-13. Dřetovice, okr. Kladno; 14. Kyjice, okr. Chomutov; 15-16. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ (různá měřítká).

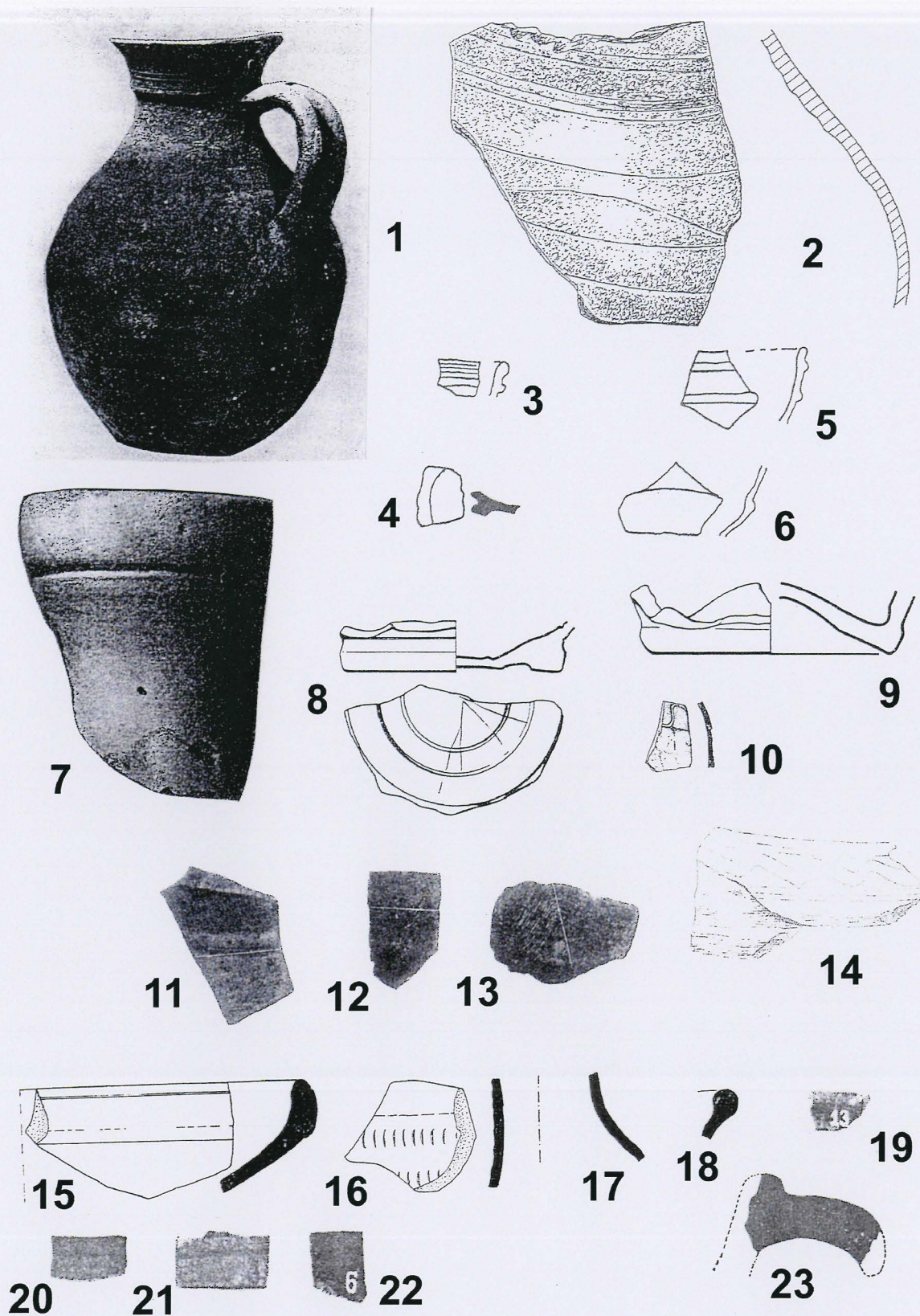
Obr. 11. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ (různá měřítka).

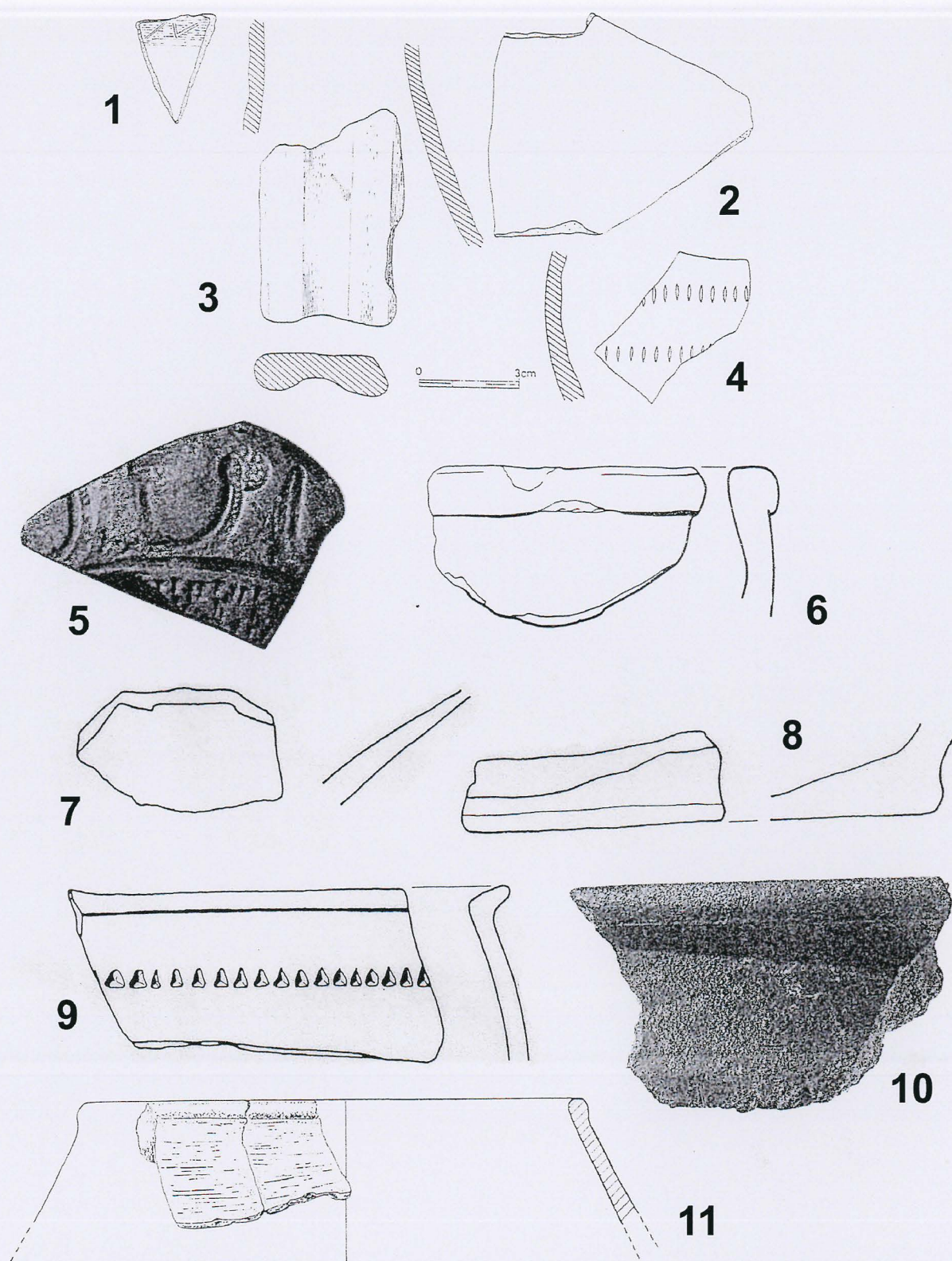
Obr. 12. 1. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ; 2-3. Litovice, okr. Praha-západ.

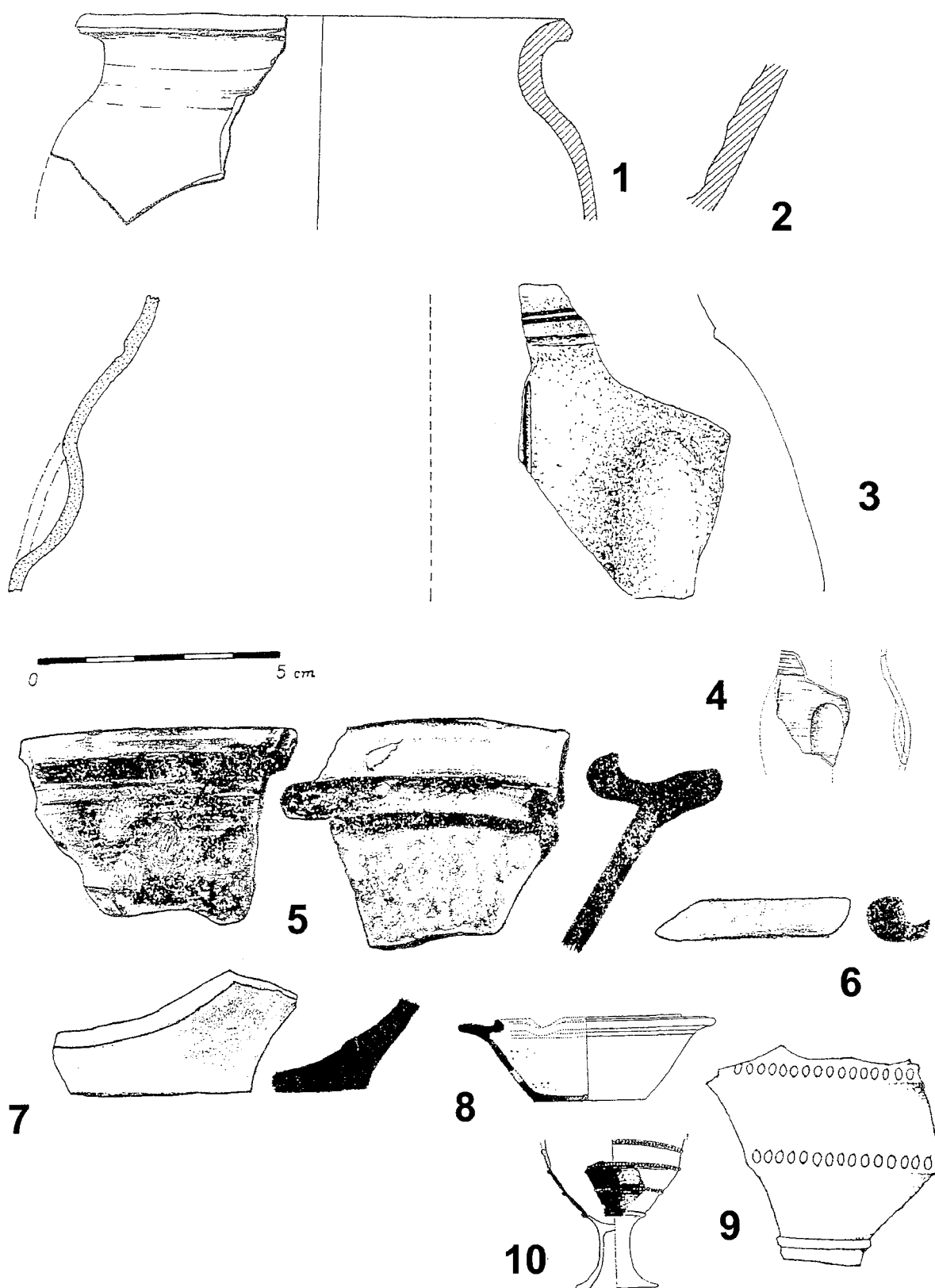

Obr. 13. 1. Lužec nad Vltavou, okr. Mělník; 2. Mlékojedy, okr. Mělník; 3-6. Neratovice, okr. Mělník; 7-9. Opolany, okr. Nymburk; 10. Ořech, okr. Praha-západ; 11-14. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6, pozemek továrny p. Mauthnera; 15-17. Praha-Dubeč, m.č. Praha 10, K Nové Dubči; 18. Praha-Dubeč, m.č. Praha 10, Za hrází; 19-23. Přešťovice, okr. Strakonice (různá měřítka).

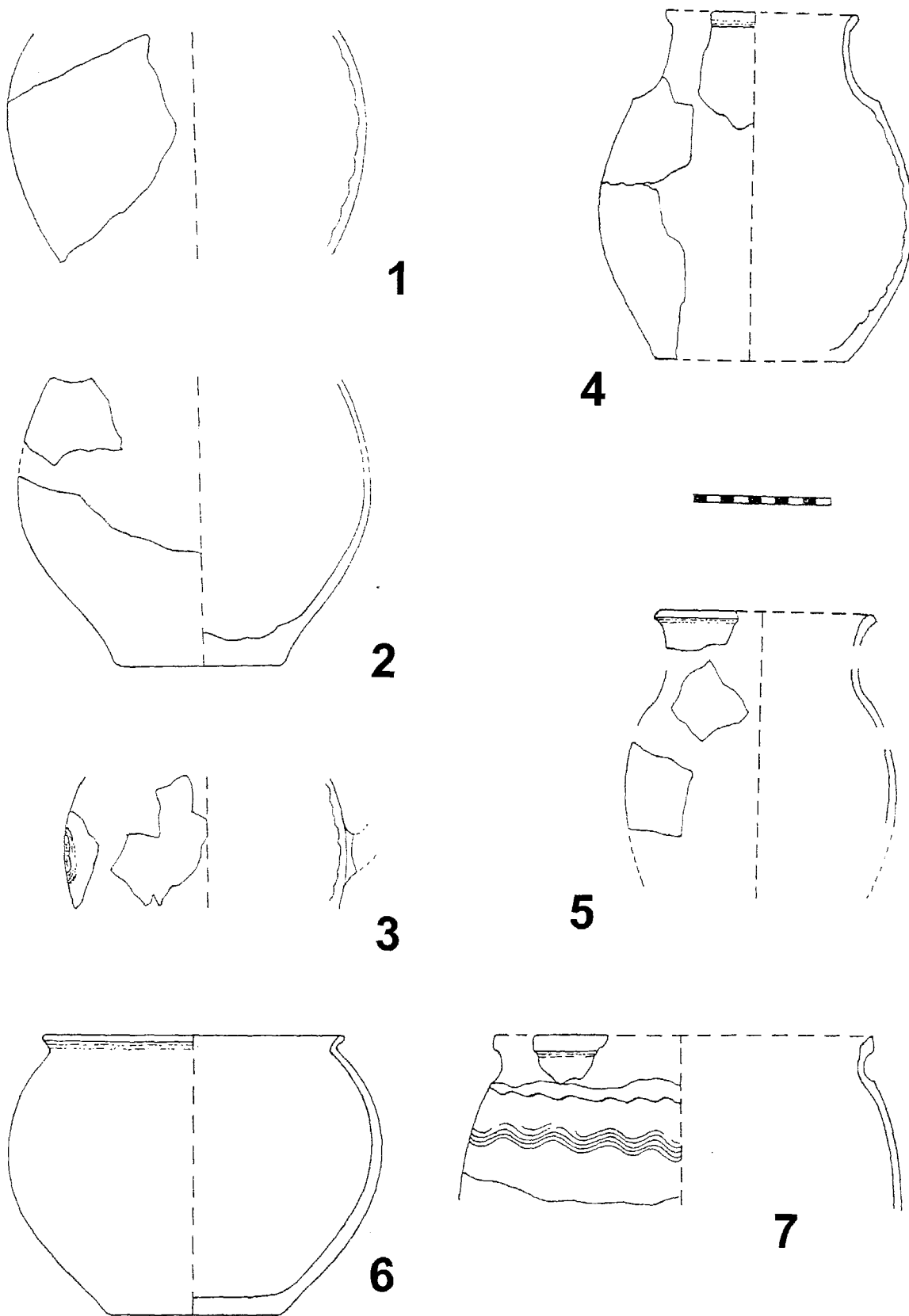

Obr. 14. 1-4. Ratenice, okr. Kolín; 5-6. Sány, okr. Nymburk; 7-9. Sedlec, okr. České Budějovice; 10. Tvršice, okr. Louny; 11. Tuchlovice, okr. Kladno, Tuchlovice II (různá měřítka).

Obr. 15. 1-2. Siřem, okr. Louny; 3-4. Sloup v Čechách, okr. Česká Lípa; 5-10. Tuchlovice, okr. Kladno, Tuchlovice I (různá měřítka).

Obr. 16. Zbudov, okr. České Budějovice.

Obr. 17. Stradonice, okr. Beroun.

Obr. 18. Stradonice, okr. Beroun.

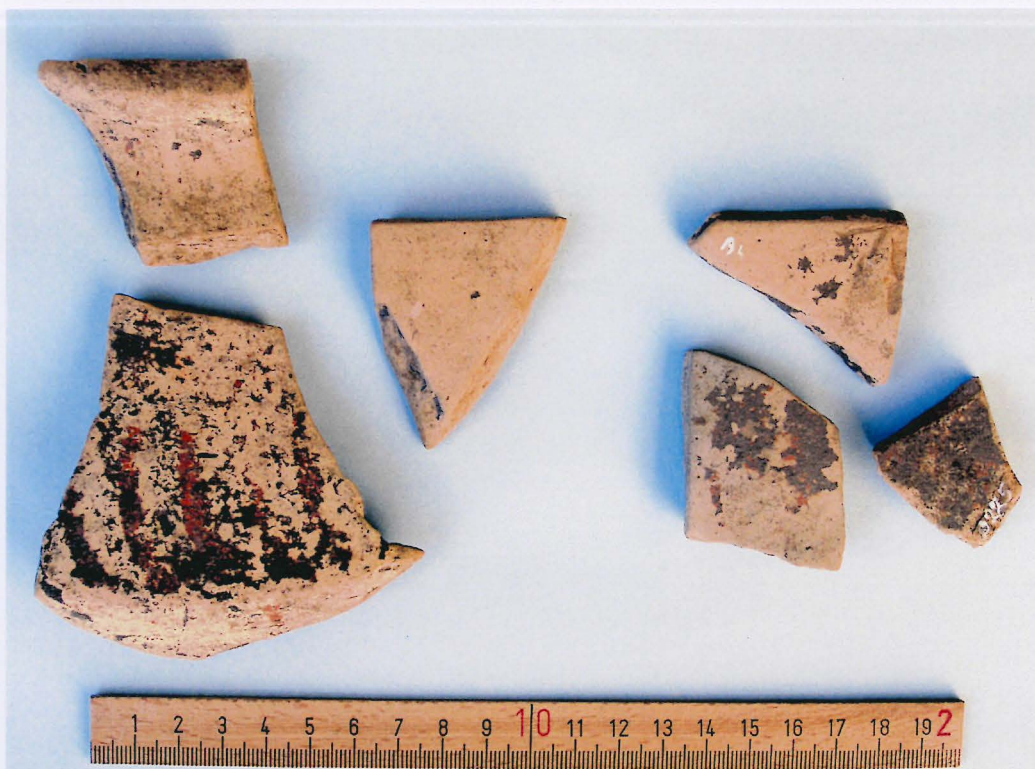

Obr. 19. Močovice, okr. Kutná Hora.

Obr. 20. Černín, okr. Beroun.

Obr. 21. Borek, okr. Praha-východ.

Obr. 22. Kolínsko, okr. Kolín.

Obr. 23-24. Přešovice, okr. Strakonice.

Obr. 25. Přešovice, okr. Strakonice.

Obr. 26-27. Přešovice, okr. Strakonice.

Obr. 28. Sedlec, okr. České Budějovice.

Obr. 29. Sedlec, okr. České Budějovice.

Obr. 30. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ.

Obr. 31-32. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ.

Obr. 33-34. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ.

Obr. 35-36. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ.

Obr. 37. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ.

Obr. 39. Lovosice, okr. Litoměřice.

Obr. 38. Lhota, Hradiště nad Závistí, okr. Praha-západ.

Obr. 40. Lovosice, okr. Litoměřice.

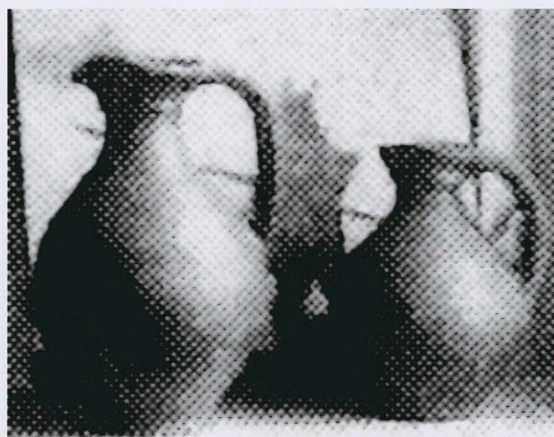

Obr. 41. Lužec nad Vltavou, okr. Mělník.

Obr. 42. Kolín, okr. Kolín.

Obr. 43-44. Praha-Veleslavín, m.č. Praha 6. - obr. 43. Džbán z kostrového hrobu. č. 4 (stav dnešního dochování).; obr. 44. Džbány z kostrových hrobů č. 4 (vlevo) a č. 10 (vpravo; dětský hrob) (původní stav dochování).

Obr. 45-46. Praha-Kobylisy, m.č. Praha 8. – obr. 46. Detail hrdla se stopami po vlešťované výzdobě (?).

Obr. 47. Praha-Kobylisy, m.č. Praha 8.

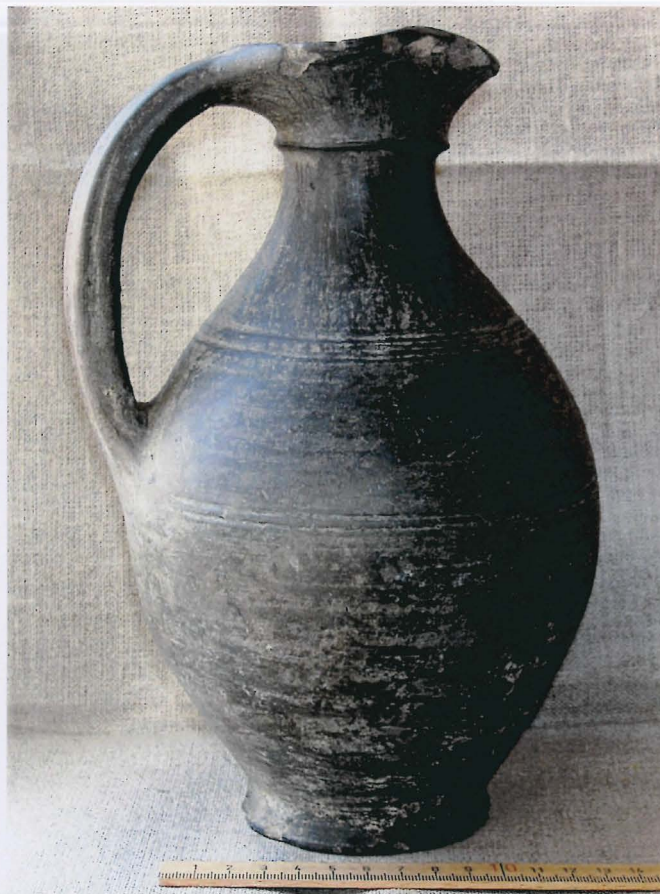

Obr. 48. Praha-Kobylisy, m.č. Praha 8. Detail těla a hrdla s vlešťovanou výzdobou.

Obr. 49. Praha-Podbaba, m.č. Praha 6.

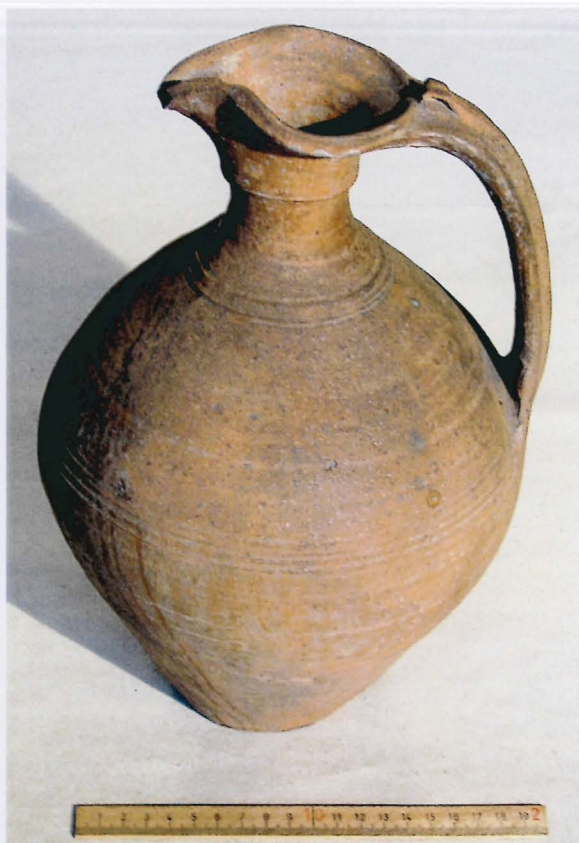

Obr. 50. Řisuty, okr. Slaný.

Obr. 51. Řisuty, okr. Slaný. Detail hrdla s vlešťovanou výzdobou.

Obr. 52. Vinařice, okr. Kladno.

Obr. 53. Vinařice, okr. Kladno. Detail hrdla se stopami vlešťované výzdoby a kapkami zelenohnědé glazury.

Obr. 54-55. Vinařice, okr. Kladno. - obr. 54. Detail stop po vlešťované výzdobě na těle a uchu.; obr. 55. Detail stop po zelenohnědé glazuře.

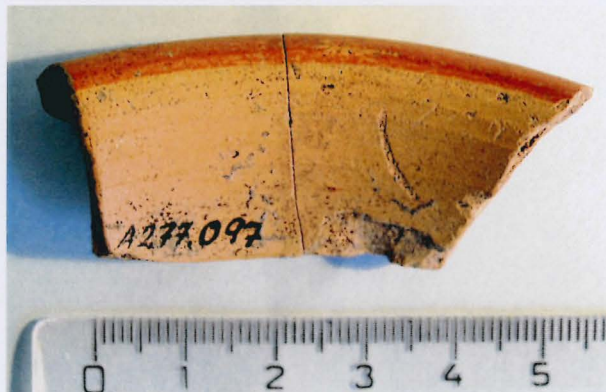

Obr. 56. Holubice, okr. Praha-západ, poloha č. 3.

Obr. 57. Přešovice, okr. Strakonice.

Obr. 58-59. Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6, Rooseveltova ul.

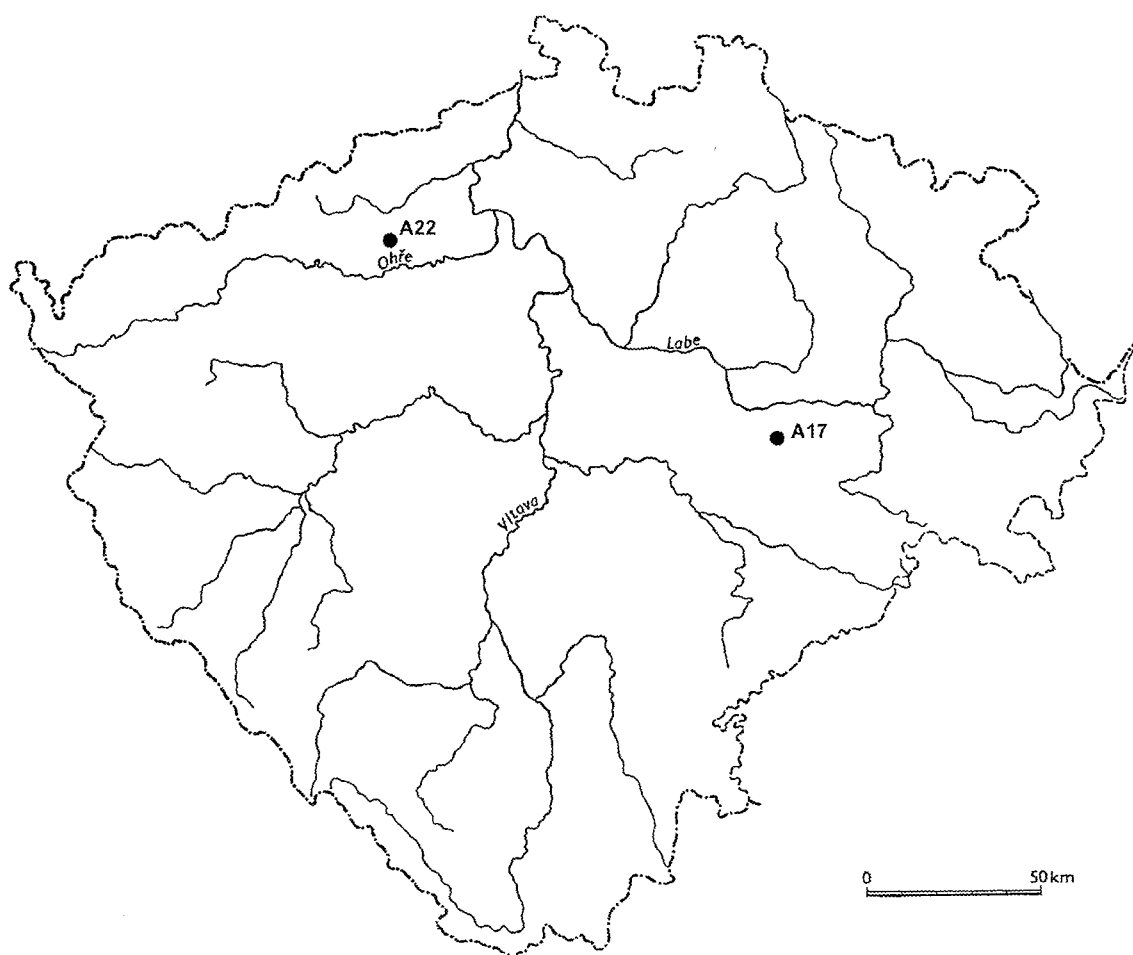

Obr. 60-61. Měňany, okr. Beroun.

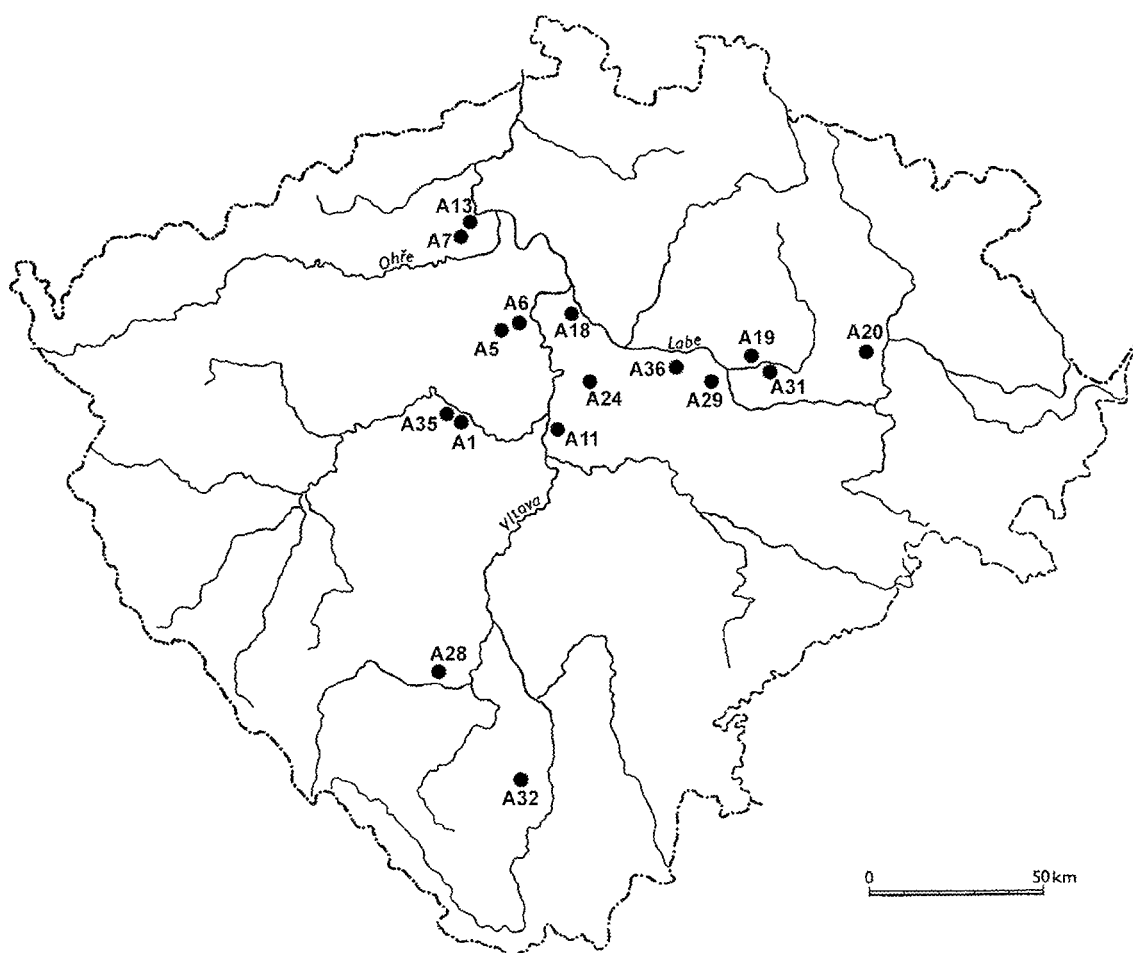

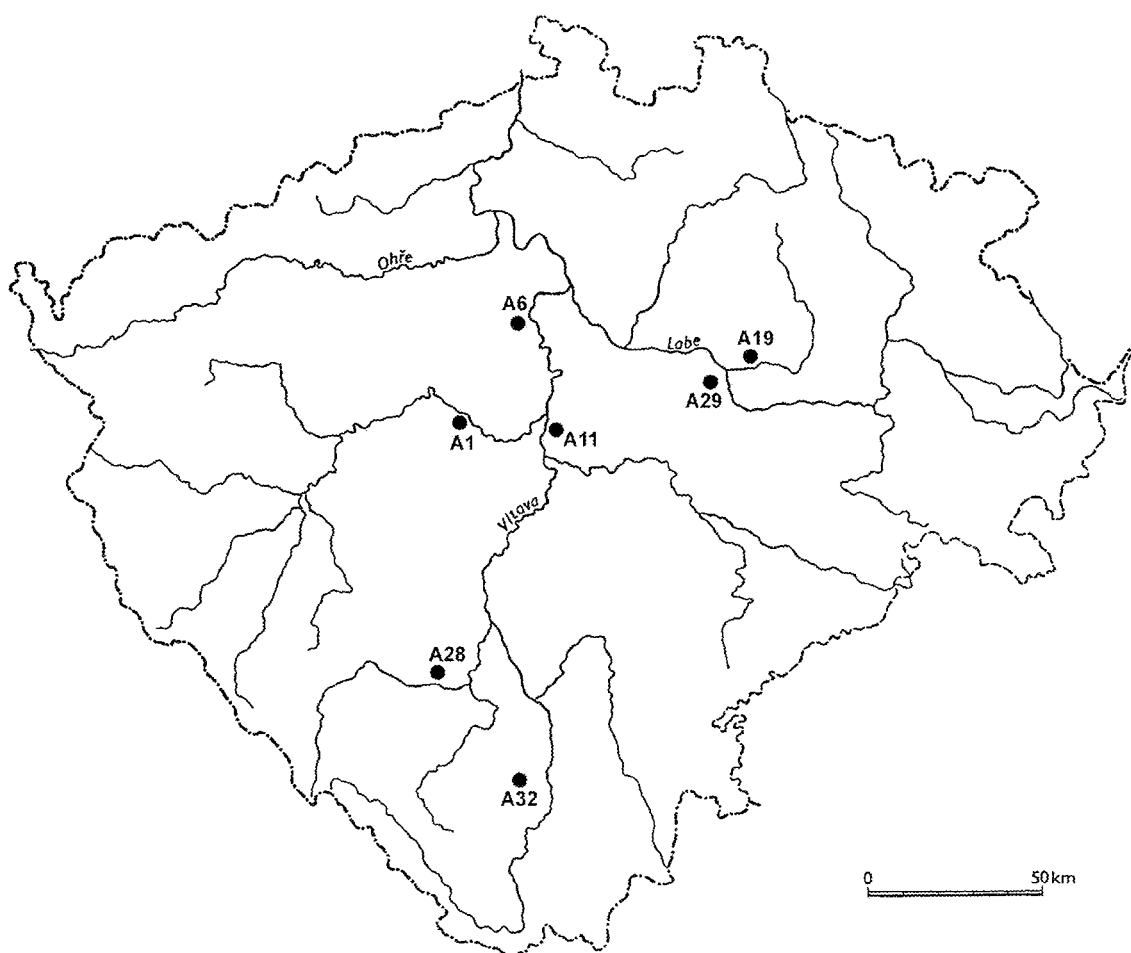
Obr. 62. Hořín, okr. Mělník.

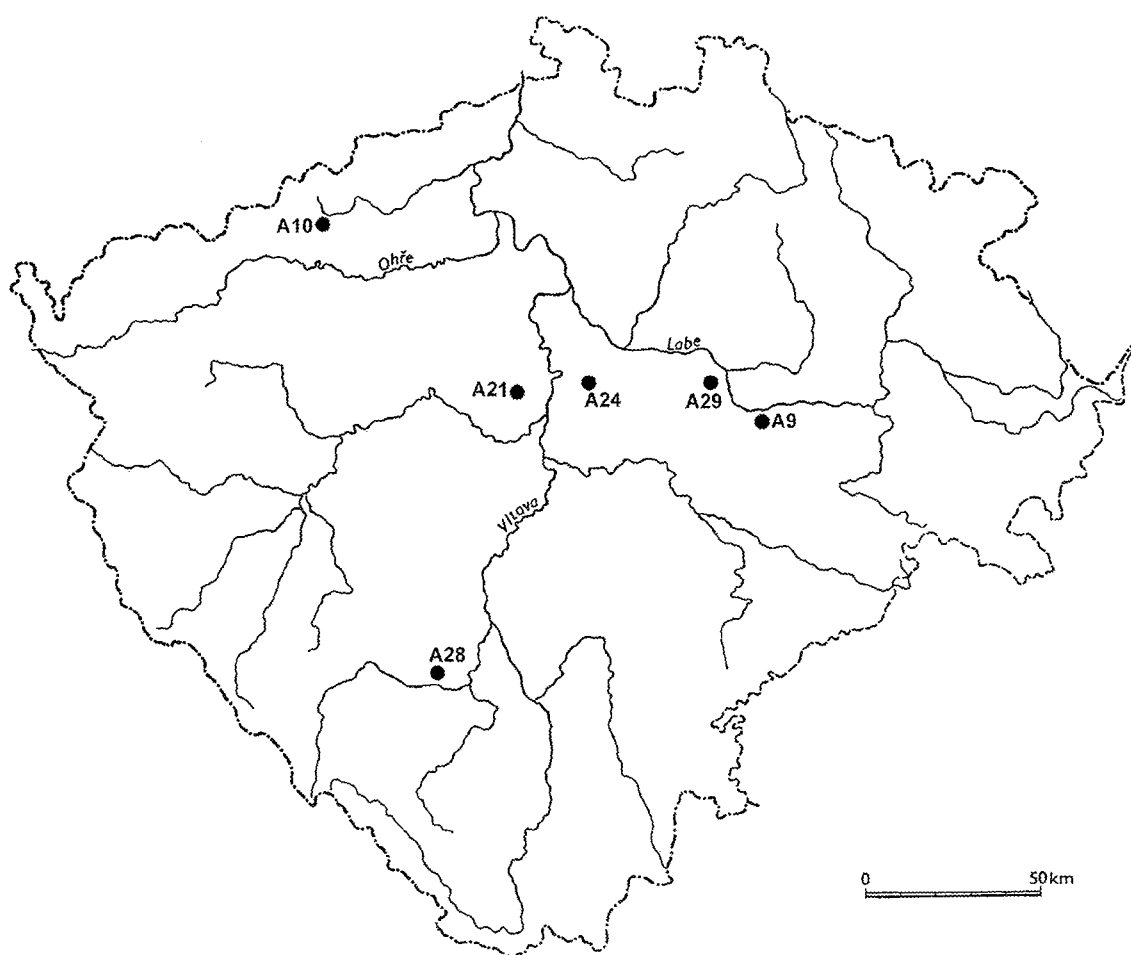
Mapka 1. Nálezy raetské keramiky z Čech: A17 - Močovice, okr. Kutná Hora; A22 - Počeradý, okr. Louny.

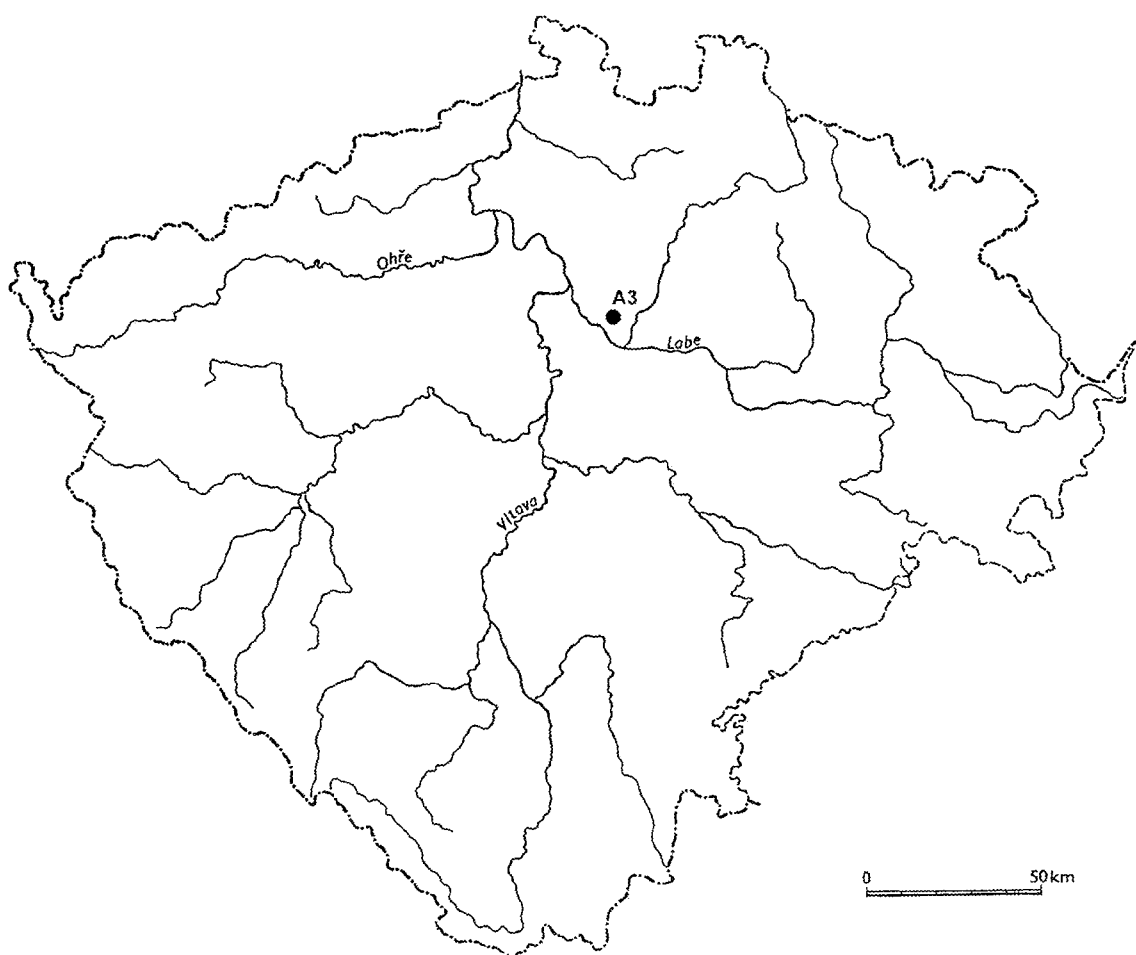
Mapka 2. Nálezy jemné/drsné žlutooranžové keramiky z Čech: A1 – Beroun, okr. Beroun; A5 – Dřetovice, okr. Kladno; A6 – Holubice, okr. Praha-západ, poloha č. 1; A7 – Jenčice, okr. Litoměřice; A11 – Lhota, okr. Praha-západ, poloha č. 1; A13 – Lovosice, okr. Litoměřice; A18 – Neratovice, okr. Mělník; A19 – Opolany, okr. Nymburk; A20 – Osice, okr. Hradec Králové; A24 – Praha-Dubeč, m.č. Praha 10, poloha č. 1; A28 – Přešovice, okr. Strakonice; A29 – Ratenice, okr. Kolín; A31 – Sány, okr. Nymburk; A32 – Sedlec, okr. České Budějovice; A35 – Stradonice, okr. Beroun; A36 – Třebestovice, okr. Nymburk.

Mapka 3. Nálezy jemné žlutooranžové keramiky s červeným potahem z Čech: A1 – Beroun, okr. Beroun; A6 – Holubice, okr. Praha-západ, polohy č. 1 a 2; A11 – Lhota, okr. Praha-západ, poloha č. 1; A19 – Opolany, okr. Nymburk; A28 – Přeštovice, okr. Strakonice; A29 – Ratenice, okr. Kolín; A32 – Sedlec, okr. České Budějovice.

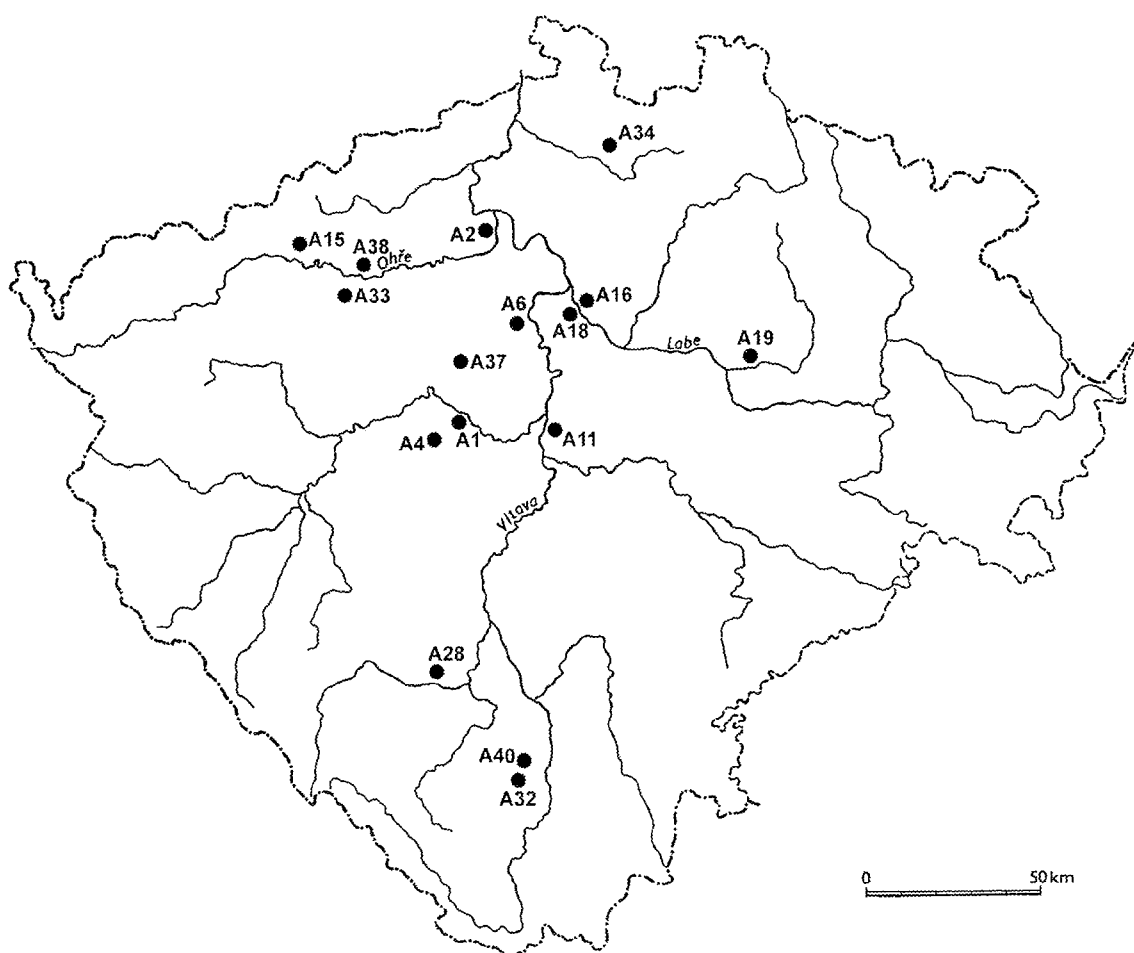

Mapka 4. Nálezy pannonské páskově malované keramiky z Čech: A9 – Kolínsko, okr. Kolín; A10 – Kyjice, okr. Chomutov; A21 – Ořech, okr. Praha-západ; A24 – Praha-Dubeč, m.č. Praha 10, poloha č. 1; A28 – Přešovice, okr. Strakonice; A29 – Ratenice, okr. Kolín.

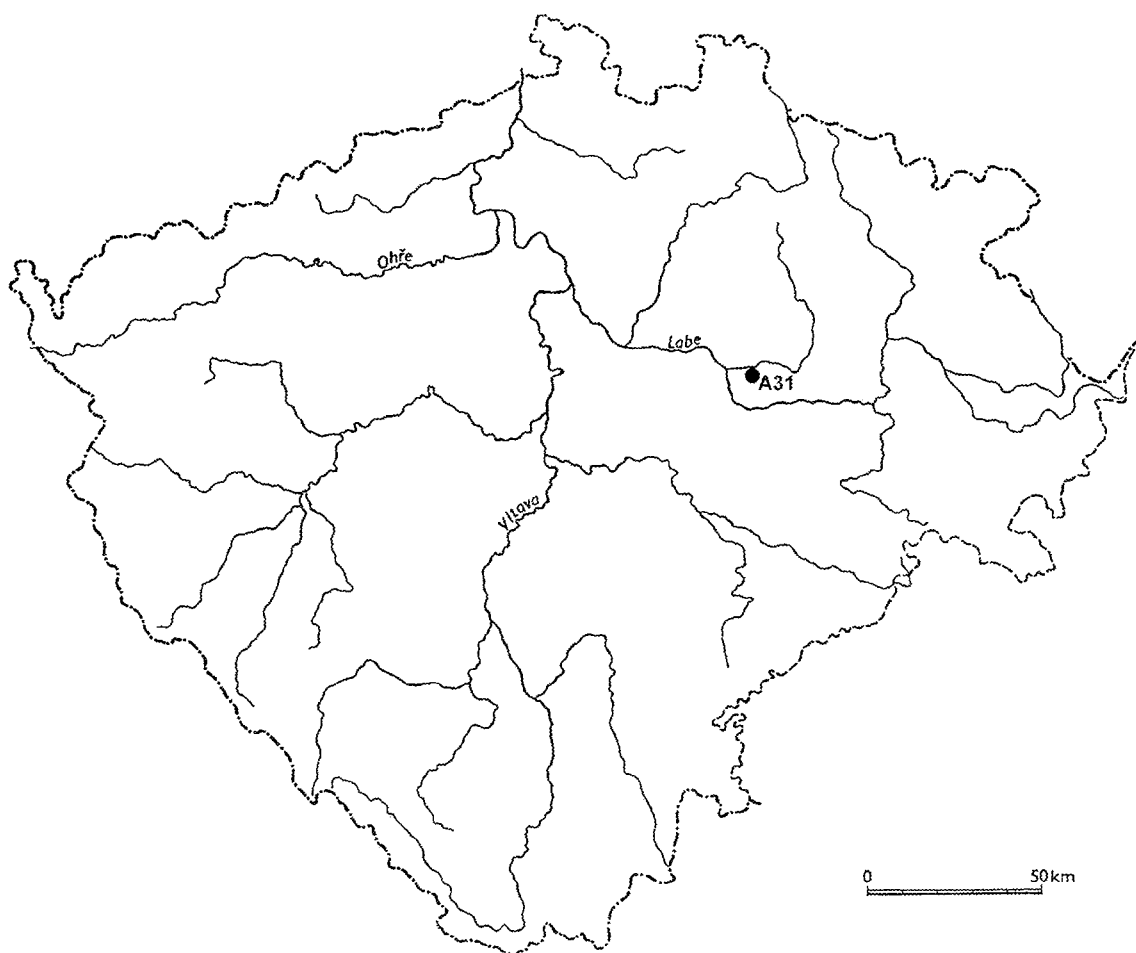

Mapka 5. Nález mramorované keramiky z Čech: A3 – Borek, okr. Praha-východ.

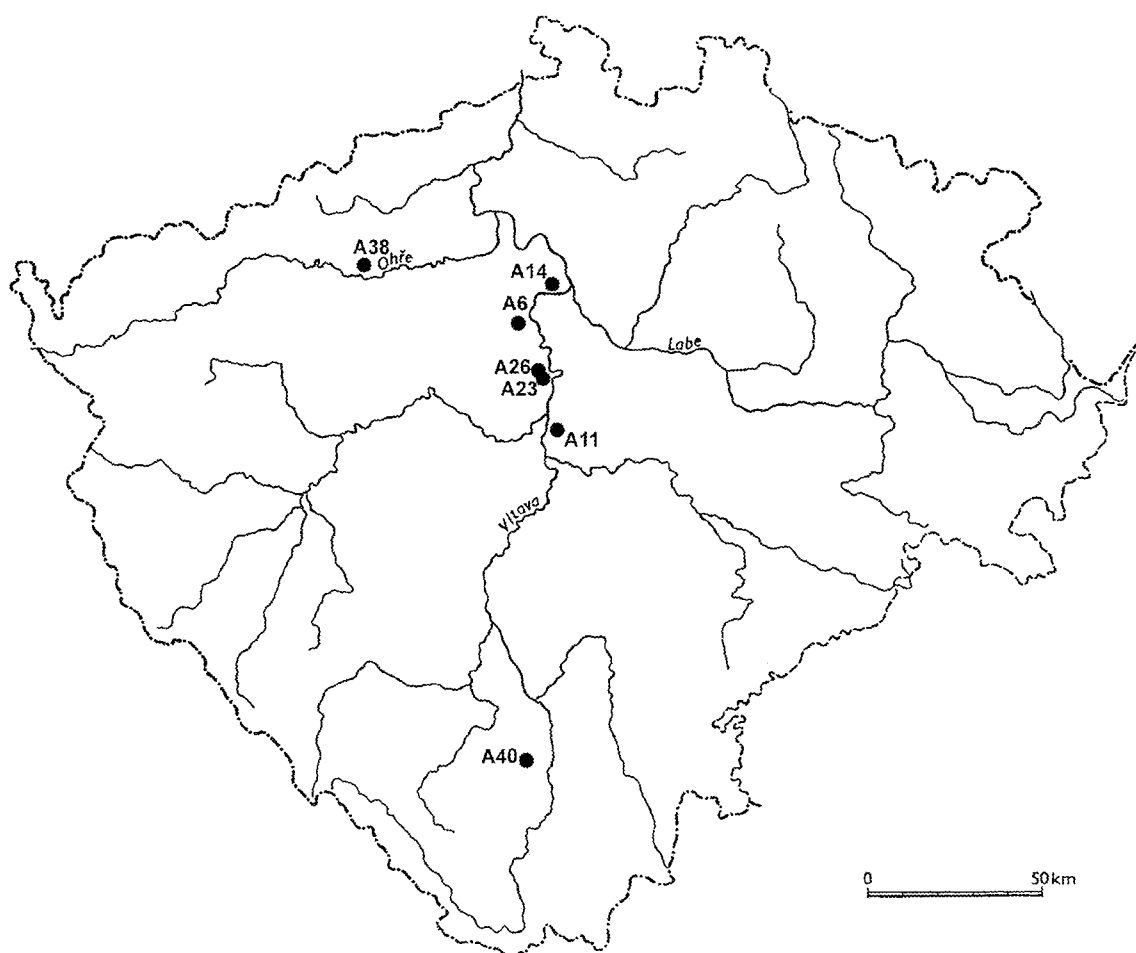

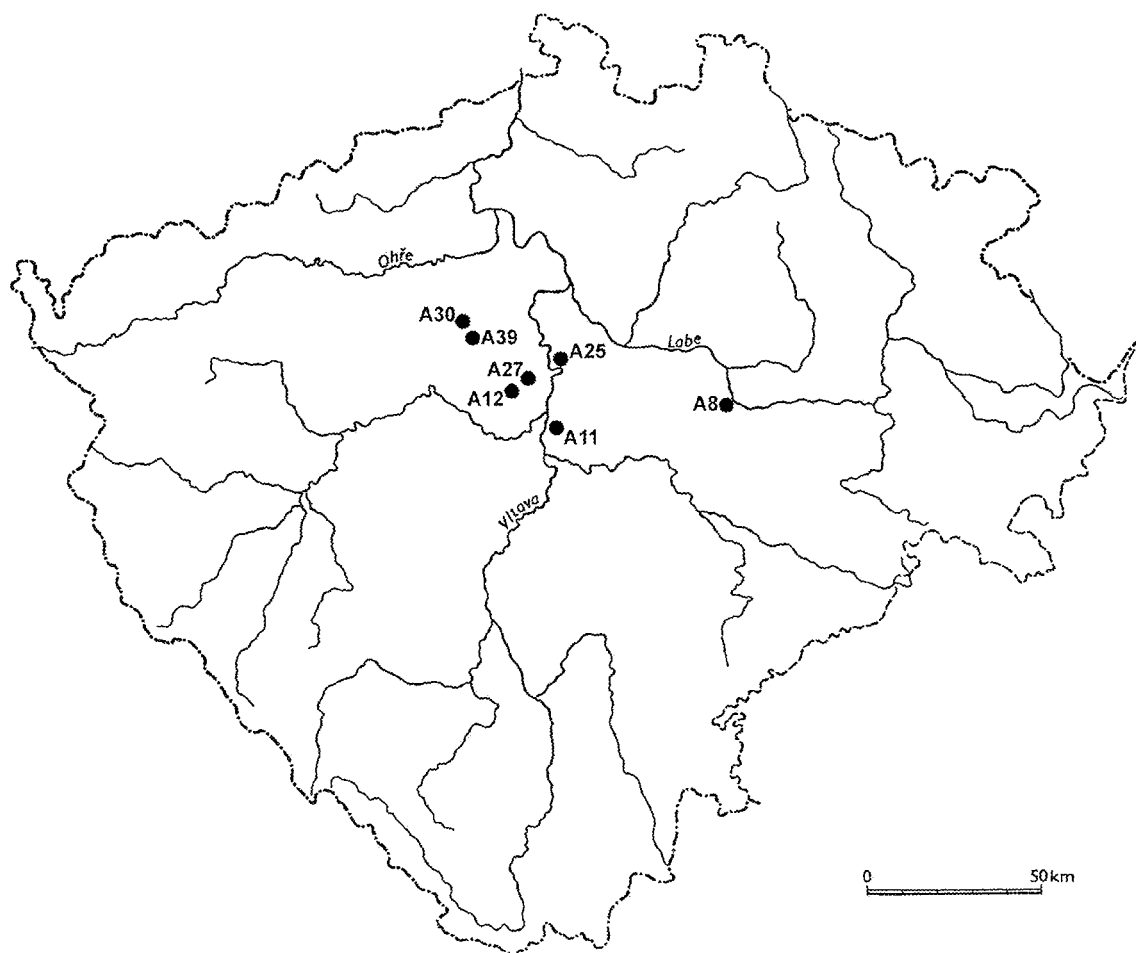
Mapka 6. Nálezy jemné šedé keramiky z Čech: A1 – Beroun, okr. Beroun; A2 – Bohušovice nad Ohří, okr. Litoměřice; A4 – Černín, okr. Beroun; A6 – Holubice, okr. Praha-západ, poloha č. 1; A11 – Lhota, okr. Praha-západ, polohy č. 1 a 2; A15 – Milžany, okr. Chomutov; A16 – Mlékojedy, okr. Mělník; A18 – Neratovice, okr. Mělník; A19 – Opolany, okr. Nymburk; A28 – Přeštovice, okr. Strakonice; A32 – Sedlec, okr. České Budějovice; A33 – Siřem, okr. Louny; A34 – Sloup v Čechách, okr. Česká Lípa; A37 – Tuchlovice, okr. Kladno, polohy č. 1 a 2; A38 – Tvršice, okr. Louny; A40 – Zbudov, okr. České Budějovice.

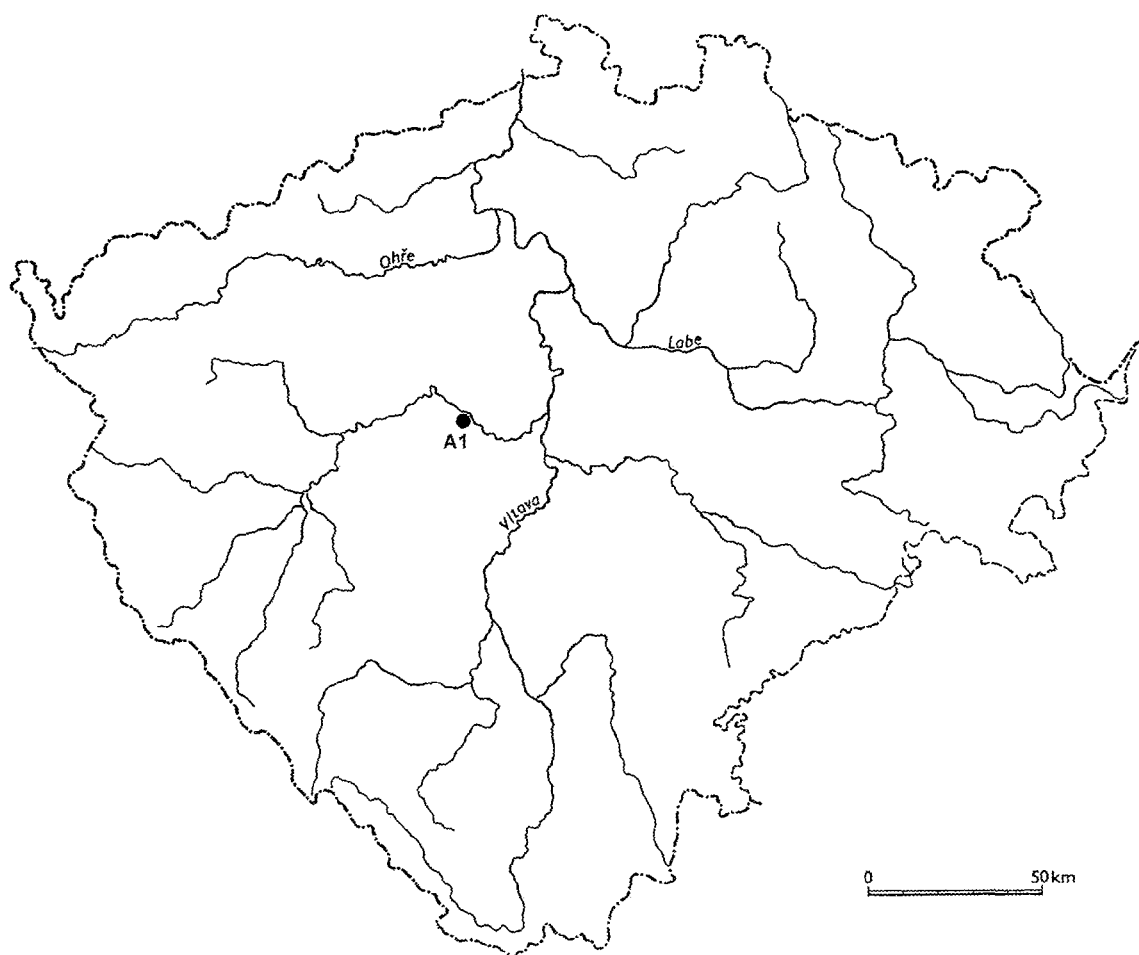
Mapka 7. Nález pannonské keramiky s lesklým potahem (Pannonische Glanztonware) z Čech: A31 – Sáňy, okr. Nymburk.

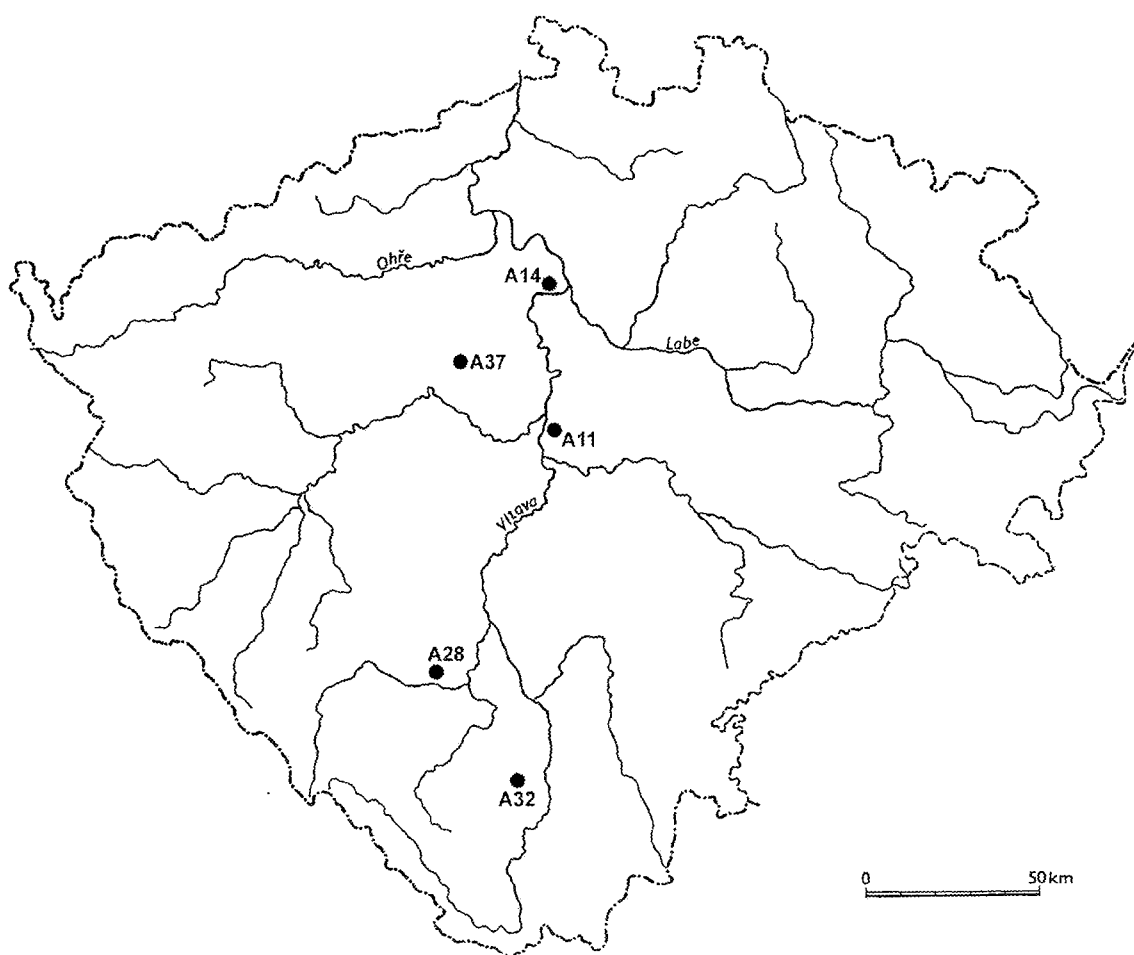
Mapka 8. Nálezy drsné šedé/šedočerné keramiky z Čech: A6 – Holubice, okr. Praha-západ, poloha č. 1; A11 – Lhota, okr. Praha-západ, poloha č. 1; A14 – Lužec nad Vltavou, okr. Mělník; A23 – Praha-Bubeneč, m.č. Praha 6, poloha č. 1; A26 – Praha-Podbaba, m.č. Praha 6; A38 – Tvršice, okr. Louny; A40 – Zbudov, okr. České Budějovice.

Mapka 9. Nálezy drsné šedočerné a žlutooranžové keramiky s vlešťovanou výzdobou z Čech: A8 – Kolín, okr. Kolín; A11 – Lhota, okr. Praha-západ, poloha č. 1; A12 – Litovice, okr. Praha-západ; A25 – Praha-Kobylisy, m.č. Praha 8; A27 – Praha-Veleslavín, m.č. Praha 6; A30 – Řisuty, okr. Slaný; A39 – Vinařice, okr. Kladno.

Mapka 10. Nález jemné keramiky s pískovaným povrchem z Čech: A1 – Beroun, okr. Beroun.

Mapka 11. Nálezky glazované keramiky z Čech: A11 – Lhota, okr. Praha-západ, polohy č. 1 a 3; A14 – Lužec nad Vltavou, okr. Mělník; A28 – Přešovice, okr. Strakonice; A32 – Sedlec, okr. České Budějovice; A37 – Tuchlovice, okr. Kladno, poloha č. 1.